

UZUN YÜRÜYÜŞ

AYLIK

SİYASİ

DERGİ

SAYI 50

750.000 TL

ŞUBAT - MART 2001

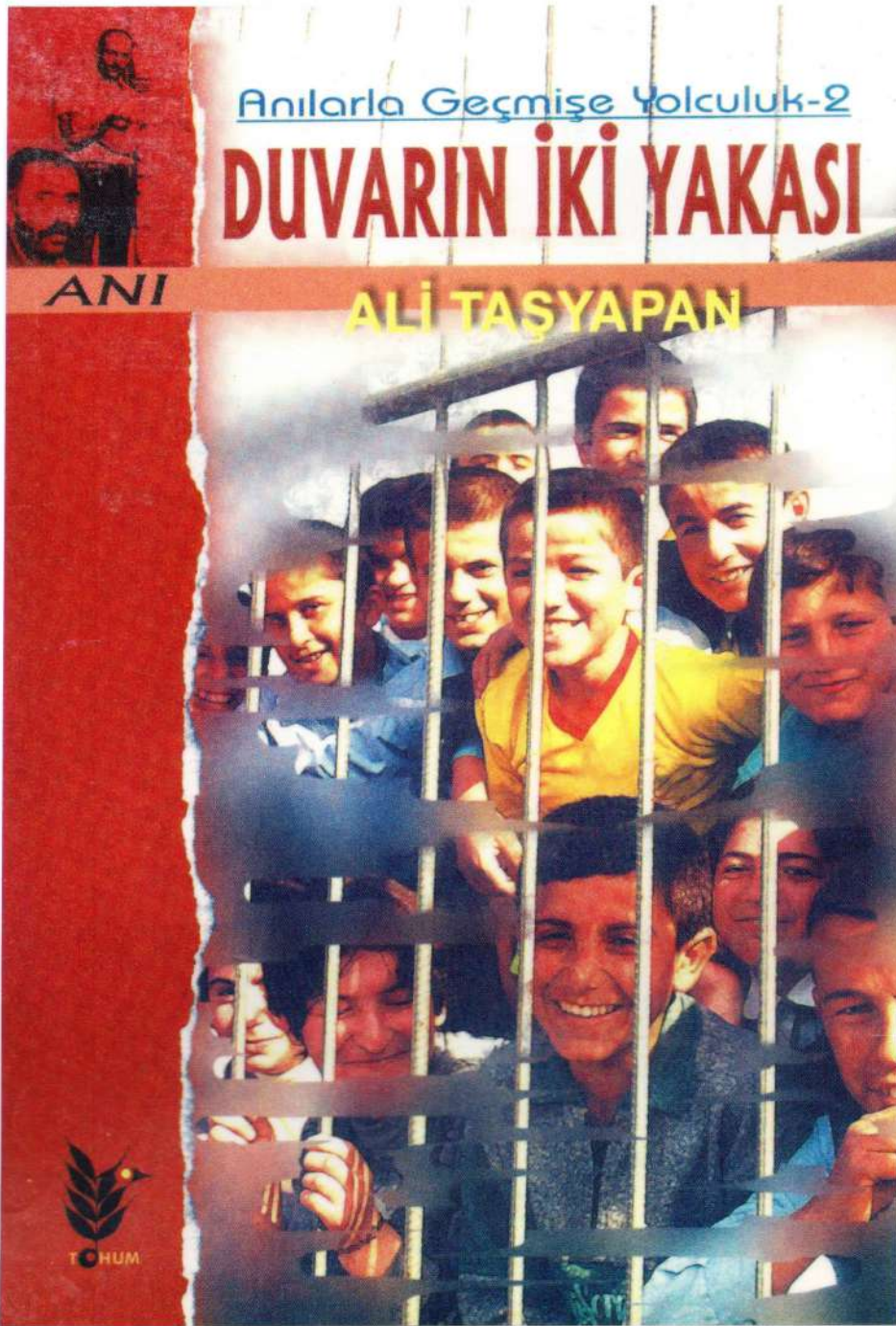
ÖLÜM ORUÇLARI VE AÇLIK GREVLERİ 5. AYINDA
BEKLEME; BOŞ VERME!

SUSMA!

ISSN: 1301-9163

9 771301 916284

Anılarla Geçmişe Yolculuk-2

DUVARIN İKİ YAKASI

ALİ TAŞYAPAN

(ANI)

ÇIKTI

İSTEME ADRESİ

**TOHUM BASIM YAYIN GÖSTERİ
VE ORGANİZASYON LTD. ŞTİ.**

İstiklal Cad. Turnacıbaşı Sk. Çeşmi Han
21/3 Beyoğlu - İstanbul
Tel: 0212 245 54 24
Fax: 0212 245 43 70

YURTDIŞI İSTEME ADRESİ

ALMANYA
Nuri ASLAN
Florstadter Str 16
60385 Frankfurt am Main Almanya
Tel : (0049) 694 699 92 06

AVUSTURYA
Bahtiyar KAHRAMAN
Enns gasse 21/33
1020 Wien Avusturya
Tel: (00 43) 676 363 41 72

İSVİÇRE
Mustafa KORU
Grabmatt Weg 14
3176 Nenene 99
Bern İsviçre
Tel: (00 41) 031 741 59 86

Merhaba,

Tam beş yıldır zorlu yolları aşın-
dırarak bu köşeden sizlere merhaba
demenin sıcaklığını, onurunu yaşadık.

Her sayının sizlerle buluşması,
tanışması bizleri onurlandıran en
güzel duygu oldu. Kuşkusuz ki, bu
süre zarfında hata ve eksiklikler ol-
du. Fakat, yaşamın renklerini, canlı-
lığını bağırarak taşıyarak insanın,
doğanın geleceğine olan düşümüz
ile yürüyüşümüz zenginleşerek de-
vam etti, edecek. Hatalarımızdan
öğrenme, eksikliklerimizi giderme
çabası bizler açısından her zaman
üstesinden gelinmesi gereken uğraş-
lar oldu. İnsanlığın geleceğine, gü-
zel günlere olan inancımız, hata ve
eksik yanlarımızdan çıkaraçağımız
derslerle büyüyecektir. Olumluluk-
larımız bu derslerle daha da zengin-
leşecek, palazlanacaktır. Yaşamın
omuz başlarında yükselteceğimiz
bayrağımız daha canlı dalganacak..

Kendi hata ve eksikliklerini gi-
derme ve onlardan yeni yeni öğren-
me arzusu, sabrı geleceğe olan dü-
şümüzü zenginleştirecek önemli ka-
zanımlar sağlayacaktır.

Az bir zaman sayılmaz geride bı-
raktığımız beş yıl. "Devrim ve sosya-
lizim yolu sarptır yokuştur engebeli-
dir" Hata ve eksikliklerimizin yanın-
da yaşama attığımız her adım bizleri

bugünlere taşıyarak önemli deneyim
ve birikim de kazandırdı. Bu kaza-
nım yolumuzu aydınlatan önemli bir
faktör oldu. Üzerinde yükseldiğimiz
deneyim ve birikimle zorlu fırtınalı
yollara yolculuk yapma cesareti ve
azmi ile "Hiç bir şey zor değildir
gökkubenin altında" şiarına sarılarak
Zorunluluklar Dünyasından Özgür-
lükler Dünyasına doğru yürüyüşü-
müze devam ediyoruz.

F-Tipi hücrelere karşı devrimci
tutsakların başlatmış olduğu Ölüm
Oruçları ve Açlık Grevleri Devletin
hapisanelere 19 Aralık 2000 tari-
hinde devrimci/sosyalist tutsaklara
karşı giriştiği katliam sonrası tüm F-
Tipi hücrelerde destanlaşarak de-
vam ediyor. Beşinci ayına giren
Ölüm Oruçları ve Açlık Grevlerine
karşı suskunluğun hakim olduğu bu
günlerde; Bekleme boş verme!
SUSMA! Sustukça Sıra Sana Gele-
cek" şiarını haykırmak zorundayız...

Dergimizin Ocak 2001 tarihli
49. sayımız yine toplatıldı. Hiç bir
muhalif sese tahamül edemeyen
egemen güçlerin bu tavrı bizleri şa-
şırtmıyor, yabancı olmamız bu
toplattıkları kınıyoruz.

Bir sonraki sayımızda buluşmak
dileğiyle sevgi ve dostça kalın...

Kapak fotoğraf: Ali ÖZ

UZUN YÜRÜYÜŞ

ŞUBAT-MART 2001 SAYI: 50

(Ayda bir çıkar) Fiyatı: 750.000 TL (KDV Dahildir)

İÇİNDEKİLER

SUNU.....	01
UZUN YÜRÜYÜŞ'TEN	02
"HAYATA DÖNÜŞ" OPERASYONLARI VE DEVLETİN NİTELİĞİ	
Can CEMAL.....	04
İÇİNDEN GEÇTİĞİMİZ TARİHSEL KOŞULLARDA GENEL POLİTİK DURUM	
Umut ŞENGÜL.....	10
SEVDA VE HAYAT ÜZERİNE	
Mehmet YEŞİLTEPE.....	19
NEO-LİBERALLİZMİNİN GÖNÜLSÜZ MÜTTEFİKİ EV KADINLIĞI	
Sibel ÖZBUDUN.....	22
8 MART; MÜCADELE, BİLİNÇLİ TAVIR ÖZGÜR İRADE	
Sevinç İLDAN.....	28
AMERİKAN YERLİLERİNİN ÖZGÜR RUHU: LEONARD PELTIER	
Gökçer ÖZGÜR	31
BARIŞ SÜRECİ ÇİFTE STANDARTTAN İBARET	
Edvard SAİD.....	34
SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMA'NIN SÜRDÜRÜLEMEZLİĞİ	
GÖKSEL.....	37
ZAFER İŞARETİ	
M. ORUÇOĞLU	40
ASPİRİN GİBİ SOHPET	
Eren CAN.....	42
ÖDP'DE TARTIŞILAN SORU(N)LAR	
Temel DEMİRER	44
SÖZ BITMİŞTİR!	
Oturan ADAM.....	50
"ÜÇ AĞIZ" ÜÇGENİ	
Mustafa ÖZ	53
UMUTSUZLUK DİYARINDA YAŞANAN	
BAZI HEYECANLAR	
Munzur DAL.....	55
50' YILLAR MEDDAHI	
Haşmet ZEYBEK.....	57
DUVARLARIN BİR YÜZÜ: ANALAR	
YASEMİN.....	63
ŞİŞE CAMDA TOPLU SÖZLEŞME	
Cihan GÜL	67
BİR DEMET KAN TOPRAKTA	
ZAFER.....	69
KİTAP TANITIM.....	68
MEKTUP	70

TOHUM BASIM YAYIN,

GÖSTERİ VE ORGANİZASYON LTD. ŞTİ. ADINA

Sahibi ve Yazışmaları Müdürü: M. Ali VARİŞ

Adres: İstiklal cad. Turnacıbaşı sok. Çeşme han No:

21/3 Beyoğlu / İSTANBUL

TEL: (0212) 245 54 24 FAX: 245 43 70

Dizgi : Tohum Basım Yayın

Baskı: Berdan Matbaacılık

Avusturya İrtibat: B. KAHRAMAN

Enns gasse 21/33 1020 Wien /AVUSTURYA

Almanya irtibat: NURİ ASLAN

60385 Frankfurt am

Tel: 0049 6946999206/Main ALMANYA

İsviçre irtibat: MUSTAFA KORU

Grabmatt Weg 14 3176 Neuene 99 Bern

0041 0317415986

ABONE KOŞULLARI:

Bir yıllık

Altı aylık

Yurtiçi: 5.000.000 TL

Yurtiçi: 2.500.000 TL

Yurtdışı: 100 DM

Yurtdışı: 50 DM

Banka Hesabı: Hayati GÜNGÖREN T.İ. Bankası
TL Hesabı/ Galatasaray Şubesi: 736293
Pound(İngiltere) Hesabı/Beyoğlu Şub. : 3179665
Mark(Almanya) Hesabı/Beyoğlu Şub. : 3179670
VANKA BANK/Şişli Şubesi/Beyoğlu Şub(026):4025512

Güneş, Yürek ve Umut

Karanlığı yaran ışıltılarla dönüyor güneş. Bayraklarda gülmeyen çocuk yüzleri; gözlerinde dalgalanan bayrakları oluyor umudun. Bentlerin gerisinde birikiyor sular. Uzak yolların katarları yorgunluğunu yüklenmiş; el eğiliyor geride kalana. Güneş, yürek ve umut diyor. Hücreler akıyor ayaklarının altında. Hayat devam ediyor.

Zorlu sınavlar ustalaştırır yolun yolcularını. Zorlu geçitler, terlettiği kadar kudretlidir. İnsanı eğitir zulmün her çelmesi. Düşen bir kere daha kalkmayı öğrenerek başlar güne. Gün öylesine kuşatılmıştır ki, tek söz eylemdir. Tek söz kazanmayı bilmek, bilenmek, bilgiyi pratikten süzmektir. Mahcup bir mülteci edasıyla bakmadan dünyaya, değiştirmektir hayatı.

Suskinluğuyla barışık yaşayan bir halkın, kendi celladına ipini teslim etmesine verilen yayılım ateşi; tırnaklarıyla kuyu kazarcasına ilerliyor. Devrim; üzerinde yeşereceği toprağın tavına gülücükler gönderiyor. Herkes biliyor ki bunalım kaçınılmaz. Kapıda bekliyor, bakışları bilenmiş cesur günler. Emekçiler aç, işsiz, suskun ve sorguda. Bir bahar daha böyle başlayacak ülkelerimizde. Kar eriyecek; sular okyanuslara doğru yol almaya devam edecek. Ve hiçbir güç, doğanın, toplumun gelişimini durduramayacak. Gelişmeler, devrimci olandan yana ilerlemeye devam edecek.

Güneş Nuh'un gemisi kadar yüklü, canlı olan her şeyi taşımaya hazır yarın. 'Bu zulüm, bu kızgın güneşin altında ebediyen sürmez' demiş, bu

tarihin bilgeleri. Bu çeteleşmeler, bu yıkım, bu yok saymalar... soygunlar, hortumlamalar, yolsuzluklar... Bu faşizm, bu kıyım politikalarıyla ebediyen hükümler olmaz.

Yürek korkularını yırtıp atacak; bu güneş baktıkça ülkemizin burçlarından burcu burcu; bu hücre kanattıkça gül yüzlü yoldaşımın yara yerlerini; bu umut vurdukça kehribar bakışlarıyla alınlarımıza; inan ki korkularını yırtıp atacak bu yürek. Ülkelerimizin şafağında, kanlı bir tarih gibi asılı kalırsa da bu mendebur hayasızlık; dağlar yeniden yeşillenecek, çiçekler açacak, sular kaynayacak. Özgürlük düşecek yollara; zindanlara, kelepçelere, diz çökmelere inat büyüyecek....yürüyecek ufukları tutulmuş fikir erbapları.

'Kendisini kaplan sanan ve inine kimsenin dokunamaya cüret edemeyeceğini düşünen kim varsa, yüzde yüz yenilgiye uğrayacaktır,' diyor yetkin öğretmen. İnderinin başına yıkılacağı, o muhteşem güne hazırlanacaktır yerküre. Sınanmış her yürek, binlercesinin geçeceği çıkışı açıp, gediklere iz düşürecek; ve zorbalar kendi sırça saraylarında korkulu rüyalar görmeye başlayacak.

Güzel günlere olan umudu; pusatlı gecelere sürer yüreğini insanın. İnsan; kendi geleceğini toplumsal olandan ayırmayan, onun için didinen, düşünen, bedel ödeyendir. İnsanlık, serüvenlerini yaşamaya devam ediyor. Bu tarihin gelişimini ne devası sermaye tekelleri, nede karanlığın beyaz gömlekli zebanileri durdurmaya yetmeyecek. Varsın çeperlerini daralta

dursunlar hücrelerin; güneş sızıyor gündemlerine hayatın. Hayat; kaynayan bir kaos, hayat kendi yaratısına imrenen bir tebessüm, hayat turaçlarıyla kan olmaya devam ediyor damarında coğrafyamızın.

Sıkıca kavramak, kararlıca sarılmak zorundayız, ışığın sızdığı her yere. Umudun üzerine sürülen her yergi kötüdür. Her şey bitti; öldük, yok olduk, kaçın diye ağıtlaşan sesler düşmanıdır kazanmanın. Daracık güvenli sığınaklarda, ne duruyorsunuz hücum etsenize, diyen komutlar pusudur. Sükûnetin gölgesinde pinekleyen akıl hocalığı komiktir. Göbeği dizlerinin üzerine sarkmış, çalışma vaatleri sahatedir. Disipline olmuş irade güçlüdür. Küçükte olsa, didinen, düşünen, gülen örgütlü yaşam güzeldir. Kendini yaratmasını bilen işçi eli saygındır. Ekmeğini bölüşen, bölüştüğü ekmeği korumak için gelen ölüm yücedir. Onuru için dövüşen, onuru için ölenler geleceğin sesidir.

Çatışmalar, keskinlikleriyle ilerliyor. Kutuplaşmalar her alanda devası boyutta. Büyük patronlar küçüklerini yiyor...Sermaye birikiyor...Açlık büyüyor....Dengesizlik, tüm dengeleri sarsıyor... ABD vampiri, Irak'ı bombalıyor...IMF Ecevit'e talimat gönderiyor...Kürt halkı yalanı ve riyakârlığı görmeğe başlıyor...Zindan direnişleri kabını zorluyor...Yer küre daha büyük sarsıntılara gebe kalıyor... ve kazanma şansımız yüksek; yeter ki yüreğine geçsin sözün.

İçerde ve dışarıda karanlığı örenler, suyun yolunu kesenler, manüplasyon ve yalan üzerine kurulu hülya-

lı dünyaları övenler; yaşadığımız çağın ve insanlığın baş belaları olmaya devam etmektedirler. Onlardan kurtulmak; insanlık alemini, -sadece işçileri, emekçileri değil-, tüm kâinatı kurtarmanın ön gerekliliğidir. Kapitalizmin ve emperyalizmin ahtapot gibi yayıldığı ve hemen her şeyi kendi kanlı elleriyle yok ettiği günümüzde; örgütlenmek ve direnmekten başka kurtuluş yolu kalmamıştır.

Birinci ayağı tamamlanan katliam, hala devam ediyor. Bir anda sessizliğe bürünen insan duyar(sız)lılıkları, her bir katlin vebalini taşıyarak bakacaktır dünyaya. Gündemler, her ne kadar on çeşni kılığa girmekteyse de, direnenler kendi tarihini yazacaktır. Buna hiçbir zorbalığın engel olamayacağını hep birlikte göreceğiz. Ölüm, kendi yaşamını anlamlandırarak büyüyor. Teslimiyete meydan okuyan, insanlık tarihine anlamlı bir yaprak asarak geçecek ufuklarından Anadolu'nun, Mezopotamya'nın. Ayaklarıyla torlak bir öfkenin usta resimlerini çizerek ilerleyecek. Hepiniz tanıklık etmek için hazır bulunun. Yüzlerinde suskun kalmanın utancı olanlarda katılsın bu geçit törenine. Bu kavga aynı zamanda onlar için de. Bu hücreler, boy kadar yere sığdırabilmişse koskoca kainat emekçisini;

bir yer de onlarındır, bu suskunluk aleminde.

Tarihte, zorbalar tarafından verilmiş tüm fermanlar; mazlumların yattığı direniş çeperlerinde hükmünü yitirmiştir. Çünkü hiçbir ferman; tikel bir işleve sahip olmamış ve hepsi gelişme yasalarını ezmeye yönelmiştir. Bu günde olan budur. Yapılmak istenen, ezilen insanın manipüle edilmesi, hücreye kapatılması, sindirilmesi, inançlarından ve amaçlarından arındırılması, uysallaştırılmasıdır. Ama yanılıyorlar! Geleceği kendi yaratıları ile kuran sınıflar, tüm iktisadi-politik üst yapının temelleridirler. Bunlar olmadan, ne zorbalar ayakta kalabilir, ne hücreler inşa edilebilir, ne sermayenin askerleri evimizin içinde cirit atabilir, ne de, ekmeğimizin rengi sarı, yüzümüzün çizgileri böyle acımasız olabilir. Bütün mesele; bu gücün hareketinin kavranabilmesindedir. Bütün mesele; sadece biraz umut, biraz güneş ve biraz yürek diyebilmektedir. Bütün mesele; başını kaldırıp, göğün maviliğine doyasıya bakabilmesidir. Bütün mesele; ben insanım ve bunları hak etmedim diye haykırabilmesidir.

Destansı eylemlere kalkışanların, destansı türküleri olacaktır. Ve bu türkü ne kadar zor söyleniyorsa, o kadar

az katılanı olacaktır. Ümidi şölen kurtarmanın zamanı. Kim hangi balçıkta tutarsa tutsun dilini, biz unutmasına izin vermeyeceğiz hiç kimsenin. Bakışlarındaki berk gülüşlerle nakışlanan bu kavga, doğacak her yeni bebeğin yü-rüme kudreti olacak. Ve yanıyorken çocuklarımızın elleri açlığın dehlizlerinde; biz kirletilmesine izin vermeyeceğiz umutlarımızın.

Son değil, onu da biliyoruz. Acılarımızın yangın yeri olduğunu da. Analarımızın gözlerinin dirhem dirhem kuruduğunu da biliyoruz. Ve bütün bunlar için, hayat için, kazanmak için ölümü seçiyoruz. Çünkü onurlu kalmanın başka yolu kalmadı.

'Hasır çarıklara biçim verilmez, giyildikçe biçim alırlar' demiş bilge öğretmen. Biçim vermeye çalışmayın. Giyin...Giyin çarıkları; ayağınızda biçimlensin. Bir küçük adım atın...bir kere ileriye bakın...bir ara başkaları da var diye anımsayın...azıcık çevrenize dönün... kendinize bir parça umut ısmarlayın....yüreğinizi bir kere olsun yoklayın... bir kere ama bir kere de olsa, başınızı kaldırıp güneşe çevirin yüzünüzü...bir kere de olsa, hücrede birileri var diye düşünün ve bir kere de olsa, insanca bakın o yana.

“Hayata Dönüş” Operasyonları ve Devletin Niteliği

Can CEMAL

*Bir başına savaşmayansa öldürülen
daha kazanmamış demektir düşman(*)*

Hiçbir lokal uygulama, bir genel stratejiden bağımsız olarak ele alınmamalıdır. Egemenlik, bir alanla sınırlı değil ve gelişmelerin tümü iktidarın varlığı ile ilintilendirilmeden çözümlenemez. Siyasal zor, kendi kurumlarını yenilerken ve onlara yeni biçimler verirken, aynı zamanda sürekli olarak yeni tarz politikalar da belirlemekte ve uygulamaktadırlar.

Devletin cezaevlerine yönelik saldırılarını anlamak, genel dünya konjonktürünü anlamayı gerektirmektedir. Türkiye’deki her bir uygulama, bu genel sistemin alt versiyonlarını ifade etmektedir. Tablonun başında dünya sermayesinin çerçeveleri duruyor. Dünya genelinde yoğunlaşan sermayenin açmazları ve birikimin yarattığı kaçınılmaz bunalımlar, çelişki ve rekabetler; Türkiye gibi tam boyun eğdirilmiş sömürgelerin iktisadi ve buna bağlı olarak siyasal yapısına daha direkt müdahale etme durumu yaratmaktadır. Bu müdahale emperyalizmin kâr ve sömürü yasalarına dayanmaktadır. Türkiye gibi geri ülkelerin batan ekonomilerini yürütebilmek, bu alanlarda kalan değerleri de iç edebilmek için, sistemlerin sürekliliği, yani ayakta kalması gerekmektedir. İşte Türkiye pazarına olan gereksinim ve pazarın verimliliğindeki gereksinimlerin başında; sistemler ablukasında ezilen yı-

ğınların kontrol altında tutulması gerekmektedir.

Emperyalizme peşkeş çekmenin, serbest rekabetçi uygulama adıyla, tam pervasızca yürütülmeye başlandığı 80 sonrası sürecin gelişimini, Kürt ulusal devrimi bozdu. Toplumsal gelişmeleri karakterize eden esas olgu haline gelen bu durum; emperyalist sermayenin Türkiye pazarında dolaşımını ve bu pazarın güvenilirliğini tehdit ediyordu. Bu olgu beraberinde diğer toplumsal gelişmeleri de hızlandırdıysa da, esas olarak Kürt ulusal hareketi ve diğer silahlı devrimci gelişmeler üzerinde yoğunlaşıldı. Pazarı ve pazarın servetini tehdit eden gelişmeler, bir süre sonra tüm karşı devrim güçlerini, soruna daha direkt yönelmeye itti. Bu bağlamda Öcalan’ın Suriye’den çıkarılmasıyla başlatılan kapsamlı hareket; Kürt ulusal devriminin tasfiye edilmesine doğru yöneltildi. 12 Eylül’ün devrimci muhalefeti sindirmesi, kırması, ezmesi sonrası; halkın afyonlanmasına dair yeni politik uygulamalar yürürlüğe konulmuş; bu temelde gelişen yozlaşma, yığınları sürüleştirek devrimci uyanışı zorlaştırmıştır. 84’te başlayan silahlı devrim, bu sürüleştirmeye karşı en etkin savaşım olarak tarihteki yerini aldı.

Türkiye pazarı 90’larda tam bir açmaz ve tehlikeli alan durumuyla anılmaya başlanıyor, bu ülkeye borç para dahi verilmiyordu. Kürt ulusal devriminin tasfiye edilme süreci, beraberinde yabancı sermayenin Pazar talaşında yoğunlaşmasını da getirdi. IMF

programları devletin elinde var olan tüm kârlı alanların çekilip alınmasını hedefliyordu. Bu programların uygulanması, işsizlik, sefalet, kıyım, dengelessizlik, çelişki, çatışma ve toplumsal kaos demektir. İşte tamda bu noktada, toplumsal muhalefet odaklarının susturulması ve radikal karşı hareketlerin gelişimine gayet uygun olan bu zemin üzerinde, gelişmeleri denetime almak zorundaydılar. 90’lara doğru yükselen devrimci muhalefet önemli oranda getirilmiş; Kürt ulusal devrimi tasfiye sürecine sokulmuş; yine bu harekete karşı beslenen, büyütülen, desteklenen, göz yumulan, iş birliği yapılan Hizbullah’a yönelinmiş; ve esas tehlike olarak görülen devrimci siyasal etkinliklerin tümünden hizaya getirilmesi, muhalefet edemez duruma sokulması gerekli görülmüştür. Karşımızda kendi gölgesinden korkan bir devlet bulunmaktadır ve emperyalist efendileri onlardan, pazarı sorunsuz olarak görmek istemektedirler. Mesele bu emirlerin yerine getirilmesi, halkın daha fazla köleleştirilmesi ile özdeşir.

Cezaevlerindeki siyasi tutsaklara yönelim, bir çok dünya ülkesinde olduğu gibi, Türkiye’de de sürekli gündemde tutulan bir sorun ola gelmiştir. Devletin ilizyonu, bu noktaların ‘terör yuvası’ olarak gösterilmesiyle başlıyor. Türkiye zindanlarında, devletin niteliğini yakından görmek mümkün. 12 eylül sonrası yüzlerce insanın katledilmesiyle gündemi korumuş, katliam ve karşı direniş hep bir arada sür gelmiştir. Faşizmin en rahatça perva-

sızlaştığı alanlar sıcak savaş bölgeleri ve zindanlardır. Devletin bu alanlarda iyi bir ilizyonist olmasına da pek fazla gerek yoktur; çünkü her şey onun denetimindeki sınırlar kadar dışa yansıyabilmektedir.

Kürt ulusal devrimi ve Türkiye'nin diğer devrimci muhalefatinin bariz tehditler olarak görüldüğü 90 sonrasında, cezaevlerinin tümünden denetime sokulması planları dahilinde yeni yasal düzenlemeler ve buna bağlı olarak yeni uygulamalar başlatılacaktı. Cezaevleri, devlet açısından tehdit olarak ele alınıyor, bu alanlarda var olan yoğunluk ve yine önemli siyasal kadroların dışarıyla bağlarının bulunması, devleti korkutmaya yetiyordu. Dışarıdaki siyasal muhalefetin yönlendirilmesinde bu kesimlerin rolü üzerinde duruluyor ve buna kendilerince çözüm üretiliyordu. Faşizmin çözüm yöntemlerinde demokrasi, insan hakları, ya da insani boyut aramak; onu iyi tanımamak, ham hayal davranmak anlamına gelir. Eğer faşizm, kendi iktidarları döneminde elini kınında bekletiyor, silahını çekmiyorsa; bu ya ona muhalefet edenin bulunmadığı anlamına gelir, yada sorunu başka araçlarla hallediyor demektir. Ama bilinmelidir ki, bu araçların esas karakteri de zora dayalıdır.

Faşist dikta, 96'da yayınladığı genelgeleri yürürlüğe koymaya yeltendi. Yani tutsakları izole edip, birbirleriyle ve dış dünyayla bağlarını kesecek, yada mümkün olan oranda sınırlayacak, baskı ve şiddetle teslim almaya, düşüncelerinden soyundurmaya çalışacak, toplumu manipüle edişini bu alanlara da taşıyacak ve böylelikle cezaevlerini ezecektir. Tabi ki iktidarın yapmak istediği her şeyi şıp diye yerli yerine koyması olanaklı değil. Sınıflar çatışması kapsamında, iki zıt kutbun bir biriyle mücadelesi söz konusu ve bir dizi ara veya tali etmeni de ilgili kılmaktadır. 96'da var olan toplumsal muhalefet, en önemli yanıyla Kürt ulusal dev-

rimi hala en sıcak haliyle gündemdedir ve tehdit, atılan her adımda önemsenmek zorundadır. Buna rağmen, devletin genelgeleri devrimci bir direnişi, karşı koyuşu kaçınılmaz kılmış; tutsakların kararlı tavrı ve ödenen bedellerle devletin bu saldırısı geri püskürtülmüştür. Bu evredeki ölüm oruçları ve süresiz açlık grevleri; ancak ölümler vermeye başladığında toplumu ciddi bir etki altına alabilmişti.

96 direnişleri, Türkiye devrimci geleneğinde ilk değildi elbette, ama yarattığı kamuoyu etkisiyle belkide o güne kadarki en üst seviyeyi yakalaması babında ayrı bir öneme sahipti. Devlet bu direniş, ve direnişin sahiplenilmesi karşısında geri adım atmış, sinmiş ama planlarından vazgeçmemiştir. Öyle ki; efendilerinden aldığı kuş aklıyla, F Tipi zindanları örmeye devam etmiş, hatta bunları hızlandırmıştır. Devleti bir evrede yaptığından vazgeçiren, ondaki demokratik yada insani yanın uyanması, aklının başına gelmesi değil, -çünkü zora dayalı siyasal iktidarlarda, baskı altına aldığı kesime bunları sunması düşünülemez; böyle bir şeye tarih de tanık değildir devlete geri adım attıran, tamamen karşı direniştir. Zaten zindanlarda kazanılan her hak, her mevzi, böylesi direnişlerle kazanılmıştır.

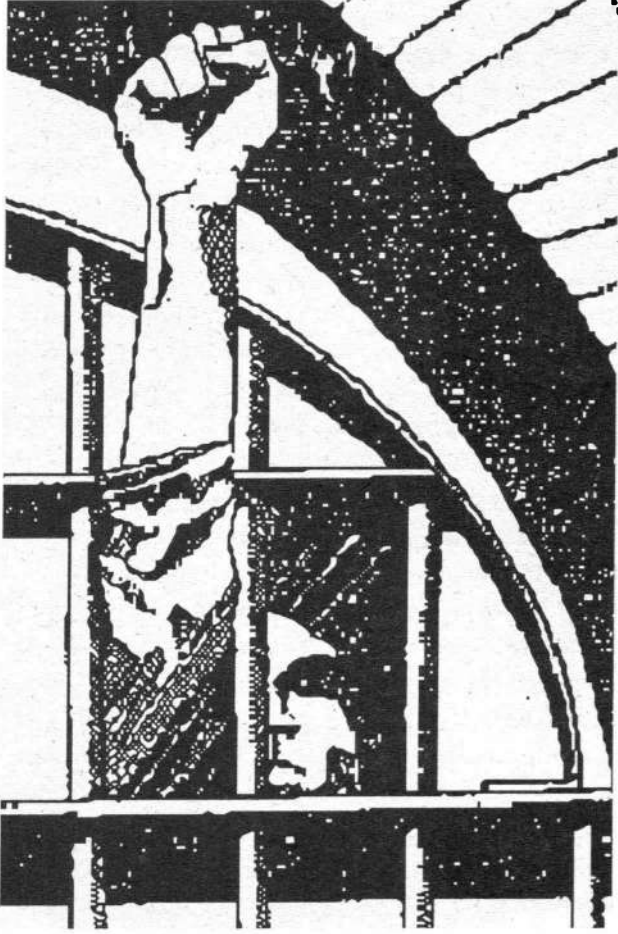
ZINDANLARDA YOĞUNLAŞAN BASKILAR VE ÖLÜM ORUCU SÜRECİ;

*Damda esen rüzgar,
Kopacak fırtınan habercisiydi. (**)*

Tekellerin medyasına bakın, devletin gelen uygulamalarını görün. Bu iki olgu; devletin, tekellere siyasal ve askeri hizmeti ile birbirine bağımlıdır. Medya, iktidarların -yani örgütlenmiş iktisadi ve siyasal zorun- rötüşünü yaparken, güçlü biçimde siyasal gündem oluşturma, yanıltma yanılsama yarat-

ma faaliyetlerini da icra etmektedir. İnsanı alıklaştırma görevlerinde öndedir. Uzun zamandır, 'devlet cezaevlerine giremiyor' teraneleri işlenmekteydi. Hatta bu öylesine pervasızca yapılmaktaydı ki; sahte senaryolar, uydurma haberlerle güçlendirilmeye çalışılıyordu. Bayrampaşa Cezaevi Savcısı Özdemir, bu safsataları boşa çıkarmak için, basınla birlikte siyasal tutsakların kaldığı koğuşlara girmiş, buralara girilebileceğini, girildiğini de göstermiştir. Devlet faşizmi bunları bilmiyor değildi. Her gün sayım alınmasını nasıl açıklayabilirdi, eğer buralara girmenin mümkün olmadığını söylerse! Fakat buradaki hesaplar başkaydı. Faşist devlet zoru, siyasal tutsakları izole etme, dışarıyla ve birbiriyle bağlarını kesme planlarını kapsamlı biçimde uygulayacak ya; bu nedenle önce buna gerekçe uydurması gerekiyor. Kamuoyunu susturacak bir dizi gerekçe. Hitler'in bile 'haklı' gerekçeleri yok muydu? 12 Eylül'ün 12 Mart'ların, Kürt katliamlarının gerekçeleri yok muydu? IMF'ye uşaklığın, vatani satmanın, işsizliğin, talanın gerekçeleri yok muydu? Gerekçesi hazırlanmayan katliamların üzerini örtmek zordur ve devletçiğimiz gayet iyi biliyor. Doğasında ve tarihinde saklı olan onlarca tecrübeden dolayı biliyor bunları.

Resmi iktidarın ilk işi, bu gerekçeler dahilinde medyayı harekete geçirmek ve katliamın alt zeminini yaratmak olmuştur. Medyanın harekete geçmesi ise işin en kolay yanı olmaktır. Leb demeden leblebiyi bulan, efendisinden daha efendice uşaklık eden bu kültür(süz)lülük abideleri, sabah akşam devletin denetim sağlaması gerektiği üzerine yayın pompaladılar. Hatta bu planlar, çeteler çatıştırılarak, yer yer isyan ettirilerek, bolca silah gösterileri yaptırılarak, devletin bu alanlarda ne kadar vahim durumda olduğunu ispata giriştiler. 'Devlet cezaevlerine giremiyor,' yalanı etrafında

geliştirilen kampanyalar; Ulucanlar'da, Burdur'da, Bergama'da istenilen, amaç edilen esas planlara gerekçe gösterilerek, bir ön deneme mahiyetinde uygulamaya koyuyorlardı bu planları. Elbette ki genel gerekçelerin yanında kimi özgün gerekçeler de bulunacaktı. Ama varılmak istenen nokta belli. Devrimcilerin ve dışarıdaki kamuoyunun tepkilerini de ölçmeyi, kendilerini denemeyi de içeren bu ilk uygulamalar, ne yazık ki, devletin 'meşruiyetine' gölge dahi düşürmüştür. Ulucanlarda on kişi katledilmiş, onlarca kişi sakat bırakılmış, onlarca işkencelerden geçirilmiştir. Peşinden Burdur'a yapılan müdahale geldi ve faşizm barbarlığını en vahşi biçimde, üstelik aleni biçimde yaptı.

Bütün bunlar yapılırken, dışarıdaki tepki ne yazık ki, tutuklu yakınları, duyarlı devrimci etkinliklerle sınırlı kaldı. Toplumun duyarsızlığı, devrimci etkinliklerin yetersizliği; devletin

sonrasında yapacağı operasyonları için uygun zeminleri yaratmıştır. Faşizm, yaptığı bu katliam provalarıyla toplumun duyarlılıklarını da ölçmüş, F Tipi zindanları yaşama geçirmenin planları için veriler toplamıştır. 90'ların ilk evresinde devrimci yapıların yediği darbeler, Kürt ulusal devriminin tasfiyeci sürece sokulmuş olması, devletin rahat hareket etmesini kolaylaştırmıştır. Kürt devrimcilerinin tavrı, bu aşamada çok belirleyici bir önem arz etmiştir.

Devletin demagojilerinin ötesinde, hazırlandığı planları, devrimciler çok önceden anlamış, ona göre hazırlanmaya çalışmışlardır. Özellikle cezaevlerinde, bu çatışma çok kes-

kin biçimde işlemekte, devrim ile karşı devrim arasındaki keskin uzlaşmazlık; 'iyi niyete,' liberalizme, tereddüde meydan vermeyecek kadar açık ve katı işlemekteydi. Doğal olarak bu katılığın arasında bir yerde yaşama koşulu yoktur. Ya devrimci olanın yanında olunacak büyük bedellere hazırlanılacak, ya da karşı devrimin çeşitli versiyonları olarak duvarın öte yanında kalınacaktı. Devrimciler, elde ettikleri insani edinimleri ve bu minvalde kazandıkları hakları bedel ödeyerek inşa ettiler; bu mevzileri korumakta bedellerle olanaklı olacaktı. F Tipi saldırılara karşı direnmek, var olan mevzileri korumak noktasında tereddüt duyulmazken; mücadelenin ele alınış biçimi, yöntemler, zamanlama vb. konularda farklı yaklaşımlar mevcuttu. Burada önemle belirtilmesi gereken bir yan; karşı devrimin top yekun saldırıya geçtiği her durumda, il-

kesel olarak devrimci cephenin birlikteliğini örgütlemek, bu konuda alabilirdiğine duyarlı davranmak, gurupsal kaygıları bir tarafa bırakmak kesinlikle gerekli iken; maalesef bu konuda var olan eski alışkanlıklarımızı yeterince aşabilmiş değiliz. Önemli zaaflarımız söz konusu ve bunların daha geniş ve daha rahat ortamlarda tartışılması, kazanımlara dökülmesi gerekmektedir.

Burada sorunu bu yanıyla tartışma gereği duymuyoruz. Hala devam eden direniş, geldiği noktada bahsini ettiğimiz yanları aşmış, yeni olgularla gündeme oturmuş ve bu olgular da; ölümün keskin ağzına tabi olan süreçler dayatmıştır. Bu evrede direnişi zaafa uğratacak, zayıflatacak, yada dikkatleri, tek yol olan direnmekten başka yanlara çekebilecek her türden tartışmayı, zamansız ve gereksiz buluyoruz. Devrimciler bu aşamada ölecek kazanmaya adanmıştır ve başkaca da yolu kalmamıştır.

Direnin başladığı dönemler itibarıyla dışarıda yaşanan genel toplumsal durum, yoğun hak gasplarını, IMF'nin programlarını, ve bunların yarattığı tahribatları içeriyordu. Emek cephesinde kısmi bir hareketlenme vardı ve muhalefet sokakları sesli hale getirmişti; fakat bütün bunlar istikrarlı, kurumlaşmış devrimci bir öncülüğün yoksun olduğu durumda, devletin saldırıları yoğunlaşmaya başladığı an, sindirilmeye ve geri çekilmeye oldukça yatkındı. Hatta bu kaçınılmaz bir haldi. Ölüm orucunun kırkinci günlerine denk gelen 1 Aralık emekçi eylemi, bu hareketlenmenin önemli bir ivmesiydi.

Direnin ölüm sınırına vardığı dönemlerde, demokratik tepkiler ve tutusaklara destek, önemli oranda kitlesel bir hal almaya başlamıştı. Çeşitli çevrelerin duyarlılığı, tutuklu yakınlarının yoğun eylemliliği, tepkileri giderek genişliyordu. Bu durumu gören devlet, görüşmelere kısmen olanak tanıdı

ama bunları kendi gayri meşruluğunu ters yüz etmede kullandı. Öte yandan, operasyon hazırlıkları yaparken, dışarıda oluşan muhalefeti ezmekte işin esaslı yanlarından biriydi. Daha önce Kürt illerindeki Serhıldan'lar döneminde de, 'kitleler kolay, bir iki sokağa çekersin, sonra ciddi bir iki vuruşla, bir daha kimse sokağa çıkmaz' dedikleri duruma uygun olarak, bu kez de aynı boyutta olmasa da, sert yönelimler kitleleri geri püskürtecekti. Çünkü devlet, en barbar yöntemler ve en vahşi şiddet araçlarını kullanmakta tereddüt etmemekte; üstelik bunun önüne geçebilecek hiçbir mekanizma da bulunmamaktadır. Halkın askeri örgütlülüğü yoksa, üzerine gelen topa, tanka, panzere, silaha karşı uzun süre sokakları işgal etmesi zor, hatta -Türkiye özgülünde- imkansızdır. Kendiliğinden gelişen hareketlerin ise bu yönlü şansı çok daha zayıftır.

19 ARALIK SABAHİ VE BİR YANILSAMAYA DAİR;

Kuş yuvasına alışan yılanın karnı şiş olur.

Çatışma iki kutup arasındadır. Doğru ile yanlış, iyi ile kötü, haklı ile haksız, aydınlık ile karanlık. Bu kadar net olan bir çatışmada, giderilmesi gereken en önemli yanılsama, devletin sözde pazarlık girişimleri, yada kimi arabulucuları devreye sokarak, çözümünü şiddetsiz araması şeklindeki yanılsamadır. Evet devlet arabulucuların bir süre faaliyette bulunmasına izin verdi ve hatta bu görüşmelerle kendisi çözüm arıyormuş havası verdi. Gerçekte de bu tam bir hava verme durumuydu. Kamuoyunun tepkisini törpülemek, devlete karşı en liberal kesimlerden dahi gelen tepkileri bertaraf etmeye yönelikti. Dedik ya, devlet her istediğini bir çırpıda uygulamaya sokamaz. Bir takım psikolojik, medyatik, politik

yanlarında hesaba katılması gerekiyor. Özellikle, devletin kaşarlanmış sözcülerinden H. Sami Türk'ün, 'toplumsal mutabakat sağlanana kadar cezaevlerinin açılması ertelenmiştir' demagojisi, bir dizi yanılsama yarattı. Bu erteleme esas olarak, zaten başından beri yapılan planın savunulmasıydı. Bu plan, af çıkarılarak cezaevleri önemli oranda boşaltılacak; her ne kadar siyasi mahkumların aftan yararlanması söz konusu değildiyse de, anayasa mahkemesinin kararı genişletmesi, ve şartlı tahliyelerle siyasi tutsakların da bir kısmının çıkması kesin olarak görülmüyordu. İşte bu süreç tamamlandıktan sonra, F Tipi zindanları devreye sokmak daha kolay olacaktı, asıl planda buna göre yapılıyordu. Bu yönde açıklamaları, af tartışmaları yeni gündeme geldiği günlerde, yine salya sümük adaletçikler, 'Af F Tipi'ne geçisin ön koşuludur' diyecekti. Fakat cezaevlerinde başlayan ölüm oruçları ve açlık grevleri, bu planları bozdu; müdahaleyi öne almalarını getirdi. Ama her halükarda bu plan uygulanacaktı ve bu uygulamanın zora, katliama, şiddete dayanacağını en iyi devletin uygulayıcıları biliyordu. Zaten bu yüzden de, 'bir yıldır maketler üzerinde çalışma yapıyorduk' dememişler miydi?

H. Sami Türk'ün yaptığı bu açıklama, oyalamayı ve kamuoyuna mal olmaya başlayan direnişin sona erdirilerek, daha uygun koşulların hazırlanmasını hedefliyordu. Zaten F Tip(ler)ide henüz tam olarak hazır hale getirilmemişti. Sonrasında onun lafını ettiği, 'toplumsal mutabakat' ise, yine onların karakterine uygun olacaktır. Yani bir önce söylediklerinin tam aksini -hiç yüzleri kızarmadan- yapanların, bahsi geçen mutabakatı sağlaması kadar basit ne olabilir ki? Bu açıklamalar sonrası, siyasi tutsakların, 'bakan bu açıklamasını sivil örgüt temsilcilerinin tanıklığında resmiyete büründürsün' taleplerine ise hiç yanıt bile verilmedi. Veril-

mezdi de zaten. Çünkü bu söylenen, sadece bir yalandan ibaretti ve kamuoyunu yanıltmaktan başka bir şey ifade etmiyordu. Bu açıklama, sonrasında; biz yapmamız gerekeni yaptık, şeklindeki demagojilere dayanak olarak ele alınmıştır. FP milletvekili Bekaroğlu'nun dahi, insani yanları incinerek; 'devlet bizi kullandı' demesindeki gerçek, devletin ikiyüzlülüğünü ispatlıyordu. Yani bahsini ettiğimiz görüşme olanakları, ve yapılan o yılsan açıklama, tamamen bir yanılsama yaratma, devleti kara giysileri içinde ak gösterme gayretiydi.

DİRENİŞ; KAN, CAN PAHASINA YÜRÜDÜ/YÜRÜYECEKTİR;

*Köpek gibi kemiriyorsa etimizi zulüm;
bilenmek zorundadır öfkemizde ölüm!*

Faşizm; yalan demektir. Faşizm; zulüm demektir. Katliam, kırim, ırkçılık, sefalet! Faşizm; devletin en barbar biçimde yönetilmesi demektir. Dayanağı ne olursa olsun, kendi çağının çakalı demektir. Biçimi ne olursa olsun, insanlığa karşı işlenmiş en gaddar suç demektir. Destekleyeni kim olursa olsun, tarihe verilmiş en büyük ihanet demektir. Seyircisi ne olursa olsun, affedilemez bir yara demektir. Faşizm, Amed zindanlarında kendi esirlerinin başlarını kalaslarla ezmek demektir. Faşizm; Ulucanlarda tutsakların üzerine yüzlerce silahlı zebaniyle yürümek demektir. Faşizm; kendi denetimindeki zindanlara iş makineleriyle girip, koparılan kolları köpeklerle yedirmek demektir. Faşizm; bar bar bağırıp, yalan söylemek demektir. 'F tipleri ertelendi' diyip, ikinci gün kol bacak kopararak, kafa göz parçalayarak zindanları doldurmak demektir.

Daha da tanımadıysan onu; 'bizi diri diri yaktilar' diyen yarı yanmış insanların çığlığına ve 'onlar kendilerini yaktilar' diyen yılanlara bak. Daha da tanı-

madıysan, dön bir kendine bak! İnsan olandan geriye benliğinde ne kalmış!

Tarihe, doğaya, insana anlatmaya çalıştığımız bu realite içinde, 'gerçek yaşamda seyirci yoktur' felsefesinden hareketle, yaşananların öznesi olmaya ve herkesi sınırın bu yanına davet ediyoruz. Kan can pahasına süren direniş, yaşamla ölüm arasındaki keskin çatışmadır. Faşizm imhayı dayatmıştır ve onun karşısında yaşam, kendi yolunu bedenini açlığa yatırarak açma eylemine girişmiştir. F Tipi, insanın kendisinden dahi izole edilerek eritilmesi demektir. Öyle, -yani teslim olup ölmektense- direnerek ölmeyi, insani bir erdem sayıyoruz.

Onların 'hayata dönüş' dediklerinin arkasında, faşizmin barbar katliamcı yüzü vardı. Bunu hemen herkes çok açık biçimde gördü ama bu oyunu suskun izleyenler, gelecekte ağır veballer altında kalacak, ezileceklerdir. F Tipi zindanları karanlık birer tabut halinde. Tek çözüm, dayatılanı reddetmektir. Tek çözüm, hayatı kaldığımız yerden yürütmek, tek başına kalınsa dahi safaları korumak, ölümü anlamlı hale getirmektir. İşte bu gün devrimcilerin, kan can pahasına yürüttükleri hayatın anlamı burada. İnsanca değerler talep etmenin ve o talepler için ölmenin anlamıdır bu. Köleliği kutsayanlar, hayatın her alanında köle olarak yaşarlar. Onların dışarıda olmaları yada yaşıyor olmaları bir anlam ifade etmez. Ve o tür hayatların değeri de yoktur. Çünkü orada, onurunu ayakları altına alarak yükselmeye çalışanların zavallılığı vardır. Oysa gelecek, devrimci irade ile kazanılacaktır. Ve biz, bu uğurda ölenlerin yarattığı anlama layık olmaya çalışacağız. Duyarlı olan herkes bunu yapmalı, kendi ücra köşelerinden çıkmalı, devrimin örgütlü mücadelesine katılmalıdır. Biliyoruz, bütün bunlar zor. Devrimci olmak da zor! Ama zoru başarmak, za-yıf olanın yanında olmak, devrimcilerin işidir; hayatı onlar kazanacak.

Zindanlarda direniş yayılarak, artarak devam ediyor. Faşizm beklediğinin aksine, güçlü bir irade birliği ile karşı karşıya kaldı. Ölüm sınırı yükseldi, dökülmeler neredeyse sıfır noktada kaldı. Onlar; bütün bunlar karşısında çılgına döndü. Her yere saldırdılar. Basına sansür koymakla başlayıp, dernekleri, insan hakları kuruluşlarını, şubelerini kapatarak, avukatları tehdit ederek, tabiileri zorlayarak devam ettiler. Tutuklamalar, gözaltılar ve kitleleri sindirmenin elli biçimini kullanarak saldırdılar. Ama direniş sürüyor. Ne yazık ki; hem ülkelerimizde, hem de dış dünyada bu direnişlere uygun yanıtlar verilemedi. Ne askeri, ne de demokratik alanda gerekler yapılamadı ve direnişin tüm yükü, zindandakilerin omuzlarına kaldı. Kazanmak veya kaybetmek, bu alanların tavrına endekslendi. Ama kazanacağız! Çok ağır bedeller ödesek bile, gelinen aşamada kazanmaktan başka şansımız yok. Kazanacağız!

*Su ver kuruyan bir dal çiçeğe;
bu hayat senin
bu hayat seninse
bu acı sen değilsin
böyle hoyrat
böyle acımasız olmasın seyir*

*seninde bir oğlun
bir kızın olmadı diye bu yangında
yarın olmayacak diye düşünme
su ver kuruyan bir dal çiçeğe
umut ver, el ver, yürek ver
bir kere olsun susma
bir kere olsun ses ver*

Bilinenleri bilinmeyenlere ekleyip, toplumun rotasını doğru biçimde tespit ederek, yaşamı yenilemeye yüklenmek zorundasın. F TİPİ saldırılar, bu günün sorunu değil, yarının da sorunu olarak kalmayacak. Savuşturulan her saldırıdan sonra, yeni biçime büründürülmüş, aynı nitelik-

te saldırılar peş peşe gelecektir. Bu gün hayatın kurutulmasına ve yok edilmesine karşı savaşılanların eli ayağı kesilmeye; sesi boğulmaya, yüreği yağmalanmaya çalışılmaktadır. Yok edilmeye çalışılan bu yürek senin. Bu yüreğe ses ve kan ver.

Bu zulüm burada bitmeyecek; bitti de sanılmasın. Devletin varlığı, niteliği ve koşulları; kaçınılmaz olarak yeni katliamları gündeme getirecek, etimizi yakmaya, kemiklerimizi kırmaya devam edecektir. Hayat her alanda hüc-releştirilmiş, insanlar yalıtılmış, soyutlanmış, yozlaştırılmıştır. Bu balçık denizi içinde, tek başına kurtuluşun yolu, tek başına insanlaşmanın olanağı yoktur. Devasa boyutta toplumsallaşan üretim, kendi sürecinin yarattığı değerlerini, aynı paralellikte tek ellerde toplamış, kapsamlı çelişkileri kaçınılmaz hale getirmiştir. Bu realiteden dolayı, devlet saldırmaya devam edecektir. Bu saldırılar karşısında örgütlü bir karşı çıkış yaratılamazsa, dünyanın ezilen halklara, uluslara cehennem olması kaçınılmaz gibi görünüyor.

Duyarlılıkları geliştirelim; devrimci güzergahları güçlendirip, onlara katkı sunalım. Başkaca hiçbir yalvarma, yakarma, boyun eğme, dilek dileme ile olacak, kazanılacak en ufak bir kırıntı dahi bulunmamaktadır. Devletin kendi iktisadi realitesinden aldığı öz bunu tanıtlamaktadır. Yapılması gerekenler gayet açıktır. Devrimin öznesi olmak, ona yön vermek, onu belirlemek, örgütlemek, güçlendirmek her duyarlı insanın işi olmalıdır. Yaşanılacak bir dünya için buna ihtiyaç vardır. Kazanılacak bir dünyayı tümünden kaybetmemek için buna ihtiyaç vardır. Hayatı değiştirmek için buna ihtiyaç vardır. İnsani değerleri korumak için buna ihtiyaç vardır. Çocuklarımızın başlarının koparılmasında, kollarının köpeklerle yedirilmemesi için buna ihtiyaç vardır. Dünya kapitalistlerinin, emper-

yalist sermayenin saldırılarını püs-kürtmek için buna ihtiyaç vardır.

Tutarlı her insan, her duyarlı ezilen, pratik bir adım atmalı, küçük de olsa bir katkı sunmalıdır. 19 Aralık sabahı başlayan ve -Şubat başı itibarıyla- hala devam eden katliamlar karşısında, demokratik kamuoyunun verdiği sınav hiç de olumlu değildir. Duyarlılıkları törpülenmiş, suyu çekilmiş, gemi kazığa bağlanmış bir toplumsal yapıyla karşı karşıya bulunmaktayız. Bu travmanın demokrat kesim üzerinde yarattığı etki çok kapsamlıdır. Devrimciler bu etkileri kırmak için daha çokça ölmek zorunda kalacaklardır; bu gayet açık. Bundan gocunmuyoruz; ama devrimcilerin bu üst düzeyde fedakarlıklarına gereken saygının gösterilmesini, sistemin o şaşalı ve yanılsama ağırlıklı etkisi altında kalınarak devrimci çabaların baltalanmamasını bekliyoruz.

'BARİŞ' KOMEDİSİ VE BİR TAVIR;

*barış, insanın insan tarafından
ulusun ulus tarafından
kadının erkek tarafından,
güçsüzün güçlü tarafından ezil-
mesinin, sömürülmesinin yok edildiği
bir sistemin teminatı altında olanaklı
olabilir.*

Yukarıda da belirttik; Kürt ulusal devriminin tasfiyeci bir sürece sokulmuş olması; devrim güçlerinin bölünmesini ve devletin siyasi tutsaklara daha kolay yönelmesini de beraberinde getirmiştir. 'Barış' aldatmacası içinde bulunan PKK'li tutsaklar, kısmi bir destek sunmalarına rağmen, cezaevlerine karşı yapılan top yekun saldırılarda olumsuz bir sınav vermekle kalmamışlar; devletin kendileri için hazırlamaya çalıştığı karanlık geleceğin oluşturulmasına da katkıda bulunmuşlardır. Kürt halkı ve devrimcileri; bir kere daha 'kiminle, nasıl, niçin,

hangi barış' sorusunu sormalıdır. Bu komedi, Kürt devriminin, devrimci etkinliğinin yavaş yavaş yok edilmesinden başka bir şey değildir. Yılanla serçenin barıştığı nerede görülmüştür. Devletin Kürt siyasi tutsaklara 'Lüks Tipi' zindanlar mı hazırlayacağını sanıyorsunuz? Bu faşizmin, 'ustaca' planlanmış bir manevrası ve güçleri bölerek uygulamaları yaşama geçirebilmesinin bilinen taktikleridir. Bu gün Kürtler cephesinde asıl hedef, sınır ötesine çekilmiş silahlı güçlerdir, ve imha politikasının ucu buraya yöneltilmiştir. Bu sırayı, zindanlar ikinci durumda takip etmektedir. Kimse faşizmden medet ummaya kalmasin, sonunda çok daha kötü biçimde pişman olacaktır. Ceza evleri operasyonu yapıldıktan hemen sonra, Ümraniye Cezaevinde ve daha bir çok yerde görüşlerin aylarca yaptırılmaması, baskıların yoğunlaştırılması, tehditlerin açık hale gelmesi; devletin gerçeğini çok açık biçimde tanıtlamaktadır ki; bu gerçeği en iyi bilenler de Kürt siyasi tutsaklarıdır. Ama bütün bu gerçeklere rağmen; devrimci direnişlere, eylemlere tepkiyle yaklaşmak, 'barışa giden ortamın' provoke edilmesi gibi yansıtılmaya çalışılması; en iyimser ifadeyle, kendi geleceğini karartmaktan başka bir şey değildir. Aynı saldırıların onlarcasına maruz kalan Kürt yurtseverleri, gelecekte daha da katmerlilerine, bu politikalarıyla çanak tutmuş olacaklar. Unutmayalım faşizmin katliam hesaplarının en belirgin yerinde Kürtler var, bu realite yok olmadı, yok olmayacaktır.

Devrimci birliktelikler konusunda, geçmişte de yaşanan sorunlar vardı, bundan sonrada olacak; fakat bu sorunları asgariye indirmek, karşı kampın top yekun saldırıları karşısında birlikte olabilmek, çağın, sürecin, koşulların devrimcilere, demokratlara yüklediği en önemli görevdir. 19 aralık öncesi, sırası ve sonrasında izlenen

yaklaşım, devrimcileri zora sokmuş, faşizmin daha rahat etmesini sağlamıştır. Yurtsever tutsakların, en azından, önceden fiili müdahale sırasında tavır koyacaklarını, fiili direnişe katılacaklarını belirtmesi ve bu yönde tavır koyma kararlılıklarıyla hareket etmesi, devlete geri adım attırmayı kolaylaştırabilirdi. Ama ne yazık ki, devrimci duyarlılıklar değil; İmralı çizgisi bu kesimin yaklaşımları üzerinde belirleyici olduğundan bu konuda duyarlı ve devrimci bir tavır konulamamıştır. Hatta, destek açlık grevi bitirildikten sonra, Bayrampaşa'dan Adalet Bakanlığına yazılan mektup, devrimci direnişin meşruluğunu kırmak için kullanılan bir malzeme yapılmıştır.

Tabi ki bunlar, içine girilen tasfiyeci stratejik sürecin özgünlerde aldığı biçimleri ifade etmektedir ve bu örnekler, hareketin girdiği, gireceği, girmeyi kalıcılaştıracığı rotayı açık biçimde tanıtlamaktadır ve bu tüm devrimci kesimi derinden üzmektedir. Bütün bu gelişmelere rağmen, her şey henüz tersine dönmüş değil ve Kürt Yurtsever hareketin devrimci dinamikleri hala güçlü ve de sıcaktır. Faşizmin dayattığı imha politikalarını görerek, devrimci olanı yeniden ve daha güçlü biçimde pratiğe aktararak, bağımsızlığı ve özgürlüğü kazanmanın olanakları tükenmiş değil. Faşizmin kılıcı tüm ezilenlerin başının üzerinde savrulmaktadır; bu gün koparılan başlara, yarın sıradaki diğerleri eklenecektir. Gerçeklerle oynamak tehlikelidir; bu oyun daha ağır bedeller yaratacaktır. Bu nedenle 'barış' komedisine son verip, gerçeklere dönmek zorundayız. Barış halkların zafetinden, iktidarından, birliğinden geçmektedir; ezenle ezilenin barışık yaşadığı nerede görülmüştür.

(*) Bertolt Brecht (seçme şiirler'den)

(**) Çin atasözü

İçinden Geçtiğimiz Tarihsel Koşullarda Genel Politik Durum

Umut ŞENGÜL

"yaşamın, pratiğin görüş açısı, bilgi teorisinin ilk ve temel görüşü olmalıdır." (Lenin)

Soyutlamaları, daha özgün realiteden hareketle yapmak, gelişmeleri kavramak ve somut önermelere dönüştürmek Marksizm'in gereğidir. Burada esas olarak kapsamlı bir iktisadi ve siyasi çalışma yapmaktan ziyade, yaşadığımız coğrafya üzerindeki toplumsal gelişmeleri anlamak ve bunları daha iyi anlatabilmek; aynı zamanda vargılarımızın hareket noktasını doğru saptayabilmek için, kimi iktisadi gelişmelere ve bunlardan ayrı olarak ele alınamayacak politik gelişmelere değinmeğe çalışacağız. Teorinin öneminin ne kadar sahiplenildiğini ne yazık ki, yaşadığımız koşullarda yığınların duyarlılığı sayesinde anlamış bulunuyoruz. Ama yine de biz gerçekleri mümkün olduğunca sürekli dile getirmeye, bu anlamda yığınlara bir parça fikir taşıyarak, tarih karşısındaki sorumluluklarımız babında, üzerimize düşeni yapmaya çalışacağız.

Devrimcilerin sosyalistlerin yıllardır çeşitli biçimlerde dile getirdiği gerçek durumlar, yine ne yazık ki, ancak koca koca kayalar başımıza düştüğünde anlayabiliyoruz. Bu sadece yığınlar yönünü ilgilendiren duyarlılıklarla sınırlı değil. Hatta daha da önemlisi, demokrasi ve sosyalizm adına devleti reforme etme gayretkeş-

liği içinde olanların çıkarsamalarında var olan sığılı aşamaması, demokrasilik oyununda gerçeklere çarpıp kalmasını da kapsamıyla ilgilidir.

İktisadi yasalar, politik yasaları belirlemektedir. Ve bir kere belirlenen politik yasalar, iktisadi gidişat üzerinde belirleyici etkilerde bulunurlar. Toplumlara ya da bunların her hangi bir kesitindeki toplumsal sorunları ele alırken, politik ve ekonomik olan yanlar bir birinden ayrıştırılarak ele alınamazlar. Ekonomiyle ilgili olan her mesele, aynı zamanda bir dizi politik yanı da içermekte, bunlar genel bir konsept ya da genel bir strateji olarak ele alınır ve uygulanırlar. Sorunları ele alırken, ve ya politik iktisadi değerlendirmelerde bulunurken, konuları iç içe işlemek zorunlu ve de daha doğru olandır.

Sosyalistler, devrimciler; bir çok eksikliğine, yetersizliğine rağmen; var olan realiteyi en içten, en dürüst, en reel biçimde yansıtanlar oldu hep. Yine de politik ve iktisadi propaganda ve anlatımlarda, -devletin güçlü medya tekellerinin işlediği ortamda- yetersiz kalındığını da belirtmek gerekir. Türkiye ve Kürdistan halkları tarihsel bir evreden geçiyorlar. Öyle ki, hem ileriye temsil eden etmenleri sürekli gelişen, hem de, barbar devlet erkinin giderek katılaştığı ve militarizmin gemi azağına aldığı koşullar bunlar. Koşulların değişiminde belirleyici olan insan öznesinde düğümlenen umudun daha fazla büyümesi için, devrimci militan bir teori seferberliği de yapmak zorun-

dayız. Belirlemeleri sadece sonuçlar çıkarmak ve egzersiz yapmak için değil, militanca değiştirme faaliyetine atılmak, yön veren ve aydınlatan olmak için gereklidir. Devrim gereklidir. Bu bir sonuç ve bu zorunlu sonuca, yığınların büyük bir bölümü hala inanmıyor ve değer vermiyor. Ama koşullar giderek bu sonucu daha da anlaşılır hale getiriyor. Önemli olan örgütlü güçlerin ve başta da komünist ve devrimcilerin kendi değerlerini daha iyi ve daha geniş ifade edebilmesi, bunları ete kemiğe büründürmesidir.

Türkiye devleti sınırları dahilinde, devlet egemenliğini ve onun çeşitli toplumsal verilerini ele alırken, doğal olarak Kuzey Kürdistan realitesine de değinmek ve onunla birlikte ele almak zorundayız. Çünkü TC. devletinın kaderinde esastan rol oynayan bu iç sömürgeyi ve buraya dair gelişmeleri ele almadan, Türkiye gerçeğini kavramak olanaklı değildir. Kürdistan'ın genel realitesi üzerine yorum ve değerlendirmeler yapmak daha kapsamlı çalışmaları gerektirdiği gibi, pratik olarak zaruri bir ihtiyaç durumunda değildir. Bölge dengeleri açısından kimi genel değiniler olsa da, Kürdistan gibi kanyan bir sorunu üstün körü ifade etmek olanaklı değildir.

Kuzeyde ki toplumsal realiteyi, iktisadi ve politik çalkantıları ele alırken de, TC'nin uygulamaları, aynı zamanda uluslararası sermayenin stratejik hesapları önemsenmek zorundadır. Bunlar, o denli iç içe geçmiş sorunlardır ki, hiç biri tek başına açıklanamaz.

2000 YILININ İKTİSADINI BELİRLEYEN ETMENLERİN REALİTESİ VE POLİTİK YANSIMALARI.

'Bu günkü kapitalizmin temel ekonomik yasasının belli başlı çizgileri ve gerekleri aşağı yukarı şu şekilde ifade edilebilir: belirli bir ülkenin halkının çoğunluğunu sömürerek, iflasa sürükleyerek ve fakirleştirerek; diğer ülkelerin ve hele geri kalmış ülkelerin halkını boyunduruk altına alarak ve sistemli bir şekilde talan ederek; ve nihayet savaşlarla ve en yüksek karlar sağlamak için ulusal ekonomiyi askerileştirerek, azami kapitalist karı sağlamak.' (Stalin)

Her devlet otoritesi, kapsamlı iktisadi ve politik yasalarla belirlenir. Devlet erki, iktisadi gücün politik ifadesidir. Ve bunlar sıkı biçimde birbirlerine bağlıdır. TC devleti, kendi varlığını ve gücünü, Türkiye toplumunun iktisadi yapısı ve onun egemen gücünde somutlaşmış ifadesinde bulur. Egemen olan iktisadi erk, bağımlı (komprador) kapitalizm ve toprak mülkiyetine dayanan yarı-feodallarıdır. Devleti elinde tutan ve onu en işler halde kullanan kesimde bu iktisadi oluşumun belirlediği sınıflardır. Kimi kere bu sınıfların çeşitli klikleri arasında etkinlik oranı değişmekle birlikte, devleti elinde tutan kesim esas olarak, kapsamlı bir değişim göstermemektedir. Bu birazda, uluslar arası mali sermayenin tekelleşmesine paralel olarak yerleşmiş sistemlerin genel özellikleri gereğidir. Ancak büyük rekabetlerden elenenler veya saf dışı bırakılanlar, devlet üzerindeki etkilerini kısmen yada tamamen yitirmektedirler. Uluslar arası finans kapitalin tekeleşmesine bağlı olarak, Türkiye'deki komprador sermayede de önemli bir tekelleşme mevcuttur. Fakat bunların tümü, yabancı sermayeye

tamamen bağımlı, onun yerli şubesi gibi çalışmaktadırlar. Buna rağmen büyük bir palazlanma ve bağımlı tekelleşme mevcut. Öyle ki; koç ve sabancı sermaye büyüklükleri itibarıyla, dünya yüzünün içine girmektedirler.

Türkiye seksenlerden sonra ekonomik alanda hızlı bir çözülme sürecine girecekti. Bu çözülme daha ziyade, emperyalizme bağımlılık yönüyle genişlemeyi ifade ediyordu. 24 ocak kararları ve 'özallı yıllar'ın serbest piyasa ekonomisinde sınırsızlık dahilinde başlayan süreci, IMF programları kapsamında yapılan hızlı kapsamlı borçlanmalar ve bunların ödenmesinin şartı olarak devletin elindeki tüm kamu mallarının satışa sunularak özelleştirilmesiyle bunların yabancı sermayeye peşkeş çekilmesi ve yine bunların getirdiği zorunlu uluslar arası iktisadi yasal uyum politikaları, bu çözülmenin içeriğini belirliyordu. Seksenlerden sonra hızla uygulamaya konulan ve esas yabancı sermayenin dolaşımını ve yerleşmesini kolaylaştıran dışa açılım programları, hızlı büyüme ve Avrupa'yla bütünleşme olarak yansıtılıyordu. Yabancı mallara uygulanan gümrük duvarlarının tamamen kaldırılmasıyla yabancı malların piyasayı tamamen işgal etmesi ve 85'lerde başlayan özelleştirmelerle devletin elindeki kamu mallarının da yabancı sermayeye peşkeşi hızlandırılıyordu. 'Dışa açılma', 'Avrupa ile bütünleşme' süreci tam anlamıyla devletin iktisadi varlığını (kamu mallarını) eritme, devleti salt güvenlik aracı haline getirme, kar getirebilen ne varsa, bunların tümünü yabancı sermayeye sunma şeklinde olmuştur.

Bu ekonomik çözülme, yarı sömürgelerin genel özelliklerini yansıtmakla birlikte, bağımlılık ilişkilerinde tam bir boyun eğme ve sömürge statüsünün askeri işgal dışındaki tüm özelliklerinin yerine getirilmesi anlamına gelmektedir. Öyle ki; devlet bürokrasisi, gerek ik-

tisadi, gerekse de siyasi alanda, IMF'nin programın uygulayan ayakçıları işlevi içindedir. Son yıllarda iyice görünür hale gelen, ve hemen her şey IMF'nin karar verdiği, belirlediği somut durumu hemen herkes görebilmektedir. Dünya finans kapitalin yaşadığı, yaşayabileceği ekonomik bunalımlar; geri ülkelerin ekonomilerine müdahale ederek ve bu ulus devletlerin tassa rufundaki değerleri de emerek gidermeye çalışmaktadır. Bu nedenle, IMF'nin adı, 'ekonomi batıran'a çıkmıştır.

SAVAŞ EKONOMİSİ VE YANSIMALARI

Türkiye, 1984'ten itibaren siyasal alanda ciddi sorunlar yaşamaya başladı ve bu sorunlar doksanlara gelindiğinde, ekonomik gelişmeleri kökten etkiler duruma geldi. Öyle ki savaş; sadece bütçeyi eritmekle sınırlı kalmıyor, giderek yabancı sermayenin ülke içindeki dolaşımını da tehdit eder duruma geliyor ve yabancı sermaye yatırım ve dolaşım alanlarında daha temkinli ve uyarıcı olmaya başlıyordu. Bu süre içinde savaş bölgelelerinde tarım ve hayvancılık neredeyse durma noktasına gelecekti ki; iç sömürgecinin kuzeyi TC'nin can damarını besliyordu. Savaş ekonomisi sürekli kriz durumu yaratmakta gecikmedi. 85'lerde başlayan özelleştirmeler savaş ekonomisinin ayakta tutulmasına endekslenmişti. Özelleştirmeler savaş ortamının yarattığı koşullarda yeterince, -yani istenilen- seviyede ilerlemedi. Özelleştirmeler, esas olarak savaşın sona erdiği 99'dan sonra hızlandırıldı. Özelleştirme İdaresinin verdiği rakamlara göre, 1985'ten 1995'e kadar 2 milyar 862.3 milyon dolarlık uygulama yapılırken; sadece 2000 yılı içinde bu rakam, 2 milyar 921.7 milyon dolar düzeyindedir. Bu oranlarda ki büyük farklılıklar, savaş eko-

İKTİSADİ İSTİKRARSIZLIKLARIN SİYASAL ALANA YANSIMASI VE 2000'LERE GELİRKEN;

İktisadi krizlerin yarattığı siyasal dalgalanmalar hemen hissedilebilmektedir. Savaş koşullarında tehdit olarak görülen Kürt ulusal devrimine karşı etkin blokaj oluşturulurken ve uluslararası finans çevrelerinin desteği alınarak, yürütülen tüm politikaların sıklet merkezi bu tehdidin bertaraf edilmesine yöneltilmişken, siyasal dalgalanmalar da buna uygun olarak işliyordu. Devletin varlığını ve bütünlüğünü koruma amaçlı, savaş nizamı alan devlet, bununla da yetinmeyip, gayri savaş nizamı yöntemlerle de uygulamalarını güçlendirmeye çalışıyordu. 92'de uygulanan konsept bu gayri nizami savaş uygulamalarının kapsamlı bir strateji dahilinde işletilmesidir. Gayri nizami savaş, özel Kuvvetler Komutanlığı'na (kontrgerillaya) bağlı olarak yürütülen savaşın biçimiydi. Bunun pratik anlamı, yakılan binlerce köy, binlerce kayıp, sorgusuz infaz, kitle katliamları, sürgün, tehdit, göç, toplama kampları demektir. Bu konsept sonunda taktiksel anlamda askeri bir ilerleme de sağlanmıştır. Çeşitli hükümet deneyleri, yıpranmaların çekilip yenilerin oluşturulmasıyla süren bu süreç, devletin görünür yüzünü sık sık eskitiyordu. Ana-Yol, Refah Yol, azınlık hükümetleri gibi maskeler bu eskimenin telafi edilmesi ve siyasal dalgalanmanın yarattığı sonuçlardı. Savaşa karşı geliştirilen yöntemler, sadece kontr-terör yöntemleri değildi. Kürt ulusal devrimine darbe vuracak her gücü koruma, kollama, geliştirme, onu besleme yöntemleri de elden bırakılmıyordu. Hizbullah bu piyonun başında yerini alacaktı. Hizbullahın seçimi, Kuzeyde din öğelerinin oldukça köklü ve et-

kin olmasından kaynaklanıyordu. Devlet Hizbullahı, Kürt ulusal devrimine karşı kullanabileceği kadar kullandılar. Silahlı çatışma boyutunu bulan bu çatışmalarda, Kürt yurtseverleri, büyük bedeller ödemek zorunda kaldılar.

Kürt ulusal devrimi, Türkiye'nin çıkarlarını tehdit ettiği kadar, bölgesel dengeleri de ciddi biçimde etkileyeceğinden, vardığı boyut böyle bir realiteyi yansıttığından, ABD'de soruna daha aktif müdahale ederek, Kürt ulusal devrimini tehdit olmaktan çıkarmaya yöneldi. CIA'nın planı gereği Öcalan'ı yakalama ve ulusal devrime karşı kullanma planı gündeme geldi ve bilinen malum süreç uygulamaya konularak; Kürt ulusal devrimi tasfiye rotasına çıkarıldı.

99'dan itibaren iktisadi ve siyasi anlamda yeni bir sürece giriliyordu. Öcalan'ın kullanılmaya başlanması, ve ulusal devrimin tasfiye sürecine girmesiyle birlikte; uluslararası finans gurupları, yeni stratejilerini uygulamaya koydular. IMF yeni programlar hazırladı ve bu programların tavizsiz uygulanması koşuluyla, yeni borçlanmaların yolunu açacağını vaat etti. Ekonomik 'istikrar', politik 'istikarla' güçlendirilmek isteniyordu ve bu temelde daha güçlü bir hükümet arayışlarında, MHP ve DSP öne alınıyordu. Ekonomi tepe takla giderken bile, devletin borazanları, gelişip güçleniyoruz diye bağırıyordu. Oysa bütün veriler; Türkiye'nin kendi tarihindeki en kötü dönemi yaşadığını ifade ediyordu. 99 Nisan seçimlerinden sonra oluşturulan Kurt-Kuş hükümeti, IMF programının uygulanmasını takip eden ve bu uygulamaların içte gerek-

Politik dengeler çoğu kere kapsamlı planlar şeklinde yürütülen stratejilerle belirlenmektedir. Her stratejik plan, kendi realitesine bağlı olarak farklı yanları da öne çıkarmaktadır. Egemenlerin politik ve iktisadi belir-

nomisi yılları ve TC. ekonomisinin giderek çökmesinin göstergeleridir.

Satışa sunulan tüm kamu mallarının büyük ortakları yabancı sermayeler olduğundan, savaş ortamının yarattığı riskli koşullarda rahat hareket etme olanakları sınırlıydı. Bu koşullar savaşın sona erdirilmesiyle, -gerçi savaş riski tümünden ortadan kalkmamış olsa da- ulusal hareketin girdiği son rotayla rahatlayan yabancı sermaye, Türkiye pazarında daha fazla yoğunlaşmaya başladı ve bu temelde yeni programlar ve şartlar hazırlayarak, devleti her şeyini satmaya zorladı. TC bunun karşısında direnecek bir güce sahip değildir. 1999 yılı sonunda Türkiye'nin dış borcu 102.1 milyar dolar iken, 2000'de bu rakam, 106 milyar doları aşıyordu. 1999 sonunda iç borç 22 katrilyon 920.1 trilyon lira iken, 2000 de bu rakam 32 katrilyon-517.2 trilyon liraya ulaştı. TC'nin 'büyüyoruz' çığırkanlığını boğazına tıkayan ekonomik krizlerde peş peşe gelemeye başladı.

Savaş ekonomisinin yarattığı tahribat, zaten çökmekte olan ekonominin gidişatını hızlandırdı. İktisadi temelleri sağlam olmayan ve tümüyle dışa bağımlı olan bir ekonomik yapıya sahip ülkelerde, demokrasinin ve siyasal refahın olanağı yoktur. özelleştirmeler, on binlerce insanın işsiz kalması, ücretlerin düşmesi, alım gücünün daralması, dağılımdaki dengesizliğin büyümesi, sağlık ve eğitim giderlerinin kısılması, askeri harcamaların artması anlamına geliyordu. Bu somut verileri sunan iktisadi koşulların, üst yapıda iyileştirme, demokrasi ve refah ortamı yaratması olanaklı değildir. Bu yüzden, Türkiye'de siyasal istikrarın alt yapısı söz konusu değildir. Dönem dönem istikrar var gibi yansıtılsa da, bu yansıtımlar bir tür yanıltma yaratsa da, görülen ve yaşamın sunduğu esas yan istikrarsızlık, bunalım, kriz ve dolayısıyla, baskı, işsizlik, zulüm demek olacaktır.

lemeleri, savaş ve devrim durumlarıyla bozulduğunda, süreç iradi olmayan bir çok yanı da öne çıkarmaktadır. Hizbullahın bir dönem kullanılması, bir dönem sonra onu kullananlara karşı da tehdit durumuna gelmesi gibi olgular bunun emsalini oluştururlar. Kürt ulusal devrimi, Türkiye'deki güçlerin dengelerini de önemli oranda değiştirdi. Egemen şoven politikaların hortlaması ve buna bağlı olarak, MHP'nin gelişmesi de böyle bir etkeni örneklemektedir. Öte yandan, parlamentoda bulunan tüm partilerin yıpranmış olması da MHP'yi arar ve gerekli duruma getirmiş, sermaye çevreleri onu öne çıkmada desteklemiş ve sonunda başbuğ Ecevit'in kutsal ortağı olmaya kadar getirmiştir. Savaş koşullarında palazlanan kontrant ve kontra-devlet işleri de içinden çıkılmaz karmaşık sorunları artırmıştı. Susurluk, bu çıkmazın ve çürümenin açık göstergesi olmuştu. Uluslararası finans kuruluşları, Türkiye içindeki siyasal istikrarı düzenlerken, kendi denetiminde olmayan ve siyasal çarkı tehdit eden, sekteye uğratan herhangi bir oluşumun da denetime alınmasını istiyordu. Bu nedenle, siyasal alanda emre amade, ve başta ABD olmak üzere, uluslararası finans çevrelerinin çıkarlarını gözünden önde tutabilen kaşarlanmış uşaklara ihtiyaç duyuluyordu.

MGK VE SİYASAL SÜREÇ

Türkiye'nin siyasal yaşamında 12 eylülle başlayan askeri etki; Türkiye'nin emperyalizme sömürgecilikten yarı sömürge bağına geçişi ve bu baği süreklileştirerek tam boyun eğdirmesini andıran bir içeriktedir. Siyaseti askeri yönetim tam olarak ablukaya almış ve bunu MGK gibi oluşumlarla yasal düzeneklerine kavuşturmuştur. MGK, Türkiye siyasal yaşamında belirleyici iken, bu oluşumun kendi

içinde de askerler belirleyici durumdadır. Her MGK toplantısı, adeta sivil siyasetçilerin askerlere hesap vermesi ve askerlerin kesin talimatlarının tavsiye şeklinde yürütmeye konulmasını ifade etmektedir. Hükümetlerin baltas ayarlarını yapan bu organ, esas olarak cunta anayasalarının devamı ve devletin faşizan özündeki askeri bileşimi ifade etmektedir.

1984'ten itibaren gelişen Kürt ulusal devrimi ve savaşın esas olarak askeri yöneme ve askeri güçlere dayanması, askerlerin siyasal yaşam içindeki prestijini ve etkisini daha da perçinlemiştir. 12 Eylül cuntasının kitleler üzerinde yarattığı olumsuz etkiler, savaşın şoven politik yanlarının öne çıkarılmasıyla önemli oranda törpülenmiştir. 91-92'lere gelindiğinde, savaş, askeri yönetimi siyasette etkili kıldığı kadar, savaşta izlenen çizgilerin ve sorunun çözüm yöntemlerine dair de ciddi çatışmalar yaşanır oldu. İktisadi alanda palazlanan kesim ile askeri yönetim arasında da çok belirgin siyasal çatışmalar yaşanmıyordu.

MGK'nın siyasette, askerlerin MGK'da kesin etkinliğini gösteren en önemli, ve en açık veri; 28 şubat sürecidir. Bu süreç, egemen killikler arası çatışmaları da ifade etmesi açısından anlamlıydı. Öte yandan, Kürt ulusal savaşına karşı beslenen radikal islâmın bir süre sonra kendi kovanını da sokmaya başlaması ve siyasal islami sermayenin palazlanması ve bunun siyasal alanda da etkisini artırması, devlet erki içinde, etkin olan askerleri harekete geçirdi ve islâmî siyaseti hiza getirme hareketi başlattı. Türkiye siyasal yaşamındaki bu gelişmeler, uluslararası finans kapitalin ve ABD'nin çıkarlarını temsil eder durumdaydı.

Devletin siyasal erki içinde MGK belirleyici durumdadır. 12 anayasaıyla garantiye alınan ve süreklileştirilen askeri yönetim, üzerine çekilen

sivil astarlarla sürdürüldüğü gibi, ek kanunlarla bu yönetim biçimi giderek güçlendirildi. Savaşla birlikte yerleşen olağan üstü hal uygulamaları, askeri yasaların devamını ve askerin siyasi arenada güçlenmesini perçinlemiştir. Her alanda demokratik hakların gasp edilmesi kolaylaştırıldı ve güncelleştirilerek devam ettirildi. TC devlet sınırları içinde yaşayan halklar, askeri yasa ve kanunlarla yönetilmektedirler. Bu genel durum; savaşın son bulduğu ve IMF programlarının sıkı biçimde uygulanmaya sokulduğu, kitleler üzerindeki baskının artırıldığı ve Kurt-Kuş hükümetinin iş başına getirildiği dönemden bugüne de devam etmekte, daha uzun bir dönem de devam edeceğe benziyor. Her alınan karede, atılan her adımda Genel Kurmayın ve ya ona bağlı birimlerin talimatları, yönlendirmeleri, emirleri belirleyici olarak alınmakta, hemen her kesim, devletin tek güvencesi olarak gördüğü TSK önünde secde etmektedir. TSK'nın anti-emperyalist olduğu veya onun demokrasiden medet umanların; ancak ham kafa burjuva bezirganlar olacağından şüphe yoktur. TSK'nın sahip çıktığı ve uygulanmasına tam destek verdiği iktisadi ve siyasi programlar, IMF'nin programlarından başka bir şey değildir. Genel Kurmayın hareketinin tümünde CIA planları ve onun fikir babalarının rolü ve etkileri vardır. Bu sadece bayağı bir yanılgı ve kandırmacadır.

ÇÖKÜŞÜN İTİRAFLARI VE SİYASAL YANSIMALARI:

*'Uçuruma götürenler ülkeyi
Diyorlar, yönetmek çok zor,
Sıradan insan yapamaz bu işi.'*
(Brecht)

On bir yıllık özelleştirmenin 2000 yılı içinde yapılmış olması, ekonomi-

nin geldiği boyutu açıkça yansıtmaktadır. IMF'nin programları dahilinde, ekonomi tam anlamıyla bir çöküş yaşamış ve bu çöküş; 2000'nin son aylarında açık kriz durumuna dönüşerek, IMF'nin ayaklarına baş sürülmüş; bu kapsamda 7.5 milyar dolar ek rezerv imkanı kapsamında, 2.9 milyar dolarlık kısmı da stant-by uygulaması çerçevesi dahilinde 10.4 milyar dolar borç verilmiştir. Verilen her borç paketi, TC'nin görevlerini ve uşaklık rolünü yeniden belirlemiş ve ağırlaştırmıştır. Bu ağırlaştırmanın bedelini ödeyen de, emekçi yığınlar olmuştur/olacaktır.

İktisadi çöküş o kadar belirgin geldi ki, bırakalım sosyalistleri reel ekonomistleri; komprador sermayenin sözcüleri peş peşe uçuruma gidilmekte olduğunu bağırıyorlar. 15 Aralıkta TÜSİAD yöneticileri, IMF'nin yardımını ve TC'nin bununla kısmen 'ferahlamış' olmasını, 'uçurumdan önceki son çıkış' diye değerlendiriyordu. Arabanın bir tekerinin çukurda değil, uçuruma düştüğünü belirttiler. Onun hemen peşinden, İTO (İstanbul Ticaret Odası) başkanı, MGK'yı batmakta olan ekonomiye el koymaya çağırdı. Yine 2001'in ilk günlerinde Ankara Ticaret Odası (ATO) başkanı isyan etti. Bakın; bu sermaye temsilcisinin 2000 değerlendirmesinden kesitler şöyle: *"Veresiye tedbirlerle günü kurtarmak, sıkışıldığı zaman gündem karartmak, ekonominin nabzı tutulamadığı zaman günah keçisi aramak 2000 yılında da eğilim olarak devam etmiştir"* demek oluyor ki öncesi de farklı değildi ve giderek kötüleşen sisistemi bir çökme yaşanmaktadır. 2000'de 150 dolar olarak belirlenen ekonomiyi utanç verici olarak değerlendiren, ATO başkanı Sinan Aygün; *"Türkiye'de asgari ücret 102 milyon lira değil de, 200 milyon lira olarak belirlenseydi, enflasyon tavana mı vururdu?"* diye de soruyor. Yunanistan'da 540,

Portekiz'de bile 353 dolar olan asgari ücreti de örnek veriyor bu bay. Ve sonra endişelerini ifade ediyor; *"... bakın yılbaşı gecesi İstanbul-Taksim meydanında bir gurubun beş yıldızlı bir oteli taşlaması sizce neyin işaretidir? Fak-Fuk-Fon'dan yardım almak için 6 milyon başvuru olması neyin nesidir? Türkiye artık çok dikkatli davranmak zorunda olduğu bir dönemden geçmektedir."* Diyor ve ekliyor; *"Sosyal huzursuzluk kıvılcımları, iskanmadan iyi değerlendirilmelidir."*

Bütün bu söylemler ve açıklamalar, TC iktisadının geldiği boyutu gayet açık ele vermekte ve bunun gündemde olan siyasal yansımalarını işaret etmektedir. ATO başkanı bunları biraz daha aleni biçimde kamuoyuna sunuyor sadece. IMF programlarının ne getirdiğini de bu baydan dinleyelim: Türkiye'nin IMF'ye verdiği ek niyet mektubunu *"Kol bacak koparcak türden yola mayın döşemektir"* diye tanımlarken, önce IMF'nin kendilerine cömer davranmadığından yakınıyor, sonra şöyle devam ediyor. *"...IMF bilmelidir ki, bu mayınlı arazide bizimle birlikte yürümezse, elini taşın altına koymazsa, değil yolumuza kırmızı halı sermek, kapanan iş yerlerinin, kopan kol ve bacakların*

üzerine basarak yürümeyi Türkiye'ye dayatıyor demektir." İşte IMF'nin Türkiye'ye dayattığı realite, bu bayın ağzından net biçimde ifade edilmektedir. Borçlanmanın tabiatına ve yasalarına rağmen, birde; *"Kayıtsız şartsız teslimiyet ne geleneğimizde vardır, ne de geleceğimizde olacaktır"* diyerek böbürleniyor. Oysa IMF Türkiye ekonomisini batırdı bile, daha doğrusu, batmakta olan bir ekonomiyi dibe indirdi ve' gidişat TC açısından vahamet. Dilencilerin kendisine sadaka verene posta koymasına benziyor bu çalım; oysa bu sadakada değil. Bunu ATO'a 'öde öde bitmiyor' şeklindeki sloganiyla somutluyor. Yani; verdiği ni on katıyla ödetiyor.

Yine 2000 yılının vergi ödemeleri de gösteriyor ki, bu ödemelerin hemen hepsi emekçilerden alınmaktadır. Vatandaş Vergisini Koruma Derneği (VAVEK)'in yayınladığı rakamlar bu gerçeği çarpıcı biçimde yansıtıyor. Bu rakamlara göre; ayda 139 milyon lira alan asgari ücretliden kesilen vergi oranı, yüzde 30.9 iken; parasını tahvile, bonoya yatırarak ayda 100 milyar kazananan aldığı vergi sadece onbinde 2'dir. 139.950.000 TL. olan asgari ücretten; 14.348.000 TL. gelir vergisi, 19. 593.000TL. SSK pi-

rimi, 2.799.000 TL. işsizlik sigortası primumu, 839.000 TL. damga vergisi kesiliyor. Bu da yetmiyor, 12 milyon liralık telefon faturası ödeyen her emekçiden, 2. 115.000 TL. iletişim vergisi, 2.173.000 sabit ücret, 1.483.000 TL. KDV kesiliyor. Bu kesintilerin toplamı, 43.308.073 TL. Buna karşılık, geliri 99.828.863.513 TL. olandan kesilen verginin toplamı da, 171.136.187 TL. Bu rakamın kesilen vergideki oranı onbinde 2'dir. İşte bu rakamlar, IMF programlarının yükünün hangi kesimin üzerinde olduğunu göstermektedir.

Bu realite, çöken bir ekonominin emekçilere, halka getirdiği külfeti ve bu dengesizliklerin vardığı boyutu göstermektedir. Sorun sadece çöken bir ekonomiyi değil, aynı zamanda çürümüş bir siyasal ve iktisadi üst yapıyı da resmediyor. Bu alandaki en iyi resimler, peşpeşe yapılan ve yarım yamalak süren yolsuzluk operasyonları, banka batırmalar, hortumlamalardır. Devlet yamalı bohça gibi, nereye el atılsa dökülmekte, çürükleri ortalığa saçılmaktadır. Mafya holding siyasetçi ilişkileri, devletin siyasal yapısını da belirlemektedir.

Emperyalizmin iktisadi ablukası, hayatın diğer alanlarına da, bire bir yansımaktadır. Hiçbir siyasal gelişme, bağımlı ve peşkeş çekilen ekonomik biçimden ayrı olarak ele alınamaz. Gerek siyasal alanda, gerekse de kültürel alanda tam bağımlı ve kölelik statüsü yerleşmiş, sistemleşmiş durumdadır. Siyasal programları bütün yönleriyle emperyalistler, ve onların oluşturduğu kurumlar belirlemektedir. Türkiye pazarının elden gidiyor olması, ve bu coğrafyada siyasal kaosun, toplumsal alt üst oluşların, uluslararası finans kapitalin, başta da ABD'nin çıkarlarını tehdit ediyor olması; bu kesimleri daha aktif biçimde, Kürt ulusal devrimine müdahale etmeye itti. Başından beri TC cephe-

sinden savaşı organize eden, yönlendiren ABD, açısından TC'nin varlığı, Kürt bağımsızlığından daha önemli olduğundan, Ulusal devrimi boğmak, en azından sınırlamak ihtiyaç olmuştur. Türkiye, ABD'nin en iyi jandarması olduğu kadar; bölgesel stratejik konum itibarıyla da önem arz etmektedir. Ortadoğu'nun zenginlikleri, ABD ve diğer emperyalistleri her zaman bu bölgeye çekmiş, burada önemli 'işlerle' karşı karşıya bırakmıştır. Türkiye ve İsrail ABD'nin bölgesel dengeleri açısından vaaz geçilmezdir. İran, Afganistan, Irak, kısmen Suriye ve Libya, hala ciddi bir askeri tehdit olan Rusya vb. tehdit noktalarına karşı İsrail ve Türkiye ABD'ye mutlaka gereklidir. Ortadoğu ve Balkanlarda, Kafkaslar da olası her türden gelişmeye müdahale için Türkiye'nin stratejik konumu bilinmektedir ve ona göre davranılmaktadır.

Kürt ulusal devrimi, Ortadoğu'da ki dengeleri değiştirebilecek nitelikte ve ebatlardaydı. ABD bir yandan Saddam karşı Barzani ve Talabani'yi elinde tutarken, onlara Kürtlük üzerine vaat ve güvenceler verirken, öte yandan da PKK nezrinde Kürtlere yönelmesi, emperyalizmin iki yüzlülüğü ve tamamen politik-iktisadi çıkarları gereğidir. Talabani ve Barzani'de gördüğü çıkar; Saddam'a karşı oluşum yaratma, ve bu vesileyle denetim sağlama iken; PKK'ye karşı olmada ise, TC'yi kendine yakın ve çıkarları açısından daha büyük önemde görmesinden kaynaklanmaktadır. Kürtler üzerinde oynanan oyunların tümü, emperyalizmin bu türden bölgesel dengeleriyle ilgilidir. öcalan'ın Suriye'den çıkarılmasından tutalım da, onun Kürt ulusal hareketini tasfiye etmekte kullanmalarıyla başlatılan sürecin tümünde, başta ABD olmak üzere emperyalist efendilerin politik hesapları ve onların planları mevcuttur.

Bütün bu genel gidişatı Türkiye

toplumsal pratiğine, bir dizi yeni bunalım olarak yansımıştır. Kürt ulusal devriminin tasfiye evresine sokulmuş olması, IMF'nin ve diğer emperyalist kurumların ekonomik ablukasını sıkılaştırmasını beraberinde getirmiştir. Özelleştirmeler, işsizlik, sosyal dengesizlik, adaletsizlik, ve her türden hak gaspları birbirini izlemektedir. Çünkü alt yapıda istikrardan yoksun bir ülkede, demokratikleşmenin de koşulları yok demektir. Daha fazla ke-mer sıkma, daha fazla borçlanma, daha fazla sefalet-yoksulluk, daha fazla toplumsal dejenerasyon, daha fazla yıkım ve daha fazla toplumsal patlama demek olan bu sistemin başka bir adı da yoktur. Faşizm devlet biçimi olarak yerleşmiştir bu yüzden. Kitlelerin sıkı altında tutularak bu sistemin devam ettirilmesi gerekmektedir.

EGEMEN SÖMÜRGEÇİ GÜÇLERİN, KÜRT POLİTİKASINDA İNKARA DAYALI ÖZÜ VE ŞİDDETİ ÖNGÖREN 'ÇÖZÜM' YÖNTEMİ DEVAM ETMEKTEDİR.

*'Hükümetin ne kadar az tereyağı varsa
o kadar çok topa ihtiyacı vardır.'*
(Brecht)

Kurt-kuş hükümetinin oluşturulması, bu iktisadi sistemin siyasal yürütme gücü kazanması gereğidir. Kürtlere barış, demokrasi, demokratik cumhuriyet türünden yanılsamaları da sunan bu realitenin kendisidir. Yani emperyalizmin uluslararası politik stratejileri kapsamında yürütülen çalışmalardır. Demokrasinin iktisadi zemininin olmadığı bir realitede, demokrasi olacağını varsaymak, burjuva bezirganların yanılsama yüklü demagogileri olmaktan öteye gitmeyecektir. Tarih buna tanıktır, yeniden ta-

nıklıkta edecektir. Bu gün Kürtlere demokratik kısıntıyı dahi vermeye yanaşmayan TC'nin gerçeği bunu fazlasıyla açıklamaktadır aslında.

TC'nin iktisadi zemini demokrasi- nin oluşmasına olanak sunmadığı gibi; Türk toplumunda demokrasi kültürü diye bir değerden de bahsedilememektedir. Osmanlı'nın kılıç zoruyla işgal ve zapturapt kültür geleneği, günümüz Türk toplumunun özelliği olarak devam etmektedir. Osmanlı kılıç zoruyla zapt ettiği, -onlara göre 'yüce' bir iş olarak fetih ettiği- ulusların ve o ulustan halkların değerlerini yağmalayarak yaşayan bir toplumsal geçmişin mirası üzerine kurulu olan Türk toplumunda, kapitalist gelişim kendi iç dinamikleriyle, kendi süreçlerini özümseyerek gelişmediğinden, iktisaden demokrasinin alt yapısı oluşmadığı gibi; demokrasi bilinci ve kültürü de gelişmedi, gelişeni de kötürümleştirdi. Bu nedenle, üst yapıda egemen olan kültür biçimi; iktisadi kuralları zorlayarak demokrasinin zeminini yaratma fiiliyatını da gerçekleştirememektedir. Bu kültür biçimi o kadar yaygın ve yerleşik bir hal almıştır ki; aslında iktisadi anlamda hiçbir dezavantaj oluşturmayacak olan, hatta TC'nin egemen iktidarlarını pekiştirecek olan, kimi demokratik kısıntılara dahi kapalı bir durum arz etmektedir. Örneğin Kürtlere dil kullanım serbestiliği, Kürtçe yayın vb. gibi konular bu türden şeyler iken; bunun karşısında dahi çok büyük bir direnç gösterilmektedir. Bu direnç daha ziyade üst yapıda egemen olan kültür biçiminden, onun burjuva demokrasisine dahi kapalı olmasından kaynaklıdır. İktisadi anlamda bahsini ettiğimiz bu kısıntıları engelleyen hiçbir faktör olmamasına rağmen, buna karşı takınılan egemen tavır; TC'nin geçmişten gelen o barbar, ilkel ve anti demokratik özünün ifadesidir.

Kürtlerin inkarı üzerine kurulu

egemen politika, hala belirleyici durumdadır. Bu politik tavrın yarattığı pratik yöntem ve yaklaşım biçimi ise, imhaya dayanmaktadır. Bu gün Kürtlere karşı hala biraz tartışma var ise bu, tamamen PKK'nin silahlı bir tehdit olarak görülmesi ve onun varlığını devam ettiriyor olmasındandır. TC burada, özellikle CIA'nin yönlendirmesiyle, ikili bir oyun oynamaya çalışmaktadır. Birincisi Kürt silahlı devrimini tasfiye etmek, ikincisi Kürtleri var olan statükoları içinde yeniden eritmenin koşullarını yaratmak. İkinci birinciyi takiben geliştirilecektir. İkincinin olabilmesi içinde, bu gün tartışılan Kürtçe TV vb. gibi talepleri geri çevirmektedir. Çünkü, dil serbestiliği ve yayın serbestiliğinin tanınması, Kürtlerin ulusal kimliklerini geliştir- mesi, yada bunu daha uzun süre korumaları anlamına gelecektir. Özellikle TSK'nın karşı çıktığı ve MGK'da da bu yönlü bir tavrın yaratılmasının esas nedeni uzun vade açısından güdülen bu yaklaşımların gereğidir. Fakat bu gün açısından esasa alınan sorun birincisidir. Yani PKK'yi silahlı tehdit olmaktan çıkarmak; yani onu silahsızlandırarak etkisizleştirmek. Bütün hesaplar buna ayarlanmıştır. Öcalan'ın asılmaması, yada asılmasının ertelenmesi; güney Kürdistan'a sefer hazırlıkları, YNK ve KDP'nin desteklenerek PKK'nin üzerine sürülmesi. İçeride başta HADEP olmak üzere, tüm yurtseverler üzerinde baskıların artırılması, denetlenmesi ve engellenmesi, Avrupa Birliği safsatasının sürekli gündemde tutulması, tümüyle Kürt ulusal hareketinin yeniden bir silahlı eyleme başlamasına meydan verilmeden imhasını içermektedir. Bu birinci ayak tamamlanabilirse, ikinci ayağı, -yani geçmişte var olan inkar politikasını- yeniden uygulamanın hiçbir engeli de kalmayacaktır.

Demokratik Cumhuriyet tezi, bu koşullarda, safsata ve bir aldatmaca ol-

maktan başka hiçbir anlam taşımaya- caktır. Realize edilmeye çalışılan bir yanılısamadır. Kürt ulusal devrimini imkansız hale getirmenin, ve bu bağlamda da öncelikle silahlı güçleri eritmenin politik versiyonu, yanılısama yaratan yüzüdür. TC'nin Kürt politikasında her hangi bir değişim olmadığı gibi, son gelişmelerle böbürlenmekte ve inkara, imhaya dayalı politikalarını uygulamada daha da pervasızlaşmaktadır.

Kürtlere ilişkin politik tutum konusunda, egemen sınıfların siyasal kanatları arasında bir çatışmanın yaşandığı da açık. Kürtçe televizyonu savunan kesim, ANAP kanadı -en azından önemli bir kesimi-, Yine Kürtçe televizyonun olmasını isteyen, aynı zamanda Öcalan'ı yeterince kullanamadıklarından şikayetçi olan MİT müstehşarı ve bu açıklamaları kerhen destekleyen Ecevit ve şürekası, Avrupa Birliği'ne de giriş programları dahilinde, Kürtlere kısmi demokratik haklar verilmesine daha ılımlı yaklaşırken; Başta TSK, MHP ve diğer sağ kesimler; bu tavizlerin uzun vade de ülkeyi parçalanmaya götüreceği kesinliği ile karşı çıkmaktalar. Bu çatışmada, -her ne kadar Avrupa'da Kürtler için dil serbestiliği istiyor da olsa- asker kanadın istem ve talepleri belirleyici olmaya devam edecektir. Zaten TSK'nın bu yöndeki açıklamalarından sonra, Ecevit daha temkinli ve kıvrır tarzda açıklamalar yapmaya başladı. TC bu realitesiyle, Kürtlere kendi denetimlerinde bir Kürtçe televizyon yayını dahi sunmayacak kadar açık veriler sunmaktadır. Demokrasinin alt yapıda, kendisine imkan bulamadığı gibi, üst yapıda da ne halde olduğu gayet iyi anlaşılmaktadır. Kürtler açısından devrimci süreci yeniden başlatmaktan başka bir seçenek yok; aksi taktirde, TC'nin vuracağı son darbeler, bunu yeniden yapmaya fırsat dahi tanımayabilir. Kürt hareketi açısından imha esas tehdit durumundadır.

KUZEYDE DEĞİŞENLER VE OLASI KİMİ GELİŞMELER;

*'Yün donu olmayan asker,
yazın cesur olabilir ancak.'*

(Brecht)

Savaşın Kürtler cephesinden geri çekilmesiyle durması, kuzeydeki faaliyetleri esas olarak asimilasyon ve entegrasyon boyutlarıyla şekillendirirken; savaşa dair oluşturulan alt yapı tamamen korunmaya devam ediliyor. Kürt halkı savaş sürecinde uğradığı gadrin yarattığı tahribatları derinden yaşamaktadır. Bu durum, yurtsever cephenin 'barış' denilen pasifist politikalarıyla birleşince, kuzeydeki entegrasyon politikalarına zemin oluşturdu. Savaş halkın acılarını su yüzüne çıkardı ve de kendi acımasız yasalarıyla bu acıları büyüttü. Devrimin en zor evrelerini yaşayan bir halkın kaçınılmaz olarak karşılaşacağı sorunlardı bunların tümü.

Savaşın durmasıyla birlikte de, ekonomik olarak hemen hiçbir yatırıma yönelmeyen sömürgeci egemen güçler; manken defileleri, futbol curcunaları, arabesk ve pop 'sanat' şovları düzenlerken ve bunları görkemli işler olarak televizyonlarda günlerce işlerken; çöpten ekmek toplayan yada yardım adı altında dağıtılan ekmekleri çamurların içinde kapışan insan manzaralarını da gizleyemediler. Ekonomik sefalet, yokluk, işsizlik; ulusal ezilmelere, horlanmalara, kırılma, dökülme ve yok edilmelere eklenerek Kürt halkının sorunları daha da katmerleştirildi. Halkın büyük çoğunluğu ezilmişliğin ve sefaletin en ağırını yaşarken; sömürgeci işgal güçleriyle işbirliği yapan yerel otoriteler, hem ekonomik olarak, hem de siyasal olarak güçlendiler, daha çok palazlandılar. Bu kesim, kontrgerilla güçleriyle, savaşı kirli biçimde yürüterek, her tür-

den uyuşturucu, kaçakçılık vb. ticaretleriyle de devası boyutlarda sermayeler oluşturdular ve bir süreden sonrada, bu sermayeler yüzünden çatışmalar içine girdiler. Palazlanan işbirlikçi sermaye, askeri alanda yerine getirdiği görevleri, ulusal devrimin silahlı tehdit olma aşaması boyunca devam edecek, sonrası süreçte bu kesimlerin kimi sınırları daraltılsa dahi, sömürgecilerin yerel askeri dayanakları olarak kalacaklardır. Çünkü Kürt ulusal tehdidi, sadece TC sınırları içinde aldığı biçimle belirlenmemektedir. Diğer parçalardaki Kürt hareketlerinin gelişimi denetlenmeye devam edileceği gibi, bu alanlardan olası tehditlere karşı yerel dayanaklar elde tutulmaya çalışılacaktır. Yani Kürdü Kürde kırdırma politikaları gelişerek devam edecektir.

Kuzeyde genel durum; savaş öncesi, savaş dönemi ve savaş sonrası olarak ele alındığında, savaş öncesinin sürülebilenin kitlesi, politik dinamikleri yüksek, örgütlü, dönüştürmenin aktif öznesi olan bir kitleye evrildi. Savaş sonrası bu kitle tekrar eski pozisyonuna getirilmeye -ve üstelik umutları da ezilerek- eritilmeye çalışılmaktadır. Asimilasyon bu evreden sonra, kitlede uyanan ulusal bilinç ve oluşturulan örgütlülük göz önüne alındığında, sanıldığı kadar kolay olmayacaktır. Entegrasyon daha uzun evrele-

ri kapsayacaktır. Öte yandan da savaşın ağır sonuçları nedeniyle kentler ve batıya doğru oluşan yoğun göç, bu alanlardaki Kürt halkının asimilasyonunu kolaylaştıracak, hızlandıracaktır. Kuzeyde uygulanmakta olan eritme ve asimilasyon politikaları, 'halkın kazanılması' kisvesi altında, ve daha göze hoş görünen politikalarla yürütülmektedir. Bu alanda futbolun geliştirilmeye çalışılması ve bu amaçlar doğrultusunda Diyarbakır sporun birinci lige çıkarılması gibi hesaplar dahi yapılmaktadır. Futbol, fuhuş, uyuşturucu; bu evredeki üç temel silah olacaktır. Savaş durumu kendi kitlesini, dinamiklerini, kültürünü, ruhunu yarattı ve o değerler onlarca yıl Kürt halkının kazanımları olarak ona ruh verecektir. Öte yandan, savaş sonrasına egemen olan geriye dönüş, devrimci dinamikleri soğutacak, güvensizlikleri büyütecek, halkın umudunu darbeleyecek tarzda etkilerde yaratacaktır. Bu iki çatışma, halkın ruhsal dünyasında ve kitle psikolojisinde en önemli yeri işgal edecektir.

Kuzeyde ulusal bilinç ve ulusal asimilasyon çatışmaları daha sıcak yaşanmaya devam edecektir. Öte yandan bölge ekonomisinin çökmüş olması ve savaş tehdidi tamamen ortadan kalkmadan ve sömürgeci politikalar dahilinde, kapsamlı hiçbir yatırımında bulunulamayacağı gerçeği, halkın sefalet-

tinin daha da artacağını açıkça göstermektedir. Bu ekonomik çöküş öylesine kapsamlı olmuştur ki; neredeyse ekonomik yapıyı ters yüz etmiştir. Güneydoğu İhracatçılar Birliği verilerine göre, 1989'da 197 milyon 801 bin dolarlık canlı hayvan ve mamulleri ihracatı yapılırken, bu rakam 1999'da 12 milyon 448 bin dolara kadar gerilemiştir. 2000 yılının ocak ayında bu rakam sadece 146 bin dolarla sınırlı kalmıştır. Beritan Aşiretinin lideri Fazıl Yazıcının; '... 1992 yılında önce 650 bin küçük baş, 60 bin büyük baş hayvanımız varken, şimdi bu sayı, 150 bin küçük baş, 5-6 bin büyük baş hayvana indi...' demesi, sorunu gayet çarpıcı biçimde ortaya koyuyor. OHAL bölgesi illeri, enflasyonun en yüksek olduğu iller olması da ayrı bir realite sunumu. Toprak dağılımındaki dengesizlik ve yine yakılan beş bine yakın köyün tarıma olan etkileri de devasa boyutlarda. Topraksız köylünün oranı yüzde 41'lere kadar yükselmiştir. Diyarbakır Ticaret Odasının 1998 verilerine göre, nüfusun yüzde 44.6'sı kırsal alanda istihdam edilmekte ve bu nüfusun yüzde 42.1 topraksız köylülüğü oluşturmaktadır. Egemenlerin 'bölge' politikaları, zorunlu göç ettirme, ve 3500 köyün yakılıp yıkılması ile hayvancılık ve tarım tam anlamıyla çökerilmiştir. Tarım Gıda-Sen Diyarbakır şubesinin araştırmalarında, 1999 buğday fiyatları dikkate alınarak yapılan hesaplamada, 294 milyon dolar sadece buğdayda yapılan zarardır. Aynı hesaplarla, büyük baş hayvancılıkta yapılan zarar 156 milyon 800 bin dolar; küçük baş hayvan üretiminde 43 milyon 750 bin dolar, kümes hayvancılığında 70 milyon dolar, bal üretiminde 1 milyon 800 bin dolar zarar söz konusudur. Bu rakamlarda dahi, bölge ekonomisinin geldiği noktayı ve bunun yaratacağı sosyal etkileri görmek mümkün. Kürt halkının kaderine sefalet ve kıyım biçilmiş durumdadır ve

bu bedeli yine halk ödeyecektir. GAP projesi kapsamında gelişen olanakların neredeyse tümünden, uluslararası dev tekeller yararlanmaktadır. Bitirilen hayvancılık gibi, tarımda yok edildi ve var olanda büyük tekellerin hizmetine sunulurken, halkın sefaletine ek zeminler oluşturulmaktan başka bir değişim olmadı. Ekonomik yıkım, Kürt halkının büyük çoğunluğunu derinden etkilemeye devam edecektir. Ulusal çelişmeler ve çatışmalar yanında, özellikle sıcak savaşın durulduğu böylesi ortamlarda, sınıf çelişkileri keskinliğini daha yakından hissettirecektir. Sosyal zemin anlamında kuzeyde durulma söz konusu olmayacaktır.

Egemen sömürgeci güçler, her ne kadar yok etme, sindirme ve eritme eksenli hareket ediyor olsalar da, ulusal ve uluslararası koşullar, bu uygulamaların bire bir aynı tarzda yürütülmesine olanak tanımayabilir. Bölgede ki ulusal uzlaşmazlık durumu esas olarak, savaşlar ve isyanlar şeklinde, keskinlikler olarak biçimlenirken, entegrasyona dayalı eritme ve asimilasyon politikaları, ara biçimler olarak uygulanmaktadır. Göçertme ve sürgün gibi uygulamalar, ulusal bilinci zayıflatacağı gibi, asimilasyonu da kolaylaştırmaktadır. Dersim İsyanı sonrası 12-14 yıllık sürgünler, halkın ulusal bilincini zayıflattığı gibi, asimilasyonu hızlandırmış, hatta kalıcılaştırmıştır. Kuzeyde yaşanan toplumsal değişim, daha kapsamlı olurken, bu alandaki ulusal kapalılık daha belirgin ve nüfuz oranı daha yüksek olduğundan, entegrasyon o denli kolay olmayacaktır. Özellikle de Kürt halkının kazandığı örgütlülük seviyesi, ve oluşturdukları kurumsallaşmalar, bu çözümün önündeki frenler olacaktır.

Cezaevlerine operasyonların başlatıldığı 19 aralık gününe denk gelen zamanda, TSK sınır ötesine de askeri yaygın yapmaya başlayacaktı. Bu evrede YNK ihanetçileriyle TC kurmay-

ları arasında yaşanan trafik, güneyde YNK eliyle askeri operasyonlara hazırlanıldığı ve PKK'nin kumanda merkezlerine yönelik, CIA ve MOS-SAD işbirliği ve uygulamaları ile girilen yönelim, TC'nin politik gerçeğini gayet açık biçimde ifade etmektedir. Bu gelişmeler beklenilmeyen şeyler değildi elbette, ama TC'nin uzlaşma içine gireceğini vaat edenlere net bir yanıt olmaktadır. Bu yönelim, Kürt ulusal hareketinin yeniden silahlı mücadeleye dönmesini getirebilir, ama, daha ziyade hareketin içinde var olan bu yöndeki dinamikleri geliştirir. Çünkü belirlenen stratejik değişimi ters yüz edebilecek ideolojik öz, son gelişmelerle birlikte iyice edilgenleşmiş, özü itibarıyla zaafa uğramıştır. Adına barış denilen tasfiyeci sürecin uzaması, sömürgeci güçlerin işine gelmektedir. Her ne kadar silahlı bir hareketin varlığına karşı duyulan kaygılar devam etse de, hareketi bir anda silahsızlandırma olanağının olmadığı durumda, bunu sürece yaymak ve giderek hareketin içten çözülmesini sağlamak, kitleleri savaşa karşı bir rotaya sokmak, hareketin dinamiklerini kemirmek, ve son darbeye hazırlanmak kaçınılmaz olarak izlenen yoldur. TC'nin bu evrelerde, güneyde kimyasal silah kullanması ve gücü tümünden yok etmesi de mümkündür. Her ne kadar bunun dengelerini ABD belirliyorsa da, bu yönlü 'köklü bir çözüm' arayışına TC yabancı değildir.

Kürt halkını bekleyen süreç, kanlı ve zor bir süreç olacaktır. Devrimci çözüm, Kürt ulusal sorununda hala esas belirleyici durumdadır. Bağımsızlık kazanılmayana kadar, Kürtlere rahat yüzü olmayacaktır. Kuzeyde de, güneyde de yaşananlar, geleneksel Kürt trajedisini ifade etmektedir. Tarihler sonrası kuzeyde yakalanan bu görkemli fırsat değerlendirilemezse, Kürt halkının tarihi yeniden aynı kanlı süreçleri yaşayarak yazılacaktır.

Sevda ve Yaşam Üzerine

Mehmet YEŞİLTEPE

8 Mart vesilesiyle, belki farklı bir yazı yazılabilir; tarihten, bağımsız kadın örgütlenmesinin neden bir ihtiyaç olduğundan vb. söz edilebilirdi; bunlar, elbette ki gerekli ve anlamlıdır. Ne var ki ben, bu seferlik yazımı “sevda ve yaşam” üzerine hazırlamayı daha gerekli buldum. Ben, 8 Mart’ın en az kadınlar kadar erkekleri de ilgilendirdiğine; kadınların özgür olmadığı ilişkilerde, erkeklerin de özgürlüğünden söz edilemeyeceğine; kadının mutsuzluğunun, erkeğinde mutsuzluğu anlamına geleceğine; iki taraflı olan sevda olgusunun, iki taraftan yayılan elektriklerle ayakta tutulabileceğine inanıyorum. Bugün için etrafımıza dönüp baktığımızda, ilişkilerin pek çoğunda “temenni edilen” ile, “yaşanan” arasında ciddi bir açının oluştuğunu; sevda ve yaşam çitasını, kendimize yakışık gördüğümüz seviyeye taşıyamadığımızı görürüz. Bu nedenle, sevdaya, yaşam ve mutluluğa biraz daha doğal pencereden değinmek istedim.

Lehteki eşitsizlik, egemen cins olmak, erkeğin özgürlüğü veya mutluluğu için yeterli değildir. Burada kastettiğim şey, sadece “başka cinsi ezen bir cins, özgür olamaz” değildir. Günlük yaşam kesitlerinde yansıyan ve “kişi mutluluğunu olduğu kadar, mutsuzluğunu da kendisi ör” gerçekliğine işaret eden fiilleri, kapsayıcı bir yaklaşımla ve doğru bir perspektif dahilinde ele aldığımızda; etrafımızda bulunan ve daha kapsamlı mutlulukları kendilerine yakışık gör-

düğümüz ilişkilerde -diğer başka nedenlerle beraber- yaşamın gerçekte paylaşılamıyor olmasının, mutluluk eksiğinde belirleyici rol oynadığını görürüz.Örneğin; her akşam iş dönüşü, ikisi de benzer yorgunluklara sahip oldukları halde; kadın mutfakın, erkek ise salonun yolunu tutuyor ve mutfakta ne olduğu onun ilgi alanına girmiyorsa; bir süre sonra kendisi de, kadının ilgi alanından düşmeye, yani aralarında bir mesafe oluşmaya başlar. Bu, kendi mutsuzluğunu örmenin örneklerinden sadece biridir. Elbette ki yaşam, mutfaktan ibaret değildir ve önemli olan bütün bir yaşamı seçen, irade koyan, sürüklenmeyen bir duruşla karşılamaktır. Hem bu niteliklere sahip, hem de devrimciyseniz; o zaman, yaşamın derinliklerinde gizlenmiş gibi duran mutlu olma sebeplerini bulup çıkarmak çok daha fazla mümkün olacak vericiliği artmış bir kimlikle, girdiğiniz her ilişkide adeta depolanmış bir şansa/avantaja sahip olduğunuzu göreceksiniz. ‘Mutlu olmak için mutlaka devrimci olunmalıdır’ demiyorum ama, eğer devrimciyseniz, mutluluğunuz şansa kalmaz ve çıtayı yükseltmek sizin elinizde olur. Yani, gerçek sevdalara ulaşmak da, ulaşılan sevda bahçesinde tüm tomurcuk ihtimallerini çiçeklendirmeyi mümkün kılmak da, bir devrimcilik işidir.

Bencilliğin, mümkün olan tüm biçimleriyle çoğalarak büyüdüğü ve hemen her ilişkiye sızdığı sınıflı toplum koşullarında insanlar; vermeye değil, almaya koşullandırıldığı/ alıştırıldığı için, gerçekte ve öncelikle bir

verme eylemi olan sevda, başlı başına bir karşı-duruş sayılır. Bu, öyle bir paylaşımdır ki, sırtınızdaki ceketle “yanınızdaki”ni örterken, daha çok ısınırsınız. Aslında mesele, salt bencillik de değildir. Kolaya kaçmanın; rahatlığın, tembelliğin ve çıkarın insanı bir mıknaş gibi çektiği ilişkiler ağı içinde; “sevgili”ye karşı bile içten-hesabı ve bencilliği normal (!) gören bir seviye oluşmuştur. İşte bu seviyeyi, gerçekte “seviyesizlik” kabul edip, uyulması gereken bir “norm”muş gibi sunulan ölçüler reddedilmediği sürece; sevda grafiğini, sürekli yükselen ve titreşimi artan bir kulvara sokmak pek olası değildir. Benzer şekilde, devrimcilik ve içerdiği yoldaşlık ilişkileri, hiçbir engebenin çelmeleyemeyeceği bir ustalıkla örülebilmelidir. Böyle bir ustalığın da basamakları sayılı değildir; çünkü, her ustalık, daha büyük ustalıkların habercisidir. En azından devrimcilikte bu böyledir.

Uzun erimli bir yaşama, azla yetinmeyen ve insan olmanın hakkını veren bir yaşam seviyesine izin vermeyen; tapon sevdaların, ucuz hesapların, düşürülmüş seviyelerin reddine tahammülü olmayan; insanı diz üstü yürütmenin hesabını yapan bir avuç yaratığa başkaldırmadan; yüzümüzün tüm mimikleriyle gülmek, yüreğimizin tüm hücrelerini dansa kaldırmak; yani sevdalanmak olası değildir. Bu nedenle, kapitalizmin zehrine, ancak radikal sevdalar, yoldaşça yakınlaşmalar direnebilir.

İnsana, katran koyuluğunda bulaşan bencillik, orta yola izin vermez.

Hem güzelliğin tüm renkleriyle yakanmış bir yaşam istemek, hem de sistemin tezgahlarında şekil almış ve alışkanlıklarımızın yataklarına sinmiş çıkar hesaplarından sıyrılmamak olmaz. Özellikle sevda oyunu, kural-larına göre oynanmadığında, hızla “kendisi” olmaktan çıkar.

Var olan sistemi tüm renkleriyle reddetmenin bedeli göze alınabildiği oranda, insanlığın ileri evrelerde tanışma ihtimali olan güzellikleri bu-güne taşıyabilmek mümkündür. Bu, öylesine titiz bir emek gerektiriyor ki, alınan hiçbir soluk, boşa tüketil-memelidir. Bu güne dek böyle bir sevdayı ancak, devrimciler gerçek kılabilmiştir. Onlar, devrimciliğin basamaklarında tırmanırken, kahkahala-rından esmer soluklar yayarak birbi-rini çoğaltırlar.

Hiçbir istismara, içten hesaba, sa-mimiyet aşınmasına izin vermeyen; sistem tarafından dayatılan her türlü normu reddeden ve günün 24 saatini kendine ayıran bir sevda; önünden geçenleri saygı duruşuna sokar. Yaşam seviyesinin aşağıda veya yukarı-da olması ve bunun, mutluluk grafi-ğine etkide bulunması, kişinin tercih-leriyle doğrudan ilintilidir. Bir taraf-tan kocaman sevdalar düşlemek, ken-dine en rafine mutlulukları hak olarak görmek; diğer taraftan omzunu, kü-çücük yüklerin altından bile kaçır-mak, sevdalı yaşama tutarsızlık kapı-sından girmektir ki, sevdanın doku uyuşmazlığı yaşayacağı olguların ba-şında bu türden duruşlar gelir.

İstendiği kadar “mutluluk” resim-leri çektilsin ve istendiği kadar he-diyelerle, yapay müdahalelerle “mut-luluk inşaatı” oluşturulmaya çalışıl-sın; iki taraflı olan birliktelikler, ka-zanılmış hak ve niteliklerle değil; ya-şatılabilen ve her an diri tutulabilen, paylaşım ve üretkenlikle sürekli kılı-nabilir. Aksi takdirde, herkesin ilk etapta kendini, “uzağında” gördüğü

mutsuz çiftler diyarına, “ilk şirinlik-ler”den hemen sonra dahil olunur.

Birlikteliklerden yansıyan çatış-malı karelere bakıldığında; buna, kü-çücük gibi görünen meselelerin, kay-naklık ettiği görülür. Ancak, gerçekte sahip olunan değerleri ve samimiyet oranını, “küçücük” şeyler üzerinden ölçmek, sanıldığına aksine, daha net sonuçlar verir. Örneğin, birliktelikler-de bulaşık, yemek, temizlik, vb. “kü-çücük” şeylerin o ilişkilerde karşılıklı değer, paylaşımın, sevgi ve saygı-nın turnusolu olarak işlev gördüğünü, pek çok deneyim nedeniyle biliyoruz. Günlük yaşamın bu türden “küçük” şeylerin toplamından oluştuğu; payla-şımında samimiyet için, “büyük bir yü-kün” gelip kapıya dayanması gerek-mediği bilinmek zorundadır.

Elbette ki mesele tek başına bula-şık, yemek, vs. değildir. Ancak, bir-likteliklerin kaynağında özel mülki-yetin olduğunu bilen ve bunu redde-derek alternatif bir yaşamın taşlarını örme iddiasında olan insanların, böy-lesine görkemli bir ihtimale uzanma olasılığını; karşılıklarına çıkan ve ger-çekten küçücük olan ilk sınavlarda kaybetmesi yakışık düşmemektedir.

Gerçekte, aynı değerler üzerin-den, aynı hedefler uğruna, aynı be-deller göze alınarak yüründüğünde, atılan sevda ilmikleri, hiçbir bıçağın kesemeyeceği bir kenetlenme oluşturu-r. Ve en zorlu evrelerden de geçilse, yıllarca ayrı mekanlarda da kalınsa (tutsaklık gibi); sevda, dipdiri filizler vermeye; taraflar, birbirini çoğaltma-ya devam eder.

PARMAKLIKLARDAN SIZAN ŞİİR

Ey
saçlarını
kapitalizmden uzak tutulmuş
renkler seliyle yıkayan
uslanmaz kadın!

Ey
çocukların ruhsal bahçelerine
zehirli sarmaşıklar dadanmasın
diye
bedenindeki tüm hücreleri
nöbete kaldıran
insan kadın!

Ey
bebeklerin ciğerlerine

*yanık çadır kokusu ve duman
dolmasın diye
öfkesini silahlandıran
anne kadın!*

*Ey
tüm dost dokunuşları
ön kapıdan alan
devrimci yürek!*

*Sevdamızı
dağlara taşıdın diye
üzüleceğimi düşünme.*

*Sen zaten
en çok dağlara yakışırıydın.*

*Ne var ki
seni özleyeceğim
Bir de sözüm var kendime
bir gün kucaklaşma fırsatımız
olursa
seni,
alnındaki yıldızdan öpeceğim*

YAŞAMDA TERCİHLER, BİR GELİNCİĞİN KIRMIZISI KA- DAR SADE VE TEREDDÜTSÜZ OLMALIDIR

Devrimciler seçicidir. Kendilerine, yaprağın en yeşilini, dalın en yapraklısını yakışık görürler. Hayatı sürdürmek, yaşama bulaşan ölüm katılığındaki tortuyu süzüp atmak; ayıklamayı ve arınmayı, dingin bir ruhun pürüzsüz terazisinde gerçekleştirmek; “neden devrim?”, “neden devrimcilik?” sorusunun yanıtını da buldurur insana.

Güzelliği ararken, devrimci bir bakış; sizi, en samimi güzelliklere taşır. Doğa, böyle bakışları kandırma yoluna gitmez. Madem ki Mayıs, doğanın en samimi ayıdır ve madem ki gelincik, Mayıs’ın en samimi çiçeğidir; o halde devrimciler, bütün bir yaşamı Mayıs’a çevirmeli ve bir gelincik gibi yaşamalıdır.

En içten-hesapsız, en samimi haliyle, kendinde ne varsa, öyle bir

tereddütsüzce verir ki gelincikler; gelişi de kıpkırmızı olur, gidişi de... Ne kadar yaşadığı değil, nasıl yaşadığıdır önemli olan. Madem ki bahar gelmiş, oyalanmanın anlamı yok; en kırmızı çılgılığını atarak alır, doğadaki yerini...

Bahar isyandır, bahar sevdadır, bahar kavgayla sevdanın aynışmasıdır madem; o, üzerine düşeni yapar. Öyle ki, tek yaprağı kaldığında bile, gülümsemeye devam eder; giderken de kırmızı gider.

Bahar devrimcidir, gelincik de baharın en devrimci yanıdır. O halde biz, baharın en gelincik yanı olabiliriz. Kimilerimiz, gelincik olmakla yetinmez; avuçlarında gelincik tohumu taşır ve doğanın kalbini tohumlayarak geçer, yaşam denen kuldardan.

İnsan, değişme ve değiştirme yolculuğunda, yaşamı öyle kapsamlı kucaklamalı ve daha iyiyi istemenin imkanlarına öyle çok inanmalı ki, devrimciliği de devrimcileştirerek ilerleyebilmelidir. Çünkü, yükseğe doğru çıkan insanlık merdiveninde, ulaşılan hiçbir basamak “son” değildir. Kendine, halkına ve insanlığa, önu açık bir insanlaşmayı yakışık görenler, insanlaşmanın sonsuz derecede büyüyebilme imkanları ile tanışma şansını elde eder.

Hiç kuşkusuz, bu basamaklar zorludur. Güzellik bedel ister. Bu zorluk, sistemin aldatıcı ve çelmeleyici hamleleri ile çakışırsa; kişi azla yetinmenin kapanına kısıılır. Ve önünü açmak yerine var olanla yetinmeyi, uzun erimli projelerden kaçınmayı tercih eder. Alışkanlıklarına ve koşullarına teslim olur.

Bireysel bilinç haznesi, öyle çok kıvrımlı ve bölmelidir ki, içine dolan tüm güzellik yapıcı öğelere rağmen, katmer katmer birikmiş ve çeperlere yapışmış alışkanlıkları, bençillik yapıcı öğeleri, sisteme çağırır

mıknatısları eritmek, kazıyıp atmak kolay olmaz. Seçerek yaşamak, isteyerek yapmak ve sürekli olarak çıtayı zorlamak; alışkanlıkları da zorlamaktır. Bu nedenle, devrimciliğin bile alışkanlık haline gelmesine izin verilmemelidir. Alışkanlık, yaratıcılığı ve yenilenmeyi gemler. İstemek, inanmak ve yapmak; yaşam merdiveninde sürekli basamak çıkabilmenin anahtarıdır. Yakalanmış olan günlük yaşam seviyesinin sunduğu kimi sınırlı imkanları ve hareket kabiliyetini; yeterli bir mutluluk ve özgürlük ölçütü sayanlar, kendi geleceğinin ipini kendi elleriyle çekmiş olurlar.

Düşlerine ve kavgasına yeni tonlar ve renkler ekleyemeyenler, yerinde saymaya ve sonuçta gerilemeye başlar. Düşte gerilemek, yaşam yolunda, ışığı giderek düşen bir yokuşta kaymaya başlamaktır. Bilinir ki kişi, en hızlı olarak yokuş aşağı kayar.

Yaşamda her türlü irtifa kaybını önlemenin yolu; kendine görkemli ufukları hak olarak görmekten ve koparıp alabilme iradesi göstermekten geçer. Güzellikte ısrar, kişiyi güzelliğin diyarına çıkarır.

*Sen,
yüreğimdaki gelincik sevdasının
taç yaprağı oldun.*

*Ben,
yeşilime yeşil kattım
yaprağına yaraşmak için.*

*Sen,
al yeşile yaraşsın diye
güldün.*

*Ben,
al yeşile yaraşsın diye
baktım.*

*Sen, dudaklarını koydun.
Ben, gözlerimi...*

*Al, yeşile hiç bu kadar
yaraşmamıştı.*

*Biz,
bir gelincikteki renkler gibi
yoldaşlaştık*

Neo-Liberalizmin Gönülsüz Müttefiği: Ev Kadınlığı

Sibel ÖZBUDUN

Gözünüzden kaçmış olamaz, geçenlerde Türkiye’de kadınların durumuyla ilgili araştırmaların sonuçları çokça basında yer aldı. Belki çoğu, bilinenlerin tekrarından, “malumu ilan”dan öte geçmiyordu; ancak, kanımca, yine de iki konu üzerinde oturup derin derin düşünmemiz gereğine işaret etmekte. Bunlardan ilki, kadınları “Şeriat’ın baskısından kurtarıp evinin dört duvarı dışına çıkardığı, erkekle “eşit konum” a getirdiği, onu “siyasal-sosyal hakları”na kavuşturduğu söylenen “Cumhuriyetçi retorik”in sorgulanması gereğidir. “Bu neden gereklidir?” dersanız, Türkiye’de kadın örgütlenmelerinin büyük bölümü halen bir “Şeriat-Laiklik” ikilemine sıkıştırılmış durumdadır. Özellikle meslek sahibi orta yaş kadınların “kadınlık bilinçleri” ve enerjilerinin büyük bölümünün, törensel bir Atatürkçülük’e kanalize edildiği, Türkiye’de kadın politizasyonunun büyük ölçüde “İrtica karşıtı” bir konum üzerinden yürütüldüğü bir sır değil. Benzer bir “sıkıştırılmışlık” İslâmi kesim kadınları için de söz konusudur. Türkiye’de “kadın sorunu” tartışmaları, en azından resmî söylemde; 1980’li yıllardan bu yana, “Türban sorunu”na kilitlenmiş bir şekilde sürdürülmektedir. “Türban inadı”na indirgenmiş bir çekişme, taşranın ilk üniversiteleşmiş kadınlarını temsil eden “türban kuşağı”nın, bu ülkede kadınlık sorunları üzerine 1980’li yılların ikinci yarısında kendi, kesimlerinde başlattığı arayışların önünü kesmiş veya “teslim ol-

mak” ya da “içe kapanarak öz savunucu bir konuma geçmek” ikilemiyle karşı karşıya bırakmıştır.

Bu durum kanımca, ülkede katmerlenerek süren kadın sorunlarında çözümlenici ya da en azından açımlayıcı olabilecek bir kadın potansiyelini, bir “militarist-modernist/taşralı-muhafazakar” siyasal ikilemine kurban etmektedir. Dikkat ederseniz, feminizmin gerek sol, gerekse İslami “sivil” versiyonları, kadınlık tablosunun medyada her zamankinden fazla yer aldığı bir dönemde tümüyle suskunlaşmıştır.

Yayınlanan verilerin dikkat çektiği ikinci nokta ise, “Kadın yüzyılı”, hatta daha da ileri giderek “kadın binyılı” olacağı söylenen XXI. yüzyılın/3. binyılın Türkiye’li kadınlar açısından hiç de parlak sayılmayan bir başlangıç yaptığıdır. Türkiye’li kadınların durumu, kuşkusuz ki içine yerleştiği dünya ölçeğindeki neo-liberal bağlamdan soyutlanarak ele alınamaz. O zaman dilerse, önce son ayların kadın verilerine bir göz atalım:

1- KADIN VERİLERİ: TÜSİAD RAPORU

İlkin TÜSİAD Raporu. Ankara Üniversitesi’nden Prof. Dr. Mine Tan ve Doç. Dr. Serpil Sancar Üşür ile Ortadoğu Teknik Üniversitesi’nden Doç. Dr. Yıldız Ecevit’in Türkiye Sanayici ve İşadamları Derneği (TÜSİAD) için hazırladığı Kadın-erkek eşitliğine doğru yürüyüş: ‘Eğitim, Çalışma Yaşamı ve Siyaset’ başlıklı rapor, 16 Ocak 2001 tarihinde İstanbul’da Kadından Sorumlu Devlet Bakanı Hasan Gemi-

ci’nin de katıldığı bir toplantıda, kamuoyuna açıklandı. Parlak vaadlere karşın, Türkiye’li kadınların durumunda kayda değer bir değişiklik olmadığı rapor tarafından da doğrulanmaktaydı. Örneğin, taraf olduğu 1995 Uluslar arası Pekin Deklarasyonu’nda 2000 yılının sonuna kadar, kadın okuryazarlık oranını yüzde 100’e yükseltmeyi taahhüt eden Türkiye’de, bu oran halen yüzde 77’ydi. Dahası, rapor’a ilişkin bilgiler basında şöyle yer almaktaydı:

“Kadınların yüzde 16.7’si okul yüzü görmemiş. Eğitim çağındaki kız çocuklarının yüzde 32’si okula kayıtlı değil. Okula gitmeyen kız çocukları ağırlıklı olarak Erzurum, Diyarbakır ve Şanlıurfa’da yaşıyor. İstanbul, Ankara ve Adana’da da toplam 500 bin kız çocuğu okula gitmiyor. Türkiye bu konuda Suriye hariç diğer tüm komşu ülkelerden daha geri durumda. Türkiye’de kızların ortalama okulda kalma süresi olan 8.5 yıl ve erkekler için olan 10.6 yıl arasındaki fark, uluslararası standartlara göre çok yüksek. Bu konuda Türkiye’den daha eşitsiz iki ülke ise Togo ve Laos. Kızların meslek edindirici eğitimden faydalanmalarında da çarpıklıklar görülüyor. Sekiz yıllık temel eğitime geçiş öncesinde meslek liseğinde okuyan her dört kız öğrenciden birisi imam hatip lisesine (İHL) devam ediyordu. İlköğretim çağındaki kızların okullaşma oranı yüzde 94 olmasına rağmen kızlar okulda tutunmakta zorluk çekiyor. 1994-95 öğretim yılında ilköğretimde okulu bırakan her 100 erkek öğrenciye karşı 120 kız öğrenci bulunuyor. Türkiye’de yükseköğretimde 1933 yılında yüzde 14 olan kız öğrenci

oranı, 2000 yılına gelindiğinde yüzde 40'a ulaşmış. Ancak yükseköğretim çağındaki kızların ancak yüzde 15.2'si üniversiteye gidebiliyor. Bu oran kadının yüksek gelir sağlayıcı işlerden uzak kalmasına neden oluyor."⁽¹⁾

Öte yandan Rapor'da kadınların "1955 yılında yüzde 72 olan işgücüne katılım oranı(nın), 1999 yılında yüzde 29.7'ye geriledi"ği⁽²⁾; "aktif işgücü içinde kadınlar arasında işsizliğin erkeklerin iki katı seviyesinde"⁽³⁾ bulunduğu, "kadın(ların) özel sektörde kendisiyle aynı düzeydeki erkeğin kazandığının yüzde 68'ini"⁽⁴⁾ kazandığına ilişkin bilgiler bulunmaktaydı. Bu durumun siyaset sahnesine yansımaları ise, şu sözlerle ifade edilmekteydi: "Türkiye parlamentoda kadınların temsil oranında dünyanın 174 ülke arasında 101'inci. Şu anda kadınların parlamentomuzda temsil oranı yüzde 4.2."⁽⁵⁾

Son aylar içinde sonuçları yayınlanan diğer iki araştırmaya, Efes-Pilsen ve GfK Panel'in yaptırdığı araştırmalara geçmeden önce, Türkiye'de kadın istihdamının yapısı üzerinde biraz daha fazla durmakta yarar var.

Kadınların işgücüne katılımındaki gerileyişin ana nedeninin 1950'li yıllardan itibaren yoğun bir biçimde süregelen kırsaldan kentlere göç olduğu bilinmektedir. Kadın istihdamında tarımın payı 1970'te %89.4, 1980'de %87.3, 1996'da ise %74.8 olmuştur.⁽⁶⁾ Buna karşılık, kentlere yöneldikçe kentsel sektörler, yani hizmet ve sanayi sektörü, kadınları yeterince çekememektedir. Örneğin, 1970'te kadın istihdamında, sanayinin payı yüzde 5'ten, 1996'da %8.3'e çıkarken hizmet sektöründe bu artış 1970'de %5.4'den 1996'da %16.3'e çıkmıştır.⁽⁷⁾ Ücretli/yevmiyeli çalışan kadınların oranındaki artış, ücretlerdeki düşme eğilimi ile istihdam daralması arasındaki gerilime bağlı olarak dalgalanmaktadır. Düşük ücretli işler kadınlarca doldurulurken, kriz dönemlerindeki istihdam daralmalarından ilk

elde kadınlar etkilenmektedirler. Dahası, kentlerde sanayi ya da hizmet sektöründe çalışan kadınların büyük bölümünün, 15-24 yaş grubunda toplanması, yani hizmet ve sanayi sektörlerinin genç kadınları çekmesi ve 25 yaş sonrasında kadınların kentsel işgücüne katılımında düşüş gözlemlenmesi, evlenme ya da gebelik sonrası iş bırakma/bıraktırılma eğilimine işaret eder.

Bu durum ne anlama geliyor? Şu: esas olarak ücretsiz aile işçisi olan kırsal kesim kadını, kentlere göçtüğünde büyük oranlarda "işsizleşmekte", daha doğrusu bir bölümü kayıtdışı çalışan "ev kadınları"na dönüşmektedir.

Peki, nedir kente geldiğinde kadınları çalışma hayatından uzak tutan? Buna "gelenekler, baba/koca baskısı, vb." yanıtını vermek bir hayli kolay gözüküyor. Kuşkusuz bu etkenler vardır ve önemlidir. Ancak kadınların çalışma hayatından kaçmalarında, eğitimsizliklerinin,⁽⁸⁾ çalışsalar da paylarına sosyal güvencelerden yoksun,⁽⁹⁾ düşük ücretli⁽¹⁰⁾ işler olduğunu bilmelerinin; dahası, ev işleri ve çocukların bakımının tümüyle kadınların sırtına yıkılmış olmasının⁽¹¹⁾, hiç mi payı yoktur? TÜSİAD'lı patronlar bunları bilmez mi?

Bilmez olur mu? Üstüne üstelik, TÜSİAD, öğretim üyesi kadınlara "Rapor"unu hazırlatırken, Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu (TİSK) da el altından 1475 sayılı İş Kanunu'nda kadınların çalışma koşullarını daha da karartacak bir değişiklik tasarısı hazırlatmaktadır. TİSK'in öngördüğü değişiklik tasarısına göre, kadınlara gece çalışma yasağının kaldırılması, kadın işçilerin doğum sonrasında yararlandığı, altı haftadan altı aya kadar ücretsiz hakkı patronun keyfine bırakılması, evlenerek işten ayrılan kadınların kıdem tazminatı hakkının kaldırılması, günlük çalışma süresi 7.5 saatten 12 saate çıkartılması, fazla mesai ücretinin zam oranı

yüzde 50'den yüzde 25'e indirilmesi, kıdem tazminatına hak kazanma süresinin bir yıldan üç yıla çıkartılırken, yıllık kıdem tazminat tutarının da, 30 günden 15 güne indirilmesi öngörülmektedir.⁽¹²⁾ Yasalaşması halinde işçilerin tüm hak ve kazanımlarını sıfırlayacak ve XIX. yüzyıl başları Avrupa'sındaki sanayi köleliği koşullarını geri getirecek olan bu tasarı, çoğu aynı zamanda TİSK üyesi olan TÜSİAD'cılarının ikiyüzlülüklerini çarpıcı bir biçimde sergilemektedir. Dernekleri aracılığıyla kamuoyuna "çağdaş, uygar, sosyal adaletten yana" bir görüntü vererek AB'ne göz kırpan patronlar, sendikaları aracılığıyla da, sömürü koşullarını ağırlaştıracak somut yaptırımları kotarmaktadırlar. Ne de olsa, çağımız "imaj çağı."

Vasıfsız, yıpratıcı, ilerlemeye kapalı, düşük ücretli işlerde çalıştırılması ve ev işleri, çocuk bakımı yükünün, çalışsa da kadının sırtında olması, çalışma yaşamını kadın için cazip olmaktan tümüyle çıkartmaktadır. Kaldı ki; Türkiye'nin son yıllarda tırmanışa geçen işsizlik göstergeleri⁽¹³⁾, kendi çalışmasını zaten "ikincil, ek gelir getirici" bir faaliyet olarak algılayan Türkiyeli kadın için bir başka caydırıcı etkidir. Şu halde TÜSİAD raporunda; "eğitimde kadın-erkek eşitliğini sağlamak için önce anlayış değişikliği gerektiği", belirtilirse ve, "kadınlar arasında okuma yazma bilmeyen kalmaması, meslek eğitimine katılmaları ve teknolojiye ulaşmalarının temin edilmesi, raporda temel politika öncelikleri olarak belirlense"⁽¹⁴⁾ de; Türkiye'de kadınların ağırlıklı kimliği, "ev kadını" kimliğidir. O zaman gelin biraz "ev kadını kimdir?" sorusunun yanıtlarına göz atalım. Bu da bizi yakın zaman önce yayınlanmış iki başka araştırmanın, ProCon GfK Grubu şirketlerinden GfK Panel'in 11 ilde 1384 ev kadını arasında yaptığı araştırma ile Efes Pilsen'in Taylor Nelson Sofres Piar'a yaptırdığı ve İstanbul, Ankara, İzmir,

Bursa, Edirne, Manisa, Denizli, Samsun, Zonguldak, Adana, Antalya, Konya, Kayseri, Erzurum, Diyarbakır, Gaziantep ve Şanlıurfa'da 18 yaş üstü 1592 kadını kapsayan "Türkiye Kadın Profili" başlıklı çalışmanın sonuçlarına getirmekte. Önce GfK Panel'in "Ev Kadınları" araştırması:

II-) EV KADINLARININ HALİ NİCE?

Okuyalım: "ProCon GfK Grubu şirketlerinden GfK Panel'in 11 ilde 1384 ev kadınıyla yaptığı araştırmaya göre, ev kadınlarının %40.3'ü çamaşır makinesinden vazgeçemeyeceğini belirtti. Araştırmaya göre ev kadınları en çok orduya, polise, doktora ve hastaneye güveniyor. %13.9'u alkol kullanan ev kadınlarının kitap okuma alışkanlıkları ise yok. Araştırmaya katılan 1384 ev kadınının, %40'ı kendisini stresli hissediyor. Stresi atma yollarının başında da eliş yapmak geli-

yor. Bunu sırasıyla müzik dinlemek, arkadaşlarla görüşmek, televizyon seyretmek, duş almak, telefonla konuşmak, sigara içmek, yemek pişirmek ve alışveriş yapmak izliyor. Ev kadınlarının sadece %5'i evlilikten önce cinselliği onaylarken; ilk cinsel bilgileri, %49.8'i kocasından ya da erkek arkadaşlarından almış. Bu bilgileri almada aile %14.7 ile en sonda bulunuyor. Araştırmaya göre, ev kadınlarının yüzde 27'si kuaföre hiç gitmezken, iyi uyku ve minimum stresin iyi görünmenin çaresi olduğuna inanıyorlar. AB politikasına olumlu bakan ev kadınları, alışveriş ya-

parken mutlular.⁽¹⁵⁾ En büyük korkuları aile fertlerinden birini kaybetmek, ikinci sırada doğal afetler ve ölüm korkusu geliyor. %94.8'i doğum kontrolü ve aile planlamasına inanırken, %43.9'u beş vakit namaz kılıyor, %92.7'si ise fitre-zekât veriyor. %53.5'i erkekler için en uyumlu evlilik yaşını 26 ile 30, kadınlar için ise 23 ile 25 arasını görüyor. Üniversite mezunu ev hanımlarının %50'si cep telefonlu."⁽¹⁶⁾

Bu içe kapanık, kendini salıvermiş, apati yüklü, yabancılaşmış iç dünya, Efes-Pilsen'in araştırmasının⁽¹⁷⁾ çarpıcı sonuçlarında da ifadesini bulmaktadır:

Sonuçlardan biri, kadınların evlerine, bedenlerinden daha fazla önem verdikleridir. Buna göre, kadınların %94'ü her gün bulaşık yıkamakta, yarisına yakını her gün yerleri, banyoyu ve mutfakı temizlemektedir. Kadınların %70.5'i aşırı olmasa da evinin sürekli temiz, tertipli ve düzgün olmasına özen gösterdiğini belirtmiştir. Buna karşılık %74.2'si hiç rejim yapmadığını söylemektedir. Kadınların sadece %39.7'si dişlerini günde bir-iki kez fırçalarken, haftada bir kez fırçaladığını söyleyenle-

reç"lerden fırın, çamaşır makinesi ve elektrik süpürgesini ilk sıralarda yeğlediğini gösterirken, ancak %5.3'ünün bilgisayara sahip olduğunu ortaya koymuştur. (Tam otomatik çamaşır makinesine sahip olanların oranı ise, %71.7'dir.)% 90.9'unun ise sürücü belgesi yoktur.

Buna koşut olarak, araştırmanın kadınların günlük gazeteleri okumadığını (her gün gazete okuyanların oranı %25.3); buna karşılık hergün televizyon izleyenlerin oranının ise %83.5 olduğunu ortaya koyuşu, üzerinde durulması gereken üçüncü noktadır. Üstelik TV izlenirken magazin programları yeğlenmektedir. Kadınların sadece yüzde 15.4'ü siyasi olayları her zaman izlediğini belirtirken, yüzde 28.7'si siyasi olaylara hiç ilgi göstermediğini beyan etmektedir. Pekala, "siyasete ilgi duymadığı"nı söyleyen Türkiyeli kadın oyunu nasıl kullanmaktadır? . Kendini solda görenler yüzde 6.7, ortanın solunda görenler yüzde 6.2 oranında temsil edilirken, kendini ortanın sağında görenlerin oranı yüzde 6.4 idi. Kadınların yüzde 18.9'u ise kendisini "sağcı" olarak tanımlamaktaydı.

Hayat karşısındaki bu apolitizm, kadınların ruh dünyasını fantastik kurgularla doldurmaktadır. Kadınların %44'ü büyüye, %81.2'si nazara, %40.5'i uğura, %26.5'i fala, %16.7'si yıldız falına, %47.2'si ruhlara ve %14.2'si

uzaylılara, UFO'lara inanırken %50.9'u da öldükten sonra yeniden hayata gelmeye inandıklarını belirtmekteydi. Her şeyi kadere bağlayanlar %32.3, birçok şeyi kadere bağlayanlar %25.3, "Birçok şey insanın kendi eseridir" diyenler %31.4 ve "Her şey insanın kendi eseridir" diyenler %10.4 ile temsil edilmekteydi.

Boş zamanları değerlendirmek için yapılan faaliyetler ise, aşağıdaki tablo-

Ve bu ana gövde, ev işlerine takıntılı, kendi bedenine kayıtsız, siyasete,

yan zorunlu ilköğretim, kadınların çalışma yaşamını düzenleyen yasa ve yö-

	Düzenli %	Ara sıra %	Nadiren %	Hiç %
Arkadaşlar arasında altın günleri düzenleme	7.9	5.7	20.6	65.8
Spor yapma	2.2	2.3	14.2	81.3
Spor ya da gezmek amacıyla yürüyüş	4.0	6.3	23.4	66.3
İşkambil oyunları oynama	0.8	2.5	10.1	86.6
Bahçe işleri ya da çiçek bakımı	7.3	6.8	16.0	69.9
Kitap okuma	5.7	6.3	17.5	70.5
Sinemaya gitme	1.7	3.6	13.2	81.5
Tiyatroya gitme	0.9	1.4	10.9	86.8
Baleye/operaya/konsere gitme	-	0.7	5.3	94.0
Gece kulübü/barıya gitme	0.4	0.6	4.7	94.3
İnternette dolaşma	0.7	0.8	2.0	96.5

da görüldüğü gibiydi:

Evli kadınların %78'inin 15-21 yaş arasında evlenmiş iken (15 yaşından küçük evlenenlerin oranı: %5.5), bekar kadınların %78.8'inin 22-30 yaş arasında evlenmek istediklerini belirtmesi, belki de bu tablonun tek umut verici yönünü oluşturmaktadır.⁽¹⁸⁾ Ancak araştırmaya katılan kadınların %89'u "Bekaret bir kadın için çok önemlidir ve namusun simgesidir" demektedir, %47.2'si kadının namusundan erkeği sorumlu tutmaktadır.

Öte yandan, aile içi şiddetin yoğunluğunu bu araştırma da göstermiştir. % 68.6'sı cinselliği "kocaya karşı bir görev" olarak gören kadınların %47.6'sı eşlerinden şiddet görürken⁽¹⁹⁾, %33'ü ise eşinden korktuğunu açıklamıştır. Koca dayacağına tahammül gösteren kadınlar, aldatılmaları halinde boşanmak gereğini savunurken (%52.3), % 83.8'i aldatıldığını düşünmediğini ifade etmektedir.

Kırlardan kentlere büyük bir nüfus kayması olduğuna ve kentler de göçmen kadınlara fazla bir istihdam sağlayamadığına göre Türkiyeli kadını belirleyen ana kimlik, "Ev Kadını" kimliğidir, demiştik. Gerçekten de Türkiye'de çalışabilir kadın nüfusunun %70'i, yani Türkiye kadınlığının ana gövdesi, "ev kadını" konumundadır.⁽²⁰⁾ Ya da dilerseniz, "ücretsiz aile işçisi" diyelim.

toplumsal gelişmelere ilgisiz, anti-entelektüel, magazin izleyicisi, büyü, fal düşkünü, namazında-niyazında, nazardan korkar, yazgıcı, reklâm avlağı, alışveriş yaparken mutlu, promosyon tutsağı, şiddet mağduru, sinema-tiyatroya gitmez, spor yapmaz, yüzmeye bilmez, eğitim düzeyi düşük.... Bir yaşama mahkum kılınmıştır.

"Cumhuriyet'in 80. yılına yaklaşırken, pek "gurur ve umut verici" bir tablo değil, değil mi?

Peki bu neden böyle?

III-) KAPİTALİZM ATAERKİNİ YOK EDER Mİ?

Güdücü ilkesini kapitalizmin oluşturduğu modernleşmenin "geleneksel yapılar"ı kıracağı, kadını eğitim, kent- sel çalışma hayatı ve siyasete çekerek kadın-erkek eşitliğini gerçekleştireceği, XX. yüzyıl başlarının hâkim retoriğini oluşturuyordu. Buna koşut olarak Türkiye'nin "askerî-bürokratik modernleşme modeli" Kemalizm'in de kadınları ("İslâm" olarak okunan) geleneklerin baskısından kurtaracağına uzunca bir süre inanılmış, dahası, kadınlar, Kemalist de-İslâmizasyon projesinde bir koçbaşı olarak kullanılmışlardır. Kemalist "Kadın Modernizasyonu" projesi, belli başlı evrelerini oluşturan öğretimin tüm evrelerinin kadınlara açılması, kız çocuklarını da kapsa-

netmelikler, İsviçre menşeli Medeni Kanun'un kabulü ve kadınlara önce yerel, ardından da genel seçimlerde seçme ve seçilme haklarının verilmesi ile en iyi olasılıkla bundan sonrasının kendiliğinden gelişeceği varsayılarak noktalanmıştır. Bundan sonra uzunca bir süre, nüfusun %15-20'sini oluşturan kentlerdeki (çoğunluğu bürokrat, müteşebbis, ve sistemle bütünleşebilmiş eşraf-ayan eşleri ve kızlarının) "modern" görüntülerle ve Cumhuriyet rejiminin meyvelerinden nasiplenene bir avuç "Cumhuriyet" kadınının mesleki başarılarıyla idare edilecektir.

"Resmî söylem" 1950'lerde başlayan ve 70'li yıllarda hızlanarak devam eden kırsaldan büyük kentlere göç hareketinin, 1980'li yıllarda yükselişe geçen taşra sermayesinin, 1980'lerden itibaren kronikleşen iktisadi krizlerin vb. etkenlerin Türkiye'nin tüm toplumsal dengelerini olduğu gibi "kadın manzaraları"nı da, köklü biçimde alt üst etmekte olduğu gerçeğine kör kalmıştır. Türkiye'nin toplumsal sorunlarının tabanda tartışılmaya ve çözüm arayışlarına başlandığı 1970'li yılların demokratik açılımlarının önü, 12 Eylül 1980 darbesiyle kesilecek, bu tarihten itibaren ancak muhafazakâr-mukadderatçı politizasyon süreçleri desteklenirken, büyük kentler, emekçi kesimleri misli görülmemiş bir depolitizasyona sürüklenecektir. Aynı süreç, Türki-

ye'de "devleti küçültmeci" neo-liberal retorik benimsenirken, devlet-kayırmacı işlemlerle ve Kürt Savaşı'yla beslenen bir "korsan sermaye"nin de yükseliş dönemidir. 1990'lı yıllarda özelleştirmelere hız verilecek, ve nihayet, 2000'in sonunda Türkiye'nin tosladığı mali kriz, IMF politikalarına tam bir teslimiyete yol açacaktır.

"Tüm bunların kadınlarla ilişkisi ne?" diye sorulabilir. Türkiye'de kadınlık durumu, tam da bu karmaşık ve çok-yönlü tablo üzerinde biçimlenmektedir. Hayır, yukarıda sıralanan kadınlara ilişkin iç karartıcı veriler, Türkiye'nin (ya da Türk erkeklerinin) "gelenekselliği"nden kaynaklanmamakta, bu "gelenekselliği" içselleştirip durmaksızın yeniden üreten (modern) Türkiye kapitalizminin bir sonucu olarak ortaya çıkmaktadır. Nasıl mı?

Öncelikle şunu vurgulamak gerekir: Türkiye'de milyonlarca kadının kendilerini "işsiz" olarak değil de "ev kadını" olarak algılama ve tanımlamaları, aksi durumda milyonlarca kadını eğitime, vasıf kazandırma, istihdam alanı yaratma, çalışmalarından kaynaklanacak sosyal haklarını karşılama ve doğacak toplumsal sorunlara (çocukların bakımı) vb. sorunlarla baş etmek durumunda kalacak olan istihdam kapasitesi, sınırlı kapitalist devlet açısından son derece yararlıdır.

İkinci olarak belirtilmesi gereken nokta, tüm ülkelerde geçerliliğini koruyan kadın-erkek ücretleri arasındaki eşitsizliğin⁽²¹⁾, ücretleri düşük tutma eğiliminde kapitalist sisteme sağladığı olanaklardır. Kadınların kendi çalışmalarını (ve erkeklerin eşlerinin çalışmasını) ikincil, aile bütçesine katkı, vazgeçilebilir bir olgu olarak görmele, talepkârlıklarını düşük düzeyde tutmakta, bu ise patronlarla işçiler arasındaki (zaten eşitsiz olan) pazarlıktaki elini genişletmektedir.

Üçüncü nokta, kadınların, çalışma yaşamına girdiklerinde, tam da "ikinci cins" olarak sosyalleşmiş olmaların-

dan, ve ev işleri ile çocukların sorumluluğunu kendi sırtlarında bir yükümlülük olarak algılamalarından ve sendikal örgütlenmelerin ağırlıklı olarak, eril kültürü yeniden üreten mekanizmalar olmalarından dolayı, sendikal vb. örgütlenmelerden uzak durmalarıdır. Örgütsüz kadın işgücü, ücret düzeylerinin düşük tutulmasında, patronlara ek bir avantaj sağlamaktadır.

Ve nihayet, 1980'li yıllardan itibaren dünya ölçeğinde uygulamaya sokulan ve şiddeti giderek artan neo-liberal politikalar, düşük maliyetli, talepkârlık düzeyi düşük, kayıtdışı çalışmaya razı, biziatihi sahipleri tarafından ikincil görülen, uysal, örgütsüz kadın işgücünü dünya ölçeğinde yeniden örgütlenme girişimini başlatmıştır. Bugün pekçok, çok uluslu şirketin imalat faaliyetlerini gerçekleştirdiği Güneydoğu Asya üretiminin, ağırlıklı olarak kadın işgücüsüyle sürdürüldüğü, bilinen bir gerçektir.⁽²²⁾ Aynı eğilim, kadın işgücüsünün Kuzey ülkelerinde yarım-zamanlı işlere yönlendirilmesi, Güney ülkelerinde ise en düşük ücretli imalat sektörü ile (kayıtdışı) ev-içi üretimine kaydırılmasında belirginleşmektedir.

Tüm bunlar, kapitalizmin tüm evrelerinde, ataerkinin dünya ölçeğinde yeniden üretilmesinde baş aktör olduğunu gözler önüne sermektedir. Kuşkusuz çalışma yaşamı, ataerkinin sürekli olarak yeniden üretildiği tek alan değildir. Medya, tüketim kültürü, eğitim ve sosyalleşme sistemleri, siyasal katılım modelleri, hatta hukuk sistemleri, kent ve konut planlamacılığı, güvenlik güçlerinin örgütleniş tarzı, kısacası toplumsal yaşamın tüm örgütleniş, mevcut ataerki zihniyetten beslenmekte ve onun yeniden üretilmesine katkıda bulunmaktadır.

ABD'li feminist yazar Betty Friedan, İkinci Kuşak feminizmin ABD'nde yükselmesinde öncü bir rol oynayan The Feminine Mystique'inde (Kadınlık Gizemi), 1950'li yıllarda ABD'de kadına yönelik medyada

pompalanan "ev kadınlığı" gizeminin II. Dünya Savaşı sırasında işgücüne katılan kadınların "yuvaya döndürülmelerinde" ne denli etkili olduğunu, çarpıcı bir dille betimlemekteydi. Öyle anlaşıyor ki, aynı oyun, 2000'li yılların ABD'sinde (ve de İngiltere'de) bir kez daha sahnelenmektedir. The Guardian'da yayınlanan bir yazıdan okuyalım:

"(...) ABD'de ve İngiltere'de ev kadını olmanın nimetleri yeniden gündeme geliyor. Kadın dergileri, hafta sonu ekleri ansızın ev kadınlığını yeniden göklere çıkartır oldular. Ev kadınlığı gizli bir erdem olarak sunuluyor.

Bankacılar ve emlakçılar, azıcık ezilip büzülecek, ofislerinden eve dönüp toz almaya can attıklarını itiraf ediyorlar. Kimileri, 'İşten eve gelip günün yorgunluğunu bir sepet çamaşırı ütölüyerek üzerinizden atmaktan daha hoş bir şey olamaz' diyor. Amerikalı yazar Cheryl Mendelson yıllarca bu duyguları bastırıldığını, artık su yüzüne çıkartmanın tam zamanı olduğunu belirtiyor. Mendelson'un 884 sayfalık kitabı (Home Comforts: The Art & Science of Keeping House- Evdeki Rahatlık: Ev Yönetimi Sanatı ve Bilimi) ABD'de şimdiden 200 bin kişi tarafından kapışıldı. Yazarın örgü örme ve ev işlerinin bir listesini yapma gibi konulardaki tutkusu artık gün yüzüne çıkmış durumda. İngiltere'de ise daha önce yemek kitapları ve güzellikle ilgili önerileriyle tanınan Nigella Lawson'un son kitabı 'How To Be a Domestic Goddess - Domestik Ev Tanrıçası Olmanın Yolları' başlığını taşıyor. Lawson kitabında hedefin kusursuzluğa ulaşmak olmadığına dikkat çekerek, tepesi çatlamış bir kek fotoğrafına yer veriyor. Evet, güzel köşe yazarları ve lokanta eleştirmenleri bile ara sıra minik yanlışlar yapabilirler. Gerçekte, evin tanrıçası için bu tür ev-yapımı çeşniler onun mutfaktaki rahatlık ve güveninin bir kanıtı sayılır.

(...) Mendelson'un bu çok satan ki-

tabinin zaten bunalmış ve yorgunluktan bitkin düşmüş olan kadınlara nasıl yardımcı olacağını kestirmek çok güç. Geçmişte karşı cinse özgü giysilerin giyilmesi ve çift cinsiyetle ilgili çarpıtılmış çözümlemeleriyle tanınan Amerikalı bir bilim kadını Marjorie Garber, daha da ileri giderek, yeni kitabında kadınlarla evleri arasında, erotik bir ilişki olduğunu öne sürüyor.

Öyleyse, Red dergisinin de kapak konusunu oluşturduğu gibi, ev işi son günlerde cinsel bir boyut mu kazandı? Gerçekten kadınlar lavaboyu ovalarken ya da tozu yeni alınmış bir odaya güzel bir koku püskürtürlerken cinsel bir doyum mu ulaşıyorlar? Elli yaşını aşanların bedenlerinden ümidi kesip, kendilerini mala verdiklerini öne süren Garber öyle olduğuna inanıyor. Gerçekte bir ekonomik güvence sorunu olmakla birlikte, Garber; bu yaş grubundaki kadınların bir ev ya da apartman katı satın alırlarken, tüm kösnül duygularının kabardığını ileri sürüyor.

Ancak, olay bu değil. Yeni ev kadını diyebileceğimiz kadın tipi, gerçek yaşamla hiçbir ilintisi olmayan, düşsel biri. Bir de, hiç gündeme getirilmeyen şu soru var: Ev işi gerçekten günümüzde cinselliğe yeni bir boyut getiriyorsa, o zaman erkekler bu tür işleri yapmada neden böylesine gönülsüzler? Erkeklerin çarşaf ütülemeye can attıkları ya da lambaların tozunu alırlarken cinsel doyuma ulaştıklarını duyan var mı? (...)

* * *

Binlerce yıllık tarihsel yükün biçimlendirdiği ataerkil zihniyeti dönüştürmek, kuşkusuz ki hiç de kolay bir şey değildir. Ama öncelikle ataerkinin yeniden üretiminden beslenmeyecek bir iktisadi-siyasal-toplumsal sistemi gerektirmektedir. Kapitalizmin, hele bunun sosyal harcamaları asgariye indirmeye, hatta yok etmeye kararlı neo-liberal yönelişinin böylesi bir misyonu üstlenmeyeceği ise gayet açıktır. Çünkü, daha önce de çeşitli vesilelerle be-

lirttiğim gibi,⁽²⁴⁾ "kadınların kurtuluşu"nın önkoşulu, yaşamın her alanına nüfuz etmiş zihniyeti dönüştürmeyi hedefleyen bir "toplumsal bütçe"dir: "Kadınların kurtuluşu", ancak tüm toplumun kadınların kişilik ve emeğinin asli bir unsur, değer olarak kabul edilmesini sağlayacak, kadını ikincil gören-gösteren tüm değerlerin ayıklanmasına yönelik bir yeniden-sosyalleştirme sürecinden geçirilmesi ve kadınlara tüm iktisadi, siyasal, toplumsal süreçlere eşit haklı bireyler olarak katılma olanağını sağlayacak mekanizmaların oluşturulup hayata geçirilmesiyle mümkün olabilecektir. Böylesi köklü ve derinlemesine bir dönüşüm, kuşkusuz, hangi adı taşırta taşısın, her zaman eşitsizliklerin yeniden üretilmesiyle beslenen kapitalizm açısından ne "rantabl"dir, ne "rasyonel", ne de arzu edilebilir.

Böylesi bir dönüşümü gerçekleştirme yetisi, ancak kapitalizme karşı yürütülen mücadele içinde biçimlenebilecektir. Nitekim, kadın imgesini "Bakire"den "Fahişe"ye; "domestik tanrıça"dan "seks ilahesi"ne, "türlü-çeşitli ahval"de pazarlayan kapitalist medyanın bildiği bin türkünün bini de "ahlâk" üzerineyken, kadın(ların) kurtuluşuna ilişkin anlamlı görüş ve tezlerin anti-kapitalist mücadele alanında üretilmiş olması, rastlantı değildir.⁽²⁵⁾

Dipnotlar

- 1) "Öteki" Türk kadını", Radikal, 17 Ocak 2001, s.5. Rapordan eğitim konusundaki ayrıntıları için bkz., "Eğitimde cinsiyet haritası", Cumhuriyet Dergi, 28 Ocak 2001, s.12-14.
- 2) "TÜSİAD'dan feminist rapor", Milliyet, 17 Ocak 2001, s.6.
- 3) "Öteki" Türk kadını", Radikal, 17 Ocak 2001, s.5.
- 4) a.y.
- 5) "Kadın siyasette yok", Cumhuriyet, 17 Ocak 2001, s.20.
- 6) "Rakamlarla kadın emeği", Bakış, 15 Mayıs 1999, s.10.
- 7) a.y.
- 8) "Çalışan kadınların yüzde 52'si ilköğretim mezunu." ("Eşitsiz düzende ekstra eşitsizlik", Bakış, 15 Mayıs 1999, s.10.)
- 9) Güvencesizlik tablosu (Kaynak: "Eşitsiz düzende ekstra eşitsizlik", Bakış, 15 Mayıs 1999, s.10.)

	Kadın	Erkek	Toplam
BAĞKUR	31 088	2 657 568	2 967 656
EMEKLİ SANDIĞI	694 545	1 389 095	2 083 639
SSK	499 289	4 567 456	5 066 745
TOPLAM	1 224 922	8 614 119	10 118 040

10) Özel sektörde çalışan kadınların ücretinin, kendileriyle aynı düzeydeki erkek kazancının yüzde 68'i kadar olduğu, bizzat TÜSİAD raporunda doğrulanmaktadır.

11) "Ev kadını ağır işçi gibi çalışıyor. Ankara'da yaşayan 142 evli kadın üzerinde 'Evli Kadınlarda Zaman Kullanımı' araş-

tırması, kadınların ev işlerine bir günde 8 saat 32 dakika zaman harcadıklarını ortaya koydu." Bu araştırmaya göre kadınlar mutfak faaliyetlerinde günde 140.1 dakika, temizlikte 217.8 dk., çamaşır yıkamada 117.6 dk., çocuk bakımına 85.8 dk., diğer aile bireylerinin bakımına 30 dk., alışveriş için 45 dk. harcamakta, ve günde ancak 405 dakikalık boş zaman bulabilmektedir. Çalışan kadınların ev işlerine ayırdıkları süre ise, ortalama 5 saat 35 dakikadır. (Sabah, 3 Nisan 2000, s.9.)

12) Atilla Özsever, "Patronlardan en büyük tırpan kadın çalışana", Milliyet, 6 Ekim 2000, s.7.

13) Petrol-İş 1997-1999 Yıllığı'nda özelleştirme nedeniyle işten çıkarılanların sayısı yıllara göre şöyle: 1997: 3113 işçi; 1998: 4242 işçi; 1999: 403 işçi. Özelleştirilen işyerlerinde işten atma oranı yüzde 68.2; sendikasılaştırma oranı ise yüzde 72'dir. (Evrensel-Kadın, 20 Ocak 2001, s.4.)

14) "Öteki" Türk kadını", Radikal, 17 Ocak 2001, s.5.

15) Kredi kartlarının yaygınlaşması ve hipermarketlerin artmasıyla birlikte alışveriş, önüne geçilmez bir hastalık haline geldi. Bu hastalığın özellikle kadınlarda yoğun olarak görüldüğüne dikkat çeken uzmanlar, bazı ülkelerde tedavi amaçlı merkezler açıldığını belirttiler. Ankara Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi öğretim üyesi Prof. Dr. Recai Çınar, alışveriş hastalarının, gereksinimleri olmasa bile sık aralıklarla alışverişe çıktıklarını ifade etti. Çınar, "Bu kişiler aynı sigara tiryakileri gibi büyük marketlere gider, buradan bazen çok gereksiz şeyler alırlar. Bunu yapmazlarsa huzursuz olur, huysuzlaşırlar," dedi. Çınar çılgınlık haline gelen alışveriş hastalığının büyük marketlerin açılmasıyla Türkiye'de de önemli oranda arttığını bildirdi. (...) Çınar alışveriş hastalarının önemli çoğunluğunu kadınların oluşturduğunu söyledi. Hastaların boşu boşuna aile bütçesine zarar verdiğini ve mutlaka tedavi edilmeleri gerektiğini ifade eden Çınar, ABD ve Avrupa'nın bazı ülkelerinde alışveriş hastaları (shopping symptom) için özel klinikler açıldığını dikkat çekti. ("Kadınlar alışveriş hastası", Cumhuriyet, 29 Ocak 2001, s.20)

16) "Çamaşır Makinesiz Olmaz!", Radikal, 28 Aralık 2000, s.5.

17) Bkz. "Türk Kadınları Siyasetten Uzak", Cumhuriyet, 28 Aralık 2000, s.18 ve "Kadının 1001 hali", Radikal, 4 Ocak 2001, s.3.

18) "Türkiye'de kadınların büyük çoğunluğu, daha çocuk yaşta ve rızası alınmadan evlendiriliyor. 1998'deki Türkiye Nüfus ve Sağlık Araştırması'na göre, 18 yaşından önce evlenen kadınların oranında bir azalma görülse de, hâlâ, her dört kadından biri Çocuk Hakları Sözleşmesi (ÇHS) standartlarına göre çocuk yaşta evlendiriliyor. 45-49 yaş arasındaki kadınların %43'ü 18 yaşından önce evlendirilirken, bu oran 20-24 yaş arasındaki kadınlarda %23'e düşüyor." ("Kadının rızası yok", Yeni Gündem, 12 Ekim 2000, s.12)

19) "Kadının Statüsü ve Sorunları Genel Müdürlüğü'nün araştırmalarına göre Türkiye'de kadınların %44.9'u, erkeklerin ise %45'i, 'kadın kocasına itaat etmediğinde kocasının dövmeye hakkı olduğunu' düşünüyor ve evli kadınların %18'i kocaları tarafından dövülüyor. (...) Köyde yaşayan kadınların %76'sı eşleri tarafından dövülüyor. Dayak nedenleri arasında kocanın sözünü dinlememe, ev işlerini aksatma ve cinsel sorunlar ilk sırada yer alıyor. (...) Kocanın kötü davranması karşısında kadınların %77.8'i hiç kimseden yardım istemiyor. Kadının verdiği tepkiler başında ise %39.4 ile susma geliyor, bunu %16.7 ile konuşma izliyor. Kadınların %78.9'luk bölümü eşlerinin kötü davrandığını belirtirken, bunun kendi davranışlarından kaynaklandığını söyleyenler de ilk sırayı alıyor. Çalışan kadınların fiziki istismara uğrama oranı daha düşük." ("Kadınlar şiddet mağduru" Cumhuriyet, 31 Aralık 2000, s.18).

20) Hazal Ateş Çakır, "Ekonomiye Kadın Bakışı Kazandırılmadı", Cumhuriyet, 31 Ekim 1999, s.10.

21) Almanya'da kadınların ortalama ücreti erkek ortalama-sının %76.9'u ile %89.9'u arasında değişiyor. Bu oran İsveç'te %87, Fransa'da %76.6, Hollanda'da %70.6, Yunanistan'da ise %68. (Cumhuriyet, 9 Mart 2000, s.10.)

22) Yıldız Ecevit, bu durumu "Kadınların emeği küreselleşmeden, ekonomik krizden ve yeni liberal politikalarla olumsuz yönde etkilenen toplumsal kesimlerde önemli bir kurtarıcıdır ve kadınlar emekleriyle haneleri için yeni stratejiler geliştirebilmektedirler." (akt. N. Abadan-Unat, "Kocanın izni olmadan asla!" Cumhuriyet Dergi, 28 Ocak 2001, s.14) diye esteteze etse de, kadının emeğinin neo-liberal politikalar açısından cazibesi, bu sayılan özelliklerinden kaynaklanmaktadır.

23) "Ev işinin iki yüzü", Cumhuriyet Dergi, sayı 756, 17 Eylül 2000, s.15 (görev: Rita Urgan).

24) Bkz. S. Özbudun, T. Demirel, Y. Demirel (2000), Kadın Yazıları. Ankara: Ütopya Yayınları.

25) Bkz. Kadın Sözlüğü, 2000. Ankara: Ütopya Yayınları (yayına hazırlanıyor).

8 Mart; Mücadele, Bilinçli Tavrı Özgür İrade

Sevinç İLDAN

Bugün ülkemizde ve dünyada insan hakları ihlallerine baktığımızda, haksızlığa maruz kalan kesimin çoğunluğunu kadınlar, çocuklar ve yaşlıların oluşturduğunu görmekteyiz. Yapılan istatistikler ise her gün bu oranın iyileşeceğine, devamlı arttığını göstermekte. Yoksullukla birlikte, eğitim, sağlık, sosyal refah payları ise devamlı düşmektedir. Sınıflar arasındaki gelir dağılımı uçurumu her gün bir kat daha artmaktadır. Dünya nüfusunun en zengin yüzde 20'sini kapsayan ülkelerle, en yoksul yüzde 20'yi barındıranlar arasındaki kişi başına düşen gelir farkı 1960'ta 30 kat iken, 1990'da 60 kata, 1995'te ise 74 kata çıkmıştır. Bu fark Türkiye içinde bir başka biçimiyle, bölgelere göre şöyle yansımıştır; Örneğin ülkenin batısında kişi başına düşen milli gelir 7000 doları bulurken, Muş, Ağrı, Bitlis gibi illerde, 600 ila 700 civarına inmiştir. Bu haliyle bu iller Afrika'nın Senegal'i, Sudan'ı ile aynı kategorideler yani.

Bu yoksullaşmayla artan şiddet ise, sokakta ezilen kesimleri, ev içinde ise kadını etkilemektedir. Kapitalizm, erkek egemen ideolojinin toplumsal yapıda yerleşmesini sağlayarak, kadına karşı ayrımcılığı ve şiddeti beslemektedir. Bugün bir devlet biçimi haline gelen şiddet, yaşamımızın her alanında, hemen her gün karşı karşıya kaldığımız bir uygulama olmuştur. İşyerinde, okullarda, sokaklarda ve nihayetinde ev içinde şiddet bir baskı aracı olmaya devam ediyor. Fakat öyle bir alan var ki,

özel yaşam adı altında bu alana dokunulmuyor. Aile içindeki şiddetten bahsediyoruz. Bu şiddet çoğu zaman kadına, ardından da evdeki diğer bireylere yani, çocuklara uygulanmaktadır. Bu şiddet ortamında büyüyen çocuk ise, sorunlu bir çocukluk yaşayarak asosyal ve uyumsuz bir kişilik

oluşumuna gitmektedir. Burada şöyle bir gerçeğin altını çizmekte yarar var. Şekillenme çocukluk döneminde başlıyor. Anne babayı model alan çocuk kişilik oluşumunu ve alışkanlıklarını bu dönemde edinmektedir. Bu aşamada kadına çok önemli bir görev düşüyor. Erkek çocuğunu yetiştiren

ve onu topluma hazırlayan kadın ona erkek modeli sunarken ayrımcı ve cinsiyetçi davranarak çocuğu, ege-men yapının karakterine uygun, şiddeti seven, katı, duygularını bastıran bir birey olarak yetiştirmektedir. Yani farkında olmayarak kendi geleceğimizi biz hazırlıyoruz.

Aşağıda sunacağımız rakamlar gerçeğe çok yakın rakamlardır. Ve aslında gerçek, ne yazık ki birtakım istatistik bilgilerin söyleyemediği kadar acıdır. Biz bunları kaleme alırken, onlarca kadın evinde kocasından dayak yemek, onlarca kadın uykuya dalar-ken yarın çocuklarına ne yedireceğinin düşünüyormuş, onlarca kadın gün içerisinde işyerinde yorulduğu yetmezmiş gibi, eve geldiğinde ev işlerini gece yarısına kadar bitirmenin telaşını yaşamakta, ve onlarca kadın törelere ve yazgısına karşı geldiği için öldürülmektedir.. Feodal düzenin temsilcileri aşiretlerin ve törelerin baskısına dayanamayan kadın, kurtuluşunu ölümü seçerek ya da seçtirilerek bulmuştur. Ülkenin doğusunda yaşanan savaş, bölge insanıyla birlikte Kürt kadını üzerinde en ağır tahribatı yaratmış, çok küçük bir kesimi, ulusal mücadele ile birlikte kendi ayakları üzerinde durmayı ve yetkinleşmeyi kazanmışsa da, büyük bir çoğunluğu da, feodal katı kurallar içinde eve hapsedilmiş, eğitim hakkı elinden alınmış, dış dünyayla bağları kopartılmıştır. Bir süre sonra bu yoğun cendere altında bunalan kadın çareyi ya evinden kaçarak, ya da yaşamına son vererek kendince kurtuluşunu sağlamıştır. Batman'da ve Urfa'da son dönemlerde yaşanan intiharlar(!) güneydoğu kadınının bir anlamda isyan sesidir.

Ülkemizde bunlar yaşanırken, Dünya ölçeğinde de kadının durumu pek farklı değil. Ayrım ve cinsiyetçi yaklaşım, Dünyanın birçok bölgesinde kız çocuklarına yönelen önyargı geleneklerde derin izler taşıırken, onla-

rın iyi beslenme, tedavi, öğretim, eşitlik, hatta yaşam hakkı gibi en temel hakları ihlal ediliyor. Bunları rakamlara yansıttığımızda aşağıdaki bilgilere ulaştık...

Dünyada;

*Yapılan tüm işlerin %70'i kadınlar tarafından yapılıyor

*Toplam işgücünün %66'sını kadınlar oluşturuyor

*Toplam gıdanın %50'si kadınlar tarafından üretiliyor

*Kadınların çalışma süreleri erkeklerden %25 daha fazla

*Tüm dünyada 960 milyon yoksul insanın %66'sı kadın

*60 milyon kız çocuğu okuma yazma bilmiyor

*Kadınlar dünya gelirinin sadece %10'unu, malvarlığının ise %1'ini alıyor

*Meclislerde kadınların temsil oranı %10'nun altında kalıyor.

Ülkemizde ise;

*Genel nüfusun yüzde 49.55' kadınlardan oluşmakta.

*Öğrenim görmüş kadınların arasında yüksekokul mezunu kadınların oranı yüzde 1.45.

*Türkiye'de çalışan kadın sayısı 6.6 milyon

*Türkiye'de sigortalı nüfusun yüzde 15.8'ini kadınlar oluşturuyor.

*Kadınlar, aile içinde eşlerine göre iki veya üç kat daha fazla zamanlarını yeniden üretime harcıyorlar. Kadınların bu işleri tek başına yapma oranı, çalışan veya çalışmayan kadınlar arasında sadece %10'luk bir fark gösteriyor.

*Çocuk bakımı konusu neredeyse tamamen kadınların işi.

*Kadına yönelik gelenekçi ve cinsiyetçi görüşler kadınlar tarafından da paylaşılıyor. 'Erkek kadından daha akıllıdır' önermesine katılan kadın oranı %45.8. 'Kadın hak ettiyse koca-

sı onu dövebilir' görüşünü onaylayan kadın oranı %50.1'dir.

*Kadınların %28'i okuma yazma bilmiyor.

*Kadınlar mesleki ve teknik lise öğrencilerinin %35'ni oluşturuyor.

*Kız öğrencilerin tıp ve hukuk alanında varlığı oldukça yüksektir. Yükseköğretimde kızlar 'kadına uygun' diye düşünülen alanlarda (ev ekonomisi, iletişim, eğitim, ve güzel sanatlar gibi) yoğunlaşmasına rağmen, diğer alanlarda da oranlar hızla artmaktadır.

*1993 verilerine göre, doğurganlık hızı 2.7'dir ve azalmaya devam etmektedir.

*96 yılı araştırmalarına göre anne ölümlerinin kadın ölümleri içindeki payı, %5.2'dir.

*Türkiye'de sadece 45 kadın ve çocuk hastanesi vardır.

*97 yılı verilerine göre, 12 ve yukarı yaştaki kadınların ancak %25.2'si işgücüne katılmakta iken, bu oran erkekler için %69.9'dur. Okuma yazma bilmeyen işgücünün %57'sini kadınlar oluşturmaktadır.

*Kadın işgücünün %65.3'ü tarımda, %13.3'ü sanayide, %21.4'ü hizmetler sektöründe çalışmaktadır. Sanayi ve hizmetlerde kadınlar, düşük statülü 'kadın işleri' de (tekstil, hazır giyim, gıda, tütün, alt kademe idari personel, hemşire, sekreterlik gibi) yoğunlaşmıştır.

*Toplam istihdam edilenlerin %73'ü erkek, %26'sı kadındır. İşgücüne dahil olmayan kadınlar, nüfusun %74.8'idir.

*Çalışan kadınların üçte ikisi ücretsiz aile işçisi olduğu için herhangi bir sosyal güvenlik kurumuna bağlı değildir.

*Medeni kanunun aile hukuku ve özellikle evlenmenin genel hükümleri bölümü, aile içinde kadını kocanın iradesine bağımlı kılan son derece cinsiyetçi hükümler içermektedir. Bu

hükümlerin birçoğu adalet bakanlığının hazırlamış olduğu kanun tasarısında değiştirilmiş ancak tasarı henüz yasalaşmamıştır.

*TCK' nın cinsiyetçi yaklaşımının en temel göstergesi cinsel saldırı suçlarının 'şahıs hürriyeti' aleyhine cürümler' veya 'şahıslara karşı cürümler' olarak değil, 'genel adap ve aile düzeni aleyhine cürümler' olarak düzenlenmiş olmasıdır.

*Öte yandan TCK birçok maddede kız/kadın ayrımı yaparak cezaları buna göre belirlemektedir. Irza geçme ile irza tasaddi suçu ayırımında, kadın ve kız kaçırma ayırımında bunu görmek mümkündür. Ayrıca TCK kadının 'haysiyet ve namusu' kavramını da kullanmaktadır. Örneğin şerefini kurtarmak için doğurduğu çocuğu öldüren kadına ve onun yakınına daha düşük bir ceza öngörülmüştür. (md.453) Öte yandan namus cinayetleri de haksız tahrik bağlamında değerlendirilerek, ceza indirimi söz konusu olmaktadır.

*TCK'nın 440 ve 441'inci maddelerinde zina suçu kadın ve erkek için ayrı ayrı ve cinsiyetçi bir bakış açısıyla düzenlenmişti. Bir yıl arayla iki maddenin de anayasa mahkemesi tarafından iptal edilmesiyle zina suç olmaktan çıkarılmıştır. Halen mecliste beklemekte olan bir kanun tasarısı kadın ve erkeğin zinasını suç haline getirip, koşullar ve cezalar bakımından eşitlenmesini öngörmektedir.

*Ailenin korunmasına dair kanun, aile içinde şiddete maruz kalan kadın ve çocukların şahsen başvurmaları veya cumhuriyet başsavcısının bildirilmesi üzerine hakim tarafından mağdurü korumak amacıyla verilecek tedbirleri ve cezaları düzenler.

*Gelir vergisi kanunu, vergilendirmede aileye özel bir statü tanımakta ve aile reisliği esas alınarak, aile reisinin tüm gelirlerinin (Karisının gelirlerinin) toplamından oluşan tek vergi beyannamesi vermesini öngör-

mekteydi. Ancak yapılan değişiklikte evli kadının aile birliğinden bağımsız olarak vergi mükellefi olması mümkün kılınmıştır.

*İskan kanununa göre baraj vb. Yatırımlar sonucu konutları istimlak edilen ailelere yeni konut verilmekte, ancak çocuksuz kadın ve erkek dullar bundan yararlanamamaktadır.

*İş kanunu ve Devlet memurluğu kanununda işçi ve memur kadınların gebelik ve doğum izinleri farklı düzenlenmiştir. Kadın işçiler için doğumdan önce 6, doğumdan sonra 6 hafta çalıştırılma yasağı ve isteğe bağlı olarak 6 aya kadar ücretsiz izin geçerliyken, (madde 70) kadın memurlar için doğumdan önce 3, doğumdan sonra 6 haftalık izin ve istenirse 12 aylık ücretsiz izin öngörülmüştür.

*Devlet memurları kanunu, aile yardımı ve doğum yardımının memur karı kocadan yalnız kocaya verileceği hükmünü bağlar.

*Polis vazife selahiyet kanununda gazino bar gibi içkili yerlerde çalışan kadınların o yerin en büyük mülki amirinden izin almaları öngörülmüştür.

*Sosyal sigortalar kanununa göre eşlerin farklı sosyal güvenlik kuruluşlarına tabi olmaları halinde çocuklar babanın bağlı olduğu kuruluştan sağlık yardımı almak zorundadırlar.

*Türk vatandaşlık kanununa göre Türk'le evlenen yabancı kadının Türk vatandaşlığını kazanması son derece kolay olurken, aynı durum Türk'le evlenen yabancı erkek için geçerli değildir.

Ne kadar araştırma yapılırsa yapılsın ve ne kadar sayılarla oynarsak oynayalım, yakın bir tarihte kadının gelecekteki yazgısı kolay kolay değişmeyecek gibi. Temenniler, dilekler ve istemler somut müdahaleye dönüşmedikçe, bu bezirganlar saltanatı altüst olmadıkça, kadın kendi içinde bir devrim yaşamadıkça kurtuluşumuz bir başka zamana ertelenip duracak.

Örgütlü mücadele, bilinçli tavır ve özgür irademizle her türlü baskı mekanizmasını kırabiliriz. Yeter ki bunun umudunu ve kararlılığını taşıyalım.

8 Martı mücadele günü olarak bizlere sunan, eylem kadınlarının önünde bir kez daha saygıyla eğiliyoruz.

*namluların ucunda yankılanan
her çığlık bir
ananın döşünü parçalar*

zindan kapılarında analar bekler
döşlerinde açlık grevleri
ölüm oruçları /kanlı hücrelerin
ağrılarıdır dillerinde

benim anam belli
Şili de beyaz giyinir
Kürdistan da kara
Filistin sokaklarında general bakışlı

benim anam belli
atmosfer ısınır acılarında onun
Hindistan da bir giyotin belası
yıldız vaktinde bir iklim
and kızılığında bir tebessüm

hangi nehrin kanayan döşünü
öpsen
binlerce ananın çığlığıdır yutulan

kasaplar deresinde bin kahr
halepçede yükselen tütsü
seğirir ahvalinde pranga yürek
yüreğinden belli benim annem

üşüyen iklimlerde gördüm seni
delişmen sevinçlerde akkor
sedası gel
acılarını öptür bana
kanat duyarlılığımın orta yerini
bütün sıska var oluşlara meydan
okurcasına

Ozan VELİ

Amerikan Yerlilerinin Özgür Ruhü; Leonard Peltier

Gökçer ÖZGÜR

"(...) Bunu iyi biliyoruz. Erkek ve kız kardeşlerimin her birine, bu suçla gurur duyun diyorum. Sizin tek suçunuz masum olmak, kendiniz olmak, yerli olmak, insan olmak. Suçunuz sizi kutsal kılıyor."⁽¹⁾

Bugün, ABD birçok kimse tarafından "Özgürlükler Ülkesi" olarak görülür. Liberalizm, demokrasi, özgürlük diye, birçok kavram art arda sıralanarak bu özgürlükler ülkesi anlatılmaya çalışılır. Oysa ki, bütün kapitalist toplumlarda olduğu gibi, ABD'de de özgürlükler tek bir sınıfın tekelindedir. Yaşamın her alanı gibi siyaset de en vahşi yöntemlerle ezilenlere kapalı tutulmaktadır. Sistem için tehdit oluşturabilecek insanlar, kurmaca suçlamalarla, iftiralarla en ağır koşullardaki hapisanelere tıkmaktadır. Bu konuda akla ilk gelen örnek idam cezasının infazını yıllardır hücrelerinde bekleyen Mumia Abu-Jamal'dır.

1970'li yıllardaki zencilerin efsanevi örgütü "Kara Panterler" in⁽²⁾ liderlerinden biri olan ve gazetecilik yapan Mumia Abu-Jamal, Philadelphia'da bir polisi öldürdüğü gerekçeyle idama mahkum edildi ve yıllardır hücrelerinde idamı bekliyor. Mumia davası ABD adalet sisteminin ırkçı ve yanlı davranışının en açık örneklerinden biridir. Önce Mumia'nın suçsuz olduğunu söyleyen ancak daha sonra polis baskısı altında suçlu Mumia'nın üzerine atan tek tanığın ifadesine dayanılarak Mumia mahkum edildi. Diğer taraftan, Mumia'nın masumiyetini savunan olayın diğer tanıkları ise, duruşmalara çağrılmadı.

Bu dava türünün tek örneği değil; siyasi yaşamın Demokrat-Cumhuri-

yetçi ikilemine sıkıştırıldığı ABD'de ezilenlerin haklarını savunan birçok insan aynı kaderi paylaşıyor. Bunlardan biri de son yirmi beş yılını cezaevinde geçiren Amerikan Yerli Hareketi önderlerinden Leonard Peltier'dir. Başkan Clinton'ın Peltier'e giderayak af sözü vermesine rağmen bu konuda somut bir adım halen atılmadı. Aslında herşey somut bir adım atılmaması için kullanılıyor, Clinton'ın sekiz yıl bekledikten sonra görev süresinin bitmesine bir ay kala böyle bir söz vermesi de bu anlayışa işaret ediyor. Sonuçta Clinton'un görev süresinin resmi olarak 20 Ocak 2001'de bitti ve Clinton sözünü tuttu.

I-) LEONARD PELTIER

Leonard Peltier 1975 yılında Güney Dakota'daki Pine Ridge Yerli Rezervasyonu'nda iki FBI ajanını öldürmekle suçlanıyor. Leonard Peltier, bütün yaşamını başta Amerikan Yerlileri olmak üzere insan hakları ihlallerine karşı mücadele etmeye adanmış sayısız kahramandan biridir. Bugün 54 yaşında olan Peltier, henüz 8 yaşındayken ailesinden koparıldı ve ABD tarafından idare edilen bir yatılı okula konuldu. Yerli çocuklarının "eğitim" gördüğü bu okulların amacı çocukların aile ve kültürel bağlarından kopararak, asimile edilmesinden başka birşey değildi. Bu durum, Peltier'in ABD'nin inkarcı ve ırkçı anlayışıyla ilk kez karşılaşmasıydı. Peltier bütün bir ömrünü bu anlayışla mücadele etmeye adadı. Peltier'in çocukluktan gençliğe adım attığı günlerde ABD yönetimi yerlilere karşı yeni bir asimilasyon politikasını da hayata geçirmişti. Alınan karar uyarınca yerliler yaşadıkları Kızılderili topraklarından (rezervasyonlardan) ayrılmaya zorlanacak ve şehirlere göç

ettirilecekti. Bu uygulama için seçilen üç pilot rezervasyondan biri de Peltier'in babası ile birlikte yaşadığı Kuzey Dakota'daki Kaplumbağa Dağı (Turtle Mountain) Rezervasyonu idi.

Ancak işler hükümetin beklediği gibi gitmedi ve bu politikaya karşı yeni bir yerli direnişi başladı. Peltier, genç yaşına rağmen bu direniş hareketinin de içinde yer aldı. 1965'de Seattle'a yerleşerek otomobil tamirciliği, kaynakçılık ve marangozluk gibi işlerde çalıştı. Bir taraftan da Yerli Toprak Hakları, alkolle mücadele gibi konularda yerli halkı için mücadele etti. 1970'li yıllarda mücadelenin de yükselmesiyle Peltier, Amerikan Yerli Hareketi'ne üye oldu ve 1972 yılında başkent Washington D.C.'de Yerli İşleri Bürosu'nun işgal edilmesiyle sona eren ünlü "Bozulmuş Anlaşmalar Yürüyüşü"ne katıldı.

27 Şubat 1973 yılında, Amerikan Yerli Hareketi liderleri yerli halka karşı işlenen suçları ve ABD'nin ırkçı anlayışını protesto etmek amacıyla, 72 gün sürecek olan Wounded Knee (Yaralı Diz) bölgesi işgaline başladılar. İşgal edilen yer, 31 Aralık 1890'da yerlilerin ABD Ordusu tarafından katledildiği yerlerden biriydi.⁽³⁾ ABD XX. Yüzyıl'daki bu olayda da yine orduyu kullandı ve 83 sené önceki olayların bir benzeri yaşandı. Zırhlı araçların da katıldığı bir harekât ile işgal sona erdirildi. Hemen ardından yerli bölgeleri FBI tarafından yoğun bir kontrol altına alındı. Yerlilerin 'Terör Hükümlerliği' olarak adlandırıldığı bu dönemde yüzlerce yerli tutuklandı, tacize maruz kaldı.

Bütün yerli bölgeleri gibi Pine Ridge Rezervasyonu'nda da benzer olaylar yaşanıyor, Amerikan Yerli Hareketi üyeleri yoğun baskılara maruz kalıyordu. Rezervasyonda ABD yönetimi tarafından desteklenen muha-

fazakâr bir kabile yönetimi bulunuyordu ve tüm rezervasyon yönetimin yolsuzluğu ile çalkalanıyordu. Diğer taraftan yönetim ise sırtını devlete dayamasının da rahatlığıyla, her türlü muhalefeti şiddet yoluyla yok ediyordu. FBI, Yerli İşleri Bürosu Polisi ve kabile yönetiminin tuttuğu kiralık katiller, yerli halkın "Terör Hükümlerliği" adını verdiği 1973-1976 yılları arasındaki olayların başlamasına yol açtı. Bu dönemde Amerikan Yerli Hareketi üyesi ya da destekçisi 64 kişi öldürüldü ve 300 kişi ağır bir biçimde yaralandı. Bu olayların hiçbirinin hakkında soruşturma açılmadı ve sorumlular hakkında yasal işlem yapılmadı. ABD'nin hiçbir yerinde görülmemiş sayıdaki FBI ajanları rezervasyona gönderildi; işbirlikçi kabile yönetimin adamları yine FBI tarafından silahlanarak kendi halklarının üzerine yollandı. 1974 yılında keskin nişancılar da rezervasyona gönderildi. Peltier ve Amerikan Yerli Hareketi'nin diğer liderleri işte bu ölümleri araştırmak üzere, 1975'te rezervasyona gelmişti.

26 Haziran 1975'de iki FBI ajanı "şüpheli" bir aracı takip ederek, Peltier ile 30 kadar Amerikan Yerli Hareketi liderinin bulunduğu çiftliğe, izinsiz olarak girdi. Ortamın gergin olmasının da etkisiyle FBI ajanları ve yerliler arasında silahlı çatışma çıktı. İlk ateşi kimin başlattığının hâlâ bilinmediği bu olayda, iki FBI ajanı ve bir yerli öldü. Olayın hemen ardından çiftlikteki 30 kişi, 150 kişilik bir FBI ajanları ordusu ve keskin nişancılar tarafından sarıldı. Peltier ile birlikte iki yerli, FBI ajanlarını öldürmek suçundan mahkemeye verildi. Ölen yerli hakkında ise herhangi bir araştırma yapılmadı ve olayın bu yönü unutturuldu.

Diğer iki sanık meşru müdafada bulundukları gerekçesiyle mahkeme tarafından serbest bırakılırken, Kanada'da bulunan Peltier için bu hüküm işletilmedi ve Peltier yasadışı bir yöntemle Kanada'dan getirildi. Olay şöyle gerçekleşti: Myrtle Poor Bear adındaki bir yerli kadının Leonard Peltier aleyhine tanıklık etmesi üzerine Peltier resmi yollardan Kana-

da'dan istendi ve hakkında dava açıldı. Ancak daha sonra mahkeme akli dengesi yerinde olmadığı gerekçesiyle Myrtle Poor Bear'in⁽⁴⁾ şahitliğini kabul etmedi. Böylece; Peltier'in Kanada'nın iade edilmesinin hukuki dayanakları ortadan kalkmış oldu. Ancak mahkeme Peltier'in salıverilmesine yanaşmadı.

Onlarca kişinin yer aldığı silahlı bir çatışma sonucunda ölmüş olmaları nedeniyle, FBI ajanlarını kimin öldürdüğü halen bilinmiyor. Mahkeme savcısı Lynn Crooks da bu durumu kabul ediyor. Diğer taraftan olay hakkındaki balistik raporlar ve diğer kanıtlar mahkeme süresince FBI tarafından, savunmadan gizlendi. Geçtiğimiz yıllarda ortaya çıkan balistik raporlarına göre ajanları öldüren kurşunların Peltier'in tüfeğinden ateşlenmediği de kesinleşmiş oldu. Ancak mahkeme jürisi bu kanıtlardan haberdar edilmedi. FBI'nın bu komploları sayesinde Peltier, birinci dereceden cinayet işlemekten mahkum edildi. Olayın üzerinden 25 yıl geçmesine rağmen söz konusu FBI raporları "ulusal güvenlik" gerekçesiyle halen gizleniyor ve gerçeklerin üzerindeki perde sıkı bir biçimde korunuyor.

Yirmi beş yıllık hapis hane hayatı nedeniyle, ciddi sağlık sorunları bulunan Peltier'in doktor gözetimi altında bulunması gerekiyor. Hapishane yönetimi ise Peltier'in uzman doktorlar tarafından tedavi edilmesini engelliyor. Geçirdiği çene ameliyatı⁽⁵⁾ nedeniyle, katı gıdalar alamayan Peltier, birçok siyasi tutsak gibi ölüme itiliyor. 1983 yılında ilk olarak, Marion Federal Cezaevi'nde başlayan "Marionlaştırma" (siz bunu ABD'nin F Tipi olarak okuyun) süreci zaman içinde tüm ülkeye yayıldı.⁽⁶⁾ İnsan Hakları örgütünün 1991 Human Watch raporunda da eleştirilen sistemde mahkûmlar -özellikle de siyasi olanlar- yalıtılarak yok edilmeye çalışılıyor. Örneğin; sadece California eyaleti bu amaçla 1 milyar dolar harcadı! Yine bu eyaletteki Pelikan Koyu hapishanesinde ise mahkûmların gardiyanlar tarafından öldürülmesi yaygın bir 'uygulama'.⁽⁷⁾

II-) KAMPANYA

Dünyanın birçok ülkesinden ömrünün 25 yılını zindanlarda geçiren Leonard Peltier'e destek mesajları yağıyor. Güney Afrikalı Rahip Desmond Tutu, Budistlerin ruhani lideri Dalai Lama, Uluslararası Af Örgütü, Avrupa Parlamentosu, İtalyan Parlamentosu ve Belçika Parlamentosu Peltier'in özgürlük mücadelesine destek verenlerden sadece birkaçı. ABD'de ise Yeşil Parti ve ABD Kongresi'nin 50 üyesi Peltier'in özgür bırakılmasını talep ediyor. Uluslararası Leonard Peltier Savunma Komitesi ise internetteki sitesinden⁽⁸⁾ Peltier'in özgürlüğü için yürütülen kampanyayı dünyaya duyurmaya çalışıyor. Komitenin titiz çalışmaları sonucunda Peltier'in suçsuzluğu açığa çıkmışken, adalet sistemi Peltier'i yalıtılmaktan vazgeçmiyor.

Aralık ayı boyunca başta New York'un ünlü zenci mahallesi Harlem'de olmak üzere, Seattle'da, San Francisco'da ve jirili ufaklı birçok şehirde özgürlük eylemleri yapıldı. Bu eylemlerle, aynı kaderi paylaşan Mumia Abu-Jamal ve Leonard Peltier'in yaşadıkları bir kez daha haykırıldı, ırkçılık ve sosyal adaletsizlik karşısında insanlar göreve çağrıldı. George W. Bush'un resmi olarak göreve başladığı 20 Ocak'ta yapılan protestolarda da, Peltier ve Abu-Jamal gibi tutsakların serbest bırakılması istendi. Peltier mücadelesini, 25 yıldır bulunduğu hapishanelerden devam ettiriyor. Teslim alınmak amacıyla hücrelere tıkalmasına, yalıtılmasına rağmen O, mücadelesine hapishaneden devam ediyor ve hapishanelerdeki yerlilerin asimilasyonuna karşı faaliyetlerini sürdürüyor.

III-) SONUÇ: TOPLUMSAL HAFIZA KAYBI

FBI Peltier'in serbest kalmaması için elinden geleni yapıyor, bu amaçla bir de kampanya yürütüyor. 15 Ara-

lık'ta 500 FBI ajanı bu amaçla Beyaz Saray önünde bir gösteri düzenledi.⁽⁹⁾ Amerikan filmlerinde polislerin ağzından duyduğumuz "suçu kanıtlanmıncaya dek herkes masumdur," lafı, sadece filmlerde kalıyor ve FBI Peltier'e bir "suç" yakıştırılabilmek için açık açık uğraşıyor.

Mumia ve Peltier arasında ilginç benzerlikler bulunuyor. Her iki dava da mahkemeler sanıkların masumiyetini destekleyen kanıtları kabul etmedi ve bu yönde ifade veren tanıkları duruşmaya çağırmadı. Olmayan tanıklar ve kanıtlar, sanıkların mahkûm edilmesini sağlayacak bir biçimde kullanıldı. Dev medya kuruluşları ve polis ise her iki davada da dezenfeksiyon ve karalama kampanyası yürüttü. Mumia'nın ve Peltier'in geçmişlerine baktığımızda bu davalar arasındaki 'şaşırtıcı' benzerlik anlam kazanıyor ve bu benzerliklerin tesadüf olmadığı ortaya çıkıyor. Yaşamları boyunca, ABD'de ezilenlerin hakları için çalışan ve şimdi mücadelelerine hücrelerinden devam eden Mumia ve Peltier kitlelerin üzerindeki etkileri nedeniyle, 'imha edilmesi' gerekiyordu. Mahkemeler ise bu imhayı kitabına uydurmak amacını taşıyor. Bu sayede, bir taraftan başkaldırma riski taşıyan unsurları sindirmek, diğer taraftan da başkaldırının önderlerini "terörist" olarak damgalayarak marjinalleştirmek amaçlanıyor.

Orta sınıf, bu olan bitenden habersiz kalarak ülkesinin mükemmel olduğunu düşünmeye devam ediyor. Yirmi yıl borçlanarak aldığı bir ev, yeni bir araba, hafta sonları süpermarketleri 'tavaf etmek' ona yetiyor ya da yettiğini sanıyor. Sistemin zulmünü doğrudan hisseden işçiler, zenciler, yerliler ve göçmenler ise hiçbir şeyin değişmeyeceğine inandırılıyor, teslim alınıyor. Yoksullara yiyecek yardımında bulunan 'The Second Harvest Food Bank' kuruluşunun açıklamalarına göre ABD'de 8 milyon çocuğun acil gıda yardımına ihtiyacı var. Bu çocukların anne veya babalarının düzenli işle-

ri olmasına ve anne babaların yarısının haftada 40 saatten fazla çalışmasına rağmen aileler, çocuklarının gıda ihtiyaçlarını dahi karşılayamıyor.⁽¹⁰⁾ Bu ailelerin hiçbir sağlık hizmetinden yararlanmadığını söylemeye bile gerek yok. Yoksulluğun ve hatta açlığın pençesinde kıvranan toplumun alt kesimleri suça itiliyor. Özellikle de zenciler hayatlarının büyük bir kısmını hapisanede geçirmeye itiliyor. Aşırı gıda da görüldüğü gibi, beyazlarla aynı suçu işleyen siyahlara ortalama olarak daha fazla ceza veriliyor.⁽¹¹⁾

SUÇ KATEGORİSİ	BEYAZLARIN ALDIĞI ORTALAMA CEZA	SIYAHILARIN ALDIĞI ORTALAMA CEZA
Bütün Suçlar	46.7 yıl	90.2 yıl
Saldırı	78 yıl	100.1 yıl
Mülkiyet-Dolandırıcı	22 yıl	22.3 yıl
Mülkiyet-Diğer	37.6 yıl	35.7 yıl
Uyuşturucu	61.8 yıl	109.1 yıl
Hafif Suçlar	11.5 yıl	21.1 yıl

Böyle bir yaşama sahip insanların biraraya gelmesine, örgütlenmesine kesinlikle izin verilmiyor. Düşük ücretler, sağlıksız yaşam koşulları, sosyal hizmetlerin yokluğu emek maliyetinin düşük tutulması için hayati öneme sahip. ABD'de siyasi hayat tamamıyla bu olan bitenleri unutturmaya, görmezden gelmeye dayanıyor. Daha önceden çizilen çerçeve içinde kalmaları koşuluyla, insanların konuşmasına, örgütlenmesine ve protesto yapmasına izin veriliyor. Ancak "tehlikeli çizgi"yi aşanlar, görülmesi gerekeni görenler ve anlatanlar dolayısıyla sistem için tehdit oluşturanlar derhal yok ediliyor. Örneğin, uzun yıllar insan hakları için mücadele eden siyah lider Martin Luther King Jr.'nin Memphis'deki işçi grevlerini desteklemeye başladıktan sonra öldürülmesi bir tesadüf olmasa gerek. Peltier'in de dediği gibi insanlar, insan oldukları, masum oldukları ve doğruyu söyledikleri için cezalandırılıyor. İşte bu koşullar altında Mumia Abu-Jamal, Leonard Peltier gibi insanlar, halklarının özgürlüğü için direniyor, ezilen milyonlarca insanın ABD'deki sesi oluyor.

Dipnotlar

1) Leonard Peltier.

2) Huey Newton ve Bobby Seale tarafından 1966 Kasım'ında Oakland, California'da kurulan partinin tam adı "Meşru Müdafaa için Kara Panterler Partisi"dir. Bu partiyi diğer zenci direniş gruplarından ayıran en önemli farklar, -tamamen yasal olarak- üyelerinin silahlı olması ve parti üyelerinin hukuk bilgisi sahibi olmasıydı. Partinin müfrezeleri bu iki araçla da çok etkili biçimde kullanıyordu. Zenci mahallerinde devriye gezen Kara Panterler müfrezeleri, polisin yasadışı davranışlarına -bir yurttaş olarak- karşı çıkıyor ve onları uyarıyordu; ancak Kara Panter müfrezelerinin polise direnmesinin asıl amacı hukuk bilgilerinden çok bütün müfreze üyelerinin silahlı olmasıydı. Sosyalizme yakın olan Parti, devrim için ırk ayrımı yapılmadan bütün devrimcilerin birleşmesi gerektiğini işleyerek diğer zenci gruplarından ayrılıyordu. Bu özellikleri sayesinde Parti, kurulduktan üç sene sonra büyük bir güce ulaştı. Bunun üzerine FBI Kara Panterler'e karşı COINTELPRO (counter intelligence- karşı casusluk) adında bir kontra programı başlattı; Parti içine yüzlerce muhbir sokuldu ve önderler çeşitli iftiralarla hapse atıldı. 1970'lerin başında kadınların başını çektiği yeni bir derlenme yaşandıysa da 70'lerin sonunda Parti bütün gücünü kaybetti ve zaman içinde yok oldu.

3) XIX. Yüzyılın ikinci yarısında bugünkü Güney Dakota, Kuzey Dakota eyaletlerinde altın bulunmasıyla yerliler ve beyazlar arasındaki sürtüşmeler savaşa dönüştü. Yerlilerin "Great Plains" (Büyük Düzlikler) adını verdikleri bu topraklar başta Siouxların olmak üzere birçok yerli kabilesinin anavatanıydı. Ancak uzun yıllar süren savaşlar sonunda Yerliler ya öldürüldü ya da ABD birliklerine boyun eğmek zorunda bırakıldı. Yerlilerin bu umutsuz esaret günlerinde "Wovoka" adında bir Sioux "Ghost Dance" (Hayalet Dansı) adında yeni bir dinle ortaya çıktı ve yerlilere "kurtuluş" vaat etti. Yerliler arasında hızla yayılan bu din, bir başkaldırı hareketi olmaktan çok yenilmiş bir halkın dini olarak kendini avuttu. Diğer taraftan kızılderiliğe ait her şeyi kendilerine karşı gören ABD ordusu, bunu bir isyan olarak kabul etti 31 Aralık 1890'da Wounded Knee'deki Sioux kampını bastı; baskın sırasında 300'ün üzerinde kadın, erkek ve çocuk Sioux katledildi. Bkz. Larry McMurty, "Crazy Horse", Penguin Lives: 1999, s.123-124.

4) Söz konusu kadının Peltier'in sevgilisi olduğu iddia edildi. Mahkemede Peltier'in ölümünde sorumlu olduğu yönünde ifade veren Myrtle Poor Bear daha sonra bu ifadeyi FBI tehdidi altında verdiğini kabul etti. (Workers World, 28 Aralık 2000, s.3.) Myrtle Poor Bear daha sonra başka bir olayda yine FBI tarafından şahit olarak kullanıldı ve bu davada da Dick Marshall'ın sevgilisi olduğu iddia edildi.

5) Ünlü Mayo Clinic doktorlarının Peltier'i ücretsiz olarak tedavi etmek için başvurmasına rağmen bu istek güvenlik gerekçesiyle engellendi ve Peltier hapisane cerrahisi tarafından ameliyat edildi. Ancak bu ameliyat sonrasında Peltier'in sağlık durumu daha da kötüye gitti.

6) Mumia Abu-Jamal, "Live From Death Row", Addison-Wesley: 1995, s.89.

7) San Francisco Chronicle, 29 Eylül 1993; aktaran Mumia Abu-Jamal, "Live From Death Row", Addison-Wesley: 1995, s.101.

Peltier kadar "tehlikeli" olmayan mahkûmlar ise Nazi kamplarını aratmayacak bir biçimde düşük ücretle çalışmaya zorlanıyor. Microsoft, Honda gibi birçok şirket, üretimlerini hapisanelerde yaptırarak emek maliyetinin çok düşük olduğu gibi ülkelerle bile rekabet edebiliyor. Rail Notes, Mayıs-Haziran 1999, s.1

Marxist tarihçi Howard Zinn, köleliğin yeniden başladığını söylüyor: "Kölelik geri geldi, aslında hiçbir zaman ortadan kalkmamıştı. ABD Anayasası'nın 13. maddesi köleliği yasakladı, ancak hapisaneler hariç. Varolan eğilimin sürmesi halinde 2010 yılı itibarıyla, 18 ile 40 yaş arasındaki siyah erkeklerin çoğunluğu hapse, devlet tarafından esir edilmiş olacak; emekleri haraç mezat satılacak." Howard Zinn, "Mumia Abu Jamal-All Things Censored CD'si", 11. Track.

8) www.freepeltier.org

9) Workers World, 28 Aralık 2000, s.3.

10) Workers World, 25 Ocak 2001, s.3.

11) Kaynak: MIM Notes, 15 Haziran 2000, s.4.

Bariş Süreci Çifte Standarttan İbaret (*)

Edward SAID

Baştan beri yanlış aktarılan, defolu Oslo bariş süreci, son aşamasına girdi; şiddetli çatışmalar, İsrail'in orantısız yıkımı, geniş çaplı Filistin ayaklanması ve büyük bölümü Filistinli olmak üzere önemli can kayıpları... Ariel Şaron'un 28 Eylül 2000'de Harem-üş Şerife ziyareti, Ehud Barak'ın onayı dışında gerçekleşemez. Başka türlü göbekli, yaşlı savaş suçlusu binlerce asker eşliğinde oraya nasıl gidebilir? Ziyaretin ardından Barak'a destek yüzde 20'lerden 50'lere fırlarken, sahne daha sert davranacak ulusal birlik hükümeti kurmak için hazır hale geldi.

Bu karışıklığın belirtileri 1993'teki başlangıçtan beri mevcuttu. İşçi ve Likud partili liderler Oslo'nun, Filistinlileri, İsrail tarafından çevrelenen, birbiriyle temassız bölgelere ayırma amacıyla olduğunu açıkça dile getirdi. Rabin, Peres, Netanyahu, Barak hükümetleri döneminde istisnalar, yıkımlar sürerken, Yahudi yerleşimlerinin sayısı katlandı. (Batı Şeria ve Gazze'ye 200 bin Yahudi geldi. Kudüs'te bu rakama tek başına ulaştı). İşgal sürerken, Filistin egemenliğine dair en küçük adımlar İsrail'in istekleri doğrultusunda ertelendi, iptal edildi. İşgal altındaki Doğu Kudüs, saldırgan bir İsrail kampanyasına hedef oldu. Filistinliler görmezden gelinerek şehrin İsrail'in "ebedi ve bölünmez başkenti" olduğu iddia ediliyor. 4 milyon Filistinli mülteciye -dünyanın en eski ve en kalabalık sürgün kitlesi- geri dönüşü ve tazminatı unutmaları söylendi.

İSRAİL HÂLÂ KURBAN ROLÜ OYNUYOR

Mossad ve CIA tarafından desteklenen yolsuz ve baskıcı bir rejimin tepesindeki Yaser Arafat, ABD bariş

ekibi İsrail lobisinin eski çalışanlarıyla doluyken, Washington yönetiminin arabuluculuğuna dayanmaya devam etti. Uysal fakat halk tarafından sevilmeyen, yalıtılmış Arap şefler (özellikle Mısır lideri Mübarek) aşağılayıcı bir şekilde Amerikan çizgisinde yer almaya zorlandı; böylece ülkelerinde, kalan inandırıcılıklarını da yitirdiler. İsrail'in temelsiz güvenlik sorunu, abes istekleri ve öncelikleri hep ilk sırada yer aldı.

Bariş sürecinin ardında gerçeğin yanlış anlaşılmasından kaynaklanan iki İsrail/Amerikan öngörüsü bulunuyor: İlk olarak, 1948'den beri yeterince ceza ve kavga olduğu ve Filistinlilerin pes edip, Arafat'ın yapmış olduğu gibi tavizin tavizine razı olacağı yolunda. Böylece Filistinliler davaları bırakacak ve İsrail affedilecek. Bu yüzden ki "barış süreci" Filistinlilerin geçmişteki kayıplarına, sürülmelerine ve devletsizliklerine önem vermezken, en gelişmiş ordulardan birine sahip nükleer güç İsrail halkı kurban rolü oynuyor. ABD, Irak ve Kosova'da mülteciler yüzünden savaşa tutuşurken, 1948 trajedisi hakkında hala resmi bir tanımlama yok. Ancak Araplar için gerçek, temeldeki adaletsizliğin yansıması görüldüğü sürece kimse halkın unutmasını bekleyemez... İkinci olarak, yedi yıl boyunca Filistinlilerin ekonomik ve sosyal durumu kötüleşirken, İsrailli ve ABD'li siyasetçiler borazan çalarak başarılarını ilan etti. BM'yi ve diğer kurumları dışlayarak, yanlarına taraflı medyayı alarak gerçeği değiştirip 'barışın' zaferlerinden dem vurdular.

Şimdi İsrail'in helikopterlerine karşı Arap dünyası ayağa kalkarken, İsrailli Araplar üçüncü sınıf vatandaş muamelesine karşı başkaldırırken, statüko yıkılıyor. BM'de yalıtılan, İsrail'in hamisi olduğu için Arap dünyasında sevilmeyen ABD'nin artık yapı-

cak katkısı kalmadı. Bundan sonra geçiş anlaşması olamaz. En ilginçiyse, ABD, Avrupa ve İsrail'deki bariş ışıklarının insanlar boğazlanırken ya şiddeti desteklemesi ya da Filistinlilere yönelik hayal kırıklıklarını belirtmesi. En kötüsü de İsrail lobisinin etkisindeki Amerikan medyasının olayları çarpıtarak vermesi, İsrail'in kuşatıldığından bahsetmesi. ABD yönetimi Sırbistan'da halkın adaletsizliğe karşı ayaklanmasına alkış tutarken, Filistinlilerin aynı gerekçeyle sokaklara döktüğünü görmezden geliyor.

Bence yeni intifada bir ölçüde Arafat'a da yönelik. Yıllarca halka vaatler dağıtan Arafat yolsuz bir rejim kurdu. Bütçenin yüzde 60'ı bürokrasi ve güvenliğe aktarılırken, altyapının payı yüzde 2 oldu. Kendi muhasebecisi bile 400 milyon doların kayıp olduğunu kabullendi. Uluslararası patronları bunu "barış süreci" adına kabullenebilir, ancak bu kelime artık Filistinlilerin en nefret ettiği sözcük haline geldi.

Artık kutsal topraklarda alternatif bir bariş planı belirliyor. Oslo sürecine geri dönmeyen, BM kararlarından ödün vermeyen, İsrail işgalinin tamamı ile bitmesini öngören, İsrail mallarını ve hizmetlerinin boykotunu içeren bir tarz... Ayrıca İsrail-Filistin bariş artık ancak işgal bittiğinde eşitler arasında olabilir. Arafat dahil hiç bir Filistinli daha aşağısını kabul edemez.

TEKRAR TEKRAR DENEMEK(**)

Yaser Arafat'a kendi halkının egemen varlığını sona erdirtme yolundaki son Amerikan çabası yalnızca ABD-İsrail lobisinin değil, Bill Clinton'ın siyasal tarzının da damgasını taşımaktadır. İyimser bir şekilde Clinton'ın köprü görevi gören önerileri denen önerileri bir çeşit hızlı-yemek bariş olarak nitelemek, kötü niyetli pespaye-

liklerini örtmek, hatta azımsamak olur.

Her derde deva telaşları, tarih-karşıtı meydan okumaları ve tarzlarında ki bencil acelecilikle en çok, çevresinde çeşitli adamları, destekçileri, iş takipçileri, kafadarları, golf arkadaşları dört dönüp ona kıyak, borç, bağış, fırsat, ipotek ve dedikodular sunup alırken, masasının başında bir eliyle telefon ahizesini kulağında tutup öbürüyle de pizza dilimini mıcıklayan Clinton'ı andırıyorlar.

Şu halde bu, bir yüzyılı aşkın bir süredir yüzbinlerce yaşama ve dile gelmez hazinelere mal olan bir mücadeleye için hiç de uygun bir son değil. Clinton, belirsizliğe belenmiş baştan savıcı bir budalalık kokan bir dille (dilin kullanım ve kötüye kullanımı üzerine dersler veren bir hoca olarak konuşuyorum), gerçekte, görülebilir bir gelecek için Filistinlilerin yaşam ve toprakları üzerinde süregenleştirilmiş bir denetim yolundaki İsrail niyetini ısıtıp sunuyor önümüze.

Altta yatan öncül, İsrail'in Filistin'e karşı korunmaya gereksinimi olduğudur, tersi değil. Ve bütün hata burada yatmaktadır: İsrail yalnızca 33 yıllık işgalden, tüm Filistin halkı üzerinde 52 yıldır uyguladığı baskı ve mülksüzleştirmeden, bireysel ve kolektif olarak Filistinlileri hedef alan vahşice, insanlık dışı eylemlerinden dolayı bağışlanmakla kalmıyor; aynı zamanda en iyi Batı Şeria topraklarının ilhakı, Ürdün vadisini uzun süreli (ve kuşkusuz ucuza) kiralama hakkı, Doğu Kudüs'ün büyük bölümünün nihai ilhakı, artı Filistin topraklarındaki erken uyarı istasyonları, artı (başka bir devletle değil, yalnızca İsrail'le olacak) tüm Filistin sınırlarının, artı tüm yol ve su kaynaklarının denetimi, artı İsrail onay vermediği sürece sığınmacıların geri dönme ve tazminata ilişkin tüm haklarının iptaliyle ödüllendiriliyor.

İsrail'in Batı Şeria'nın en seçkin bölümleri karşılığında Necef çölünün bir bölümünü cömertçe bahsettiği toprak takasına gelince; Clinton, İsrail'in tahsis ettiği Necef bölgesinin, aynı zamanda toksik çöplük olarak kullandığı alan olduğunu görmezden geliyor! Yanısıra, -tümü zaten yasadışı bir şe-

kilde ilhak edilmiş topraklar olan- Doğu Kudüs'ün ve İsrail'in koşullu olarak terk etmeyi kabul ettiği Batı Şeria topraklarının (dört yerine) üç kantonun nasıl bölüneceği göz önünde bulundurulduğunda, Amerikan hamlesi olarak tanımlanan öneri büyük ölçüde dağılıp gidiyor. Filistinlilerin elinde, İsrail "tavizler"inin yanında çocuk oyuncağı gibi kaldığı maddi özveriler kalıyor yalnızca.

Clinton'ın Filistin'den talep ettiği özveriler tabii ki, sığınmacıların geri dönme hakkının iptali ve en az onun kadar büyük olan, İsrail ile çelişkinin sona erdiğinin ilanı. İlk olarak, sığınmacıların geri dönme hakkı (kişinin kendi seçtiği bir yerde güvenli bir yaşam hakkı) yalnızca BM kararlarının değil, aynı zamanda BM Sözleşmesi ve İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi'nin de güvence altına aldığı bir haktır.

Clinton'ın bu küçük sorunun etrafından dolaşan formülü, aynı zamanda adamın dünyaya bakışını da gözler önüne seriyor: "Geri dönme hakkı konusunda, söz konusu olanın özgün olarak İsrail'e dönme hakkı olmadığı"nı açıklayan, ancak Filistinlilerin bölgeye geri dönme arzusunun da pazarlık konusu yapmayan bir formülasyon benimsememiz gerektiğine inanıyorum." Hangi bölgeye? Örneğin Irak, Ürdün ve Suriye rahatlıkla "bölge"den sayılabilir. Clinton kimi kandırdığını sanıyor? Eğer gerçekte kovuldukları ülkeye geri dönme hakları tanınmayacaksa, Filistinlileri "bölge" sözüyle kasıtlı ve saydam bir biçimde yanıltmaya çalışmak, neden?

Clinton'ın iyi bildiği gibi (kendisi hukuk eğitimi almıştır) insan hakları söz konusu olduğunda, pazarlık olmaz; ABD'nin Sudan ya da Körfez Savaşı-sonrası Irak'ı gibi savunmasız bir ülkeyi bombalarken savunduğunu iddia ettiği yasalara göre, kimse temel insan haklarında değişiklik ya da onları pazarlık konusu yapamaz. Dahası, örneğin bazı durumlarda ayırmacılığa ya da çalışma hakkına karşı insan haklarını savunup, başka durumlarda savunmamak, olanaksızdır. Temel insan hakları keyfe göre seçilip reddedilecek mönü unsurları değildir: özellikle BM sözleşmesi imzacılarınca evren-

sel kabul görme istikrarına sahip olacak tarzda tasarlanmışlardır. Hakların uygulanmasının her zaman önemli bir sorun olduğu doğrudur; ancak bu durumun, uygulansalar da uygulanmasalar da birer hak olarak her zaman mevcut oldukları, dolayısıyla da lağvedilemeyecekleri, değiştirilemeyecekleri ya da Clinton'ın düşündüğü gibi, yeniden ifade edilemeyecekleri gerçeğiyle hiçbir ilişkisi yoktur. Benzer şekilde, kişinin bir sığınmacı olarak yaşayacağı yeri seçme hakkı: bu da vaz geçilemeyecek, pazarlık konusu edilemeyecek haklardandır. Ne Arafat, ne Clinton ve tabii ne de Barak'ın bu hakla oynamaya ya da İsrail'in işine gelecek ya da herhangi bir şekilde yok sayacak tarzda "yeniden formüle etmeye" kalkışmaya hakkı vardır. İsrail neden bir istisna olsun ve Filistinlilerden neden hep şimdiye dek hiçbir halktan istenmemiş şeyleri kabul etmeleri istensin? Clinton'ın Kosovo'lu Arnavutların geriye dönme hakkı adına, peşinde bütün NATO'yu da sürükleyerek savaşa girip Sırbistan'ı yakıp yıktıktan sonra Filistinlilerden kendi geri dönme haklarından vaz geçmelerini istemesi, bana ahlaksızca geliyor.

Burada anımsanması gereken ikinci nokta, Filistinlilerin topraklarından edilmesinde hiçbir sorumluluk kabul etmemeyi inatçı bir ısrarla sürdüren İsrail'in, dünyanın her yerindeki tüm Yahudiler için mutlak bir Geri Dönüş Yasası'nı öngörmesidir. Bunu yapmayı sürdürürken nasıl olup da Filistinliler için benzer bir hakkı tartışmayı dahi gaddar bir kabalıkla reddetmesi, temel adalet duyguları bir yana, mantığa ters düşüyor. Tabii bir de yalnızca 1948'in devasa kayıplarının için değil, aynı zamanda askeri işgalle birlikte gelen otuz üç yıllık talan ve sömürünün zararlarının tazmin edilmesi sorunu var.

Bill Clinton, onarım konusunda bir söz etmemekle tüm konu gündemden düşecekmiş gibi bu konunun tümüyle rafa kaldırılmasını istiyor. Filistinlilere İsrail'in acılarını anladıkları, hatta kabul ettiği yolunda birkaç sözcük mırıldanıp sorumluluğa ilişkin tek laf etmeksizin durumu savuşturacaklarını söylemek, aşağılayıcıdır.

1950 tarzı bu propaganda kimi yatıştıracak; İsrail'i mi, yoksa Yahudi Ajanı'nı mı?

Ama Arafat gerçekten de Washington'a Clinton'ın çağrısı üzerine geldi ve Arafat olduğu içindir ki olasılıkla doğrudan hiçbir red ya da kabulde bulunmayacak. Daha çok Filistinli yaşamını ve neredeyse onun kadar önemli olan geçimini bir hiç için feda etmeyi sürdürürken o, eveleyip geveleyecek, manevra yapacak, gidip gelecek, koşullu olarak kabul edecek.

Son haftalarda yapabildiğim her şekilde Arafat'ın Filistin işleri üzerindeki uzun hükümrancılığı boyunca bir kez olsun halkına dürüstçe, doğrudan bir tarzda seslenmesini sağlamaya çalıştım. Ama susmakta ısrar ediyor. Ve danışmanlarıyla ortakları da onu etkileme ya da alternatif olabilecek herhangi bir öneri geliştirme konusunda çaresiz, çirpınıp duruyorlar. Yine de demek istiyorum ki tüm Filistin ulusunu harekete geçirip esinleyebilecek yeni tarz bir önderliğe ihtiyacımız var; Kahire, Rabat ve Washington arasında mekik dokuyan git-geller yetti artık; yalanlar, aldatıcı parlak sözler, yozlaşma ve beceriksizlik, işleri halka rağmen yürütmek, Amerikalılar önündeki boyun eğicilik, budalaca kararlar, canice yetersizlik ve belirsizlik yetti.

Artık ne olursa olsun, Filistinlilerin suçlanacağı belli oldu: İsrail vahşetine eleştirel bir tek sözcük yöneltmeyen, ama bu hakkın fetih ve Filistinlilerin topyekün topraksızlaştırılması sonucu tesis edildiğini ağzına almaksızın Arapların bir Yahudi olarak Filistin'e "organik" bağını kabul etmesi gerektiğini yineleyip duran New York Times yazarı Thomas Friedman gibi utanmaz Siyonist peygamberler, Filistinlileri barış tahrip etmekle suçlayacak ve yarı-doğrularını Amerikan medyasında yayıp duracak; ama nafile. Friedman ve ortaklarının hoşuna gitsin gitmesin, İsrail ancak Filistin haklarını ihlal ettiğini önce kabul ettiğinde ve şimdiki kibir ve retorik patırtı, yerini pişmanlık ve özür dilemeye bıraktığında huzura kavuşabilecektir. Filistinliler olarak ilk görevimiz, bu Oslo defterini olabildiğince hızla kapatmak ve esas görevimize, yani kendimize hedefleri

açık ve uygulamaları iyi tanımlanmış bir kurtuluş stratejisi oluşturmaya dönmektir. Bunun için bir noktada bir yandan Filistin halkının topraklarını işgal edip onları yurtlarından ederken bir yandan da onlarla barış yapılamayacağını bilincinde olan İsraillilerin ve diaspora Yahudilerinin ortaklığını sağlamalıyız. Güney Afrika apartheid'i yalnızca hem siyahlar hem de beyazlar ona karşı mücadele ettiği için yenilgiye uğratılabildi.

FKÖ'nün uzun zamandır hem işgale tahammül edip hem de İsrail ile barış yapabileceğini düşünmesi, onun çok sayıdaki stratejik ve taktik hatalarından biridir. Şimdi artık eski tabulara saygı duymayan ve Filistin kurtuluşuna bir umut ünleminden çok bir soru işareti statüsü veren acınası "esnekliğe" tahammül edemeyen yeni bir kuşak yetişiyor.

Clinton'ın Washington görüşmelerinin iflasa sürükleneceği iki çelişik gerçeklik var. Biri intifadanın açığa çıkardığı enerjilerin görülebilir bir gelecekte, mevcut biçimlerin hiçbirisiyle kolay denetlenemeyeceğidir: Oslo'nun getirilerine yönelen Filistinli protestosu, statükonun tüm yönlerine yönelik bir protestodur. İkinci gerçeklik ise hoşmuza gitsin, gitmesin, tarihsel Filistin'in artık apartheid'in yağması altındaki iki-uluslu bir gerçeklik olduğudur. Bu sona ermeli ve Araplar ve Yahudiler için bir özgürlük çağı başlamalıdır. Yeni bir çağın işaret levhalarını sağlamak için uğraşmak, şimdi bizlere düşüyor. Yoksa daha çok yılı meyvesiz ve yüksek maliyetli bir mücadeleyle geçiririz.

İSRAİL'İN İNTİHARI***

İsrail, adı uluslararası arenada aşırılıkla eşanlamlı olan küresel bir nefret figürünü, Ariel Şaron'u ülkenin en üst konumuna getirdi. Bu ülke ve komşuları adına barış dileyen herkes için bugün, çok karanlık bir gün. Şaron, İsrail devleti kurulmadan önce 1940'lı yıllarda İngiltere'ye karşı mücadele eden bir savaşçı, İsrail'in yaşadığı beş savaşın da önemli aktörlerinden biri.

İsrailliler, 50'li yıllarda Filistinli

militanlara yönelik vahşi misillemelerini, 30 yıl sonraki kanlı Lübnan işgalini anımsıyorlar. 1982'de İsrail destekli Lübnanlı Hristiyan Falanjist milislerin Sabra ve Şatila kamplarında yaklaşık 2 bin Filistinliyi katletmesinden sorumlu olduğunu biliyorlar. İsrail'in barışa yönelik attığı her türlü adıma karşı olduğunu da biliyorlar. Şaron'un kuracağı koalisyonun, ülke tarihinin en aşırı sağcı hükümeti olacağını biliyorlar. Şaron yönetiminin olası sonuçlarını da biliyorlar. Uluslararası topluluk kendi ülkesindeki mahkemelerin bile yalancı ilan ettiği bir adamın yönettiği ülkeye sırt çevirecek. İstikrar isteyen yabancı yatırımcılar çekilecek. Diasporadaki Yahudiler, Şaron'u seçen bir ülkeyle ilgilerini kesecekler. Daha da ötesi, barışa inanmayan bir adamın lider olarak seçilmesi, İsrail'i savaş seçeneğine bir adım daha yaklaştıracak.

Peki, İsrailliler neden dışarıdan bakıldığında ulusal intihar olarak görülen adımı atırlar? 35 yaşın altındaki yeni seçmen kuşağı ve eski SSCB'den gelen 1 milyon göçmen, Şaron'un geçmişini bilmiyor. Şaron'un en büyük avantajlarından biri de rakibi Ehud Barak. Barak usta bir asker olabilir, ama berbat bir politikacı. İsrailliler, Barak'ın artık kendilerini patlayan bombalardan ve Filistinlilerin kurşunlarından koruyamayacağına inandıkları için onu terk ettiler. Barak, asli görevinin halkın kendini güvende hissetmesini sağlamak olduğunu unuttu. Barak, eski genelkurmay başkanı olarak düşmanları uzak tutacak, "Bay Güvenlik" olacaktı. Filistinlilerle barış yapmadaki kararlılığı, Barak'a bu görevini unutturdu. Oysa İzak Rabin ve Menahem Begin gibi Filistinlilerle barış yapıp "güvercin" olmak için önce "şahin" olmak gerekiyordu. Bunlar Barak'a pahalıya mal oldu.

* The International Guardian, 12 Ekim 2000. Çeviren: Cahide Sarı.

** Edward W. Said, 2000, also appears in The DAWN Group of Newspapers, 2001. Çeviren: Sibel Özbuğun.

***The Guardian, 7 Şubat 2001., Çeviren: Mustafa E. Sakiç.

“Sürdürülebilir Kalkınma”nın Sürdürülmezliği⁽¹⁾

Göksel N. DEMİRER- Metin DURAN- Ethem TORUNOĞLU

I-) GİRİŞ

Özellikle XX. yüzyıl'ın ikinci yarısında, başdöndürücü bir hızla ulaşan teknolojik ve endüstriyel gelişmelerin beraberinde getirdiği çevresel değerlerin tahribi ve yenilenebilir kaynakların hızla azalması, 1960'lı yıllardan itibaren toplumsal bazda farkedilmeye başlandı. Bu konu da 1970 yıllarda yükselmeye başlayan toplumsal muhalefet, 1980'li yıllarda ulusal ve uluslararası boyutta geniş bir taban kazandı. 1972'de, 113 ülkenin katılımı ile gerçekleştirilen Stockholm Konferansı, insanlığın geleceğini tehdit edici boyutlara varan çevresel ve ekolojik sorunlara çözüm aramak amacı ile uluslararası düzeyde atılan ilk adımdı. 1983 yılında, Birleşmiş Milletler tarafından oluşturulan Dünya Çevre ve Kalkınma Komisyonu, 1970'li yılların sonundan itibaren sıkça telafuz edilen “sürdürülebilir kalkınma” kavramını resmi olarak ilk kez 1987'de yayınlanan ve Brundtland Raporu olarak da bilinen Ortak Geleceğimiz adlı raporla da uluslararası platformda tartışmaya açtı.

Dünya Çevre ve Kalkınma Komisyonu'nca hazırlanan raporda “sürdürülebilir kalkınma” en genel anlamıyla, ‘karar vermede ekonomik ve ekolojik düşünceleri bütünleştirme ana teması ile, bugünün gereksinimlerini ve beklentilerini geleceğin gereksinim ve beklentilerinden ödün

vermeden karşılamının yollarının aranması” olarak tanımlandı. İlk bakışta içerdiği bütün “iyi niyete karşın” sürdürülebilir kalkınma” kavramı, uygulamaya yönelik taşıdığı belirsizlikler ve muğlaklık nedeniyle, gelişmiş Kuzey ülkelerinde ve geri kalmış Güney ülkelerinde tamamıyla farklı sonuçlar doğurmaktadır. Bu farkların anlaşılması için Birleşmiş Milletler (BM), Dünya Bankası (DB) ve Uluslararası Para Fonu (UPF) gibi uluslararası “koordinasyon” kuruluşlarının kalkınma tanımlarının açılanması ve bu tür kuruluşların “sürdürülebilir kalkınma” kavramına yüklediği misyonların belirlenmesi gerekmektedir.

II- KALKINMA

Kalkınma, klasik kapitalist model tarafından belirlenen günümüz modern toplumların da, salt ekonomik bir çerçevede, kişi başına düşen gelirin artırılması olarak tanımlanmaktadır. Genel hatlarıyla klasik kapitalist model, bireylerin satın alma gücünün artırılmasının, piyasada ekonomik aktivitenin artması anlamında bir motor işlevi göreceğini ve böylece gayri safi milli hasılda ki artışın bireylere yansıtacağını öngörür. Tanımdan anlaşılacağı üzere; bu modelin tanımladığı kalkınma, sonuçta sınırsız üretim ve sınırsız tüketime dayanmaktadır.

Çevre sorunları açısından bakıldığında, bu modelin yeryüzünde varolan kaynakların, sınırsız kullanımını gerektirdiği açıktır. Diğer bir deyişle, böylece bir modelin sürdürülebilirliği

için, üretimde kullanılan kaynakların sınırsız olması gerekir. Ancak insanların temel gereksinimlerinin karşılanabilmesi için, gerekli olan kaynakların sınırlı olduğu ve yenilenemeyen kaynakların aşırı kullanım sonucu giderek azaldığı bir gerçektir. Ayrıca yine bu modelin öngördüğü sınırsız tüketim sonucu oluşan atıkların, çevreye verdiği yıkıcı zararlarda ortadadır.

Kapitalist kalkınma paradigmasının yarattığı çevre sorunları iki noktada odaklanmaktadır; varolan sınırlı kaynakların paylaşımı ve aşırı tüketim sonucu oluşan atıklar. Bu noktada Birleşmiş Milletler tarafından bu sorunların çözümüne yönelik önerilen “sürdürülebilir” kalkınma paradigmasının ne kadar gerçekçi olduğu ya da sorunu çözüp çözemeyeceğinin irdelenebilmesi için, öncelikle 1990'lı yılların başından itibaren dünya gündemine damgasını vuran, “Küreselleşme” ya da “Yeni Dünya Düzeni” (“YDD”)’nin incelenmesi gerekmektedir.

III- KÜRESELLEŞME VE ÇEVRE

Küreselleşme ya da “YDD” genel hatlarıyla, soğuk savaş sonrası bilgi ve iletişim çağına girdiği savunulan dünyanın, ulusal sınırların ortadan kalkmasıyla birlikte büyük bir köye dönüşmesi olarak tanımlanabilir. Küreselleşme ekonomik, sosyal ve ekolojik açıdan bir çok uygulama ve sonuçları içeren bir eğilimdir ve “sürdürülebilir” kalkınma ile sıkı sıkıya ilişkilidir.

“YDD” ile birlikte önlerindeki ulusal mevzuat engeli kaldırılan çok uluslu şirketler, hızlı bir biçimde özellikle geri kalmış ülkelere “yatırım”lara giriştiler⁽²⁾. Temelde kar maksimizasyonu felsefesi ile işleyen bu tür şirketlerin böylesine mobil hale gelmesi çevre sorunları açısından iki önemli sonuç doğurdu; üretim için gerekli kaynakların üçüncü dünya ülkelerinden Kuzey ülkelerine aktarımı ve tüketim sonucu oluşan atıkların ya doğrudan ya da kirli üretim teknolojilerinin kaydırılması yoluyla üçüncü dünya ülkelere transferi.

Küreselleşme politikalarının uygulayıcısı olan, Dünya Bankası ve IMF gibi uluslararası finans kuruluşlarının yanlı yapısal uyum politikalarının sonucu ülkeler arasındaki küresel boyutlu eşitsizlik, (Gelişmiş Kuzey ülkeleri ve geri bırakılmış Güney ülkeleri arasındaki ekonomik ve sosyal uçurum) doruğa ulaşmıştır. Güney ülkelerini gittikçe derinleşen bir dış borç batağına sürükleyen yapısal uyum planları, Kuzey’den Güney’e kaynak akışını zorunlu hale getirmektedir. 1982-1990 arasında, Güney ülkeleri Kuzey’e 1.345 milyar dolar “borç” ödedi. Ancak aynı yıllarda Güney’in Kuzey’e olan “borç”ları, 900 milyar dolardan 1.470 milyar dolara yükseldi. Bu politikalar sonucu üçüncü dünyada, özellikle de Güney Amerika ve Afrika’da yaşam koşulları oldukça ağırlaştı. Bu koşullar altında Güney ülkeleri “çareyi”, ellerindeki doğal kaynakları pazarlamakta aramaktadır. Böylesi bir yaklaşımın çevre sorunları açısından faturası oldukça ağır olmaktadır. Örneğin, Afrika’da her yıl 4 milyon metreküp ormanın kesilme nedeni, Afrika’nın Kuzey’e olan 120 milyar civarındaki “borç”larının tahsili amacıyla Kuzey ülkelerinin bas-kısı sonucu gerçekleşmektedir.⁽³⁾

Çevre sorunları babında küresel-

leşmenin ikinci önemli uygulaması, aşırı ve lüks tüketim sonucu oluşan atıkların doğrudan ya da dolaylı yollarla geri kalmış ülkelere ihracıdır. Kuzey Amerika Serbest Ticaret Antlaşması (NAFTA) ve GATT gibi ticaret anlaşmaları ile, ulusal sınırları aşan sermaye, kâr marjını yükseltmek amacıyla, iş gücüne dayalı veya aşırı çevre kirliliğine yol açan, üretim teknolojilerini kendileri için ucuz iş gücü cenneti konumundaki ve/veya yeterli çevre kanunlarının ve yaptırımlarının söz konusu olmadığı üçüncü dünya ülkelere kaydırmaktadır. Yükselen toplumsal muhalefet nedeniyle, kendi ülkelerinde çevresel mevzuatı derinleştiren ve yaptırımları ağırlaştıran Kuzey’li gelişmiş ülkeler, bu yaklaşıma getirdiği ekonomik yükü, ürettiği atıkları mevzuatın olmadığı ya da yok denecek kadar az olduğu, yaptırımların ise yetersiz kaldığı üçüncü dünya ülkelere ihraç ederek, çözme yoluna gitmektedir. ABD ve Kanada’da 1976-1991 yılları arasında 1 ton zararlı atığın düzenli depolama yöntemi ile giderimi, 10 dolardan (ABD doları) 250 dolara, yakılma yöntemi ile giderimi ise 50 dolardan 2600 dolara çıktı.⁽⁴⁾ Buna karşın deniz aşırı taşımayı da dahil olmak üzere bu atıkların yoksul Güney ülkelerinde depolanması ton başına ortalama 5 ila 50 dolara mal oluyor.⁽⁵⁾ Bu bağlamda yakın geçmişte dönemin Federal Almanya’sından Isparta Göltaş Çimento Fabrikası’na katı yakıt adı altında ithal edilen talaşa emdirilmiş sanayi atıkları, yine o dönemin Federal Almanya firmasından Tavşanlı’ya ithal edilen halojenli sanayi atıkları ve İzmir’de bir kurşun fabrikası tarafından ithal edilen hurda akü ve piller, ülkemiz özelinde bütün geri kalmış ülkelerin konumunu acı bir biçimde göz önüne sermektedir.⁽⁶⁾ Dünya Bankası’nın atıkların üçüncü dünya ülke-

lerine ihracı konusundaki politikaları banka baş danışmanlarından Lawrence Summers’in sözlerinde açıkça görülmektedir. Summers, çevre kirliliğine yol açan sanayilerin Güney’e transfer edilmesi gerektiğini savunup, “Zehirli atıkların az gelişmiş ülkelere gönderilmesinin günahı yoktur” diyor. Summers; 12 Aralık 1991’de, Dünya Bankası uzmanlarına “aramızda kalsın” kaydı ile gönderdiği ve sonraki yıllarda The Economist dergisinde yayınlanan raporunda görüşlerini şöyle dile getiriyor: “Şimdiye kadar hep az nüfuslu Afrika ülkelerinin kirlilik açısından bakir olduğunu düşündüm. Aramızda kalsın ama, artık Dünya Bankası’nın kirli sanayilerin, az gelişmiş ülkelere kurmasını teşvik etmesi gerekmiyor mu?.. Bu önerim, ekonomik kaygılara dayanıyor. Zehirli atıkların, çalışanlara az ücret ödenen ülkelere gönderilmesinin günahı yoktur. Bunu göze almalıyız. Estetik ve sağlık nedenleriyle daha temiz bir çevre isteme hakkı, gelirle doğru orantılıdır. Kirli sanayiler, insanların prostat kanserine yakalanıncaya kadar yaşadıkları bir ülke için tehlike arzeder. Ancak, bu beş yaş altındaki ölüm oranlarının binde yirmiyeye ulaştığı bir ülkede fazla bir değişiklik yaratmaz. Şimdiye kadar ahlaki nedenler ve sosyal kaygılar yüzünden gündeme getirilemeyen bu gerçeklerin artık, Dünya Bankası’nın her önerisinde göz önünde tutulması gerekir”.

IV-) “SÜRDÜRÜLEBİLİR” KALKINMA

Yukarıda örnekleriyle açıklandığı üzere Kuzey’li gelişmiş ülkeler üçüncü dünya ülkelerinin kaynaklarını fütursuzca kullanmakta ve aynı zamanda tüketim sonucu oluşan atıklarını da yine bu geri kalmış ülkelere transfer ederek hem üretim anlamında hem de atıkların bertarafı anlamında maks-

mum bir sömürüyü sürdürmektedir. Bu arada geri kalmış üçüncü dünya ülkelerini, kendi ekonomilerinin sürdürülebilirliğine bir tehdit olarak gören Kuzey ülkeleri, çevresel değerlerin tahribatını ve ekolojik dengenin bozulmasını Güney ülkelerindeki nüfus artışı ve "bilinçsiz" kaynak kullanımına indirgemektedir. Gerçekte BM tarafından ortaya atılan "sürdürülebilir" kalkınma paradigmasının altında yatan çevre sorunlarının ana nedenleri olarak görülen "bilinçsiz" kaynak kullanımı ve nüfus artışına çözüm aramaktır.

Kuzey ülkeleri tarafından "sürdürülebilir" kalkınmaya yüklenen bir diğer misyon da çevre sorunlarına teknolojik bir bakış açısından hareketle salt çevre ile "uyumlu" teknolojilerin geliştirilmesi nezdinde çözümler aramaktır. Gerçekte böylesi bir teknolojik bakış açısı çevre sorunlarını çözmekten öte çevre ile "uyumlu" teknolojilerin yaratacağı pazarı hedeflemektedir. Son yıllarda Japon ekonomisinin giderek büyüyen bir bölümünü bu ülke firmaları tarafından pazarlanan "yeşil" teknoloji geliri oluşturmaktadır. Alman firmaları bu konuda Japon rakiplerini oldukça yakından takip ederken, trilyonlarca dolar tutarındaki bu pazardan alınacak aslan payı, Japanyo, Almanya ve ABD arasındaki rekabet, gittikçe kızıştırmaktadır. Çevre ile "uyumlu" yeşil teknolojiler, Almanya'da dönemin Çevre Bakanlığı yetkilisi Edda Müller'in de dediği gibi; çevre ile ilgili olmaktan öte ekonomik bir strateji değişikliğinin sonucudur.⁽⁷⁾

V-) SÜRDÜRÜLEBİLİR ÇEVRE

Kalkınmanın sadece ekonomik büyüme ile eş anlamlı olmadığı ve beslenme, barınma olanakları, sağlık ve eğitim hizmetleri, insan hakları gibi göstergelerin de kalkınma kavra-

mının içinde düşünülmesi gerektiği gerçeği göz önüne alındığında, ekonomik terimlerle tanımlanan "sürdürülebilir kalkınma" paradigmasının çevre sorunlarının çözümünde yarı ve yetersiz olduğu açıktır. Ortak Geleceğimiz raporunda 'yoksulluğun ve eşitsizliğin var olduğu bir dünya, her zaman için ekolojik ve diğer krizlere eğilimli olacaktır' ifadesi yer almasına karşın; Kuzey'li "gelişmiş" ülkelerin "sürdürülebilir kalkınma"ya yükledikleri misyon çevreyle uyumlu yeni teknolojilerin geliştirilmesi, nüfus artışının kontrol edilmesi ve Güney ülkelerinde kaynak kullanımının azaltılması ekseninde sınırlıdır.

Bu bağlamda, sürdürülebilir bir çevre anlayışının oluşturulması için atılması gereken ilk adım, çevreyi ekonominin bir alt kümesi olarak kabul eden ve sınırsız üretim-sınırsız tüketim-kâr maksimizasyonu üçgenindeki Kuzey merkezli kalkınma kavramının tümüyle rededilmesidir. Sürdürülebilir kalkınma kavramı, gerçekten geleceğin toplumunun en öncelikli gündemlerinden birisi olacaktır. Ancak, bu kavramın günümüz insanlığının karşı karşıya olduğu çevre sorunlarını çözebilmesi için; eşitlik, adalet, toplumsallık, demokrasi, insani gereksinim ve çevresel değer kavramlarının bütünüyle kapsaması gerekmektedir. Özetlemek gerekirse; salt ekonomik çerçeveler içerisinde tanımlanan ve sürdürülebilirliği ancak ve ancak sınırsız tüketim, yani varolan kaynakların sınırsız kullanımı ile olası Kuzey merkezli kalkınma paradigması terkedilmediği, eşitlik, adalet ve demokrasi kavramlarını içeren toplumsal bir kalkınma kavramı oluşturulmadığı...

Mödersen toplum yaşamında insanlığa dayatılan tüket ya da öl mantalitesi sorgulanmadığı ve insani gereksinimlerin toplumsal irade tarafından belirlendiği yeni bir sosyal yapılanma

oluşturulmadığı...

"YDD"nin insanlığa dayattığı yeni sömürü biçiminin kaçınılmaz bir sonucu olan, Güney ve Kuzey arasında gittikçe derinleşen eşitsizlik ortadan kaldırılmadığı ve bu çerçevede Güney'den Kuzey'e kaynak aktarımı tamamen durdurulmadığı sürece, gerçek anlamda küresel bir sürdürülebilir çevre politikası oluşturulamayacak, günümüzde yaşanan ekolojik ve çevresel sorunların boyutları büyüyerek devam edecektir.

Dipnotlar

1 Bu çalışmada Birleşmiş Milletler Dünya Çevre ve Kalkınma Komisyonu tarafından 1987 yılında yayınlanan Ortak Geleceğimiz adlı raporda çevre sorunlarının çözümüne yönelik önerdiği "sürdürülebilir kalkınma" paradigmasının, uygulama bazında gelişmiş Kuzey ülkeleri ve geri kalmış Güney ülkeleri için ne anlama geldiği ve 1990'lı yılların başından itibaren dünya gündemine giren ve ideolojiler üstü çağ olarak adlandırılan Küreselleşme (veya "Yeni Dünya Düzeni") akımının getirdiği ekonomik koşulları altında "sürdürülebilir kalkınma"nın ne derece gerçekçi olduğu ya da başka bir deyişle ne kadar sürdürülebilir olduğu irdelenmektedir.

2 Çok uluslu şirketler 1983'den bugüne dünya ticaretinden 5, dünya üretiminden de 10 kat hızlı büyüdü. Bu şirketlerin 1973'de 10-20 milyar dolar olan günlük döviz işlemleri 1983'de 60 milyara ve 1995'de 1,3 trilyon dolara ulaştı.

3 Dünya Bankası 1993-94 Veri Tablosu, Le Monde, 20-21 Mart 1994.

4 Long W.L., Marine Pollution International Journal, Cilt 14, No:3, s. 198-204, 1990.

5 Asante Duah D.K., "The economic and environmental implications of the hazardous waste trade on west Africa", The Economic Development Institute, The World Bank, Washington DC, 1991; Moyers, W., "Global dumping ground-the international traffic in hazardous waste", Center for Investigative Reporting, Seven Locks Press, Washington DC, 1990; J. Vallette ve H. Spalding (Ed.), The International Trade in Wastes: A Greenpeace Inventory. International Waste Trade Schemes and Related International Policies, S.B. Washington DC, 1990.

6 Somersan, S. Olağan Ülkeden Olağanüstü Ülkeye: Türkiye'de Çevre ve Siyaset, Metis Yayıncılık Ltd., 1993.

7 Moore, C. and Miller A., Green Gold: Japan, Germany, the United States, and the Race for Environmental Technology, Beacon Press, 1994

Zafer işareti

Muzaffer ORÇOĞLU

Sabahleyin cinli asker gelip, sünger gözlüğümü taktı. Psikolojik ekip girdi hemen ardından.

“Günaydın evladım” dedi ekip şefi Kel Eyüp.

“Günaydın” diye yanıtlayınca dilimin ağırlaşmış olduğunu farkettilim.

“Şu zincirleri çözün evladım. Bağlarken de sıkmayın.”

El ve ayak bileklerimdeki zincirleri çözdüler. Sadalyeye oturtular beni. Elini babacan bir tavırla omuzuma koydu Kel Eyüp.

“Nasılsın evladım, iyi misin?”

“İyiym, sağ ol” dedim.

“Neden öyle konuşuyorsun, çenenin bir sorun mu var?”

“Yok, bir şey.”

“Evladım git bir bardak sıcak çay getir Muzaffer’e, içsin de içi ısınsın, titriyor, üşümüş galiba, başka bir arzun var mı evladım?”

“Hayır, teşekkür ederim.”

“Sen de, biz de istemediğimiz şartlarda konuşuyoruz evladım. Gönül isterdi ki bir deniz kıyısında, bir çay bahçesinde, masmavi bir semanın altında karışıklık otursak, çaylarımızı yudumlasak, burada konuştuklarımızı değil, başka şeyler konuşsak, hayatın güzelliklerinden söz etsek... Ne yazık ki olmuyor. İnsanlar suç işliyor, yasalar da bu suçları soruşturuyor, tesbit etmeye çalışıyor. Tabi bu arada tatsız şeyler oluyor.”

Başımın ağrısından dolayı yarım kulakla dinliyordum. Kel Eyüp Beyin sözleri, işkencelerle taşlaşan iç iklimimi yumuşatıyor, savunma güdüsüyle kalın zırhlara bürünen insani değerlerimi, zırhlarını teketmeye zorluyordu.

Asker, naylon bardakta getirdiği sıcacık çayı ellerime tutuşturdu. Yakalandığımdan bu yana içtiğim ilk sıcak çaydı bu.

“Üç bölgede iki yıla yakın faaliyet yürüttüğünü biliyoruz,” diye asıl konuya girdi Kel Eyüp. “Buralarda öğrencilerle, işçilerle, köylülerle ilişki kurdun. Onlardan size yardım edenler, sizlere katılanlar, ileri görev alanlar oldu. Bizler, devlet güvenlik görevlileri olarak bunaları tesbit etmek durumundayız. İlerde, mağalarda yaşadınız aylarca. Buraları sizlere gösterenler oldu. Bu mağalara malzemeler yığdınız, bu mağalarda dinamitlerle, demir putrelerle, lehim takımlarıyla bombalar imal ettiniz. Bu mağalarda teksir makinalarıyla bildiriler bastınız.”

“Bu mağalarda eğitim toplantıları yaptınız, eylem planlarını tartıştınız,” diye bir başka ses girdi araya.

Mağalarda yaşar ve çalışırken keşfettiğimiz ve çıkış felsefesi haline getirdiğimiz söz çınladı kulaklarımda: “Bir ülkenin kaderini ören ağların parçalanması, o ülkenin mağalarının ağızındaki örümcek ağlarının parçalanmasıyla başlar.”

“Yakalanmayan silahların, teksir makinasının, bomba malzemelerinin yerini sen biliyorsun,” diye sürdürdü Kel Eyüp. “Gizlenen şeyler toplumun güvenliğini kemirir. Biz bu kemirici unsurları tesbit etmek zorundayız. Tesbit etmezsek üstlerimiz karşısında güç duruma düşeriz. Onun için iyi düşün evladım. Sen bunları bizlere anlatmazsan, biz aradan çekilmek zorunda kalırız. Başkaları gelir nahoş bir biçimde senden bu bilgileri alır. Biz, başkalarını bu işe sokmak istemiyoruz. Bundan dolayıdır ki iyi düşün. Sa-

na düşünmen için bir saat mühlet tanıyoruz. Bir saat sonra geleceğiz. Evet veya hayır’ını hazırla. İyi düşün. Zaten açığa çıkan bir çok şeyi senin gizlemek istemen saçmalaktır. Herkes konuştuk, rahatladı. Kendini sır küpü haline getirip harap etme. Sen bir küp olabilirsin, ama sır sandığınız şeyler, sır olmaktan çıktı. Bilinen sırların küpü oldun. Hadi şimdi yat, dinlen ve iyi düşün. Son pişmanlık fayda etmez.”

‘Aynı hikaye’ diye iç geçirdim. Tahta karyolaya sırustu yatırdı el ve ayak bileklerimden zincirlediler.

Beş kişiyi ele vermemi istememişlerdi; bu bir geri adım mıydı yoksa, diye düşünüyordum. Arkadaşlara gözlemin önünde işkence yapmalarının nedeni tek miydi? Beni baskı altına almak, konuşturmak; bu, asıl nedendi. Ya başka..? Onların onurlarını kırarak, bizi birbirimizin yüzüne bakamaz hale getirmek. Akla hayale gelmez yöntemlerle ilişkileri dinamitleyip, bizi birbirimizin aleyinde ifade veren unsarlar haline getirmek.

Düşünüyordum, ürperiyordum, titriyordum. Eşyaların, kıpırtıların, seslerin, ışığın ve renklerin anlamlarını yitirmeleri tehlikeliydi. Ayrıntıların anlamlarını yitirdiğimde, ayrıntılardan oluşan büyük sistemin büyük anlamını da yitirmiş olacaktım. Anlamanın yitirilişiyle başlıyordu çözülme.

Sorgulamanın başından beri pasif direnme tarzını benimsemiştim. Müdahale etmiyor, teşhir ve polemiğe girmiyordum. Gördüğüm rüyalar bile uyarıcıydı. Son gece gördüğüm rüyada çözülmüştüm; arkadaşları ikna etmem için hücre hücre gezdiriyorlardı beni.

Bir müddet sonra, kapı şangırtıyla açıldı. Gözlüğümün takılmasıyla bir-

likte Pskikolojik ekip girdi içeri.

"Evet, cevabını öğrenmeye geldik evladım" dedi. Kel Eyüp. "Evet mi, hayır mı? Hata yapma sakın. Evet mi, hayır mı?"

"Hayır" cevabını verdim başımla.

"Son pişmanlık fayda etmez, bir daha soruyorum, evet mi hayır mı? Kritik bir andır bu, iyi düşün, evet mi, hayır mı?"

Yine "hayır," dedim kafamı iki yana sallayarak.

Aynı soruyu iki üç kez sorup aynı cevabı aldıktan sonra çıkıp gittiler. Onların gitmesinden az sonra Şiddet Ekibi girdi içeri.

"Açın bu köpeğin zincirlerini," diye bağırdı. Ve sünger gözlüğümü çıkarak yüzüme tükürdü.

Manevi dünyanın mevzilerine çekildim, bu mevzilerde tutunmaya, işkence boyunca, işkenceyi değil, daha başka güzel şeyleri düşünmeye karar verdim. Askerler zincirlerimi hemen çözüp, pijamalarını çıkardılar. Atletim ve donum yoktu zaten. Zincirli palasakları bileklerime takıp köşede ki demir halkalardan astılar beni.

İçlerinde Karagözlüklü'nün de bulunduğu, elleri coplu beş sivil ve bir o kadar da asker, beni seyrediyordu. Önceden tasarlandığı belli ki, sırayla gelip yüzüme tükürdüler. Tükürükler sızarak çenemden, sallanmaya başladılar.

"Yazık bizim tükürüklerimize ki, senin gibi adi bir orospu çocuğuna sakal oluyor," diye homurdandı Karagözlüklü.

Aynı anda, tepemden bir kova soğuk su döküp, coplarla dövmeye koyuldular.

"Bağır ulan puşt," diye yırtınıyordu Şişko.

Kollarımın gerilme oranı, bir önceki asılışa nazaran daha yüksekti ve bu sefer daha vahşi bir ruh haliyle dövüyorlardı. Eklemlerimin birbirinden ayrıldığını, kaburgalarımın kırıldığını, iç organlarımın şişip bağırsaklarımın düğümlendiğini sanıyordum.

Köpeğin elleri balonlaştı, pozisyo-

nu değiştirin" dedi Şişko.

Zincirleri halkalardan açtılar ve pis suların biriktiği kokulu betona yığılıp kaldım. Zincirli palasakaları bileklerimden açıp, ayak bileklerime tokaladılar. Zincirleri köşedeki halkalardan geçirip dar "V" şeklinde astılar.

"Bacaklarıyla zafer işareti veriyor bize, puşt!"

Hoşuma gitti Karagözlük'lünün bu sözü.

"Her 'konuşacak mısın' sorusunu sorduğumda bu bacaklar bir halka daha gerilecek, onun zafer işareti fahişe a...cığı gibi açılacak," diye gürledi Şişko. "Konuşacak mısın?"

Bacaklarımın, zincir halkalarının büyük duvar halkasından, tek tek, yavaş yavaş, her geçişiyse biraz daha ayrılıyor, korkunç bir acı veriyordu. Her zincir halkasının, büyük halkadan geçerken çıkardığı ses, özellikle etkili oluyordu. Bu arada bir asker soğuk su döküyor, Karagözlüklü ise copla dövüyordu gövdeyi.

"Zafer işaretinin ortasında yarak olmaz," dedi bir başka sivil sorgucu.

"Bırakın gırgırı," diye çıkıştı Şişko. Farkında olmadan cesaret veriyorsunuz bu köpeğe."

Kafamla beton arasında yarım metre mesafe vardı. İki asker, şişmiş, morarmış parmaklarımı hareket ettirecek kanı dağıtmaya çalışıyordu. Ayaklarım şişip morarınca, kollarımdan asıyorlardı. Bu dönerli askı işkencesi, sürüp gidiyordu.

Sünger gözlüğümü taktılar bir ara. Ortalık sessizleşti. Psikolojik Ekibi'in içeri girdiğinin işaretiydi bu. Su dökme, vuruşlar, kollardan bacaklara, bacaklardan kollara geçişli askılar sürdü. On onbeş dakika sonra yeniden açtılar gözlerimi.

"Sakız gibi uzatacağım seni ulan!"

Bir müddet sonra zincirler boşandı, döşemeye yığılıp kaldım. İşkence öncekilerden daha vahşiydi ve biraz uzun sürmüştü. Bayılmadığıma hayret ediyordum; sürekli olarak dökülen soğuk

suyun büyük payı vardı bunda. Yerde, kıvranmış haldeyken daha iyi görüyordum gövdemın manzarasını. Her tarafım morarmıştı. Birbirini kesen koyu kırmızı şeritlerle dopdoluydu derim. Çevremde birikenlerin sayısı artmıştı.

"Götürün yıkayın bu leşi," diye emretti Şişko.

İki asker, bacaklarımadaki zincirlerden çekerek, beni suyun içinde sürükleyip işkencehaneden çıkardılar. Koridor yeni paspaslandığı için hafif suluydu, sırtüstü kayıp gidiyordum. Sürüklenen ben değil de, acılarımın gibi geliyordu bana. Sorgulama Merkezinin tuvalet bölümüne getirdiler. Burada bir asker kovayla su döktü, diğeri ise tuvaletteki süpürgeyle vücudumu temizledi.

"Susadım, biraz su verin," dedim, güçlkle.

"Suyumuz yok, veremeyiz. Genel Kurmayın su şubesine dilekçe yaz" dedi su döken asker. "Su Kuvvetleri Komutanlığının özel arabasıyla sana su gelir kesin."

"Götümün suyunu içebilirsin" diye çıkıştı süpürgeyle temizleyen.

"Götünü kurutma, bırak sulu kalsın, teskeremi almama daha çok var, işime yarar," diye öksürdü su döken.

Askerler arasındaki sulu durum değerlendirilmesinin hararetimi söndürmeyeceğini anlayınca başımın çaresine baktım. Sırtımı süpürgelemek için yüzükoyun çevirdiklerinde, altımda göllenen sudan, sezdirmeden bir hayli içtim ve yeniden doğmuş gibi oldum.

Süpürgeli banyo işi tamamlandıktan sonra, kol ve bacaklarımdan tutarak işkencehaneye götürdüler beni. Karyolaya atarlarken, nemli döşegin üzerine kuru bir bataniyenin serildiğini farkettim. Sırtüstü yatırıldıktan sonra kol ve bacaklarımı zincirleyip üzerime bir battaniye atıldılar. Açlığa, acılara ve sızılara rağmen derin, kâbuslu bir uykuya daldım.

* Muzaffer Oruçoğlu'nun, Mayıs ayında çıkacak olan "Mengene" adlı kitabından.

Aspirin Gibi Sohpetler

Eren CAN

Sevgili Oruçoğlu, yoğurdu kuru-soğanla birlikte mideye indirdikten sonra okumuş yazımı. Çökelek, pekmez yiyor, Hacı Şakir sabunuyla yıkıyor. Tavuklarını tilkiye kaptırmış... Bir orağı dahi yokmuş.

Merak edip Doktor Yusuf'a sordum tüm bunların anlamını. Yoğurt uyku yaparmış, soğan da ağız kokusu. Yoğurt-soğan, tilki-kedi muhabbeti kombinesinin faydalarını da sordum: "Bu kombinasyonun, uyuzlulara, romatizmalılara, yaşlılara, tüyü bitmemiş yetimlere... sevgilisi terk etmişlere iyi geldiği söylenebilir. Hata biraz zorlanırsa kanseri iyileştirdiği dahi kanıtlanabilir." dedi. Baktım her derde deva aspirin gibi yazılar yazıyor Oruçoğlu. Haliyle yazılarındaki aspirinlik bölümlere itiraz etmeye cesaret edemediğimden es geçiyorum.

Oruçoğlu teknolojik gelişimin sosyalizme sağlam bir temel oluşturduğu inancını tekrarlıyor. "Çünkü" diyor, "geniş yığınlar lüks duygusunu" yok ediyormuş. Oldukça yavan bir iddia bu. Geniş yığınların lükse doymaya çalışması, itin kuyruğunu yakalamaya çalışması gibi beyhude bir çabadır. Geniş kitlelerin ulaşabildiği herşey lüks olmaktan çıkar ihtiyaç oluverir. Ulaşılmamasında sonu yok. Yani geniş yığınları lükse doyurmak imkansızdır! "Yarında yaşamak" gibi. İnsanın yaşadığı her an "bugün"dür, "yarın" yaşanılmamış olan gündür hep. İnsanoğlu, lükse doymak için teknolojiyi istediği kadar geliştirsin, lükse hiç bir zaman

ulaşamayacak, ona doyamayacaktır. Kuyruğunu kovalamaktan vaz geçmesi lazım insanlığın, teknolojinin karakterini değiştirmesi gerekiyor. Ya kendi özgürlüğünü tercih edecektir ya da teknolojinin özgürlüğünü. Daha fazla maddi varlıklar bolluğu peşinde koştukça, özgürleşen teknoloji köleleşen insan olmak zorundadır. Değil sosyalizm, komünizme varsanız dahi, teknolojinin insan üzerinde ki hakimiyetini yok edemediğiniz müddetçe, belki insanın insana köleliğini yok edersiniz ama insanın teknolojiye köleliğini asla.

Halkımız der ya; insan eşek oldukça semer vuran çok olurmuş... aynen öyle. İnsana semer vurup binmeyecek bir şeyi tanıma fırsatım olmadı. Hayali tanrısını dahi sırtına bindirmiş insanın, maddi varlıklarını sırtına bindirmesine engel ne ola ki? Eskiden bir tek komünist partisinin insana semer vurup binmeyeceği varsayıldı. Ama ne oldu? Öyle bir bindi ki insanı belden sakatladı KP'ler.

Oruçoğlu'n'a inanacak olursak, bilimler ve bu bilimler sayesinde gelişen teknoloji insana binmezmiş... niye binmesin ki? Bunu engelleyecek kutsal bir yasa mı var? İnsan, ürettiği şeylerin karşılığında kendisini tüketen bir varlık. Marx'ın deyimiyle ne kadar çok şeye sahip olursa, o oranda yoksullaşan bir varlık. Kutsal inanışları, rastgele art-arada sıralamaya fazla gerek yoktur. Oruçoğlu'nun kutsadığı bilimlerin haline bakalım; Oruçoğlu aklı başında kaç bilim adamı tanıyor acaba? Dünyadaki yaşam gün be gün yok olurken, Mars gezegeninde yaşa-

nabilir alanlar yaratmak için milyarları harcayan bilim neyin nesi? Dünyayı bilmem kaç sefer havaya uçuracak kadar silahlanmışlık koşullarında, bilim adamları hala "dünya daha ucuza nasıl havaya uçurulur"u araştırıyor-sa... Bilim adamları denize dökülmüş bir ton petrolü temizlemek için, on ton kimyasal madde kullanımını öneriyorlarsa... Ne dersin, bunları 'bilim adamı' diye kutsayalım mı, yoksa çıldırdılar diye tımarhaneye mi tıkalım? Evet sevgili Oruçoğlu, bilim insandan özgürleşti, özerkleşti, ne insanlık ne de o zeki bilim adamları bilime hakim. Hemen hemen tüm bilim adamları, büyüyüp özgürleşip özerkleşen bilimlerin basit bir dışlığı oluverdi. Almanların bir deyimi vardır: "Fach idioten" diye Yani "uzman enayiler" denir günün bilimcilerine. Uzman enayiler, insanı enayileştirmekten başka ne işe yarayabilirler ki? Hal böyleyken, "yemez içmez Hasan Efendi"nin zamanına kazığı çakmış Oruçoğlu, şöyle soruyor? "*Bilim, DNA'mız üzerinde sıralanan 3.2 milyar nükleotidin yani harfin haritasını çıkardı. Bioteknolojide, gen mühendisliğinde, moleküller biyolojide yaşayanlar hiç mesaj vermiyor mu?*"

Hey gidi tanrım hey... gelde, mavi gözlü, sarışın, uzun boylu, sağlıklı güçlü, safkan ve zeki, ama bir o kadar da aptal mı aptal bir Cermen ırkı yaratmaya çalışan, rahmetli Hitler'i hatırlama. Eskiden marangozdan dolap, terziden ceket ısmarlanırdı... Şimdi internet üzerinden sarışın, mavi gözlü seksi mankenlerin yumurtaları... Eskiden insan metaya tapıyordu... Şimdi

kendisi meta olmaya doğru yol alıyor. Eskiden laboratuvarlarda fareler üzerinde deneyler yapıldı... Pek yakında da "anasız babasız" üretilen çocuk üzerinde deneyler yapılacak... Düşünüyorum da, bu işe en çok fareler, sıçanlar sevinecek. Bizim Oruçoğlu'na ne oluyor anlamıyorum!

"Orak ve çökelek kültürü" diye alaya aldığı şeye gelince; bir önerim var: Hep geçmişin belgeseli niteliğinde roman yazılır diye kutsal bir kural olmasına göre, şeytanın bacağını kırıp geleceğin romanını yazsın Oruçoğlu. Bilmem kaç yıl sonra önerdiği "kuluçka makinası" üreten "sosyalist" bir fabrikadaki yaşamı konu edinsin. Görelim hele bir, özgürlük var mıymış, insanlar spontan ve mutlular mı? Eğer bunu romanında dahi başarır, ideolojimin etiketine bir M daha ekleyip, Marksizm-Leninizm-Maoizm-Muzoizm yazacağıma söz veriyorum!..

Sevgili Oruçoğlu her ne kadar *"bilim ve teknolojiye atılımları teoriye taşıma"* diye bir dertten bahsedip, *"sonsuz dek savunacağımız hiç bir şey yoktur"* diyerek değişimi kutsasa da, on da değişen fazla bir şey yok. O, 100-150 yıl öncesini yaşıyor, orayı eleştiriyor... Bu günü değil. O, bu günle oldukça barışık.

"... Bizim karşı olduğumuz, günümüz kapitalizminin, bilim de, teknoloji de ve ekonomide ortaya çıkan gelişmelerin, atılımların ruhuna uygun bir gelişme seyri izlemediği, bunları kâr hırsı ve tekel çıkarlarından dolayı insanlığın ve doğanın çıkarları lehine zaman zaman kullandığı ve engellediğidir..."

Tüm yazısında kapitalizmi doğru dan eleştirmeye kalkıştığı tek cümlesi... ve tüm yazısının özeti... bu söylemi tekrar tekrar okumanızı öneririm. Ne dersiniz, bu söylemin içinde kapitalizmin zaman zaman insanlığın aleyhine işler yaptığı ve sosyalistlerin bu ara sıra olan şeylere karşı olması

gerektiği. Söyleminde her hangi bir dil sürçmesi yok. Bir yığın sosyalist gibi Oruçoğlu'nun da günün dünyasına karşı duruşu bundan ibarettir. Tek fark, Oruçoğlu düşündüğünü kaygısızca ifade eder... Ötekiler bunu yapmaz, numara çekerler. Örneğin hemen hemen her camia biktırırçasına *"kapitalizm krizde, işer yolunda, devrim yakında"* nakaratını tekrarlar. İster Oruçoğlu gibi kaygısızca, isterse de radikal maskeye büründürülmüş ifadesiyle olsun, ortak düşünsel temel, bugün insanlığın olağan ve olması gereken bir tarihsel evreyi yaşadığı ve bu evrenin doğal ve zorunlu olarak sosyalizme yol açarak son bulacağı "kutsal" inancıdır. Haliyle, eğer beğenmesekte, olması gereken bir süreci yaşıyorsak, bu süreci genelde onaylayacak, hatalarına karşı çıkacak ve görevi de, bu süreci hızlandırmak şeklinde algılayacağız. Yaşanılması zorunlu ve gerekli bir evreyi yaşamayı kökten reddediş ahmaklık olurdu.

Birey olarak, insan gibi, topluluk olarak insanlıkta doğal ve zorunlu bir takım evrelerden geçer. İnsanın yaşına göre ve ona uygun bir davranış içinde olması halinde, anormal olan bir şeyden bahsedilmez. Örneğin; annesinin memesini emen, annesine bağımlı bir bebeğin bu davranışına karşı çıkabilir misiniz? Lakin her zaman insan bu doğal süreçlerden, olması gerektiği gibi geçmez, geçemez. Bu durumda insan fiziki olarak büyüdüğü halde, davranış olarak normal bir erişkin insan davranışı gösteremez. Artık sakat bir erişkin söz konusudur. 5 aylık bir bebeği, 15-20 yıl bekleseniz, onun annesinden bağımsızlaşıp dış dünyaya karşı cinsel erişkin bir insan gibi ilişkiye girmesini görme şansınız vardır. Lakin karşımızdaki 5 aylık bir bebek değil de, dış dünyayla sakat ilişkiye giren bir erişkinse, bu durumda değil 15-20 yıl, 50-60 yıl da beklerseniz göreceğiniz tek şey o insanın sakatlığı.

ğını ölümüyle noktalanacağıdır. Tabii bu arada bu sakat erişkin başkalarını da sakatlamıştır, sakatlık üreterek göçmüştür bu dünyadan.

Bire bir aynı şey olmasa da; topluluk olarak insanlığın da sakat bir topluluk olarak vuku bulması mümkündür. Bu durumda sakat bir erişkinden değil, sakat bir toplumdan bahsediyoruz. Zamanı ve koşulları geldiği halde, insanlık yeni bir evreye geçememiştir, bir yerlerde kötezleyip kazığı çakmıştır.

Günümüz toplumu zorunlu doğal bir süreci değil, bizzat sakatlığı yaşamaktadır. 19. yy sonu ve 20. yy başlarında "özgürlüğe" geçiş şansını kullanamamış, kalkışmaları başarısızlıkla sonuçlanıp, gerisin geriye adım atmıştır. Erişkinin ana kucağına dönüşüne benzer bu. Bu fenomen artık farklı özellikler gösterir.

Sakatlanmış bir toplumu normal bir toplumu açıkladığınız gibi açıklamazsınız. Örneğin; dinlerin doğuşunu, insanın doğayı açıklayamayışıyla izah edebilirsiniz. Lakin 21. yy "bilim" çağında insanlar dine yeniden sarılıyorsa artık bunun sebebi bilimin geriliği olamaz. Bir zamanlar bilmem kim dünyanın yuvarlak olduğunu ispatlarsa, dini darbelerdi... Ama şimdi... İsterseniz insanın bilmem kaç milyar DNA haritasını çözün, değil dünyanın yuvarlaklığını, uzayın kara deliklerinin sırrını çözsünüz dahi dinlerin etkisini kemiremezsiniz bile. Freud masturbasyonun tabusunu yıkarken zamanın kapitalizmine büyük darbe vurmuştur... Fakat şimdi Oruçoğlu insanların iç donunu indirip, toplu seks partileri düzenlese dahi kapitalizmin tınacağı yok. Yok ama, hala kimilerimiz öyle sanıyor.

Ner dersin Oruçoğlu? Danalar bile bilimin, teknolojinin hızına dayanamayıp delirmeye başladılar. Şu sosyalizmin sağlam temeli hala oluşmadı mı? Daha başka nelerin delirmesi gerekiyor, sağlam bir temel için?

ÖDP'de Tartışılan Soru(n)lar

Temel DEMİNER

*"Ben sabahları severim oldum
bittim
Sabahları, çocukları, bütün baş-
langıçları."*⁽¹⁾

ÖDP bir kriz içindedir. Yaşanan kriz sadece ÖDP'nin değil; bütün solun, Türkiye'nin krizidir... Herkesi sarıp sarsan bu geniş ölçekli, kapsayıcı kriz; negatifleriyle müthiş bir tehdit olması yanında; -eğer değerlendirilebilirse- bir imkandır. Unutulmamalı: Kriz varsa imk,n da vardır... Büyüyen imk,n ve tehlikelerin iç içe olduğu Türkiye'de ÖDP soru(n)ları, ÖSP'nin devreye soktuğu "keyfi ve kasıtlı hukuk-guguk meseleleri"nden ötede, "Aşka-Hayata-Başkaldırıya" soru(n)lar olmalıdır...

ÖDP'yi tasfiyeye niyetli "post-modern kahramanlar"ı burada uyarıyorum: İçinden geçtiğimiz fırtınalı dönem partiyi daraltacak bencillikler-kaprisler-dar grupçu hesaplar yerine, "Düşmanlarımız dışında dövuşen herkes dostumuzdur," diyerek; 28 Şubat militarizmine, MGK despotizmine, IMF talanına, "Tüyü değişse de huyu değişmeyen" bozitelere karşı, "İşçilerin Birliği Halkların Kardeşliği" için safları sıklaştırmalıyız... Sosyalistlerin kazanımlarının en küçük kırıntısını vazgeçmemeli, heba etmemeli, ÖDP'nin tasfiye izin vermemeliyiz... Olası bir toplumsal alt üst oluş eşikteyken ÖDP'yi tasfiye ya da paraliye etmek isteyenlerin tarih karşısındaki sorumluluğu büyük olacaktır...

19 Şubat 2001 tarihli yazısında Haluk Ağabeyoğlu'nun belirttiği üzere: "ÖDP'nin sırrı, biliyoruz ki bir birlik olmasıdır. Buradan bir çivi-kıymık koparsa bu büyü bozula-

caktır. Bu ülke, Cumhuriyet tarihinin ikinci büyük imk,nından da yoksun kalacaktır..." Kimse bu ve balin sorumluluğunu taşıyamaz...

"Tanrı öldü papazlar yaşıyor hikayesi var ya... Marks'ı yineleyen papazlar ihtiyacı karşılamıyor,"⁽²⁾ diyebilen kimileri için "postmodern çağ"da yaşamının çok eğlenceli olduğu kuşku götürmez! "Kaygan bir balık gibi" yaşıyanlar için ne geçmiş anlamlıdır, ne de gelecek! Ancak bizim için "NE GEÇMİŞ TÜKENDİ NE DE YARINLAR"! Dövuşen geçmişle bugünde yaratılan ÖDP ile vazgeçmediğimiz yarınları istiyoruz... ÖDP bize bunun için gerek; koltuk ve ünvanlar için değil...

ÖDP'deki kriz konusunda "hukuk-guguk" illüzyonları ile "ip üstünde canbazlık" ya da "gölge boksı" yapmak çözüm üretmez. "Kayıkçı dövuşü" ile de bir yere varılamaz... Soru(n)ları devrimci biçimde çözüme kavuşturmak için sosyalist demokratik çoğulculuğun gereklerini sonuna değin -ve ne pahasına olursa olsun!- yerine getirmek gerek...

Birileri istediği için kimi yoldaşlarımızın partiden "kesin ihracına", kimilerinin de disiplin kurullarına "zanlı sıfatı" ile yollanılmasını kabul edemeyiz... Hayır bu partide kimileri "etken", ötekiler de "edilgen"; veya birileri "hükümdar", ötekilerde "tebaa" falan değildir... Bunun böyle olduğu zannına kapılanlar, asılsız bir narsisizm ile parti hayatımızda "Cadı Avı"nı başlatma hevesli olanlardır...

Bu noktada sormamız gereken soru şudur: Niye onlar "onlar" da, biz "öteki"yiz? Ne olmuştur da dünyanın hızlı "doğrudan demokrasi" savunucuları, birden bire disiplin kurullarını tam istim çalıştıran "tepeden demokrasi" ciliğin "KENDİME DEMOKRASİ" versiyonuna sarıl-

mışlardır?

Üstü örtük ve adresi belli olmayan, postmodern tavırlarla beslenen "masum" bir dil ile "disiplin sorunu... hukuk-guguk" diyorlar... Gerçeği yansıtmayan bu "eli sopalı" manipölasyonun aktardığı bilgiler ile yaşanan sürecin gerçekleri müthiş bir uyumsuzluk ve uygunsuzluktan muzdarip... "Doğrudan demokrasi" söylencelerinin, gerektiğinde birden bire nasıl da "tepeden demokrasi" ciliğin "KENDİME DEMOKRASİ" versiyonuna dönüştüğüne ÖDP'deki ÖSP faaliyetleri gibi, KESK GYK seçimleri gerçeği şahittir... Bu gerçeğin ÖSP'liler tarafından ink,r edilmesi, gerçeğin yakıcılığını hiçbir biçimde etkilemez...

Bir SEP'li olduğum için bana inanmıyorsanız, "KESK Kongresinde Neler Oldu? Parti Yaşamı KESK Kongresi Dikkate Alınmadan Şekillenmemeli," diye haykıran; SES Merkez DSD Yürütme Kurulu Üyesi, DSD İzmir Yürütme Kurulu Üyesi, SES İzmir Şube Başkanı Mevlüt Ülgen'e kulak verin!⁽³⁾

ÖDP'yi bir tasfiyenin eşğine getiren ÖSP için "doğrudan demokrasi" bir anda "KENDİME DEMOKRASİ" olabilen "taktik"tir... Bu taktiğin "kendisi için demokrasi" olma kaygısının da ötesinde "yukarıdan demokrasi" yani ait olduğu grubun "abileri" tarafından biçimlendiği de kimse için "sır" değildir... Bu bağlamda kendinden menkul "tepeden demokrasi"nin "KENDİ İÇİN DEMOKRASİSİ" ÖDP'nin birlik projesini sekteye uğratmıştır... Bunun ötesinde "disiplin sorunu... hukuk-guguk meseleleri" alt başlığında pazarlanan "doğrudan demokrasi," "birey hukuku" vb'leri gibi sıkça kullanılan metaforik kavramların ÖSP tasfiyeciliği için taktikten baş-

ka hiçbir anlam ve değeri yoktur...

O halde kimse hiç kimseyi aldatmaya kalkışmasın... Psikiyatrist Özkan Pektaş'ın deyişiyle, "Aldatmak, hırsızlığa benzer?"⁽⁴⁾

Bu gerçekler karşısında -"huzursuz"⁽⁵⁾ öteki" ilan edilerek disiplin kurullarına verilmek pahasına!- susulamaz!

Kimse bizden susmamızı istemesin, bize suskunluk sarmalığının bıçareliğini dayatmaya kalkışmasın... Kimse ÖDP'deki kriz konusunda, "Özgürlükçü Sosyalizm Mersin Heyeti'nin "Sözün Bittiği Yer" başlıklı açıklamasındaki gibi, "Çoğulculuk her şey değildir,"⁽⁶⁾ diyen kendinden menkul "tepeden demokrasi"nin "KENDİ İÇİN DEMOKRASİSİ" ile "Farklılıkların Bileşkesi ÖDP" projesinberhava etmeye kalkışmasın...

Kimse klasik bir örgütlenme⁽⁷⁾ olmayan ÖDP'nin, "Dayanışmanın/Mutabakatın Partisinden Rekabetin Partisine"⁽⁸⁾ dönüştürmeye kalkışmasın...

Kimse -hangi platformdan olursa olsun!- hiçbir ÖDP'li yoldaşına F-Tipi zulmüne karşı⁽⁹⁾ verilen mücadelede yer aldı, mağdurlarla aktif dayanışma içinde oldu diye "ceza" vermeye kalkışmasın...

Kimileri kabul etsin ya da etmesin, topraklarımızın "Ölüyoruz, demek ki yaşanacak," gerçeğine sırt (dönenler olsa da!⁽¹⁰⁾) dönülemezdi (ve dönülmedi de)! Çünkü, "Operasyonun ilk günü kendisini yakan DHKP-C'li hemşire Fidan Kalsen'in cesedi her iki eli de zafer işareti pozisyonunda bulundu..."⁽¹¹⁾ "F-Tipi'nde yine tecavüz: Hüseyin Tiryaki adlı tutuklu Sincan F Tipi cezaevinde tecavüze uğradığını açıkladı..."⁽¹²⁾ "F Tipi cezaevlerinde 'işkençe var' iddiası..."⁽¹³⁾ "F-Tipi'nde yasak üstüne yasak..."⁽¹⁴⁾ "FP Milletvekili Mehmet Bekaroğlu 100'lü günlere gelen açlık grevlerinin sonuçlarının 'bizleri utandıracağına' dikkat çekiyor..."⁽¹⁵⁾ Ve diğerleri ile benzerleri...

Bu durumda II. Kongre'nin oybirliği ile alınan kararı F-Tipi'ne karşı mücadele iken, nasıl olur da F-Tipi'ne karşı mücadele edenleri disiplin kurul-

larına verilip, partiden ihraç edilebilir? Bu sektör tutum, II. Kongre kararlarının çiğnenmesinden başka bir anlam taşıyabilir mi? Yeri gelmişken ifade edeyim: Ben de gücüm yettiğinde F-Tipi mücadelede yer aldım, açlık grevlerine destek verdim, açlık grevlerinde yer aldım.⁽¹⁶⁾ Bu bağlamda 21 Aralık 2000 tarihli, "ÖDP Başkanlık Kurulu" ("BK") imzalı, "Türkiye'de Ne Oluyor?" başlıklı ve "ÖDP, F tipi cezaevlerine karşı mücadelede kendi politikalarıyla farklı bir taraf olmalıdır. Dolayısıyla kendi politik hattına uygun bir eylem çizgisini savunacaktır. Bu eylem çizgisine uymayan faaliyetlerin dışında duracak; sadece katıldığı eylemlere politik olarak sahip çıkacaktır," diyen "tamimi" (!?) ÇİĞ-NEDİM: Yani bu talihsiz "tamimi" nazar-ı itibare almayıp sokağa çıktım... Hem de sosyalist vicdanını "BK'nın bürokratik hotzotçuluğuna ciro etmeden...

Hadi dediklerimi "yüksek sesli bir itiraf" kabul edip, "sanık" olarak beni de disiplin kuruluna verin! Erkan Kayılı ne güne duruyor? Ancak unutmayın: "İnsanları sevmek kolay değil, Bir hürriyet bul çetindir memleketimde... Ben ille varım dersin! Bir pusuya düşersen! İnsanları sevmek büyük hüner,"⁽¹⁷⁾ diyen insanların disiplin kurulları ya da cezai müeyyidelerle "ıslah etmek, ehlileştirmek" kolay değildir... Ve de "Kralın biri fermanın çıkarmış: Taşı elmas saymayana ölüm cezası..."⁽¹⁸⁾ dayatmalarıyla "taş"ları "elmas"laştırabileceğini zannedenler varsa, onlara, hala "Anne Bak Kral Çıplak!" diye haykıran çocukları anımsatırım...

İnsanlar zulme karşı dövüştüğü için (yolları yolumuz olmasa bile!) yargılanamaz, yalnız bırakılamaz... Eğer yargılanıp-yalnız bırakılırsa, dayanışmacı-katılımcı-paylaşımçı-militan toplumsal muhalefeti nasıl örülebilir? Sokağa kim çıkar? Hayır, yaşanan tarih karşısında "üçüncü tarafçı yargıçlık" yapılamaz... Unutmayın "İn-

sanların yeni bir şey görebilmesi için yeni bir şey yapması lazım"⁽¹⁹⁾ "Üçüncü tarafçı yargıçlık"la iktifa edenlere gelince: Georg Christoph Lichtenberg'in deyişiyle, "Şafak ne yapsın ki, biz kalkmıyorsak?"⁽²⁰⁾

ÖDP'de "Niye yaptın!" tartışmalarını, "yapanları" disiplin kurullarına sevk etmeyi, partiden ihraç etmeyi, "küsme" ya da "spekülasyon ve dedikodu hakkını" kullanmayı bir kenara bırakıp gelin soru(n)ların özünü tartışalım...

ÖDP'nin soru(n)ları "idari-inzibati-teknik" özellikler taşıyan ayrıntılar değildir... Her örgütsel, hukuki sorunun ardında, boylu boyunca siyasal-ideolojik nedenler yatar. Bu bağlamda örgütsel çerçevenin hukuk kısılcına sıkıştırılmak istense de, parti hayatımıza içkin soru(n)lar бүтünüyle siyasal-ideolojiktir...

Çoğulcu ÖDP'de iki politik hat vardır. Birincisi, "Pozisyonlarımızı belirlerken gerçekten hareket etmek"⁽²¹⁾ söz eden Haluk Ağabeyoğlu'nun (ÖSP'nin⁽²²⁾); ikincisi ise, "Ne yapmalı: Gerçekçi olup imkansıza istemeli!"⁽²³⁾ diyen Seyfi Öngider'in (SEP'in) iddialarında kristalize olan iki politik hat... Bu bağlamda, "ÖDP'de hep iki şey iki şey karşı karşıya geldi: 'Hukuki Zorunluluk/Devrimci Zorunluluk'..."⁽²⁴⁾

"İdari-inzibati-teknik" söylencelerle boğuntuya getirmeden gelin bunu tartışalım... Bir süredir "hep birlikte tartışıyoruz"! İlk bakışta bu çok iyi. Ancak kesinlikle yeterli değil. Çünkü soru sordurmayan, soru(n)ları yanıtlamayan tartışmalarla hiçbir yere gidilemez. Bu nedenle ÖDP'nin soru(n)larını tartışırken, "hakim-savcı" konumlu polemikler yerine sorular sorun, yanıt verin ve isteyin... Unutmayın: "Dogmatizm: Polemiğin iyi yürekli doğurgan anasıdır,"⁽²⁵⁾ diyen Georg Christoph Lichtenberg de; "Bizim dinimiz iyidir, çünkü soru sormaz, sordurtmaz," diyen Flaubert'de bugün, buradaki bizleri uyarmaktadır sanki... Gelin tansiyonu yüksek polemikler yerine, "normal insanlar" gibi,⁽²⁶⁾ ÖDP'nin sorunları için soru

soralım, yanıt arayalım...

ÖDP'nin I. ve II. Kongre-Konferansları ardından salt ÖSP'lilerden oluşturulan ve ÖSP'lilerin büyük bir kıskaçlıkla kimseyle paylaşmadığı "BK", Türkiye'nin (dört yanını yanık et kokusu sararken!) acil politik soru(n)ları karşısında ne yaptı ve ne yapmaktaydı? Bunun hesabını soran ve alan oldu mu?

Ya da o "BK"nın üyelerinden Saruhan Oluç, II. Kongre sonrasında, *"Birlik projesi aşularak sona erdi..."*⁽²⁷⁾ deyip, ardından da ekledi: *"ÖDP kabuk değiştiriyor... Eski olan direniyor!"*⁽²⁸⁾ Bu neden böyleydi veya Oluç bunu neden demek zorunda kaldı? Ya da yine "BK"nın "mutemetleri"nden olan Atilla Aytemur, *"ÖDP, ideolojik, politik ve örgütsel özellikleriyle bir birlik projesi olarak şekillendi. Halen bu nitelikleriyle var olmaya devam ediyor. 90' larda başlayan Türkiye solunun birlik yürüyüşü esas itibarıyla ana hedefine ulaşmış sayılır..."*⁽²⁹⁾ hikmetini dile getiriverdi? Böyle düşünen, açıkça yazan "BK" üyelerinin, yazıp-çizdikleri düşünceden farklı davranışları mümkün mü? Elbette değil! Ancak onların bu düşünce ve davranışlarına refere edebilecekleri hiçbir ÖDP belgesi de söz konusu değil... İyi de buradaki paradoks ne anlama geliyor mu? Tamı tamına "BK" bürokrasisini betimliyor... "BK" dedim de aklıma geldi: Onları ve icraatlarını en iyi, *"Nasıl gidiyor diye sormuş kör topala. Gördüğümüz gibi, diye cevap vermiş topal..."*⁽³⁰⁾ aforizması betimler...

O halde soruyorum: Aldıkları karar ve uygulamalarının meşruiyet-yetki-sorumluluk açısından hangi çerçeveye t,bi olduğu müphem olan ve en önemlisi sorumluluk taşımayan bürokratik yetkilerle mücehhez "BK"; ÖDP'de kendini fiili olarak neden "siyasi ve idari akort merkezi" ilan etmiştir? Bürokratik "BK" zihniyetinin "logos-cogito-praksisi"ni sorgulamak gerekmiyor mu? SEP bunu hep sorguladı, karşı çıktı... Partiyi "Gayya Kuyusu"na çeviren "BK" uygulamaları konusunda ÖSP'liler ve Ufuk Uras neden sustu? Susmak suç ortak olmak değil midir?

Gelelim, ÖDP'de "ikili hayatı" kabul edemeyeceğini "pireli metaforlar"la ifade ederek, *"parti tımarhaneye döndü"* diyen Özelleşen Başkan ve bir zamanlar şunları diyen Ufuk Uras'a!

"Kendimizle yüzleştik... ÖDP, çoğulcu bir sol politik yapılanma mirasının eleştirel bir değerlendirmesi ve ilk büyük deneyimidir... Çok sesli olmayan bir projenin geçerliliği yoktur..."⁽³¹⁾ İyi de şimdi ne oldu? "Parti olmayan parti"(!) iddiasının fanatik savunuculuğunu üstlenen Ufuk Uras, neden birden bire "Parti gibi parti"nin "Başkan gibi başkan"ı olmaya soyundu? "Farklılıkların bileşkesi ÖDP"yi "KENDİME DEMOKRASİ"ci bir kalıba sokmak için kolları sıvadı? Çok seslilikten ve eylemlilikten rahatsız olarak, safını açıkça ÖSP'den yana belirledi... Yanıt açık: "Genel Başkan", "Genel" özelliklerinden vazgeçip "Özel" oldu; ÖSP tarafından özelleştirildi...

"Parti Meclisi raporunda, biz kendimizi örgütleyemedik, diyor. Ben bunu söyleyenlerin bireysel hikayesini hiç dinlemiş değilim. Kendini örgütleyemeyenlerin, siyasi proje üretemeyenlerin, o organlara gelip gitmede, aksaklık yaratanların bir sonraki dönemde kendilerini nasıl rahatlıkla ifade edebileceklerini, birey olarak duymak, öğrenmek istiyorum. Bu tümüyle gruplar meselesini aşan bir şey. (...) ÖDP'nin hiç kahramanı olmadı. (...) Topluma yüzümüzü dönmek, birbirimize sırtımızı dönmeyi gerektirmiyor ki. (...) Geçtiğimiz süreçte partinin bir dış yüzü bir de iç yüzü oldu..."⁽³²⁾ Ben büyük ölçüde partinin dış yüzü ile hedeflediği temaları ifade etmeye çalıştım...⁽³³⁾ Artık ÖDP'nin de, ÖSP'ye yaslanıp SEP'e sırtını dönen "özelleştirilmiş bir kahramanı var"! Ancak bu "kahraman"ın bir sorunu var: İtiraz edip, anlayamadığı "PM Raporu", ÖSP'li "BK"nın eseridir... Ve şimdi Ufuk Uras da "bir zamanlar itiraz edip, anlayamadıkları"yladır... "Şu feleğin işine bak!" derler ya, işte tam da öyle bir şey...

Daha bir çok şey olsa da, uzatmadan burada durup, sormak gerek: İyi

de, *"parti tımarhaneye döndü"* diyen Ufuk Uras şimdiye dek neredeydi? Tımarhanelerin kapısında "En büyük servetimiz aklımızdır," yazdığını bilmez miydi? Eğer "parti tımarhaneye döndü"yse, şimdi bu partideki "tek güllabici" Ufuk Uras mı oluyor? İnsanın kendini bu kadar çok önemsemesi için, gerçekten de çok ama pek çok kahraman olması gerekiyor... Tıpkı "özelleştirilmiş" Ufuk Uras gibi!

Bu durumda Ufuk Uras'a iki şeyi anımsatmadan geçmeyeyim: Birincisi, "Fikir, 'Biliyorum' diye kasılmanın değil; bilmediğini bilmenin ürünüdür"... İkincisi de, "Her şey, her an değişmez"...

Gelelim özetin özetine: Laf olsun kabilinden konuşmayacaksak ÖDP'den söz etmek, ⁽³⁴⁾ ÖDP'yi "bir Dev-Yol güzellemesi" olarak lanse edip, bu yolda tanzim ve tasnif etme çabasından asla vazgeçmeyen ÖSP'siz mümkün değildir. **Öncelikle bunun altının çizilmesi gerek...**

ÖSP'nin grupçu tüm tasarruf ve müdahalelerine karşın yanlış zamanda, doğru yerde, fazlası ve eksiğiyle kurulan ÖDP'nin, devrimci bir uyumun ve usun partisi olmadığı çok açık... Zaten bunu da inkar eden yok! Yani ÖDP, ona egemen olan zihniyet ile ozanın, "Koymuş postasını görmüş restini," nitelemesinin de çok uzağında... Bunu görmeyen yok! Ancak çaplı soru(n)larla kuşatılmış ÖDP, yine de devrimci bir imkandır..."⁽³⁵⁾ Bu konuda, *"ÖDP'nin tüketilmemiş olanakları"*ndan⁽³⁶⁾ söz eden Ertuğrul Kürkçü gibi düşünüyorum... Ancak bunun bir artısı var: ÖDP, "ÖSP'nin üstünlüğünü koruma taktiklerine feda edilme" kasıtına maruz kalmış bir partidir. "ÖSP'nin geçmiş ve gelecek içinde geçerli olduğunu ve hiç eskimediğini düşünen iddiaları"nı çatıstırdığı bir zemin olarak ÖDP; onu imha etmesi mümkün "yeterli patlayıcıyı" da bağrında taşımaktadır...

Bu bağlamda bugün ÖDP'li olmak, ÖDP'ye sahip çıkmak ona kaste-

den tasfiyeciliğe karşı tavır almakla özdeşir... Ufuk Uras'ın, "*Kendi sesimizin büyüüne kapıldık*,"⁽³⁷⁾ diye belirtmediği zaafarla malul partide, "*Değişimden söz etmek değişmeye yetmiyor*,"⁽³⁸⁾ gerçeğin bilinç ve sorumluluğunda olunarak, asla tepkisel olmadan tasfiyeci sekterizme karşı çıkmak müthiş önem taşıyor...

Sekterizm; "ben yaptım oldu, başkasına yaptırmam" anlayışında somutlanan (Ufuk Uras Tahkimatlı!) ÖSP dayatmalarıdır... "Nasıl mı?" Gayet basit: ÖSP'nin "ÖDP'yi Bitirme Önerisi" gibi... Ya da kapalı kapılar ardındaki ÖSP toplantılarında SEP'i ÖDP'deb tasfiye etme kararının alınması gibi... Veya (özelleşmiş) "Genel Başkan" Ufuk Uras'ın "pireli" konuşmasındaki "ültilatomları" gibi...

Tartıştığımız soru(n)lar, F-Tipi mücadele ya da "hukuk-guguk" meselesinden kaynaklanmıyor. Yakın geçmişteki II. Büyük Kongre'ye uzanıyor. Kongre'deki konuşmasında Ufuk Uras'ın, "*Yeni bir dönemecin eşiğindedir*,"⁽³⁹⁾ "*ÖDP'de yeni bir döneme başlayacak*,"⁽⁴⁰⁾ vurgusu, ÖDP'de artık hiçbir şey eskisi gibi olmayacağını, olamayacağını işaretledi. **Evet, II. Büyük Kongre ÖDP açısından bir eşiktir...** Bu önemli eşikte SEP'in,⁽⁴¹⁾ ÖSP'nin,⁽⁴²⁾ Ekmek ve Gül'ün,⁽⁴³⁾ Sosyalist Politika'nın,⁽⁴⁴⁾ Hareket'in,⁽⁴⁵⁾ "82 İmzalı Bağımsızlar Belgesi"nin,⁽⁴⁶⁾ "Grupsuzlar/İstanbul'un"⁽⁴⁷⁾ ya da diğerlerinin II. Kongre Tezleri herkesin malumu idi... Ve bu günlere II. Kongre'deki politik tercihlerimizle geldik... Ama ne ilginçtir ki ÖSP, bu tezleri tartışmak yerine, çoğulculuğu askıya alarak parti yaşamını germeyi seçti...

ÖSP sekterliğinin tutumu bilinçli idi; çünkü, II. Kongre'den öngördüğü⁽⁴⁸⁾ sonuçlarla çıkamamıştı. Zaten ÖSP'de bu konudaki başarısızlığını iç dolaşım belgelerinde itiraf etmişti... Yani kimi "korku"ları körüklerken,⁽⁴⁹⁾ kimi "politik tespitleri"(?!)⁽⁵⁰⁾ tekzip eden II. Kongre, "Ömür biter yol bit-

mez ise, yol boyundaki dönemeçlerde tükenmez," naifliği ile ele alması mümkün olmayan bir dönemeçti. Bu konuda bakın bir gazeteci ne diyordu: "*Konferansta doruğa ulaşan parti içi gerilimin yeni dönemde aşağı çekilerek, 'düşük yoğunluklu' olarak sürmesi beklenirken, temel sorunlar eksenindeki 'farklı fikir ve hat tartışması'nın da süreceği*"⁽⁵¹⁾ kaydediliyor."⁽⁵²⁾

Yapısı ve sonuçları ile II. Büyük Kongre, parti hayatının ilk kez tanık olduğu çaplı bir eşikti. Bu noktada; "burnundan kıl aldırma"ya yanaşmayanlar" dahi "farklı davranmak" zorunda kalmışlardır. Örneğin, "ÖDP Genel Başkan Yardımcısı Yıldırım Kaya, ÖDP'nin özeleştirisi yaptığı, bu doğrultuda 'Partinin tarım ve yoksul halk kesimleriyle temas kuramadığını, fabrikalar ve mahalleler gibi yaşam ve çalışma alanlarında örgütlenemediği'ni bildirdi!"⁽⁵³⁾

II. Büyük Kongre sonrası, -çeşitli cenahlarda- önemli tartışmaları devreye soktu. "ÖDP'de görüş ayrılığı,"⁽⁵⁴⁾ manşetleri gazete sütunlarında yansıdı. Tam da o günlerde; "*Partide liberal sol ile geleneksel sol arasında bir gerilim var mı?*" sorusunu Ufuk Uras, "*Bunu geleneksel sol ile özgürlükçü sol olarak ayırmayı tercih ederim. Geleneksel sol bitmiştir. Onun tekrarıyla ancak bir karikatür elde edersiniz. Ben kendimi özgürlükçü sola yakın hissediyorum*,"⁽⁵⁵⁾ diye yanıtlarken; "Birikim"çilerden Ahmet İnsel⁽⁵⁶⁾ de haykırıyordu: "*ÖDP, eğer gelenekseli temsil etme iddiasının kendi başına yeterli bir haslet olarak kabul edilebileceği bir 'değişim' partisi olacaksa; bu veciz duruşa (!) hayret etmekle geçen dört yılın sonunda ne yazık ki, artık ilgi gösterme duygumuz da tükenmiş oluyor*."⁽⁵⁷⁾

Kongre öncesinde Erdoğan Özmen'in kaleminden, "*ÖDP'yi kazana-çamız*"⁽⁵⁸⁾ diye haykıran "Birikim"çilerin Kongre sonrasındaki -hayal kırıklıklarıyla devreye giren- "32 kısımlık tekмили birden maruzatları"⁽⁵⁹⁾ -yine onların deyişiyle- ÖDP'deki "pragma-

tikler" dışında kimseyi rahatsız etmedi. Ancak bu durumun "Aydınlık"çıları da "Altın Bir Fırsat" sunduğu "sır" değildi! Kolay mı? "Aydınlık", "Mis sokağı sosyalizmi çöktü," diyor(du). Bunun nedeni, "Birikim Dergisi Genel Yönetmeni Ömer Laçiner'in eleştirileri oklarını, kendi partisine yöneltmesi(ydi)."⁽⁶⁰⁾ Bu konuda Laçiner, "*Bizim ÖDP adına yaptığımız eleştiriler hala geçerli. Fakat, bu demek değildir ki, ÖDP bitmiştir. Ben, partinin fikriyatı ile ilgili yorumlarda bulundum. Ben, artık ÖDP'nin 4 yıllık birikiminin doğru şekilde kullanılması gerektiğini söylüyorum*,"⁽⁶¹⁾ deyip; "Sivil Anayasacılık"la meşgul olmaya soyunuyordu!⁽⁶²⁾ **Özetle Kongre'nin sonuçları, sarsılan "Birikim" taifesinin ricatına yol açmadı, onlar ÖSP üzerinden yürüttükleri operasyonu farklı kanallardan yürütmeyi sürdürdüler.**

ÖDP'deki II. Kongre eşiği muhtelif değerlendirmelere tabi tutuldu... Söz konusu eşiği Kemal İnal, "*Kuruluşundan itibaren ÖDP'nin içindeki en güçlü grubun tutumu işleri karıştırdı. (...) ÖDP, emek eklenli bir parti olarak güçlü bir sol şemsiye olmayı amaçlamıştı, ancak gelineen noktada içerdiği renkler gün geçtikçe soldu, ve şemsiye daraldı*,"⁽⁶³⁾ vurgusuyla değerlendirirken; "Beyaz Sosyalizm Olur mu?" sorusuyla İrfan Cüre de - "haksız ve asılsız" eleştirileriyle- şunları diyordu: "Beyaz sosyalizmin rengi, oldukça kirli beyazdır."⁽⁶⁴⁾ "*ÖDP'nin siyasal çizgisi ve mesajının ne olduğunu biliyoruz: (...) Partiyeye damgasını vuran beyaz Türk sosyalizmi! (...) Umarız, partiyeye damgasını vuran şoven beyaz Türk sosyalizmi karşısında muhalif olanlar, ne türden muhalif olduklarını kısa sürede netleştirirler. 'ÖDP yoksa, biz varız bu mücadele içinde' deyip, barış ve demokrasi bloğu içinde yer alırlar. Bunun dışındaki her yol, dipsiz bir kuyuda boğulmak olacaktır*."⁽⁶⁵⁾ "**ÖDP Konferansı ve II. Kongresi yapıldı. (...) ÖDP'de gerçekleşmesi ancak mu-**

cize olacak sonuç ortaya çıkmamış, bu parti maalesef bir düzen partisi olduğunu bir kez daha ortaya koymakla kalmamış, aldığı kararlarla sağcı ve şoven bir çizgide yürüyeceğini ilan etmiştir. Üstelik bu çizgi, eğer gerçekten uygulama imkânı bulursa, barış ve demokrasi mücadelesini baltalayabilecek entrikacı bir burjuva rekabetin tüm unsurlarını da taşımaktadır. (...) ÖDP'de uzunca bir zamandır varolan farklı eğilimler netleşmiş ve Devrimci Yol geleneğine dayanan (!) Özgürlükçü Sol grubun tümüyle damgasını bastığı bir parti haline gelmiştir. Parti birbiriyle bağıntılı iki temel konuda yani demokrasi ve Kürt Sorunu'nda ikiye bölünmüştür. (...) Kısacası ÖDP'yi ÖSD yapan kongre, demokrasi sorununda Türklerle Kürtlerin, tüm barış ve demokrasi güçlerinin birlikte mücadelesini savunanlara kapıyı gösteren bir kongre oldu. (...) ÖSD'nin liberal ve şoven çizgisine muhalif olanlara bundan sonra büyük görevler düşmektedir. Çevreci sosyalizmden dem vuranlara ama anti-şovenizm, anti-sömürgecilik, halklara özgürlük ve dayanışmayı unutmış bu partide, Kürt halkının özgürlüğünden yana olanların kendilerini özgürce ve eylemli olarak ifade edebilmeleri artık olanaklı değildir. Bu bir kopuş noktasıdır. Enternasyonalist sosyalistler, bu yol ayrımında bir karar vermek zorundadırlar.”⁽⁶⁶⁾

II. Kongre sonrası⁽⁶⁷⁾ artık yeni bir dönemdi... Bu kesite ilişkin ÖSP'li Zafer Aydın, “ÖDP solun, sosyalistlerin, devrimcilerin kendini eskimiş yanlarından arındırarak yenilenme hareketiydi. ÖDP'yi çekici kılan da yenilikçi söylem ve eylemleriydi. Ancak zamanla ÖDP tutuculuğun esareti altına girdi, olağan işleyen akla, rutine teslim oldu ve yenilenme çabalarından uzaklaştı. Konferansın politik atmosferi de bu tabloyu tescil eder nitelikte görüntüler sergiledi,”⁽⁶⁸⁾ derken; SEP'li Seyfi Öngider gerçekçi bir uyarıyı dillendiriyordu: “II. Kongrede ortaya çıkan tablo ve güç dengesi

ÖDP'nin aşağı yukarı ortasından, haydi bilemediniz diyelim, üçte bire üçte iki oranında bölünmüş olduğunu ve daha da kötüsü bunlar arasında ortak bir ruhi şekillenmenin ve siyasal işbirliği koşullarının ciddi ölçüde aşındığını gösterdi. Partinin yarısından fazlasına egemen olan bir gücün yaklaşık diğer yarısına, veya üçte ikisinin üçte birine karşı mücadele ettiği bir ortam siyasal bir kilitlenme ve örgütsel bir kaostan başka ne üretir?”⁽⁶⁹⁾

Aktardığım tüm tartışma, görüş ve gelişmeler Ufuk Uras'ın bilgisi dahilindeydi... Ufuk Uras'ın bunları çok sonrası “anlaması-algılaması” şaşırtıcı değil mi? Doğrudur aklın sınırlarını anlamak yeteneği çevreliyor. Anlamayan ‘akıl’sa anlamıyor. Çaresizliğin, yenikliğin öfkesiyle anlamamak için çalışıyor! Çünkü anlamamakta direnen akıl tarih ve gerçekten korkuyor... Ve de “Amerika’yı yeniden keşfeden” gayretkeşlikle çok korktuğu için çok konuşuyor... Konuştukça tasfiyeci postmodern moda yanılırlara⁽⁷⁰⁾ göz kırparak “yenileniyor”!

“Muharrem Sarıkaya,⁽⁷¹⁾ ‘Klasik soldan uzaklaşıp merkeze daha da yakınlaşmış, liberal ekonomiyle de uzlaşan, ancak onun katı kurallarından arınmış bir politik anlayışın’ sol cemahta geliştiğin”den⁽⁷²⁾ söz ederken, ÖDP'yi bir tasfiyeye mahkûm etmek isteyen bu “yenilenme operasyonu” konusunda dikkatli olmak gerek!

DİKKATLİYİM, DİKKATLİYİZ, DİKKATLİ OLSUNLAR! Çünkü “Eskiden söz içeriği aşıyordu, şimdi içerik sözü aşıyor”!⁽⁷³⁾

Dipnotlar

1 23 Şubat 2001 tarihli ÖDP Ankara İl Konferansı'nda yapılan konuşma metni.

2 Necati Cumalı.

3 Ufuk Uras, V-Özgürlük, No:73, 25 Şubat 2000, s.4.

4 Mevlüt Ülgen, “KESK Kongresinde Neler Oldu? Parti Yasanı KESK Kongresi Dikkate Alınmadan Şekillenmeli”, 31 Ocak 2001.

5 Özkan Pektaş, Radikal, 3 Şubat 2001, s.3.

6 “İç huzura, hiçbir görüşü olmamak kadar iyi gelen bir şey yoktur” (Georg Christoph Lichtenberg, Aforizmalar, çev: Tevfik Turan, Dost Yay., 2000, s.43.)

7 deyip ekliyor: ‘Partinin kendisine karşı suç işleyenlere ilgili disiplin düzenlemeleri ile yanıt vermesi anlamıdır. Ancak asıl önemlisi partiyi yeniden kurma, inşa etme ve yapılandırma açısından bu sürecin bir kilometre taşı olarak görülmesi ve değerlendirilmesi gerektirir. Fiilen ayrı, ama hukuksal olarak ayrı olmayan bir biçimde devam etmek ÖDP açısından bir lükstür ve ÖDP'nin buna

tahammülü yoktur.” (Çınar Gazetesi, “Farklılıkların Bileşkesi ÖDP'den Kriz Sesleri Geliyor... ÖDP Aynışmanın eşliğinde”, Yıl:4, No:171, 31 Ocak 2001, s.5.)

8 Bak: Y. Özgür, Geleceğin Dinamosu Parti, m Devrimci Proletarya Yay., 1999.

9 Bak: Mahir Sayın, Sosyalist Demokrasi İçin Kurtuluş Dergisi, “Dayanışmanın/Mutabakatın Partisinden Rekabetin Partisine”, No:6, Ekim 2000, s.16-23.

10 Bak: Yücel Sayman, 2000'de Yeni Gündem, “F-Tipi Yüzlerce Ölü Anlamı Taşıyor”, 19 Temmuz 2000, s.4; Tanıl Bora, Radikal İki, “Özel Hapishane Önerileri”, 14 Ocak 2001, s.5; Vahit Bıçak, Radikal, “Cezaevleri Özelleşebilir”, 8 Ocak 2001, s.9; Işıl Özgentürk, Cumhuriyet, “Soru 1: F-Tipi Cezaevlerinde Durum Ne?”, 4 Şubat 2001, s.12; Mehmet Esatoğlu, İnsancıl Dergisi, “F Dönemine Yapılanmalar Aydınlar”, Yıl:11, No: 2001/02, Şubat 2001, s.14-17; Radikal, “F-Tipi Sorun Yumağı”, 30 Aralık 2000, s.7; Rasin Toprak, Mazlum-Der Bülten, “F-Tipi Cezaevleri”, Yıl:2, No:18, Eylül 2000, s.15-17; Cumhuriyet Dergi, “Operasyonun Ardından F-Tipi”, No:774, 21 Ocak 2001, s.12-13; Musa Üzer, Haksöz Dergisi, “F-Tipi Özgürlüğü”, No:119, Şubat 2001, s.23-24; Ömer Ekşi, Mazlum-Der Bülten, “Türkiye'nin Cezaevleri Sorunu: ‘Yüksek Güvenlikli Hücresel’ Ya da F-Tipi Cezaevleri”, Yıl:2, No:17, Ağustos 2000, s.4-13.

11 “Duygularımız iki uç arasında sürekli gidip geliyor. Mağduriyet duygusuyla kendini öldürerek toplumu ve devleti cezalandırmaya çalışan mahkûmlara acırken, bir anda onların isyanına isyan ediyorsunuz. O sırada hapishane kapılarında korkuyla bekleyen aileler ekranda gözüne çarpıyor. Derin bir kederle kapılıyorsunuz. (...) Toplumsal pusula ne doğruyu ne de yanlış gösteriyor. İkisi arasında sürekli oynuyor. Bu ortamda iki taraf, yani devlet ve mahkûmlar arasında eşit mesafede durmaya çalışmak mümkün. Ama çok zor. Belki de doğru değil. (...) Ama asıl imkânsız olan, kendi tuttuğu tarafı iyi, karşı tarafı kötü bilip, söylemini bunun üzerine oturtmak... Lao Tzu M.Ö. 6. yüzyılda yaşamış bir Çinli bilge. Bazı sözleri içinde yaşadığımız duruma epeyce uyuyor. Benim kötü birerimle şöyle diyor Lao: ‘En güzel silahlar bile kötülük araçlarıdır.../ Barış zamanı uygarlaşan insan Savaşta aşağı doğasına döner.../ Düşünceli insan için acı bir kabuldür. Başka çarenin kalmaması.../ Zafer güzellik değildir/ Zaferin güzel olduğunu sananın öldürme isteği var demektir.../ İnsan ölümü yas gerektirir/ Zaferini zi ceme töreni gibi kutlayın’...

Adalet Bakanı sayın Türk'ün tavrı Lao'nun tavsiyesine uyuyor. Acaba kendisini iyi herkesi kötü görenlerin tavrı nereden kaynaklanıyor? Lao sanki onlar için söylüyor: ‘İnsanlar bir kez hayatın doğru yolunu kaybetmişlerse/ Sevgi ve dürüstlük kuralları çıkar ortaya/ Öğrenme çıkar, yardımseverlik çıkar/ Sahtekârlık egemen olur/ Çatışmacı aileyi zayıflatır, İyi babalar çıkar ortaya, sorunlu oğullar./ Ülkeler kötü yönetimden sarsılırsa, Sadık bakanlar çıkar ortaya./ Yani bizim erdem dediğimiz birçok meziyet, aslında hayata bir nedenle doğru yoldan çıkmamız sonucu, bir tür telafi mekanizmasıyla kayıbmış örtmek için oluşturduğumuz şeyler. Özleri yok. İçleri boş. Sahte... İlginçtir, Lao'dan 2500 yıl sonra Freud bu karakter özelliklerine ‘tepkisel oluşumlar’ (reaction formation) diyor. Bu kişilik türü içindeki kötü duyguları gizlemek için sevgiyi, dürüstlüğü, yardımseverliği ağızlarından düşürmüyor. Terörist oluyor, mağduru zalime karşı koruyor. Devrimci oluyor, ezilen sınıfı kurtarıyor. Barışçı oluyor, ama yalnız devlet şiddetini önlemeye çalışıyor. Amacı kendi saldırganlığını gizlemek. Saldırganlığına meşruiyet kazandırmak... Acaba entelektüel, hayatının başlangıcında geçirdiği büyük travmaların çıkaramadığı acısını telafi için, zekâyla ‘seven’, ‘dürüst’ ve ‘yardımsever’ olan mı? Eğer cevap olumluysa, Lao'nun değerlendirmesi çok ağır.” (Gündüz Aktan, Radikal, “Normallik”, 25 Aralık 2000, s.11.)

12 Milliyet, 23 Aralık 2000.

13 Berna Şahin, 2000'de Yeni Gündem, 24 Ocak 2001, s.4.

14 Ahmet Işık, Radikal, 30 Aralık 2000, s.7.

15 Evrensel, 5 Ocak 2001, s.3.

16 Kemal Göktaş, Radikal İki, “Yok Saymak Çözüm mü?”, 4 Şubat 2001, s.5.

17 Bak: Temel Demirer, Güney Dergisi, “Neden Buradayım?”, No:15, Ocak-Şubat-Mart 2001, s.24-25.

18 Arif Damar.

19 Georg Christoph Lichtenberg, Aforizmalar, çev: Tevfik Turan, Dost Yay., 2000, s.36.

20 Georg Christoph Lichtenberg, Aforizmalar, çev: Tevfik Turan, Dost Yay., 2000, s.93.

21 Georg Christoph Lichtenberg, Aforizmalar, çev: Tevfik Turan, Dost Yay., 2000, s.110.

22 Haluk Ağabeyoğlu, V-Özgürlük, “Özgünlüklerimiz”, No:74, 3 Mart 2000, s.2.

23 Bu görüşlerin bir de “Vakıf”çı versiyonu var: “12 Eylül faşizmi karşısında solun yaşadığı büyük yenilginin ardından (...) sol kitleler nezdinde edindiği faurasını yitirmiş, kendi içine kapanmak zorunda kalmıştır. Bu süreçte 70’ler soluna yönelik güya-özgürlükçü eleştirinin sol kadrolar üzerindeki etkisi de inanılmaz ölçüde yıkıcı olmuştur. Dünya ölçeğinde yaşanan sosyalizmin prestij kaybı da buna eklenince derin bir inanç bunalımı solu yanlış çıkış yolları aramaya itmiştir... Bu yanlış yolların ilkinin değişen dünya karşısın-

da dehşete kapılarak sosyalizmi bir kimlik gibi sarılamak olarak da tarif edilebileceğimizi ortodoksi özentisi oluşturuyor. Saf, katıksız bir kimlik olarak Marksist-Leninist olma arzusunun arkasında ne gibi bireysel arzu ve arzuların yattığını bilemeyiz. Bu yaklaşımın temel arımasını sosyalizmin çok yönlü bir saldırlı altında olduğunu, şu anda atak bir siyaset izlemenin mümkün olmadığı, kadroları tutmak ve günümüzün gelmesini beklemek gerektiğidir.

Diğer bir yanlış yol, Türkiye'yi solun neredeyse liberal tahayyülün kavramsal araçlarıyla mahk'ım eden, ideolojide, dilde ve hatıta jargonda yenilenme hareketi olarak da adlandırılabilir. Sahte yenilikçilik olmuştur. Bireyin ve özel hayatın keşfine dayalı bu tutumun siyasi bir yaklaşım farklılığından ziyade sosyolojik farklılaşmayla ilişkilendirilmesi mümkündür. Bu tutumun sosyalizmi estetiğe eden yaklaşımı 1960-1980 arası sol tarihi devrimci bir yorumla tabi tutmanın önündeki en ciddi engeldir. (...) Türkiye solunun hegemonik mücadele alanına yeniden dahil olmasının yolu hegemonik bir sol projenin iki yanlış yolu kat'ı bir biçimde mahk'ım etmesinden geçiyor. Bu sadece bir başlangıç için gerekli, ama mesele bununla bitmiyor. Öncelikle ödevimizi iyi yapmamız gerekiyor. 20 yıllık kesif cehalet dönemine son vererek, dünyada ve Türkiye'de yaşanan toplumsal dönüşümü analiz etmemiz ve bu analiz üzerine hegemonik siyaseti kurmamız gerekiyor. Siyaseti belirli bir alanla sınırlamayan, kültürel alan başta olmak üzere toplumsali her yönüyle kuşatan; doktriner rehberleri terk ederek kendi uzmanımı oluşturmaya çabalayan, kendi tematiğini arayan ve kuran bir siyaset tarzını solda h'kim kılınması gerekiyor. (...) Bu siyaset tarzına bir 'Devrimci Demokrasi' diyoruz." (Süreyya Tamer Kozaklı-Alev Özkazan, Mükemmel Dergisi, "Hegemonya Siyaseti, Sol ve Devrimci Demokrasi", No:14, 2000, s.24-25.)

24 Seyfi Öngider, Sosyalist Demokrasi İçin Kurtuluş Dergisi, "Ne Yapmalı: Gerçekçi Olup İmk.nsızı İstemeli!", No:5, Nisan 2000, s.9-11.

25 From: salih sayin <s1969sayin@balcab.ch>

26 Georg Christoph Lichtenberg, Aforizmalar, çev: Tefvik Turan, Dost Yay., 2000, s.92.

27 "Normal ruh sağlığının ölçütleri çalışmak ve sevmektir" (Sigmund Freud).

28 Saruhan Oluç, Bir Adım Dergisi, "Birlik Projesi Aşılarak Sona Erdi...", No:4, Mayıs 2000, s.11-12.

29 Saruhan Oluç, Bir Adım Dergisi, "ÖDP Kabuk Değiştirmiyor... Eski Olan Direniyor!", No:5, Eylül 2000, s.8-17.

30 Atilla Aytumur, Bir Adım Dergisi, "Dönüp Geriye Bakmak...", No:5, Eylül 2000, s.46.

31 Georg Christoph Lichtenberg, Aforizmalar, çev: Tefvik Turan, Dost Yay., 2000, s.47.

32 Ufuk Uras, 2000'de Yeni Gündem, "Aş Olmadan Aşk Olmaz", 10 Temmuz 2000, s.7.

33 O günlerde Ufuk Uras'ın da bilgisi dahilinde olan şu görüşler ifade ediliyordu: "ÖDP'ye yerlerine ancak örgütsel bir kimlik sunabildi, -o işi gruplara bırakıldığından ötürü- siyasi, ideolojik bir kimlik sunmaktan uzak kaldı." (Ayye Düzen-Altan Çarıkçı, Radikal İki, "Mevzu O Değil Hocam", 9 Nisan 2000, s.4.)

34 Ufuk Uras, V-Özgürlük, "ÖDP'nin Hiç Kahramanı Olmadı", No:73, 25 Şubat 2000, s.4-5.

35 Ancak işin halindeki bir "tarihin ürünü" olan ÖDP konusunda yazmak da kolay değil. Çünkü örgütsel hayatı ve faaliyetleri, örgüt içi ideolojik tartışmaları, üyelerin, taraftarların ve temsil edilen toplumsal grupların özelliklerini ve parti veya hareketin toplumsal-siyasal alan içindeki konumunu çözümlemeye gerekten kapsamlı bir yazıya denk düşen "Bir partinin tarihini yazmak, monografik bir bakış açısıyla bir ülkenin genel tarihini yazmak demektir." (A. Gramsci, A. Selections from the Prison Notebooks, Londra: Lawrence and Wishart, 1971, s.151.)

36 Ancak "imk.n" derken şu tür bir "popülizmi" de kastetmiyorum: "Türkiye'de umut vaat eden tek proje, ÖDP projesi olarak görünüyor. Ancak, devrimci kitle partisi olma iddiası ile kurulan ÖDP, bugün bu kavramın hakettiği toplumsala tabana oturmamıştır. Cılız da olsa seslendiği halk kavramına layık bir devrimci kitle partisi çalışması ve anlayışı geliştirmekten nedense imtina eden ÖDP'nin, bugün bu kavramı daha az telaffuz ediyor olması, iddia ettiği devrimci kitle partisi tanımlamasıyla uyumsuz gözükmektedir. Sosyalist solun toplumsal kesimlerle ciddi bir yabancılaşma ilişkisi içerisinde girdiği ve bu yabancılaşmanın giderek kronikleştiği geçirdiği hareketle, ÖDP'nin içinde yer alan sosyalistlerin halk ile kader birliğini yeniden canlandırması doğrultusunda bir iradenin açığa çıkarılması halinde, oldukça zahmetli bir sürecin çine girme olacaktır."

Bunun için egemen güçlere karşı halkın kendi geleceğine ve sosyalist sola güvenle bakmasını sağlayacak yeni bir toplumsal birliği ve mücadelenin nasıl canlandırılacağı, ideal bir modelden hareketle değil, bizzat Türkiye'nin özgün dinamiklerinden hareketle tartışılması ve içinde bulunulan tarihsel-toplumsal koşullara uygun bir toplumsal projenin ve mücadele anlayışının geliştirilmesi gerekmektedir. Bu tür bir tartışma, fikri olgunlaşma ve mücadele süreci için ÖDP önemli bir zemindir. Ancak mutabakat zihniyetine ve toplumsal iktidar yerine, parti içinde iktidar olmaya dayalı bir siyaset tarzının, bu tartışma sürecini demokratikleştirmekten ziyade, tıkdığı da bir gerçek. Bu nedenle, parti içinde fikri bir olgunlaşma-

yı sağlayacak bir tartışma zemininin oluşması yönündeki ihtiyacın da temel tartışma konularından biri olması gerektiği açıktır." (Berül Yazar, Mükemmel Dergisi, "Yeni Sol Üzerine 'Yeni Tezlerin Açılımları'", No:14, 2000, s.50.)

37 Bak: Ertuğrul Kırkçık, Radikal, "ÖDP: Tüketilmemiş Olanaklar...", 2 Nisan 2000, s.4.

38 Ufuk Uras, Yeni Binyıl, 12 Mart 2000, s.10.

39 Ali Bayramoğlu, Yeni Binyıl, "Sivilleşme", 22 Mart 2000, s.5.

40 Ufuk Uras, Cumhuriyet, 28 Şubat 2000, s.5.

41 Ufuk Uras, Cumhuriyet, 24 Şubat 2000, s.8.

42 Bak: Sosyalist Eylem, "Yine Devrim Yine Sosyalizm", Şubat 2000.

43 Bak: Devrimci Demokrasi, "Emekçilerin, Ezilenlerin Eşitlik ve Özgürlük Yürüyüşüne Devam Ediyoruz!", Ocak 2000: Özgürlükçü Sosyalizm Listesi, "Emekçilerin, Ezilenlerin Eşitlik ve Özgürlük Yürüyüşüne Devam Ediyoruz!", Şubat 2000.

44 Ekmek ve Gül Platformu, "ÖDP'yi Kendi Temelleri Üzerinde Yeniden Kurmak", Şubat 2000: Ekmek ve Gül Platformu, "ÖDP'yi Yeniden Kurmaya Çağır", Şubat 2000.

45 Sosyalist Politika, "ÖDP: Kongre Öncesi Son Değerlendirme ve Sosyalist Politika Önerileri", Şubat 2000.

46 Hareket Bülteni, ÖDP II. Büyük Kongresi'nde dağıtılan, "Yitmiş Bir Dünyayı Kuramaya Değil Yeniden Kurulacak Bir Dünyayı Aşkla Örmeye Benzer Devrimci Olmak" başlıklı belge. Şubat 2000.

47 "ÖDP I. Konferans'tan bu yana daralma içindedir. 'Gruplar' problemi, kuruluşun beri ÖDP içinde en çok tartışılan konulardan başlıklar. Bu gruplar: Geçmişten devralınmış ilişki ve hiyerarşileri sürdürülen, 'Eski siyasal kümelere' ÖDP içinde restore etmeye çalışan, 'Ayrı bütçeye, hukuka, hiyerarşiyeye ve kurallara bağlı çalışan yapılar' olarak varlığını sürdürüyor. Bu gruplar, üstelik, emeğin farklı kesimlerinin farklı değiller. Kendi iç dilleri, tarihsel ilişki ve çelişkileri olan birer sekt (tarikat) görünümündeler. ÖDP önmüzdeki süreçte bu tür bir 'gruplar koalisyonu' olarak yürütmeye. İnşa sürecinin çözmesi gereken temel problemlerden biri budur." ("ÖDP 2. Konferansı'na: ÖDP Projesine Sahip Çıkalım! Örgütsel Sorunların Bir Kez Daha Belirsiz Bir Geleceğe Ertelenmesi-Ne İzin Vermeyelim!", 26 Şubat 2000.)

48 "Dört yıl önce, verili evrensel sosyalizm deneyimlerinin, kendi yerli sosyalizm deneyimlerimizin ve en önemlisi de her birimizin kişisel ÖZELEŞTİRİSİ olarak kurulan ve somut bir GELENEK-İ BAŞLATAN ÖDP, geçirdiği dört yılın muhasebesini de aynı KARARLILIKLA, AÇIKLIKLA VE RADİKALLİKLE yapabilmelidir. (...) Kapitalizmi aşma perspektifine sahip ÖDP olarak, sistemin eleştirisini kitleler nezdinde yapamadığımız gibi onlara, bütünlüklü bir gelecek projesi sunmaktan aciz kaldık. (...) Daha da önemlisi ÖDP, karmaşık, bittirici, yabancılaştırıcı ve dışlayıcı sorunları yumağında beklemedi. (...) Bir zamanlar Deniz Baykal'ın en büyük tehlike olarak gördüğü 'CHP'nin ÖDP'leşmesi' bugün bizleri 'ÖDP'nin CHP'leşmesi' olarak tehdit etmektedir. (...) Gelinen nokta iç hayatımızda çoğulcu bir zemine teorik, politik ve pratik harmanlanmanın sağlanamaması, kitlelerle kurduğumuz siyasal ve moral bağların giderek azalması, partinin aşması gereken temel riski, zaafı olarak önmüzdə görev olarak durmaktadır. (...) Görünce başlıklarla karşılan ÖDP, gruplarla ÖDP kimliği arasındaki temel sorunu çözmemiştir. (...) ÖDP kimliğinde harmanlanma ve birey hukuku hemen hemen yok edilmiştir. (...) Parti Meclisi Salkama raporunu okuyanlar, kaçınılmaz olarak şöyle bir soruyu sormaktadırlar: Eğer MYK ve PM son derece ciddi böyle saptamaları yapıyorsa ve bunlar tasvirinden öteye geçmeyecekse, 'Bunları kim, niçin, neden yaptı, sorumluları kim?' Bu soruların özetleri ortaya çıkmalıdır. (...) En başta yönetici organlarda olmak üzere, devasa bir vurdumduymazlık egemendir." (Grupsuzlar/İstanbul, ÖDP II. Büyük Kongresi'nde dağıtılan, "Başka Türü Bir Şey Benim İstedim..." başlıklı bildirisi.)

49 "Eski grup aidiyetleri ile sınırlı olmayan bir ortak söylemi geliştirme çabasıyla sunulan 'Bir Dönemecin Eşiğinde' metni, parti içindeki grup aidiyetlerinden öte ortak bir partinin kimliğini geliştirilmesi ihtiyacına dayanıyor. (...) Bu süreçte katkıda bulunmak, partinin gelişimine katkıda bulunmak anlamına gelir. Geçen kongrede, farklı (Özgürlükçü Sol, Geniş Açı, Yeni Yol ve Bireyseller) listesinden seçilmiş olan ve şimdi bu çağrıyla yayınlanmış 60 PM üyesi, kendilerini bir platform sözcüleri olarak sunmaktan öte, bu süreçte bir tartışma zemini sunmayı ve bunun etrafında da bir ortaklığı öngörüyorlar." (Sinan Göksu, Bir Adım Dergisi, "ÖDP'de Kongre Tartışmaları: Yanlışta İsrar Etmek Neden?", No:3, Ocak 2000, s.65.)

50 "En korktuğumuz şey geliyor sonunda başımıza... Her birimiz benzer haldeyiz işte... Heyecanımızı kaybediyor, yeniden büyüyor, içimize kapıyoruz. (...) Çok yönlü eylemimiz, kişisel farklılıklarımız ve çok renkliliğimizle zengin ve yüceltilen bir varoluşu sürdürme şansını ve umudu giderek eksiliyor, azalıyor. ÖDP'nin aşkından, yenilenmesi, parçaları, farklılıkları açık ve toleranslı, yer yer belirsiz imgesi hızla hızla dağılıyor, her şey hızla katalanıyor. (...) Türkiye toplumunun yarınını kuracak olan imk.n ve dinamiklerini kendinde temsil iddiasını bu haliyle daha ne kadar sürdürebilir? Çağrılanındaki özgürlükçü vurgunun inandırıcılığı-

bu biçimiyle nasıl çoğaltabiliriz? En başta kurduğumuz o benzersiz hayali, bir 'gruplar konfederasyonuna' feda etmenin vebaline biz nasıl katlanacağız?" diye soran Erdoğan Özmen ekliyor: "ÖDP'yi ya kaybedeceğiz ya da yeniden, yeniden aynı koşullarla kazanacağız!" (Erdoğan Özmen, Birikim Dergisi, "ÖDP'yi Kazanacağız", No:128, Aralık 1999, s.88-89.)

51 "ÖDP Kongresi parti çoğunluğu ile SEP'in mücadelesine sahne oldu," diyor 'Sosyalist İşçi' ekliyor: "ÖDP Kongresi sadece bir defterin kapandığını gösterdi. (...) ÖDP Parti Meclisi Çalışma Raporu bir ibret vesikasıdır. ÖDP çoğunluğuna göre, Türkiye kapitalizmi krizini aşmıştır. Yani önmüzdeki dönem keskin mücadele beklenemez. Şeriatçı hareket yenilmiş, egemen sınıf mutabakatı oluşmuştur. Faşistlerin yükselişi geçici ve önemsiz bir olgudur. Kriz döneminde kurulan ve hiçbir şey yapmayı beceremeyen ÖDP, istikrar zamanında da, 'radikal demokratik muhalefeti' önüne koyacakmış. Kürt hareketi artık rejimi tehdit eden özelliğini yitirmiş ve sükun sağlamıştır. İşte tam da tartışılması ve mahk'ım edilmesi gerekenler bunlardır. (...) SEP'in hatası tam da buradadır. Raporun hakkındaki tek kelime etmemiştir. (...) ÖDP Kongresinde kazanan milliyetçilik ve AB oldu. Kürt sorununa yönelik sosyal şoven tutum kazandı." (Sosyalist İşçi, No:130, 3 Mart 2000, s.4.)

52 ÖDP'deki tartışmalara "taraf olma" konusunda Ufuk Uras'ın tartışılmasını gereken görüşleri şöyle: "Ben partinin içi değil, dışı bakan yüzü, sözcüsüyüm. Bir tek oyum var, beni destekleyen bir cemaatim yok. Ayrıca bazen havada su dövülüyor. Tartışmalar bir solculuk yarışmasına, ideolojik aynaya dönüşüyor. Katılanlar tatmin eden, ama toplumun işine yaramayan tartışmaların dışında kalmayı tercih ediyorum." (Yeni Binyıl, 12 Mart 2000, s.10.)

53 Nazif İfrazoğlu, Özgür Bakış, "ÖDP Siyaset'e Dönüyor", 27 Mart 2000, s.5.

54 Yıldırım Kaya, Cumhuriyet, 23 Şubat 2000, s.5.

55 Cumhuriyet, 4 Mart 2000, s.3.

56 Ufuk Uras, Yeni Binyıl, 12 Mart 2000, s.10.

57 Bak: Ahmet İnel, Solu Yeniden Tanımlamak, İletişim Yayınları, 2000.

58 Ahmet İnel, Birikim Dergisi, "Gelenekle Devrim mi, Gelenekte Devrim mi?", No:32, Nisan 2000, s.18.

59 Bak: Erdoğan Özmen, Birikim Dergisi, "ÖDP'yi Kazanacağız", No:128, Aralık 1999, s.88-89.

60 Bak: Birikim Dergisi, No:132, Nisan 2000: Ömer Laçiner, "Gelebildiği Yerde ÖDP", s.10-13; Erdoğan Özmen, "ÖDP'nin II. Olağan Konferans/ Kongresi Ardından: İnsan ve Ütopya", s.19-23; Ferit Benli-Kerem Ünüvar, "Parti Olmak ya da Olmamak", s.24-32.

61 Sabah, 25 Nisan 2000, s.6.

62 Ömer Laçiner, Sabah, 25 Nisan 2000, s.6.

63 Bu konuda bak: Ömer Laçiner, Radikal İki, "Sivil Anayasa: Bir Erginlik İspatı", 9 Nisan 2000, s.6.

64 Kemal İnel, Radikal İki, "ÖDP'nin Erken Solan Renkleri", 26 Mart 2000, s.6.

65 İrfan Cüre, Özgür Bakış, "Beyaz Sosyalizm Olur mu?", 25 Mart 2000, s.6.

66 İrfan Cüre, Özgür Bakış, "Göreve Sahip Çıkacak mıyız?", 9 Mart 2000, s.6.

67 İrfan Cüre, Özgür Bakış, "ÖSP", 2 Mart 2000, s.6.

68 Bak: Metin Çulhaçoğlu, Bir Adım Dergisi, "ÖDP Konferans Notları...", No:4, Mayıs 2000, s.16-18; C. Güneş, Sosyalist Demokrasi İçin Kurtuluş Dergisi, "ÖDP Konferansında Salkama Neyin Üzerinde Yaşandı?", No:5, Nisan 2000, s.9-10; Genç Kurtuluş, "Bir Kongre", Yıl: I, No:3, Mart 2000, s.22-23.

69 Zafer Aydın, Bir Adım Dergisi, "Rutin Dışına Çıkmak...", No:4, Mayıs 2000, s.13.

70 Seyfi Öngider, Sosyalist Demokrasi İçin Kurtuluş Dergisi, "Treni Sallamaya Devam mı?", No:5, Nisan 2000, s.3.

71 Bak: Murat Belge, Radikal, "Sol ve Gelecek Üstüne", 12 Mayıs 2000, s.9; Murat Belge, Radikal, "Eşitlik ve Özgürlük", 14 Mayıs 2000, s.9.

72 "Siyasette Yeni Arayışlar" başlıklı yazısında, "Bir süredir, 'yeniden yapılanma' iddeleri ve modeli tartışılıyor. Yeni yapılanma arayışının dinamoloğunu şu anda CHP'den Ercan Karakaş, Aydın Güven Gürkan, Seyfi Oktay, Fikri Sağlar, Şule Bucak'ın da arasında bulunduğu bir grup yapıyor. Geirilen model, 'sol düşüncesinin' Türk siyasetine, dünyadaki yeni anlayışla yerleştirilmesi. Avrupa'da 'üçüncü yol' olarak kendini yenileyen sol düşüncesinin Türkiye'de temsilinin sağlanması. Yani, klasik soldan uzaklaşp, merkeze daha da yaklaşmış, liberal ekonomiyle de uzlaşan, ancak onun katı kurallarından arınmış bir politik anlayışın yerleşmesi... 1980'lerin sonunda unutulmuş, eşitlik, sosyal adalet kavramlarına yeniden politikalardan yer vermeye başladıklarını hatırlatıyor. Bunun sonucunda Fransa, İngiltere, İtalya, Kanada, Brezilya, Arjantin, Peru, Güney Afrika'da iktidara geldiğini kaydediyor. DSP'nin de aynı anlayışla merkez soldaki yeni gelişmeleri tartışıp, politikasına taşımaması gerektiğinin altını çiziyor." (Muharrem Sarıkaya, Hürriyet, "Siyasette Yeni Arayışlar", 4 Şubat 2001.)

73 Mümtaz Soysal, Hürriyet, "Moda Yanılgısı", 6 Şubat 2001, s.13.

74 Karl Marx, Louis Bonaparte'in 18 Brumaire'i.

Söz bitmiştir!

Oturan ADAM

"Bir şeyden çok fazla söz etmeyiniz. Çok fazla sözü edilen 'şey' ne kadar ciddi bir şey olsa da ciddiyetini kaybeder.

Ve süreç içinde, bu çokça bahsedilen 'şey' toplum üzerinde ya kanık-sanmaya (alışkanlığa) ya da büyük bir korkuya, sinmeye, edilgenliğe yol açar."

SÖZ BİTERSE, EYLEM BAŞLAR!

B irakınız başka herhangi bir şeyi, iki arkadaş arasında bile, bir aile içinde bile sorunlar diyalog yoluyla çözümlenemeyince şiddet başlar. Hatırlatmakta yarar vardır ki; "ayrılık da bazen bir çözümdür." Bizim şimdiki gündemimiz ise karşı-devrimci zor ve şiddet. Daha doğrusu hapishanelerde yapılan katliam.

Özgürlük mahkumları, içerisinde bulundukları zorunlu koşullar gereği, TC. ile bütün diyalog yollarını bugüne kadar yüzlerce bedel ödeyerek denediler. Devlet'in verdiği cevabı, yalnız biz değil, bütün toplum izledi. Belleklerden silinmeyecek derin izler bıraktı. Metris, Mamak, Selimiye... Daha unutulmadı. Ya Diyarbakır? Kemal Pir'ler, Mazlum Doğan'lar, M. Hayri Durmuş'lar... Çivili sopalar ve demir çubuklarla linç edilerek öldürülen on devrimci kürt tutsağı, unuttun mu Diyarbakır!

İşte Ulucanlar; paramparça edilmiş on devrimci tutsak daha. Ve işte Burdur! İşkenceler, tecavüzler... Kolu koparılan bir devrimci mahkumun, köpeğin ağzında dolaşan kolu!

Terörle "İstiklâl Marşı" söylettirmeler, zorla "esas duruş"a dikilmeler, diri diri fare yutturmalar, dışkı yedi-

meler... ler.... ler...

Vahşet, TC'nin elinde anlamını yitirdi.

Devlet, bunlarla da kalmadı, F tipi denilen izolasyon ve tabutlukları da devreye soktu cevap olarak.

Yani TC, özgürlük mahkumlarına karşı bugüne kadar sürdürdüğü fiziki imhaların yanısıra "ruhun ölümü" denilen, ya da "sürekli işkence" anlamına gelen "sessiz ölüm" diye de adlandırılan F tipilerini devreye soktu. Devlet, özgürlük mahkumlarını "yaşayan ölümler" haline getirmek için bütün gücünü kullanıyor şimdi. Toplum bir bütün olarak izledi bunları.

İşte özgürlük mahkumları sözün, diyalogun bittiği, her türlü çabaya vahşetle cevap verildiği bu ortamda, Devrimci fedâkarlığın en üst sınırı olan "Ölüm Oruçları"yla karşıladılar faşizmin saldırılarını. Bu olayları bütün toplum gördü, izledi, izliyor.

Faşizmin 5. kolu faşist medya bile gizleyemez oldu durumu. Mızrak çuvala artık sığmıyor.

Herkesin şahit olduğu bir olay, döne döne aynı seyirciye anlatılmaz. Söz bitmiştir.

"GÜVENLİK GÜCÜ MÜ?

YOKSA

İŞGAL ORDUSU MU?

Toplum olarak seyrediyoruz; işçiler, ekonomik çıkarları için grev mi yapıyorlar? On cop iniyor, yüz cop kalkıyor kafalarının üzerinde. Memurlar zam için yürüyüş mü yapıyorlar? Polis panzerleri devrede. Doktorlar, öğretim görevlileri, avukatlar... Bir basın açıklaması mı yapacak? Bir bakiyorsunuz, sürükleniyorlar yerlerde.

"Aydınlar", küçük bir protesto yazısı mı kaleme alması? Haydi bakalım

hepsi DGM (Devlet Güvenlik Mahkemesi) önüne. Depremzede, battaniye ve çadır mı istemiş? En az dört tane karakol dikiliyor ertesi gün o yere.

Depremzedelere para mı yollanmış yurtdışından? TC el koymuş ve onlarca helikopter alıyor gözler önünde.

Kürtler, demokrasi (Bu da ayrı bir komedi ya) ve kimlik mi istiyor? Bakıyorsunuz, özel timler, yeni yeni oluşturulmuş silah ve ordular devrede...

Uzatalım mı? Peki, madem ki gerek yok uzatmayalım, ama şu kısa soruya da cevap arayalım, evet utanmadan; Hangi işgal ordusu şu faşist TC kadar "kendi" halkına zulmetmiştir???

Moğollar mı? Yunan Ordusu mu? İngiliz, Fransız, İtalyan, ABD işgalci güçleri mi? Hangisi?..

Üfurmeyin! Belge verin, istatistik gösterin. Çünkü belgeler ve istatistikler bizim elimiz de de var.

KORKU TOPLUMU

İşçiler zam talepleri için yürüyor, ellerinde faşist TC'nin sembolü olan "Türk"(!) bayrakları ile. Yer Ankara, yer İstanbul... Afrika veya Avrupa değil. Yaltaklanma bu; "Biz de Türküz!" verilmek istenen mesaj bu. "İyi, Türkçe dayak yiyeceksiniz!" Sendrom bu! Korkunun dışı bir başka türlü yansıması.

Kendine "aydın" diyen bir kaç demokrat konuşma mı yapacak, ya da yazı mı yazacak? "Sayın Cumhurbaşkanımız A.N. Sezer'in dediği gibi..." veyahutta; "Sayın Genelkurmay başkanımız H. Kıvrıkoğlu'nun ima ettiği gibi..." ile başlıyor söze, yazıya... Kendisi olamayan bir kişilik. Hiçleşmiş, kişiliksizleşmiş bir "aydın", resmi faşist ideolojiye (Kemalizme) dayanarak, sözüm ona bir başka faşist uygulamayı eleştirmek için kendine

bir başka faşisti dayanak olarak gösteriyor. Onur yok! Korku toplumu olmuştuz!

Her an "küçük bir yanlışlıkla evimiz basılabilir" infaz edilebiliriz, ya topluca ya da çocuklarımızın gözleri önünde. Belki de, infazdan sonra biri cesaret edip sorabilir. "Bu ya da bunlar kimdi?" diye.

Ve bir çırpıda falanca örgütün lideri olarak, kanlı fotoğraflarınız sergilenabilir. Genelkurmay'ın sesi olan, "Hürriyet" ve "Sabah" gazetelerinde.

Sokakta kaybedilebilirsiniz güpe gündüz, sırf şu topluma gözdağı vermek amacıyla. Korku çeşitli yöntemlerle bilinçli olarak büyütülüyor.

Hem bakın, öğretmenler bile ağıltan kıvrandıkları halde simit satıyorlar mı? Sizin de mücadeleye gücünüz yoksa bir şeyler bulup satın. Satacak hiçbir şey bulamıyorsanız eşinizi dostunuzu, çocuğunuzu, bacınızı satın. Satın ki; Manukyanlar vergi rekortmeni olsun bu ülkede ve şu devlet yalnız faşistliği ile değil, pezevenkliği ile de övülsün, hem de sekiz sûtuna manşet atarak, "İşte vergi rekortmenimiz bu" diye. Kızmayın! Elbetteki çok "müslüman" bu devlet, elbetteki müslüman mahallesinde salyangoz satılmaz!" Ama görüyorsunuz bu müslüman ülkede; kadınlarımız, kızlarımız hatta erkek çocuklarımız pek ala satılıyor. Ve madalya takıyor bu satıcılara yine bu devlet. Korkuyoruz! Korktukça kişiliksizleşiyor, kişiliksizleştikçe daha çok korkuyor ve insanlıktan çıkıyoruz. Kadercilik, sinme her zorbalığı boyun bükme toplumu yerleşiyor. Ne yapmalı? Nasıl bu korkunun çemberini yırtacağız, nasıl bir yol izlenmeli?

KORKUNUN KAYNAĞI "DEVLET"

Bizi bu kadar silik ve korkak hale getiren kim? Devlet! Ne aklımıza geliyor, devlet deyince? Ordu, polis ve bunların illegal kuruluşları olan

MİT ve Kontr-gerilla, bir de parlamento(diğer kurumları saymıyoruz) "Yalnız saydın" diyeceksiniz, hayır doğru, bu ülkede devlet deyince akla, önce ordu gelir, diğer kurumlar bu faşist ordunun sadece ve sadece aksesuarıdır. Parlamento. da öyle. Ordu ve polis teşkilatı deyince de akla gelen "silahlı kuvvetler" denilen güç. İşte devlet denilen kurumun, yaptırım kaynakları.

Devletin söylediği bir karara uymazsanız ne olur? Bunlar devreye girer. En ufak ekonomik talepte bulunan işçinin, köylünün, en küçük demokratik istekte, "aydının, memurun, öğrenci gençliğin başında parçalanıp coplar, polis kanalıyla devreye girer, eğer polis az gelirse, orduyu görmüştür bu toplum karşısında. Kayıplar, gözaltılar, işkenceler hep bunların eseri. Demek, devlet denilen organ (burada TC'den bahsediyoruz) bu korkuyu bir baskı gücüyle, bir zor aygıtıyla yani ellerinde silahları olan örgütlü bir teşkilatı ile bize yaşıyor, kararlarını uyguluyor, toplumun en ufak isteğini bu yolla bastırıyor.

Haklarınızı, yaşamınızı baskı altına alan bir silahlı faşist güç karşısında hakkımızı ve yaşamımızı savunabilmek için önümüze koyulan ya da tek çıkış kapımız olarak ne kalmıştır? Silahlanmak! Eli silahlı faşist bir güce karşı koymanın tek yolu, yine silahlı devrimci bir gücü ortaya çıkarmakla mümkün olacaktır. Eğer bir halkın, kendi bağımsız silahlı bir ordusu yoksa, o halk bir hiçtir! (Doğrudur bu laf) Ezilmeye, kaderciliğe itilmeye, silikleşmeye, kişiliksizleşmeye mahkûmdur.

"TARAFSIZLAR"

Çalışıyor musunuz herhangi bir işte? Vergi veriyor musunuz bu devlete? İsterseniz tam tersinden soralım.

Çalışmıyor musunuz? Ekmek, yemek yiyor musunuz, su içiyor musu-

nuz, sigara kullanıyor musunuz, elbise giyiyor musunuz, radyo dinliyor musunuz, kitap okuyor musunuz?..

Bütün bunların üzerinden devlet bir pay alıyor ve siz istemeden de olsa bu devlete "vergi" veriyorsunuz, bu faşist çarkın bir dişlisinin parçası haline getiriliyorsunuz.

O zaman tarafsız değilsiniz! Eğer yaşanan bunca katliamda bunca faşist devlet teröründe, kurban değilseniz, inanın ki siz bir katilsiniz! Tarafsız hiç değilsiniz!

Çünkü; bu faşist sürünün elindeki bütün silah ve mühimmat malzemelelerinin tümünü siz finanse ediyorsunuz!

Evet, şu doğru dolaylı da olsa bir tarafsızlık yok ve siz bir tarafsızsınız!)

PROLETER DEMOKRASİ VE ÖNDERLİKLER

"Kamil adam hatayı önce kendinde arar.

Cahil adam ise kendi dışında"

19 Aralık'da TC'nin, hapishanelere yönelik başlatmış olduğu toplu saldırı ve katliam ve de ardından gelişen sokak gösterileri şu gerçeği, bir kez daha gözler önüne serdi, nerede bu önderlikler?

Kitleler gözlerini sokaklara ve dağ başlarına dikmiş kıran-kırana bir savaşım beklerken, her zaman olduğu gibi hayal kırıklığıyla gözlerini yere indiriyorlardı; "demek bu devlet'le gerçekten başedilemezdi". Korku büyüdü. Karayılan Ecevit ve onun "adalet" Bakanı H. Sami Türk, "Cezaevi operasyonları, sandığımızdan daha az bir zayılatla atladıldı" derken, çoğu örgüt ve önderlikler "32 ölü yüzlerce yaralı ve sakat, faşizme az gelmiş" diye başladılar propagandalarına (Bu yazı kâğıda dökülürken şehit düşen özgürlük mahkûmu sayısı bu kadardı.)

Talihsiz bir yazıdır bu, hiç yazmak istemezdim ama sormak gerekiyor, bu faşist sözcüler bu lafları ederken

bu "yorumu" mu kastediyordu? Hayır! Hem de bin defa hayır!!!

Bu faşist sözcüler, bu sözcüklerle hapishanelerden daha fazla ölü, daha fazla bir direniş beklemiyorlardı. Çünkü, hapishanelerde ki özgürlük mahkumları direnecekleri en son noktaya kadar kan-revan direndiler. Hiçbir mevziyi dövüşmeden terk etmediler! Vuruldu, yakıldılar diri, diri, dipçiklendiler, yerlerde sürüklendiler ama boyun bükmediler!

Elinde kendini savunacak hiçbir malzeme olmayan bir insan başka nasıl direnebilir? İşte onlar, bunu bizlere gösterdiler, "ölmek var ama, boyun bükmek yok!" Bunu kim inkâr edebilir!

Ama burjuvazi bu lafları ederken kastettiği bu muydu? Elbette değil! Faşizmin sözcüleri "beklediğimizden daha az zaiyat oldu" derken, kastettiği içerideki özgürlük mahkûmlarının yoldaşları, partileri, örgütleri denilen dışarıdakilerin tavrıydı! Burjuvaziyi şaşırtan bu olmuştu, yani sadece taşlı sopalı saldırılarla sınırlı kalmasıydı dışarıdaki olayların. İşin itirafı ve gerçeği, burjuvazi bu lafları ederken; örgüt ve partilerden daha radikal eylemler bekliyordu, ama yanılmıştı. İtiraf değil, gerçekten sevinç ifadeleri idi bunlar, burjuvazi açısından ve haklıydı bu lafları ederken faşist sözcüler! Kitleler ise bir kez daha hayal-i süküta uğradılar. Ne 11 Aralık'ta iki halk düşmanı polisin ölümüyle sonuçlanan eylem, ne 3 Ocak 2001'de Şişli Emniyet Müdürlüğüne yapılan intihar saldırısı, ne de 11 Ocak 2001 tarihinde Şirinevler'de ki devriye gezen polis otosuna yapılan saldırı, halkın yüreğini soğutabildi (bu yazı 12 Ocak 2001 tarihinde kaleme alındı) TC'nin sözcüleri haklı çıkmıştı, faşist TC vurduğuyla kalmıştı.

İşte (tekrar edelim) TC'yi sevinderen buydu. TC hem amacını gerçekleştirdi, (hücreye sokarak özgürlük mahkumlarını) hem de 32 canımızı aldı elimizden şimdilik, çünkü; içerideki yoldaşların kavgası daha sürüyor!

İşte özgürlük mahkumları sözün, diyalogun bittiği, her türlü çabaya vahşetle cevap verildiği bu ortamda, Devrimci fedâkarlığın en üst sınırı olan "Ölüm Oruçları"yla karşıladılar faşizmin saldırılarını. Bu olayları bütün toplum gördü, izledi, izliyor.

Ama örgütler, partiler, bu sözlerden dersler çıkarıp kendi konumlarını duruşlarını gözden geçireceklerine, topu yine burjuvaziye atıp "32 ölü, yüzlerce yaralı faşizme göre az zayılatmış" diyerek kendilerini yaşanan olaylardan adeta soyutlamış, sanki kendileri hapishanelerde katledilen yoldaşlarının bir parçası değillermiş gibi, sanki bu kavgada esas yükü göğüslemesi gereken kendileri değillermiş gibi, olayı "hapishaneler ve devlet" ikileminde kamuoyuna yansıtmışlar, kendilerini olayların -kavganın- dışında bir seyirci gibi ele almışlardır.

"PROLETER DEMOKRASİ"

Her zaman söylemişimdir (evet, bir muziplik olarak) "soruyu cahiller sorar" diye. Bugün cehaletim üstümde. Sahi, bu ülke(ler)de kaç tane devrimci örgüt ve grup var?

Klasik deyimle altmış tana örgüt ve parti var değil mi? Türkiye ve Kürt illerinde...

Bizde çok ciddi bir problem var, amma ne?

Sanki birileri içimizde filizlenmiş olan yemyeşil bir dalı kırdı. Umutlarımız süt beyazı olup akıyor o daldan. Artık şehit düşen yoldaşlarınızın ardından ağlamaktan başka bir seçeneğimiz kalmamış gibi. Kadercilik ve kedercilik yerleşiyor üstümüze.

Birisi yoldaşlarımızı aldı elimizden; kokusuna, sevincine, müzipliğine, bazen de gıcıklığına alıştığımız yoldaşlarımızı. Bir anda gitti onlar.

Artık ne sevmek, ne gülmek ne de kıran-kırana tartışmak... Onlar artık yok. Her mevsim sonbahar oldu bize.

Sadece mevsimleri değil, renkleri de karıştırdık galiba; hangisi kırmızı, hangisi beyaz, hangisi sarı...

Elimde değil, aklıma takılıyor işte; "Dün sırf kendilerinden ayrıldığı için düşman ilan edilen ve sokak ortasında kendi örgütleri tarafından öldürülen devrimciler geliyor aklıma... Bu örgütler TC'nin bu saldırıları karşısında neredeler? Bizden biraz farklı düşünüyor diye, kolundan tutup fırlatıp attığımız arkadaşlar geliyor aklıma; "Sen partimize oportünist demisin doğru mu?" diye üzerine çullandığımız yoldaşlar...

Bazılarını da biz öldürdük "karşı-devrime hizmet ediyordu" diye. O düşmanımızı çok eleştirdiğimiz "yargısız infaz" pozisyonuna biz düştük. Ve dönüp bir kez olsun arkamıza bakmadık "hele biz neler yapmışız" diye. Bakanları, hatırlatanları, ayıpladık, korkuttuk, üzerine yürüdük, "niye bizi, bize anlatıyorsun" diye. "Proletaryanın Diktatörlüğü'nün ne anlama geldiğini "gösterdik" onlara.

Öyle bir hale geldik ki, sanki gücü yeten-yetene.

Şimdi hapishanelerde çok boyutlu bir katliam var, devletin terörü inmiş sokaklara, en ücra köşelere.

Bir şeyden çok fazla söz etmeyiniz. Çok fazla sözünü ettiğiniz şey, ne kadar ciddi bir şey olsa da ciddiyetini kaybeder. Ve süreç içerisinde bu çokca bahsedilen "şey" toplum nezdinde, ya kanıksanmaya (alışkanlığa) ya da büyük bir korkuya, sinmeye, edilgenliğe yol açar.

Faşizmin yaptığı göz önündeki katliamları, birde sizler, bizler, bozuk plak gibi döne döne anlatarak, bu topluma güven verip, bu korku toplumunu böyle diz çökerek feryat etmeyle ayağa kaldıramayız. Korkunun çemberini, günahsız kilise korosu haline gelen "propaganda"larla kıramayız. Unutmayınız, bu halk sorar birgün, faşistler, bütün bu anlattıklarımızı yaparken, peki siz ne yaptınız?

Söz bitmiştir aslında...

“Üç Ağız” Üçgeni

Mustafa ÖZ

İnsan, sürekli devinim içindedir. Bu devinim, kişinin kendi kendisiyle olduğu kadar çevresiyle, doğayla da sürüp gitmektedir. İnsan, çevresindekileri, olayları-olguları sorgulayarak, eleştirerek kendi zamanının “doğrularını”, “gerçeklerini” aramaktadır. Zaten ‘insan’ olmanın başka bir anlamı da doğruların, gerçeklerin bulucusu, bilicisi ve onlar arasındaki ayrımları bulabilmesiyle onları eleştirebilmesiyle olanaklıdır. Hele ‘eleştiri’, kılı kırk yaran zeki ve duyarlı insanların işidir.

Her kişinin bilgi torbası, dünyaya olaylara, nesnelere bakış açısı başkadır. Onları algılayış, sergileyiş ve yorumlayış gücü de değişiktir.

Özgür ve eleştirel düşünce, kişinin “sorumluluk bilincini” geliştirir ve onun ‘kişiliğini’ oluşturur. Daha önceki “eleştirel gerçekçiler” olmasaydı bugünkü dünya romanı, sanatı zirvelerde olmazdı. Eleştiri, bir ‘akış’tır, önüne gelen tortuları sürükleyip bir kenara iter. Tortuların yerindeki yeni oluşumları alarak akışını sürdürür gider. Belki de insan aklı da bu ‘akış’ın özünde olabilir...

Stoacı Zenon, “*Kişi ancak acı çekerek gerçeğe ulaşabilir*” demiş. Ben olsaydım, kişiyi ‘çocukluğundan itibaren eleştiri yağmurunun altında yıkar ve yetiştirdim’ derdim...

Her ortaya atılan düşünceye, yazılan yazıya, konuya gelen eleştiri, bir anti-tez niteliği taşımaktadır. Eleştirilen tez’le ona gelen anti-tezin çatışması, ortaya çıkacak ‘sentezi’ oluşturacak, okuyucunun, dinleyicinin önüne koyacaktır.

Benim, Uzun Yürüyüş’te yayımlanan “Üç Ağız” düşünsel yazım da genç yoldaşların kafalarında bazı soru ‘im’leri oluşturmuş. Bu arkadaşlar gerek kendi aralarındaki sohbetlerde, gerek dergiye yazdıkları mektupla, gerekse Gülüzar bacının yaptığı gibi eleştirel yazılar yazmışlardır. Bu yoldaşlar, (bana göre) toplumun en duyarlı, en aydın kişileridir. Böyle kişi-

lere, ortaya döktükleri eleştirel gerçeklere saygı duyuyorum.

Ben de kendime göre bazı imgesel gerçeklerden hareketle böyle bir ‘düşünceyi’ ortaya döktüm, “*Toplumda üç ağız vardır*” dedim. Bunları yine kendi düşünüşüme göre betimlemeye çalıştım. Bu açıklamaları yaparken de doğada, varlıklarda, toplumlarda ve kişilerde var olan diyalektik yasaları göz önüne aldım. Öyledir, doğanın her alanında, varlıkların içselliklerinde, kişi ve toplumlar da üç ağız, yani ‘üç uç, üç yan’ bulunmaktadır. Bu üç uç, başka anlatımla, üç antagonis, var oluşun özünü belirlemektedir. Bunun adı da ‘diyalektik’tir. Benim o yazının simentiği de bir diyalektik anlayışı ifade etmektedir. Diyalektik açıklamada ‘tümdengelim’ yoktur, tersine tümevarım vardır. Başka bir açıdan, benim genelleştirme (soyutlama) mantığım, Aristot mantığı değildir.

Bir zamanlar Aziz Nesin de “*Bu milletin yüzde altmışı aptaldır*” demiştir. Bu bir soyutlama değil midir?.. Genelleme insanda nasıl oluşmaktadır?.. Kişinin toplum pazarından aldığı izlenimler, duyular, deneyler, bilgiler, insan imgesinde bazı soyutlamalar oluşturmuştur. Kişinin dışından gelenler, o kişinin beyin deposunda elenerek soyutlamalar oluşturmaktadır. Soyutlamaların ürettiği kavramlarla da genel düşünceler ortaya çıkmaktadır. İşte kişi bu soyutsal kavramları, yaşamın her alanında kullanabilmektedir. Öte yandan kişinin -yazılı, sözlü- ortaya attığı sav, dışarıdakilerin, nesnelerin görüntüsü, aynıdır değildir. Özellikle yazılan sanat-düşünce yazılarında dıştaki gerçekliğin değişmemiş formu değildir...

Bilindiği üzere önce bireyler, birey halklaşmış sonra da toplumlar oluşmuştur. Toplumlar, tarihin gelişim basamaklarında ve o basamakların üretim biçimlerine göre şekillenmişlerdir. Bunlar Kominal, Köleci, Feodal, Kapitalist, Sosyalist gibi küçük ya da büyük topluluklardır. Bu topluluklardaki ‘üretim ilişkileri’ne göre de birbirlerinden farklı “sınıflar” görüntülenmiştir.

Böylesi toplum biçimlerinin belirlediği, oluşturduğu kavramsal-soyutsal bir “genel hava” bulunmaktadır. Bu hava, kreasyon, yani yaratıcı bir havadır. Her toplumsal yapının kendine özgü sesleri, çığlıkları, dokuları, psikolojileri görülmektedir. Bu sesler, başka seslerle karşılaşarak (uçlar) başka bir toplumsal kişilikler oluşturmaktadır.

Marks, Engels, tarihi materyalizm teorisiyle “materyalist sosyolojiyi” ortaya çıkarmışlardır. O zaman, toplumsallığın temeli, ‘maddeye’ dayanmaktadır. Yine aynı bilgiler, toplumu ‘alt’, ‘üst’ diye iki bölüme ayırmışlardır. Asıl belirleyici olanın ‘altyapı’ olduğunu bilimsel açıdan doğrulamışlardır. Bu kertede asıl olan, kişilerin toplumdaki altyapısına göre formlaşacaklarıdır. Demek oluyor ki toplumdaki tüm bireyler, maddesel altyapının boyasıyla boyanmaktadır. İnsanların dilleri, dinleri, düşünceleri, söylecekleri şarkılar altyapının boyasının rengine göre görünmektedirler.

Toplum-sokak deyimleri, kavramları boyutlu olmadıkları için onları matematiksel olarak tanımlamak olası değildir. Ama bunların simentik anlamlarını yakalamak olasıdır. Ben, böyle soyutlamaları yaparken onların geliş temel somutluklarını da göstermek istedim.

Örneğin, sokağın temeli olan somutluk neler olabilir?.. Bunları da kişileştirirsek şöyle somutlayabiliriz: Bunlar, sistemin bozduğu, ezdiği, yozlaştırdığı, yabancılaştırdığı ve sürüledikleriyle Dostoyevski’nin, zeki insanların bir baltaya sap olmayanlarıyla bir baltaya sap olan aptalları ve Goncarov’un Oblomovları ya da Gogol’un “Ölü Canlar”ıyla, Cervantes’in Donkişotları, belki de Turganyev’in Bazarovları’dırlar. Ya da bazıları paradan kaçan Diyojen ile mülkiyetten kaçan Gandi’dirler. Belki de bazıları pesimist, optimist, ya da nihilisttirler ve geleceğin anarşi toplumunun hazırlayıcılarıdır. Bunlar yerdeki karınca kadar çokturlar, hem de çeşitlidirler...

A. Camus’u, “*sokaklardan başka yerde bilinç yoktur, çünkü tarih yalnız*

sokaklardadır" dediği gibi. Sokak, kendi 'insanlık' bilincini aramakta ve kendi tarihini yazmadadır...

Eleştirmen Gülizar bacı, benim sokak kavramsalımı, fakir-fukaranın oluşturduğu bir alan olarak algılamış herhalde. Hatta Goethe'nin Werther'in Acıları'ndan söz açarak Kürt halkının acılı yazgısını anamsatmaktadır. Kürt halkının acılarını bilmeyen, duymayan yoktur, ama bu insanlara acımak, onlar için gözyaşı dökmek, onalara popülistçe yaklaşmak neyi çözümleyecektir ki?... Zaten Goethe'nin roman anlayışı, "Romandaki kişilerden birisi mutlaka acı çekmelidir". Gothe, diyalektiği çok iyi özümlediği için her alanda olduğu gibi romanda da kişinin iç duygularında da "zıtların birliği" yasasını önemsemiştir.

Kıscacı, boyutları olmayan kategorileri anlamak, anlatmak elbette güçtür. Bu güçlük, birinci 'ağızda olduğu gibi diğer iki ağız'da da karşımıza çıkmaktadır. Yani sokak, çeşitli renklerin, çeşitli katmanların, dillerin harmanlaştığı semantiği de olmayan bir 'alan'dır. Öyleyse sokağa biz, "Durgun Akardı Don" diyebiliriz... Her kategoriye bir de "felsefe" uydurursak, sokağın felsefesi, "Kapıldım gidiyorum bahtımın rüzgârına" olabilir...

İkinci ağız dediğim "militan ağız"ına geldiğimizde de kuşkular çoğalmaktadır. Devrimci militan yoldaşların bu konudaki kuşkuları, 'sabırsızlığı' canlandırmaktadır onlarda. Oysa benim militan için söylediğim söz gayet açıktır. 'Küçük burjuva' militancılığı dillendirdim.

"Militan"; geniş ve net anlamıyla "savaşçı" demektir. Militan, inandığı, bildiği bir 'dava'nın, bir kuramın, siyasal bir örgütün belirlenen amaçlarına ulaşması için kelle koltukta sürekli savaşan kişi olmaktadır. Öylese herkes birilerinin ya da kendisinin 'militan'ıdır. Baba ailenin, yoldaş yoldaşın; polis, MİT, bürokratlar, medya gibiler de 'devletin' militanıdır. Sonra burjuva siyasal örgütlerinin militanlarının yanında faşist düzenin kurulması için savaşan faşist militanlarla şeriatçı militanlar yok mu?. Bu tür militanlık küçük burjuva militanlığı değil midir?. Bunlar, kendi dar dünyalarında 'bencil' değiller midir?... "Mi-

litanlık" deyimini ta eskilere uzatırsak, peygamberler, çeşitli bilimadamları, Marks, Lenin, Mao vb. bilgiler, ortaya attıkları kuramın militanıdır. Bunların içinde en soylu militanlık, tüm dünya insanlığının kurtuluşu için çalışan devrimci militanlar bulunmaktadır. Devrimci militanlarla, küçük burjuva militanlarını bir kefeye koyup aynı ölçülerle tartmayız. Bu militanlıklardan birisi, insanlığın çıkacağı 'kuleleri' işaretlerken, öbürü de insanlara 'mezarları'nı göstermektedir.

Küçük burjuva militanları düzenden yana oldukları için onlarda güvence tamdır. Tüm olanakları elde ederler ve "olanakları" elde ettikçe de şımarırlar ve kişiliklerini kaybederek 'bencilleşirler'. Bunun canlı örnekleri Türkiye genelinde çok görüldü... Ama insanlığın devrimci militanları, çok büyük sıkıntılar içinde savaşmak zorunda kalmaktadırlar. Kısaca, devrimci militanlar birer Promethesus'turlar. Toplum için mutluluğu, kendileri için de 'eziyeti', 'acıları' seçerler. Bundan daha yüce insanlık soyluluğu olur mu?..

Toplumsal ikinci ağzının "militan ağız"ı değişimin nedeni şudur: Toplumsalda "durgunluklar", (bu sokaktır) öte yanda "hareketlilikler", (bu da militanlıktır) başka bir uç'ta da, "aykırılıklar" bulunmaktadır. Ya da durgunluklarla hareketliliklerin çatışmasından aykırılıklar oluşmuştur. (Bu da sanat ve bilimin ağız.) O nedenle ben bunları üç kategoride özetlemeye çalıştım.

Militan ağzının felsefesi de şu olabilir "Arap atlar yakın eder ırağı"...

Toplumdaki üçüncü ağız diye belirlediğim "Sanat ve bilim ağız"ına geldiğimizde de şöyle tamlama yapabiliriz: Toplumsallığın içinden süzülüp gelmiş ya da yukarıda belirttiğim iki antagonistten oluşmuş 'aykırılıklar' dizgesi, toplumun 'sanat ve bilim' ağzını ya da "uç"unu belirlemektedir. Bu ağızlılar, sürüden ayrılmışlar, düzenin sınırlarını aşmışlar, belli bir aşkın peşine düşmüş, daha sonraları da yeni sevdalara kapılmış olanlardır. Bu sınır tanımazlar, içinde bulundukları dünyadan başka, insanlık dünyaları hayaliyle derinliklere doğru yürüyenlerdir... "Sanatçı, sıradanlığı aşan tepkili kişidir" demiş. Afşar Timuçin. Ayrıca "İdeolojisiz sanat olmaz" demiş.

Eleştirmen Gülizar Hanım, "Her devrimcinin kaba sloganı olduğunu iddia etmek ne derecede vahim bir yanlış ise bir bilimadamının da(...) bilimi, insani temellere göre kullanacağına emin olmak da aynı derecede yanlıştır" deyip bilimin insanların zararına kullanıldığını bahisle atom bombalarının, nükleer enerjinin zararlarından söz etmektedir. Eğer bu sav, bilimin 'insanlığa zararlıdır' gibi bir tavrısa, bu daha da 'vahim'dir!.. 'Bilimin' insanlığa olan yararlarını saymakla bitmez. Bir Promethe, kendisinin yararı için ateşi çalmamıştır. Elektiriği bulup ortaya çıkaranlar, kendileri için değil herhalde tüm insanlık için onca zahmetlere katlanmışlardır...

Bilimadamlarının yaptıkları buluşlar, icatlar yapıp cisimleştikten sonra ortaya konur. Ortaya konan bu varlık nesne, bilimadamından çıkmış, toplumun ya da insanlığın "ortak malı" olmuştur. Toplumda kimler güçlüyse orataya konmuş olanı alıp istedikleri gibi kullanacaklardır. Bugün dünya burjuvazisi güçlü, o kullanıyor bilimi ya da verilerini. "Kullanma" sorunu, "güçlülüğe" bağlıdır. Machiavelli, "Bir suç vardır, o da zayıf olmaktır" demiştir.

Bugün dünya ve özellikle ülkemiz insanların tümü, burjuva kültürünün yağmuruyla ıslandıkça, proleter kültür oluşturulmadıkça, proleter bilinç buna göre düzenlenmedikçe, burjuvazinin çırası yanmaya devam edecektir.

Tüm bunlara karşın, çağımızdaki bilim ve sanatçıların bir kısmı proleteriyadan gelmişler, bir kısım da işçi sınıfından yana olmuşlardır...

'Diyalektik', bir bilimsel yöntemdir. Bu yöntemi, herkes kullanabilir. "Bunu sadece materyalistler kullanır, idealistler kullanamaz" diye bir sınır yoktur. Kullanma da bir 'sınıf kültürü'ne bağlıdır. Türkiye'de burjuva kültürü, yılların tozlayıp getirdiği idealist bir kültürdür. Bunu iyice canlandırmaya çalışan burjuvazi, bilimsel tekniğin ürettiği TV'leriyle, medyasıyla, olan düzenin kural ve yasalarıyla beyinlerin baskı altında tutulmasına karşın, ezilenlerin pedagojisini ortaya koyabilenler, proleter kültürünü canlandırmaya çalışanlara 'selam' olsun derim...

Umutsuzluk Diyarında Yaşanan Bazı Heyecanlar

Munzur DAL

Ne cins çalı ya da bitki türü olursa olsun, bahçelerin veya evlerin etrafındaki çepçevreler hep santim santimdir. O bitkinin kendine has, normalde olması gereken şeklini göremezsiniz. Çünkü makina el vasıtasıyla düzenli olarak kırpmaktadır. Burada otların farklı-özgür gelişmelerinide göremezsiniz. (bereket versin doğa kendi o muhteşem güzelliklerinin çoğunu bunlardan esirgemiş) Bir gün içinde bir yere çimenlik ekilebilir ya da kaldırılabılır. Hal böyle olunca gerçek çimlerde hep yaşamış gibi gelir. Yok öyle bizim ordaki gibi bir baharı ve sonbaharı beklemek. Hatta size belkide kendi dağlarındaki ağaç sayılarını, özelliklerini istediğiniz taktirde yüklemiş oldukları bilgisayar disketinden çıkarıp verebilirler. (Abartma olsa da aşağı-yukarı durum böyledir.)

Keyfiniz hayvanları görmek istediğinde (tabi iş saatleri dışında) hayvanat bahçesine gidebilirsiniz. Hatta aniden Ayı'yla iki metrede karşılaşmış olsanız bile ne sizin (ister dindar olun, ister ateist) yüreğiniz boğazınıza gelir, ne de "kurban olam Heso ne olur uzaklaş" dersiniz ya da Heso "nerden çıktı bu insanğlu kaçsam arımdan üstüne yüz katıp alay edecek, üstüne gitsen olaki adi herif tahlikeli olabilir" tereddütü geçirsin. Ya da ne bileyim Fillerin doğumunu -eğer görmek istiyorsanız, ki istememek büyük bir sohbet konusunu kaçırmak demek olacak. Çünkü TV ve Gazeteler günler öncesinden onu haber diye verirler- internetten izleyebilirsiniz.

Ya buranın insanı en çok ne düşünür neye bakar. Herhalde insanların en çok baktıkları yer kendi kollarıdır. Şimdi uyursam şu saatte uyanırım. Şu dakiklarda şunları şunları yaparım. Allah kahresin şu işimden zamanı biraz aşırıdım, galiba hasabım tutmadı. Tüh şu dakikadaki otobüsü kaçırdım, şimdi otomatikmen diğerlerini de kaçıracağım. Aman allahım işe şu kadar dakida kaldı. Oh be hemen hemen molamız gelecek bi güzel sigara içeyim. İşin bitmesine bir kaç dakika kaldı. İşten sonra şu saatlerde şunları yapar, şunlarla görüşürüm. (Ana-oğul farketmez saat usulüdür.) Ayrıca verilen saatte değilde bir-iki dakika geç gidilginde huzursuzluk olur. Bu görüşmelerin illegal olmadığına dikkantinizi çekirim.) Aman allahım saatler yatma vaktinin yaklaştığını gösteriyor... Sağolsun buranın insanı bir konuda duyarlıdır. Olaki biri geç saatlerde dışarda ise diğeri hemen uyarır. Ayol yarın çalışmıyor musun? Biri şöyle tam ansızın dakikardan uzak gökyüzünü görmek ya da ne bileyim karşıya bakmak istemesin. Kafasına takılan sorunu çözemeyecektir. "Ya olmaz karşıdaki saat ile benimkinin arasında bir dakikalık zaman farkı var. Acaba hangisi yanlış" Bu yüzdendir buranın saatleri ve acenteleri ünlüdür.

Buranın insanı oldukça umutludur-mutludur. Çünkü bilimde korunç derecede ilerlemeler var. Artık hastalıklar çok önceden bilinip müdahale edilecektir. (Tabii o zamanda sigortacılar da bir tek sağlıklıları sigortalamazsa) Ya da ne bileyim çocuk doğmadan müdahale edilecektir.

Kız mı istiyorsun erkek mi? Söyle! Uslu mu istiyorsun yoksa kaslı mı? Hemen ona göre yapılsın. Her kas rahat edecek, oh.. ne demezsin. Bunlar ilerici ve de medeni insanlar. Rahatlığı bilemezler mi! Ya bir de bizim orada, kendileri yemez yedirir. Çocukları için canını vermekten kaçmaz annelerimiz. Bunları duyduklarında gözü kapalı "allah korusun hiç öyle olur mu? nasip nasılsa öyle olsun" diyen analarımız, "gerici" analarımız yok mu!

İşte böylesi bir mekanda Dünya Ekonomik formu toplanıyor. Dünyanın halen tamamen denetim altına alınmayan bölgelerine yönelik enikonu planlar tartışılıp karara bağlanıyor. Bu bölgeler doğaldır ki kapitalizmin hakim olmadığı bölgelerdir. Her şeyi biz belirleyeceğiz diyorlar. Artık bundan sonra nasıl insanlar olmamız gerektiğini de. Yönetici özellik taşımamız gerekiyorsa, biz karar vereceğiz, işçilik lazımsa onu da biz hallettiğimiz sakın endişelenmeyin diyorlar. Bakın diyorlar, genetik usullerimiz nasılda ilerledi. İstedığımızı (Bitki-hayvan-İnsan) istediğimiz şekilde yaratıyoruz-yaratacağız diyorlar. Yok doğallık, yok sevgi, komünallik bunların hepsi hikaye diyorlar. Bunların formülünü de "çözdük-çözeceğiz" diyorlar.

Haa sakın ha sakın! Olaki bu yapmak istediklerimize karşı gelmeyesiniz diyorlar! Siz nesiniz ki diyorlar! Hem söyleyin Cola'yı, Bira'yı Viski'yi hem bünyenizin alıştırığı bir sürü hapla vermezsek ne yaparsınız ha ne!.

İşte bu yüzden bunlar daha kapitalizmin halen hakim olmadığı yerlere

düşmandırlar. Oradakiler Cola'yı Bira'yı, Viski'yi hapları bilmezler, bağımlı degillerdir. Halen komunal, paylaşımcı, sevgisiyle has, gülüşüyle içtendirler. Doğaldırlar. Denetim dışı varlıklardır.

Bu efendilere yaprak dalı kadarda olsa ses çıkarmak, karış durmak günümüzün hafifsenemez görevidir. Yerine getirelim dedik, dediler. Tren istasyonunda bekliyorum. Tanıdık bir-kaç kişiden istasyondan kalkacağı söylenmişti. Hareket saati yaklaşıyor ama tahmin ettiğim bir-kaç insanın dışında pek bize yakın yok gibi. Acabaları çoğalttığım bir anda, insanı yerinde oynatacak, kendisine doğru bakılmasını, gitmesini irade dışında olsa sürükleyecek bir müzik duyuyor. Bir ben değilim, herkez o tarfa bakıyor. (Taşın dile geldiği anlar varmış) Bu müzik yamyam müziği, Afrika müziği, bizim müziğimiz. O da ne, caddeyi işgal etmiş istasyona doğru geliyorlar kara kediler. (Çoğunluğunu anarşistte olsa burada radikal kesimler bu tür eylemlerde genelde siyah giyinirler. Örneğin epey güçle eylemlere katılan Maocu bir yapılanma gibi)

Sonra Davos'a doğru gitmek için topluca trenlere biniyoruz. Tren içinde ayrı bir şenlik var. Müzik gurubuyla aynı bölüme düşmüşüm. Dilin ilk defa bu kadar önemsiz olduğunu görüyorum. Herbiri ayrı bir dilden konuşuyor. Fransızca, İngilizce, İtalyanca ve de çat pat konuştuğum Almanca. Gel gör ki kendimi çok rahat hissediyorum. Sanki her meseleyi öyle güzel konuşup hallediyormuşuz gibime geliyor. Davos'a gitmemiz için içinde bulunduğumuz Trenden inmemiz ve bir başka Treni almamız gerekiyor. Gerekli istasyonda iniyoruz. Teesh şimdiden, bilmem kaç km. uzaklıktan, bulunduğumuz istasyonun etrafı tel örgülerle, polislerle çevrili. İniyoruz. Görülmemiştir rayların üzerinde tek başınayken geçilsin, yasaktır. Ve burada ilk iş ya-

saklara uymaktır. Eğer orada bir yasak çiğneme varsa, bilin ki Avrupalı değildir. Rayların üzerinden geçip Davos'a gidecek olan peronun oraya geliyoruz. Trene üç dakika içinde binmemiz söyleniyor. Herkesin biliç altındaki devlettine olan güvenle biniyorlar/biniyoruz. Hemde asker usulü hızlı hızlı. Tren gitmiyor. Yok kalkış olmayacak. Karar veriliyor, diğer peronlardaki hiç bir trenin gitmemesi için istasyon tümüyle işgal ediliyor. Aklımızca radikal bir eylem, ama, belki devlet bundan memnun. Daha ileri gitmemizi nasıl olsa istemiyor. Yolda bekleyenlerde doğal olarak, nasıl olsa eylemcileri tepki duyacak. Bereket versin içinde bulunduğum grup öyle demokratik kesilmiyor. Kitleci kesilmiyor. Ya efendim böyle yaparsak teşhir oluruz demiyor. İstasyondaki beklememiz saatleri buluyor. Bir yere kıpırdayamıyoruz. Bir şeye yaltenilse (Örneğin Otoyolu işgali demesi) plastik mermiler, gazlarla eylemciler mahvediliyor. Yerimiz oldukça kötü. Manevra yapamıyoruz.

Tekrar Zürih'e dönmek istiyoruz. Bu sefer tren gelmişor. "Ya kardeşim bize tren gönderin geri gitmek istiyoruz" deniliyor (adamlar sanki "olur mu hiç durun biraz atışalım nerde o eski devrimcilik" der gibiler. Nasıl olsa kendileri açısından iyi bir yerde yakalamışlar.) Olmaz diyorlar. Zürih'e dönülürse ortalığı neye evrileceğini biliyorlar. Zaman kazanmak istiyorlar. Eğer geç saatlerde dönüş olursa işyerleri kapanacak, dışarda pek kimse olmayacak. Açıkcası meydanlar caddeler, panzerleri çekilmiş dükkanlar arasındaki eylemcilere ve polislere, polis araçlarına kalacak. Nihayet tren geliyor ve dönüyoruz

Dönüş esnasında yakımızda bir başka grup otoyolu kemiş. Oldukça bayraklı-pankartlı, renkli bir grup. Türkiyeli yapılanmaların da epey içinde olduğu görülüyor. Sonra haber alınıyor ki başka grupta Davos'un içine

girmiş. Gelgeelim esas "terör" gurubu tren rayları bölgesinde sıkışıp durmuş. Bizim dönmemizden sonra diğer guruplar da dönmeye başladılar. Tabi biz Zürih'in tam içine giremiyoruz. Tren durduruluyor, polisler yolu kesmiş inmemiz isteniyor, iniyoruz.. Ama merkeze doğru yürümeye başlıyoruz. Dünyanın pahalı caddelerinden birine girmeye başladığımız anda tekrar karşılaşılıyor polislerle, bu ilk düello oluyor. Gaz bambaları, plastik mermiler ve tazyikli suya, pekta uzağa atalamayan taşlarla karşılık veriliyor.

Yönümüzü değiştiriyoruz. Önümüzü kesip onlarda yönümüzü değiştiriyorlar. Merkezlerden uzaklaştırmak istiyorlar. Bazı camlar kırılıyor, bir kaç araba yakılıyor. Bir o yana bir bu yana derken eyleme son veriliyor. Artık herkes yorulmuştur, acıkmıştır. Tekrar toplanılacak yöne doğru ve bu yön üzerindeki dönerciler önündeki kuyruklar başlamıştır. Herkeste bilmektedir, bu garip giyimli, saç-başı dağınıklılar eylemcilerdir. Kimi bugünkü ulaşım aksaklıklarından dolayı alışılmışın dışında yasak olmasına rağmen, itaatsiz bir şekilde davrandıkları için, içinden söverek nefretle bakmaktadır. Kimi de helal size ne kadar da biz o gücü, cesareti kendimizde bulmasak bile destekliyoruz, gibi bakıyorlar. Polisler de son avlarının peşindeler. Ne kadar yakalayabilirlerse.

Ertesi gün gazeteler yine ilk sayfada kutusu ile birlikte yanan çöpleri, tahta parçalarını ve bir iki arabayı en çekici resimlerle gösterip "işte terör" diyorlar. Bilanço bilmem kaç bin para diyorlar. Plastik mermilerden gözünü yitirenlerin ömründeki kayba değer biçmiyorlar. Ya o toplantı sonrasında yapılacak (gerek doğa gerek insan) katliamlara değer biçebilirler mi? Diyelimki bir değer biçsinler. Ya iş işten geçtikten sonra biçilen değer ne kadar yersiz olduğu görülmeyecek mi? Peki sonra?

50'li Yıllar Meddahı

Haşmet ZEYBEK

Hay hak!..

...
Zaman zaman içinde
Kalbur saman içinde

...
Zaman kahraman, zaman hain!..
Zaman hava, zaman su, zaman ateş!..
Zaman pusuda hancer, zaman kılıç, zaman barut!..
Zaman atom bombası, zaman akıllı bomba!..
Zaman sulandırılmış uranyum!... Füze başlıklarında..
Ucunda, hür dünya, demokrasi, insan hakları!..

Yugoslavya'ya demokrasinin nasıl geldiğini, tüm dünya televizyonlardan izledi!..

İlk atom'un atılmasından, İkinci Dünya Savaşı'nın bitiminden, (1945'ten) günümüze 150'nin üzerinde önemli iç savaş patlak verdi!.. Buna üçüncü dünya savaşı denilmedi.

Soğuk savaş denildi.

İç savaşlarda ölenler, uluslararası savaşlarda ölenlerin beş katı.

Trübünalizm stratejisini uyguladı.

İrk dedi böldü..

Din dedi böldü..

Mahallelere kadar böldü.

Kadınlar çocuklar savaşa girdi.

Çocuklar şiddetin egemen olduğu ortamda büyüdü..

Şiddet yaşam biçimi oldu.

Yapayalnız kalan,

Anasını babasını yitiren

Korkuya ve umutsuzluğa kapılan çocuklar.

Savaşmaktan başka çare bulamadı.

Yazık değil mi bu çocuklara!..

Ne yapmalı ki; insani aptalık globalleşti.

Başka neler globalleşti!..

-Adalet mi?..

-Eğitim mi?..

-Sağlık mı?..

Yoksa mafya mı?..

Soygun mu?..

Hırsızlık mı?..

Sömürü mü?..

Savaş mı?..

Yüzde altı gibi bir azınlık, yüzde doksan dördü yuttu.

Açlığa, yoksulluğa, işsizliğe itti.

Aya gidilecek,

daha ötelere,

teleskopların bile görmediği yere.

Ama bizim dünyamızda ne zaman kimse aç kalmayacak,

korkmayacak kimse kimseden,
emretmeyecek kimse kimseye,
yermiyecek kimse kimseyi,
umudunu çalmayacak kimse kimsenin?..

İşte ben komünisttim bu soruya karşılık
verdiğim için.

Nazım HİKMET

İşte bu alternatif karşısında, küreselleşme karşıtlarının eylemlerine karşı öyleyse Marksizmin de iç boşaltılmalıydı.. Küreselleşmenin doğurduğu eşitsizlik uçurumu doldurulamaz.

Karl Marx'ın ruhu dolaşıyor, yeni liberalizme karşı, ayak sesleri Saattle, Prag, Davos'ta..

İsviçre Cumhurbaşkanı Martiz Levenberger:

-Enternasyonalizmin babasını biz bugün globalleşmenin de çok erken bir savunucusu, dolayısıyla da Dünya Ekonomik Formu'nun (WEF) atası kabul edebiliriz!..

Gazetelerde sürmanşet: Marx moda mı oldu?..

-Globalleşmenin karşısında ne olabileceğini tartışan yeni fikir yok. O nedenle Marx'a dönülebilir.

-Marx yeniden gündemde. Marx'ı okumamış birinin dünyada olup bitenleri anlaması zor.

-Leninsiz, Mao'suz bir sosyalizmden söz edilemez. Bugün Marx, ikisinin katkısıyla büyüüp gündeme geldi!.. Kapitalizmin çürüdüğü konusundaki öngörülerini hayat doğruladı. Çünkü; kapitalizm çöken bir sistem, kâr sistemi, özel çıkar sistemi, insani ve doğayı yıkıma götürdü.

İnsanların, kavramların içini boşalttı. Kültürlere zihniyet soykırımı, düşünce soykırımı uyguladı. Mesaj öldü, yaşasın imaj, marka, sembol aşk... Anlayış.. Barış.. Dostluk.. Eğitim... Kardeşlik.. Sevgi... Saygı... Bilgi... Sanat... Kültür... Bilim... Demokrasi... Adalet... Paylaşım... Temiz... Mutluluk... Coşku... İyi... Hoşgörü... Spor... Özgün... Vefa... Birlik... Sevinç... Çalışkan... İçtenlik... Güzellik... Doğru... Toprak... Bereket... Su... Dayanışma... Açıklık... Dürüst... Yaratıcı... Özgür... Güvenli... Emek... El ele... Düşünce... Eğitim... Aydın... Çiçek... Tomurcuk... Doğal... Yenilik... Berrak... Evrensel... Güneş... Uyum... Ürün... Herkes... Ağaç... Bulut... Sağlık... Resim... Sevecen... Renkli... İş... Aş... Şefkat... Özdeş... Güven... Paylaşım... Esin... Ezgi... Sempati... Estetik... Sağduyu... Hava... Ümit... Kıvanç... Onur... Akıl... Hoş... İnsancıl... Toplumsal... Tok... Cömertlik... Gülümseme... İleri... Duyarlı... Aydınlik... Bağımsız... Bilinç... Deneyim... Esenlik....

Görgü... Şeffaf... Modern... Uygar... Mizah.. Özveri... Katılım... Devrim... Zekâ... Yenilik... Başarı... Neşe.

Berlin Duvarı yıkıldıktan sonra

İki süper güçten birinin eriyip yok oluşundan sonra enternasyonal faşizmin saldırgan yüzü sergilendi. Tek kutuplu dünya; ABD'nin dişleri göründü.

Küreselleşme karşıtlarının sesleri daha gür çıkmaya başladı.

Protestolar Seattler'den Prag ve de Davos'a uzanınca; küreselleşmenin bayraktarlığını yapanlar can simidi gibi Marx'a sarıldılar.. Hani varlık nedenleri saldırıydı.

Marx. 1. Enternasyonalde..

Bütün Dünya'nın işçileri birleşin!.. dedi.

İşverenler bunu, bütün dünyanın işverenleri birleşin! okudu!..

Hatta Üçüncü Enternasyonal dağıldı!..

Ama Enternasyonal Faşizm güçlenerek sürdü bu güne değin!.

Ne diyorlar!..

Marx; enternasyonalizm dememiş miydi?..

İşte küreselleşme de zaten enternasyonalizm.

Marx-Karnı aç olan insanın düşünmesini bekleyemeyiz dememiş miydi!..

İşçi sınıfı, önündeki engelleri badireleri, bölünmeleri, provokasyonları, saptırımları aşmak için yeniden Marks'a dönmelidir..

Marx -Zaman paradır!.. dememiş miydi?

Zaman Zaman içinde!

Kalbur zaman içinde!..

...

Evet gönül gözüyle gören gönüldaşlarım!..

Fikri takipteki fikirdaşlarım.

Eşlerim, dostlarım, kardeşlerim, yoldaşlarım!.. Omuzdaşlarım, emektaşlarım, yurttaşlarım!.. Bunca gezintiden, esintiden, döşemeden sonra. Bugünkü meddah öykümü;

ÇOK PARTİLİ DEMOKRASİ DÖNEMİ, FİLİPİN TİPİ DEMOKRASİNİN ÖNEMİ üzerine kuracağım.

Ol nedenle, notlarımı, kitaplarımı, dergilerimi, gazete keseklerimi, kasetlerimi, CD'lerimi vb. gözlerinizin önüne sereceğim!..

Bizlere; 47'liler oynanan; "Demokrasicilik oyunu" göstereceğim!.. Senaryo'yu okumadan oynanan oyun. Dilde demokrasi, özde diktatörlük!.. Oligarşik dikta!.. Finans kapital, Patron-Ağa düzeni vb. Bütün yollar, enternasyonal faşizme çıkar.

Kıssadan hisse bile bile lades diyorum!..

-DEMOKRAT PARTİ İKTİDARI

YETER ARTIK SÖZ MİLLE!..

Acaba, öyle mi?..

Gelin, hep birlikte, el birliği, dil birliği

Gönül birliği ile yorumlayalım!..

....

İnsan doğal olarak, doğal yollardan doğaya gelir, Çünkü, söz kendisine bir ev arar!.. Doğal olarakta gider. İşte bizim

üzerinde durduğumuz doğal olmayan ölümler idamlar, işkenceler, kayıplar insanların insanlara işlediği ayıplar.

Nedense bu konuları pek konuşmayız, konuşulmasından da pek hoşlanmayız!.. Oysa insan memeliler sınıfındandır, ve de konuşan hayvandır, yaramazlık yapsın diye de bir vatani vardır.

BU VATANA NASIL KIYDILAR

İnsan olan vatanını satar mı?..

Suyun içip ekmeğini yediniz.

Dünyada vatandan aziz şey var mı?..

Beyler bu vatana nasıl kıydınız!..

Onu didik didik didiklediler,
Saçlarından tutup sürüklediler,
Götürüp kâfire "Buyur..." dediler.

Beyler bu vatana nasıl kıydınız.

Eli kolu zincire vurulmuş,

Vatan çırılçıplak yere serilmiş.

Oturmuş göğsüne Teksaslı çavuş.

Beyler bu vatana nasıl kıydınız.

Günü gelir çark düzüne çevrilir.

Günü gelir hesabınız görülür.

Günü gelir sualiniz sorulur.

Beyler bu vatana nasıl kıydınız?.

Nazım HİKMET

Vatanın bir envanteri çıkarılsa bakılsa, ne kadarı bizim, ne kadarı yabancının.

Türkleri Anadolu'dan kovma palanlarının neresindeyiz!.. Bu planlar canlı, kanlı, heyecanlı tartışılmalı. Büyük çoğunluk bilmiyor ki ne tartışılacak. Biyolojik çürümeye, varlık evrimesine uğramış! Açlık, işsizlik, yolsuzluk, uğursuzluk, hırsızlık, kanser gibi bünyeyi sarmış... Kolektif bilinç, toplumsal bilinç çürümüş!..

Bu durum-nasıl kabul ettirilecek!..

Çıplak sömürü mantığa bürünecek, din diyecek, ırk diyecek, psikoloji diyecek, teknolojiyle görünecek, budalar buna uygarlık diyecek!.. Cep telefonlarıyla durmadan kulağı çekilecek!.. Herkes boyalı kutudan niniler dinleyecek, derinliğine inilmeyecek. Olayların sürecini kavrayamayacak, sonuçlarını görecektir, sonra da unutacak, önemsiz şeyler tek tek ortaya atılacak. Önemli olanlar gizlenecek... Sonra da halk adına konuşulacak!..

-İyi güzel de halk bunu anlamaz!...

Can alıcı, hayati olaylar ya bir derginin kenarında, ya da gazete keseklerinde kalacak.

İşte biz bunları, söze saza, dansa dökebilirsek can bulacak, halkla diyaloga girecek, ete kemiğe bürünecek yaşam bulacak!..

Yoksa; iş işten geçtikten sonra olaylar çimlenip çimlenip, tohumlar televizyonlarda patlayınca, sonucu görenler hayretler ve dehşetler içinde kalaçak!.. Haberler bu kor-

kuyu, ümitsizliği körükleyecek, filimler üzerine sünger çekecek!.. Her şey bireysel çıkar, kör çıkar adına verilecek! Bireyin öz güveni yok edilecek!.. Halk sindirilecek!.. Soygunculuk, hırsızlık, yolsuzluk altan üste doğru örülecek!..

KASIRGA OPERASYONU! UMUT OPERASYONU! KARTAL OPERASYONU!

İşte biz bugün bunların köklerine ineceğiz... Bu kötü tohumların yabancıların eliyle CIA'nın diliyle yerli işbirlikçilerine nasıl diktirdiklerini göstereceğiz. Birem birem biriktirdiğimiz olayları sergileyeceğiz. Çekin birini çektiğin altındaki tortuyu göreceksiniz.

-Keskin'de; "Hayvanlarla konuşulmaz" diye, bir muhabir hanfendiye salya sümük saldıran bir hayvanı dehşetle izlediniz!.. Ama gerçek ortada; o hanfendi hayvansa ona saldıran ne? Diyeceksiniz ki; onun beynsiz olduğunu arkasındaki beyinler açıkladı. Ama ne var ki, o beyinlerin parmakları o! O parmaklar Uğur Mucu'yu katledenler!.. Umut operasyonlarında gördük, yine parmaklar ortada beyinler yok!..

Ama hafızasını kaybetmiş toplum görünce hatırlıyor.. Görmezse unutuyor!.. Olayların arasındaki bağlatılar kopuyor.

Bu kötülük fidanları, faust mitosları, fitne tohumları, ihanet yıllarında dikildi.

Çünkü; 2. Tazminat aydınları ışıklarını Washington'dan almaya başladılar.

ABD, öncülüğünde üretici aydından, tüketici aydına geçtiler!.. Üreticiye, emeğe, halka karşı durdular. Sonuç olarak kukla hükümetlerin, dalkavukluğuna soyundular!..

KUKLALAR ve DALKAVUKLAR

Efendi- Önce Amerikanlı dostlarımızın çıkarları!..

İbiş- Emriniz olur.

Efendi- Canım tiyatro deyince, Amerikan tiyotrosu...

İbiş- Edebiyat da öyle...

Efendi- Onlar film çeker, biz seyrediyoruz!..

İbiş- Adamlarda teknik var.

Efendi- En önemlisi para var?..

İbiş- Parasız bir şey olmaz!..

Meddah-Çıplak sömürü giyinmeye başladı.

Efendi- Kültür kurumlarını ABD'ye göre düz enlemeli!..Uzmanlar getirmeli bizimkileri eğitmeli. Üniversitele-re, konservatuvarlara bir çeki düzen vermeli ..

İbiş- Bizim adamlarımız yerleşmeli!..

Meddah-İşte bu Nato'nun kültürel planı, Follop Desteği gereği; mesafe körlüğü, gelecek körlüğü getirilmedi... Bu kurumlara üçüncü sınıf beyinler yerleştirmeli ki altın-da ot bitmesin. Tüketim çılgınlığı körüklen-sin, herkes ürettiğinden fazlasını tüketsin. Tükettikçe var olsun!..

Efendi- Tüket!.. Tüket!.. Ve tüketim çılgınlığı!..

İbiş- Amerikan rüyası...

Efendi- Artık gazetelerde kadınların kalçaları... Götü,

göbeği, memesi!.. Bir yarasa şehveti!..

Meddah-NATO, GLADİO, CIA alttan!.. Dünya Bankası IMF üstten ülkeyi ele geçirecekler. Yabancıydılar, gerçek sahipleri öldürdüler!..

Efendi- Hiçbir konuda hiçbir şey üretmemize gerek yok.

İbiş- Adamlar bizim adımıza düşünüp üretiyorlar.

Efendi- Biz onlar kadar düşünmeyiz!..

Meddah-Milli teslimiyet!.. Bizler enayi tüketici olalım yeter!..

İşte enayileştirmenin yolları... Dökülsün ortaya Cinler, Periler, Şeytanlar!

İbiş- Ya melek!..

Meddah- Dur, patlama melek otur orda kelek kelek!.. İşte yürümeye başlayan 47'lileri savaşaçakları. Dehhaklar, Canavarlar, Dragonlar, Tepegözler, açılıyor Pandoranan kutusu.. Demirdağlar, Şahmeranlar, Suyun başını tutmuş, Yılanlar! Dillerinde yalanlar, Ocaklar, Tarikatlar, Dergahlar vb.

Halk düşmanları hâlka karşı savaş açıyor. Komünizme karşı yeşil kuşak oluşturuluyor. Dernekler kuruluyor. Yeşil bereliler örgütleniyor.

Bu saldırganlar, Psikiologla karşı karşıya geldi.

'Psikopat' raporu alıyor.

Psikologla karşı karşıya gelmesi için;

Ya reisicumhurlara ya da başbakana saldırması gerekiyor!..

Sıradan olaylar sıradan karşılanıyor.

Olaylar ellerinde patlayınca, ellerini yıkamıyor, paralarını kesiyorlar.

Bu hayvanlar nasıl bir ormanda.

Pardon nasıl bir ortamda yetişiyorlar. Bunlara hayvan dedimse, hayvanlardan özür dilerim!..

Ayrıca, Ezop'tan Lafonten'den Muhiddini Arabi'den Ahmedî'den özür dilerim!.. Kızmasınlar. Bizimkiler görünüş olarak, hayvan görünümünde değil elbette.. Ne yazık ki insan görünümündedir!.. İnsan içindeler.

Meddah- Beyinleri yıkanmış düşünceleri iğdiş edilmiş, düş güçleri kalmamış, daha doğrusu dünya görüşünü, dünyasını kaybetmiş..

Yanlışı doğrusuna girmiş.

İnsanlıktan çıkmış..

-Sapı samana dini imana, zamanı zamana karşıymış. Her şeyi para olmuş, paragöz olmuş. Para için her şeyi yaparlar. Parayı sayana taparlar. Göreceğiz bunların ipi kimin elinde!.. Kimin şarkısı, kimin dilinde.

Bunlar kimin nesi, kimin sesi.

Kimin fesi, kimin nefesi.

Türkü- Kadifeden kesesi.

Kahveden gelir sesi.

Oturmuş kumar oynar.

Çiğirimin köşesi.

(Değneğin ucunda Mednderes'in kuklası, Carty'nin sesi)

-Siz isterseniz hilafeti bile getirirsiniz.

-Her mahallede bir milyoner.

Taksim'e cami yaptıracağız.

-Nurlu ufuklar!..

Fethullah, Kur-ân ezberlemektedir.

Himmet-i Nur üzerine çalışmaktadır...

Radyo Ajans- (Makk Ârtur'un sesi) Hür dünyanın bekâsı...

Meddah- Uzakıp giden karıncalı bir ses.. Bir kara adam ık nefes, öfke, haset fesat, kin kusuyor. Kadercilik, gericilik, 47'lilerin başına kara ağlarını örüyor. Dünya'yı bir korku bir dehşet sarıyor. Ülkede yandaşları, körçikar-daşları, fikirdaşları ürüyor.

ABD ile eşzamanlı Cadı kazanları kaynıyor.
Yer yerinden oynuyor...

Oyuncular, kostüme bürünüyor.

Şeytanlar..

İblisler..

Cinler..

Ajanlar..

Hırsızlar..

Casuslar..

Başrole soyunuyor. Yer altından yer yüzüne çıkıyor.

Vuruyor..

Kırıyor..

Yıkıyor..

Meddah- Başlıyor, başlıyor!.. Otuz altı kısım tekmiili birden!..

Menderes- Nurlu Ufuklar!..

Fethullah- Tarikatlara geri dönüşün ifadesiydi. Kitab-
ün Nur'a dönüş.

Meddah- Babailik-Mezdek-Hürremiye-Cavdaniye-Hurafelik'in kitabı idi. 1812 Şiraz'da Mirza Ali Muhammet Bâb tarafından kurulmuştu. İngiliz gizli servisi Sa-id-Kürdi ile bu tarikat iyi kullanmıştı.

Fethullah- 1938 Erzurum Pasinler ilçesi Korucak köyünde İran'dan Bahi inancındaki bir ailenin oğlu olur. Aile oğullarına Mirza Muhammet Bab'ın intikamını almak için kendisini feda eden; Nasirüddin Şah'ı vuran Fethullah ismini koyarlar.

Muhammed Mahmut Bab'ın sağ kulu olan; KURRE-TU'L-AYN

Güzelliği dillere destandır, şairdir, zekidir ve hâiptir.. etkileyici söz söyleme becerisi üstündür.

1) Nübevvet- Hz. Ademden. Hz Muhamede kadar olan dönem

2) İmamet- Hz. Ali-12 İmam dönemi.

3)Uluhiyet- Mehdi dönemi!.. Dikkatinizi çekerim mehdiler boşuna zuhur etmiyor...

Kurretül- Ayn-

1 Tesettür kadınlar için azap ve utanç vericidir.

2 Kadın isterse dokuz koca alabilir.

3 Babi mezhebinden olanlar Muhammet bab sülalesindendir. Camilere gidip, cemaatle namaz kılmak yerine ev muhabetlerde toplanmak iyidir. Çoğunluk sürüdür. "Levchi Mahfuz" esastır. (Gözlerine sürme çeker. Memelerini açıkta bırakacak şekilde oturur, gelenlere vaaz verir) Benimle temas edeni cehennem ateşi etkilemez!.. (Kimi dudaklarından öper, kimi memelerine yüz sürerek kendini kutsar. Bu olaylar Farsça yazılmış "Nasihü-t Tevarih"te

ayrıntılı şekilde vardır.

Meddah-1848'de bir din bilgini öldürmesine fetva verdi.

Babi suikastçılar bilgini hançerleyerek öldürdüler. Halk ayaklandı, amcası Muhammet Taki'yi öldürdü. Müritleriyle Kazvin şehrini terk etti... Horasan bölgesine geçti... Bistan kentinin, Bedeşt köyünde mindere çıkıp baş örtüsüz nutuk verdi.

Kurretül-Ayn- Ey cemaat siz de bilirsiniz ki; Muhammed'in şeriatı bugün hükümden düşmüştür. Oruç ve namaz boş şeylerdir. Bizim şeyhimiz olan Mirza Muhammet Bab, ileride 7 iklim geçince bütün mezhepleri birleştirip şeriatını ortaya koyacaktır. Kendi kitabını ümmetine verecektir. Onun vereceği haberlere boyun eğmek gerekir. Artık şeriatı bırakıp kadınlarınızı ve mallarınızı ortaklaşa kullanınız.

-Yaptığı zinayı topluluk içinde yapıp, dini ayınmış gibi gösterdi. Bu kutsal birleşmedir. Şehit olanlar 40 gün sonra dirileceksiniz!..

Fethullah, (okuduklarıyla fetholuyordu)!

"Cem'ül-Cevami" "Serhu'l Mevakıf" "İbnü'l Hacer" Canlı, Nurcu Said-i Nursi (1873-1960) Kendinden geçerek inceliyordu.) Toptaşı Cezaevi, Yıldız Mahkemesi, Timarhane sonra Selanik'e gidip, Masonların üstad-ı Azam-ı Emanuel karoso ile görüşmesi, Abdülhamit'e karşı is-lâm-i kesimin örgütlenmesini üzerine alması...

23 Temmuz 1908 2. Meşrutiyet'te 3 gün sonra Selanik Hürriyet meydanında nutuk atması... Hürriyet Ocakları kurarak ülke çapında teşkilatlanması.. Özellikle teşkilatçılığı ve kıvraklığı hayran bırakıyordu..

5 Nisan 1909'da fikirdaşı Derviş Vahdetile; İttihat-ı Muhammediye!..

Nursi-Meşrutie, meşrutiyet ünvanı ile telakki ve telkin ediniz. Daha yeni gizli bir istibdat, pis diye-o mübarek gazalarına siper etmekle lekelenmesin. Hürriyeti, şeriatın adabı ile kayı altına aldınız. Zira cahil insanlar ve halk şartsız tam serbest olsa sefi ve itaatsiz olur. Adalet namazında kıbleniz dört mezhep olsun ta ki namaz sahih olsun. Volkan Gazetesi yazarı, Alaylı-mektepli çatışması 31 Mart Ayaklanması...

Doyumsuz bir şekilde içinde bulunduğu durumun köklerini araştırıyordu.

Fethullah- İran'da Mirza-Muammet Bab. Öldürdükten sonra 1852 Bağdat'ta Mirza Hüseyin Ali ve kardeşi Harun Yahya, peygamberliklerini ilan ettiler!.. İstanbul, peygamberliğe tepki gösterdi. Edirne'ye sürdü. Kardeşler arası peygamberlik çekişmesi sürdü. 12 Ağustos 1868'de Sultan Abdülaziz, Harun Yahya'yı Kıbrıs'a Mirza Ali'yi de Akka kalesine sürdü. Kitab-ül Akdes-kutsal beyan.. Derviş Vahdetiyi yetiştiren Harun Yahya'dır.

Kitabına, olayı şöyle anlatacak; "Bir tarafta anne karnından çocukluğa çocukluktan delikanlılığa derken yaşlılık ve ömrüme uğrayarak upuzun sefere çıkmış gariplerden garip insan fertleri; diğer yanda elindeki meşaleyle çağlara ışık açan, açtığı nurlu yolda ölümsüzlüğü hazırlayan karamsarlığın hükmettiği aynı yoktan da, ümet meşcerelikleri meydana getiren yüce rehber ve kerametler hep birer yolcudur lar ve bütün hayat boyunca göç edip dururlar. İnançları, dü-

şünceleri, davaları uğruna bitip korkmayan bir güç.

-Bir başka defasında seni kardeşinle konuşmanı men etmişlerdir. Hani o güne kadar bir nebze kendisinden ayrılmadığın kardeşinle konuşmaktan omuz omuza yemek sofrasında diz dize oturduğün kardeşinle konuşmaycaktın, Emir Âli bir divandan çıkmıştır. Ve sen buna riayet etmek kararında idin. Dildeste olduğün o zat aşkına, söyle bana!.. Şu benim bildiğim "Bilmiyorum" sözünden başka ona bir zat ettin mi... Değilse, o ne sadakat, o ne veya ne o ne irade!..

-Sen onulmaz dertlerimizin mesihi ve lokmanı!.. Renklerimiz sardığı nabızların durgunlaştığı ve soluklarımızın hırıltıya dönüştüğü caneze olayları ve katurı kokularıyla bir hal olduğumuz şu günlerde senin şimşekler gibi çakan bakışlarına yıldırım gibi gürleyen "Beyanına" sağınak milletin bağrına dökülüp onunla kaynaşın ona seni istihale yollarını açan uyarıcı gücüne değiştirici irade 'Kerbela' mağdurları gibi muhtaç ve susamış durumdayız!..

-Mevcudun içinde hiçbir varlık gagesiz ve vazifesiz yaratılmamıştır ve hiçbir canlı rehbersiz bırakılmamıştır. Karıncayı meliksiz, arıyı beysiz, balıkları ve kuşları rehbersiz bırakmayan Allah. Elbette insanları da peygambersiz bırakmayacaklardır. İnsanlar akıllarıyla kainatta celayan eden hadiselerle bakıp, Allahı bulsalar bile yaradılıştaki gaye ve hikmeti nereden gelip nereye gittiklerini ve ibadetlerinin keyfiyetini peygambersiz bilemezler!..

İşte bu kapıdan CıA ve Savunma Sekreteri James Farrester girmez mi?.. Vakıflar, cemiyetler, tarikatlar, dernekler Dergâhı kurmaz mı? Hurafelerden umut, meczuplardan kahraman, kurtarıcı mehdi bekletmez mi?..

Bu konular, parodi yapacak gırgır geçecek geyik yapacak konular değildir?.. Bir günde oluşmadı bu Mehdi kadroları..

Boşuna bağırıyor, Laik Mehdi!.. Şeriatçı Mehdi!.. Sosyal Demokrat Mehdi!.. Feminist Mehdi!.. Sadece boş Mehdi kadrosu sosyalist Mehdi!.. Münhal komünist mehdi!..

Ve yüzlerce aday; Cinci hoca Cübbeli Hoca, Adnan hoca, (Harun Yahya) Şeyhler, Şeyhülislam, katliamcı meshler, küfürbaz İsa'lar..

Buyurun nasıl bir ortamda yetiştiler!..

Bunlar dallarda yaprak.. Güz gelince gazele!..

"Elli bin şiir okudun roman okudun yaprak dökümünü anlatır. /Elli bin film seyrettim yaprak yaprak dökümünü gösterir./ Elli bin kere gördün yaprak dökümünü. /Düşüşlerini sürünüşlerini, çürüyüşlerini yaprakların. /Elli bin kere duydum ölü hisirttilerini kunduramın altında Avucumda parmaklarımın ucunda"

Nazım HİKMET.

Biz bu yaprakları bırakalım
Dallara köklere bakalım.

Seyirci....

Meddah- Güzel, işte böyle güzel güzel tartışalım. İki düşünelim, bir söyleyelim!.. Anlaşalım!.. Bir yerden kalkalım bir yere varalım!.. Bilmeyenler öğrensin, öğrenenler öğretsin.. Kimse dünyada olup bitenleri öğrenmeme hakkına sa-

hip değildir. Yanlışlar karalansın.. Karanlıklar aralansın!..

İnsanlar geçmişteki olayları bugüne bağlasın. Kişilerden, kişiliklerden ibret alsın.. Olağan görünen, olağanüstü şeytanlıkların farkına varsın.

Seyirci- Faust mitosu dedin, hep şeytanlıklardan bahsediyorsun!..

Meddah- Şeytan ayrıntıda gizlidir. Çünkü, şeytanın işi yok! Onun için ne işler açtı başımıza!.. Neler çıktı kaşığı-mıza!.. Ne düğümler vurdu dişimize. Şeytan karıştı işimize, gündelik ilişkimize!..

Seyirci- Ya melek!..

Meddah- O orada oturur kelek kelek!.. Onun için bizi şeytanlar ve şeytanlıklar uğraştırır. İnsanı şeytan dürtmesi şeytan azdırmaya yaşam ilerlemez!.. Onun için şeytan yaratıcıdır. Yanılsamacıdır.

Filmin adı: İHANET YILLARI..

-DÖNEKLİK

-İNEKLİK

-İKİYÜZLÜLÜK.

-Hepsi bu filmde dizide!.. Romanda!.. Oyunda!.. Yale endurunundan gelen bu oyunlara aydınlar bayılıyor!.. Bunların aracılığı ile Amerikan rüyası yayılıyor..

Üretici aydından tüketici aydına geçiliyor.

-EMEĞE

ALİNERİNE

-İHANET YILLARI

-DÖNEKLERE, SERVET, ŞEHVET, ŞÖHRET

Ya dönmeyenlere

-İŞSİZLİK

-AÇLIK

-İŞKENCE

İlişkiler yıllar geçtikçe daha da sıkıştı!..

8 Ekim 1948'de Türkiye Dünya Bankası ile tanıştı.

50 milyon dolar aldı...

4 Temmuz 1948'de Ankara'da yapılan anlaşma ile; MARŞHALT planı yürürlüğe girdi.

48-52 yılları arasında 351.700,000 dolar dış yardım aldı.. Emekleyen çocukların hiçbir alışverişten satıştan haberleri yoktu. Bu paralarla Ocak-Bucak başkanı gibi mahalli zorbalar yetişti. Her mahallede bir milyoner olmadı ama her mahallede köyde bir müttegalie yetişti.

Bunlar vurguncu, soyguncu avantacıdırlar. Ortada hiçbir şey yokken iki komşuyu birbirine düşürürler, sonra da aralarını bulup haraç alırlar..

Sağ partilerin vurucu gücünü oluşturdular.

Gönüllü propagandacıydılar.

Köylüler doğuşlarından beri giydikleri kıl çarığı çıkardı. Yerine Dora lastikleri giydi..

Bu lastikler havasız olduğu için, kimisi delikler deliyor!.. Köylülerin ayak bileklerinin altı bembeyaz, ak seki-ler oluşuyordu!..

Bir de altı lastik gızlavet yemeniler!..

Orman talanlarından köylünün üzerinde Menderes ceketleri. Çağ atladığını sanan köylü, borçlanmanın ne demek olduğunu anlamadı. Ve öyle şartlandırıldı ki; Mende-

res kasabama geldiğinde çocuğunu kurban etmeye kalktılar. Çünkü; besleme politikacılar mahalli zorbalar, Nurlu ufuklar üzerine, Mehdilik, evlilik, üzerine hikâyeleri Menderes üzerine anlatıyorlardı.

FOTOĞRAFAYNIYDI

İngiliz yönetimindeki fıkrayı Ah-rar Partisi...

Kahramı Sait-i Nursi...

ABD yönetiminde Demokrat Parti...

Sait-i Nursi ve öğrencileri... Bugünkü yöneticiler.

Gerici miras elden ele dolaşüyor.

Ne yazık ki bu partiyi ilericiler ve Komünistlerde halk hareketi sanıp desteklediler!..

Oysa tavuk kümesindeki tilkiydi.

Yerli mallar haftası kaldırıldı...

Yerli malı yurdun malı.

Bu olayları, propaganda filmleri ile destekledi.

ABD film sanayi, Türk filmciliği ni yok etti.

Ülkemizde sinema okulları var, sanayisi yok!..

Artık gece gündüz bu bilmem kaç dolara yapılmış filmleri izliyoruz!..

İlk cümle.. Pislik!.. Vur!.. Öldür!..

Ezcümle.. güçlü olan kazanır.

Fraklin a. Lindsay- Kendi personelimizi ve yardımda bulunduğumuz memleketlerin personelini de yetiştirmek için eğitim sistemine ihtiyacımız var.

Meddah- Önce üniversitelerin bu amaçla içi boşaltıldı. 10 Şubat 1950'de Behice Boran, Niyazi Berkes, Pertev Naili Boratav ve daha bir çok öğretim görevlisi solcu oldukları için üniversitelerden uzaklaştırıldı.

Pertev Naili ile Üniversiteler halk kültüründen, masaldan, destandan, tekerlemeden kopartıldı.

Boran;ile sosyolojiden,

Berkes ile çağdaşlaşmadan,

Anıları önünde, saygı ile eğiliriz. Mücadelelerini yıllar geldikçe anla-çağız.

Komünizm "tehdidi" nedeniyle solcular tek tek fişlenmeye başladılar.

Her taşın altında komünizm arandığı döneme girdi Türkiye...

CHP döneminde başlayan bu politika, Menderes hükümetiyle yoğunla-

şarak sürdü..

Menderes, Atatürk'ün "Yurta sulh, cihanda sulh" komşular arası itilafa katılmama" presibinden vazgeçmek eğilimdeydi. Dış politikada pasiflikten aktifliğe geçmek istiyordu...

Sonunda bu fırsatı yakaladı.

25 Haziran 1950 Pazar günü şafak vakti Maraşal Coe Youg Gun komutasındaki Kuzey Kore birlikleri, Güney Kore'ye girdiler.

ABD Başkanı Truman 27 Haziran'da Amerikan Hava ve Deniz kuvvetlerine Güney Kore'ye askeri yardım emri verdiğini ilan etti.

25 Temmuz 1950'de de Türkiye, Kore'ye Tuğgeneral Tahsin Yazıcı komutasında bir tugay asker gönderdi. 3 yıl süren savaş boyunca en ağır kayıplara uğrayan Türk tugayında 100'e yakın asker ve subay öldü.

Amaç batının gözüne girerek Nato'ya dahil olmakta.

Türkiye'nin bu jestinden memnun kalan Başkan Truman, Türkiye'ye yaptığı yardımı 3 katına çıkardı!..

Türkiye kamoyu ikiye bölünmüştü.

Türkiye Milli Talebe Federasyonu karardan dolayı hükümete şükran sunuyordu. Kararı ateşli bir bildiri ile açıklayan bu teşkilatın başkanı bu günün ünlü iş adamı Can Kıracı'tı. Buna karşılık Behice Boran'nın başkan olduğu Türk Barışseverler Cemiyeti kararı şiddetle protesto ediyordu. Türkiye Nire, Kore Nire!..

Türkiye arzuladığı ödülü aldı. Nato'ya kabul edildi. 19 Eylül 1951 tarihinde TBMM, NATO antlaşmasını onayladı.

Mecliste tek karşı ses Adana Milletvekili Cezmi Türk'ten geldi.

Nato müttefiklerimizle müştereken komünist tecavüze maruz memleketlerde, Amerika'ninkine benzer enstitülerin ve özel harp daireleri kurulmalıdır.

Ve Türkiye'de özel harp dairesi Seferberlik Tetkik Kurulu adıyla 27 Eylül 1952'de kuruldu. Düşünceyi, finansmanı ve teçhizatı Amerika verdi. Nato'ya bağlı örgüt sadece Türkiye'de değil, bütün Avrupa ülkelerinde kurulmuştu. Hepsi birden Bürüksel'deki Nato merkezinden idare ediliyordu.

"Gladio" denilen bu gizli örgütlerin her ülkede kendi özel adı vardı. Ama hepsinin amacı aynıydı: Siyasi düşman komünistleri yok etmek.

Amerikalılar içerideki komünistlere karşı Türkiye'yikoruyacak kont-gerilla yetiştireceklerdi.

İzmir Mehtep'deki özel harp kampı 2 yıl içinde yetersiz kaldı. Amerika'luların önerisiyle Eğridir Dağında komando okulu açıldı. Sivil uluslar, faşist örgütler, mafya grupları eğitildi.

Amerika'ya giden ilk 16 subay arasında Yüzbaşı Alparslan Türkeş'de vardı. Kansas eyaletindeki Amerikan Kara Harp Akademisi'nde eğitim görüyorlardı.

1. Tanzimat batı hayranlığı; koca imparatorluğu hayran olduğu batıya teslim etti.

81 kuşağı derinde. Bağımsız bir devlet yarattı.

2. Tanzimatçılar Amerikan hayranlığı ile bir bağımsızlığı bitirdi.

Türkçe tangolar üstadı Celal İnce Amerika Amerika

Türkler dünya durdukça

Beraberdin seninle

Hürriyet savaşında

Sadece yaşam tarzı yenilenmiyor: Türkiye'nin temel askeri politikaları uğruyordu. Amerikan Harp Devletler kitabı elden ele dolaşıyordu.

"Bizim güvenliğimizi sadece açık saldırılar tehdit etmiyor. Bu açık saldırıların yanını da ondan daha tehlikeli fakat saldırı görünüşünde olmayan başka cins tehlikeler de vardır. Bu tehlikeler içeride yapılmak istenen de-ğiştirme ve ödüştürmedir. Bu maskeli saldırılar bazen iç harp şeklinde, bazen demokratik akımlar ve reform hareketleri biçiminde karşımıza çıkmaktadır. Bizim amacımız buna benzer akımları önlemek olmalıdır. İşte Follop Destik: Mesafe körlüğü, sağır-laştırma, dilsizleştirme, körleştirme eşkleştirip sömürme.

ABD'nin hoşuna gitmeyen solcu ve solcu olmayan hükümetleri devirmek için gerilla taktikleri kullanılabilir. Bizim amacımız hoşna gitmeyen ve bizimle dost olmayan hükümetlerin yerine dost hükümetleri geçirmek olmalıdır.

Gelecek Sayı: KORE SAVAŞI

Duvarların Bir Yüzü; Analar...

YASEMİN

Fazla söze gerek yok artık! Düşman, şanına düşen ne varsa, geri koymadı. Ona da bu yakıştı. Niye gocunalım ki!

Saldırıyor, önünde ardında ne varsa. İnsana saldırıyor. Onun emeklerini, düşüncelerine...

Dayanışmasına, sevgisine, umuduna saldırıyor.

Renklerine... Renklerine... Renkleri!..

Kırmızı kırmızı mıdır şimdi, gelincik?

Bitmeyecekse bu topraklarda?.. Yürek niye atсын ki? Sarı, esmer saçların da değil, bir çiçeğin göbeğinde bulurdu kendine...

Kara güneşin en çok ısıttığı cana yakışmaz mı? Toprağı döven botta işi ne? Morun menekşesi nerde? Mavi leke... Hücrede ki canların gözünde buram buram tüten.. Emekçi takalara yakışmaz mı?

Renkler rengini yitirdi; doğaya yapılacak en büyük zulüm buydu işte!

Bir tek ak kaldı, ak gibi. Onlar!.. Kara duvarların bir yüzünde, kara nam-luların karşısında, kara botların altında... Ak bürgülü analardı. Bedenlerini siper ederken suratlarına; ne yüreklerinde bir leke, ne de bir tereddüt vardı.

Kulakları kesik kesik bir bebek çığlığında hala... Gözlerinde bir çocuğun bütün ışıltıları. Kırmızı da onlarındı, mavi de, mor da....Sarı...Acemi bir kalemin ucunda bitiveren bir çiğdemdi mesela... Sıcak bir köy düşü; dağları mor, ormanları yeşil... Kırmızı çatılı evdi mesela... Çengel bıyıklı

bir baba, ak sakallı bir dede... Ak büzgülü bir anaydı evlatların kaleminden ilk düşen.Hayır, hayır!... Onlar ne o sancıyı... Ne o mutluluğu unuturlar. Kulakları kesik kesik bir bebek çığlığında hâlâ...

Kaç düşman yüreğinde büyütüldü onlar... Uyusunda büyüdü... Kahpe düşmanı yensindi...Düşman!.. Kar altında titreyerek geçirdiği kaç kahpe kıştı bazen...

Yeşili gitmemiş emekleri üzerinde dolanan bir tefeci mesela... Mazlum vatani döven tankları, topları, botları...

Uykusuz gecelerin bedelini ödeyebilirmiydi Tanrı! Sıtmasıydı, kızamağıydı, veremiydi... Bil-cümle azra ile vermediği evladını, size mi verecekti? Küçülürdü dünya ayakları altında... Hayran hayran dinlediği o dillerde...Nice umutlara saldırdığı yiğitlerin bilge yüzlerinde başları göğe erdi... Sizin karşınızda eğilir mi?..

Düşman...Şanına düşeni yapıyor. İnsan gibi insan... Devrimcilerin ömründen zaman çalıyor. Anaların güzel evlatlarını... Yaşamsa... Eli kırbaçlı efendinin önünde diz çökmek!..

Çukura savrulmuş bir yaprak bazen...

Biteviye bir tükeniş... Ne işçi işçi şimdi, ne öğrenci öğrenci... Ne kadın, ne köylü, ne doktor, ne öğretmen, ne aydın... Ne de herşey!.. Her şey kendi sebepleri karşısında tükenişte! Dev-nime oynayan düşman ve hücreler, soran sorgulayan bir beyni yok etsin diyyedir. Gündüz emekleri, gece düşle-ri işgal altında insanlığın ve " gün ola devran dönmye"dir. 'Hayata' davet çeken kobralar, makinalar, botlar-

tanklar, televizyonlar, puntolar... ve bilcümle çukurlaştırılmış yaşam... Yi-ne de şaşılmaz mı ölümü seçenlere? Şaşıyorlar! Yaşamsa... Kırbaçı yılan bir efendinin önünde diz çökmek!..

Ses veriyor duvarların arka yüzü: Dipsiz kuyulara girmek ne mümkün! Bir lav uçurumunda, kartal kanatlarında uçmak yakışır bize! Özgür ve uçsuz bucaksız maviliklerde... Kısa, ama özgürce...İnsanların sofrasında bir çay içimlik anı...Tinerci sokak çocuklarının sıcacık bir ev düşünde olmak mesela... İşçinin kendine muhteşem dönüşü... Yurtsuzların bir mekân düşü...Binyıllardan, kahredici uyanış mesela...Ve ak bürgülü anaların ak sütünü hak etmek kolay mı? Yalnızca insan olmak ve insanca yaşamak için!..Bil cümle günahlarımız ve se-vaplarımızla ölmeye değmez mi?!

Bir tek ak kaldı geride ak gibi; bütün renklerin anası... Onlar, bedenlerini evlatlarına siper etmiş, ak bürgülü analardı.

"Yiğidim / aslanım, kınalı kuzum sen ölme!" diyemediler.. Hangi ana yakıştırır evladını dipsiz kuyulara? Sinenlerin kapısında bu dikil-me;"gayri biz de öleceğiz" diyyedir.

Düşman, çatlak sesle kulakları tır-malıyor. Feryat ediyor koca koca puntolarla.

"Bunlar ne biçim ana?"

Efendiler niye şaşırdınız? Bu di-yalog niye! Duvarın ardındakiler, ak sütünü helal ettikleri devrimcilerdi.

Duvarların bir yüzü; Analar! Ku-lakları slogan atan devrimcilerin fütürsüz sesinde hala...

"İçerde, dışarda, hücreleri parçala!"

Şişecam'da toplu sözleşme...

Cihan GÜL

Türk-İş'e bağlı, Kristal-İş Sendikası'nın örgütlü olduğu Şişecam holdinge bağlı, 15 işyerinde çalışan 5757 işçiyi kapsayan Toplu İş Sözleşmesi (TİS) görüşmeleri, 5.12.2000 tarihinde işçi ve işveren sendikasının bir araya gelmesi ile başladı. Şişecam ile Kristal-İş Sendikası yöneticileri 2 yıl geçerliliği olan, 6 aylık süreli ücret artışları şeklindeki Toplu İş Sözleşmelerine adeta otomatik olarak, Devlet İstatistik Enstitüsü (DİE)'nin saptadığı enflasyon oranlarını ücretlere yansıtmaktadırlar.

Toplu İş Sözleşmeleri genel bir tanımlamayla tarafların belirli bir süre için yapılacak işlerle ilgili uyulacak kuralları belirlemeleri ve bunlara uymayı karşılıklı imza altına alarak taahhüt etmeleridir. Bir anlamda TİS'ni imza altına almak ne kadar yoğun bir çaba ve kararlılık gerektiriyorsa, imza aşamasından sonra tarafların uymayı taahhüt ettiği kurallara uymalarını sağlamakta da o derece yoğun çaba ve kararlılığı gerekmektedir.

Burjuvazinin hükümetler, kitle iletişim araçları vb. her yönlü şartlandırma, yönlendirme politikaları ile kitlelere kazandırmaya çalıştığı anlayış TİS'lerinin işçi ile işveren arasında başlayıp sonuçlandırılan bir dizi görüşmeler süreci olduğudur. Bu politika bir yönüyle devletin sınıflar üstü bir kurum olduğu şartlandırmasının devamı için zorunludur.

Burjuvazi-proletarya karşıtlığında; burjuvazi, emperyalizm, İMF, Dünya Bankası vb. uluslararası desteklerin yanı sıra; hükümetler, TİSK, TOBB, polis, asker vb. militarist güçler, yasalar her tür kurum ve kuruluşu ile emekçilerin karşısına çıkar. Burjuvazinin TİS masasındaki avantajlarından birisi, kendisine her zaman anlayış gösteren ve haklarından (!) fedakarlık yapmaya hazır, sözde işçi önderlerinin masanın karşı tarafında yer almasıdır. Üstelik işçi sınıfını temsilen.

Yaşam tarzları, değişen alışkanlıkları ve tüm özentileri ile işçi önderlerinden çok, burjuva yaşam tarzını sürdüren sendika önderleri burjuvazinin işçi sınıfı

fı içindeki truva atlarıdır ve bu sendika önderlerinin yaratmak istedikleri taban, itaatkâr, kanaatkâr, yetimkâr, bir tabandır. Böylesi insanlardan oluşmuş bir insan kitlesi, burjuvazi açısından özlenen, hedeflenen bir zenginlik kaynağıdır.

1999 Şubat ayında incelemelerde bulunan İMF heyeti, Türkiye'den ayrılmadan önce kredi koşulu olarak yerine getirilmesini istediği şartları şöyle sıralamıştır;

1- Ücretlere gerçekleşen değil, hedeflenen enflasyon oranında zam (çalışanların fedakarlıkta bulunması)

2- Bankalar yasaının çıkarılması (Burjuvaziye kaynak aktarılması için yasal düzenlemeler)

3- Tarıma yönelik sübvansiyonların kaldırılması (tarımın çökertilmesi)

4- SSK yasaının çıkartılması ve gerekli yasal düzenlemelerin yapılması (sosyal güvenliğin tasfiyesi)

5- Özelleştirmelerin hızlandırılması ve enerjide özelleştirme yönündeki adımların atılması ve özelleştirme ihalelerinde uluslararası tekelinde girebilmesi için, gerekli yasal düzenlemelerin yapılması (tahkim)

İMF'nin bu 5 maddelik kredi koşulunun yerine getirilmesi sermayenin hararetli desteği ile teşvik edildi ve başka bir seçeneğin olmadığı yönlü yoğun bir propaganda ile hükümetin İMF'ye verdiği niyet ve ek niyet mektupları eşliğinde yerine getirilecekleri taahhüt edildi.

Sömürücü sınıfların saltanatlarının devamı için kapitalist döneme kadar izledikleri yol kaba zora dayalıydı. Kapitalizm ile birlikte kaba kuvvetin yerini ideolojik şartlandırma, tahakküm aldı. Yaşam alışkanlıkları, gelenekleri, özemleri, eğitim kurumları, iletişim araçları ile çalışan kesimler öyle yoğun bir ideolojik baskı altına alındılar, öyle bir bilinç çarpıtılmasına uğratıldılar ki, sömürücü-zorba sistem ezilen, sömürülen kitleler tarafından sürdürülür hale getirildi.

Sistemin devamı için, düşünme yetisi dumura uğratılmış kitleler gerekliydi. Öyle ki; hapishanelerde devrimciler kurşunlanırken, yakılırken bunların şef-

kâtle ve insan yaşamı için yapıldığı utanmazlıkla, insani duygulardan kurtulunmuş tam bir ikiyüzlülükle söylenirken; kurşunlananlar, yakılanlar suçlu bulundu.

Öldürenlerin, yakanların ne derece ağır şartlarda görevlerini yerine getirdikleri yazıldı, çizildi ve katiller haklı görüldü bazılarınca.

2001 yılı yaz aylarının muhtemel sıcak günlerine, hakim sınıflar sıkı hazırlanıyor. Tüm hedef, ısınan alanların devrim kıvılcımı ile buluşmasının engellenmesi, hapishane saldırıları, demokratik kuruluşlara karşı gittikçe sertleşen sindirme çabaları, bu amaç doğrultusunda sürdürülüyor. Emperyalist talanın artarak gerçekleşmesinde 5 hedefi gösteren İMF talepleri iktidar tarafından işçi sınıfı ve emekçi kesime karşı son sınırına kadar yerine getirilmeye çalışılacaktır.

İşçi-işveren ilişkilerinde, Toplu İş Sözleşmeleri'nde, taleplerle ilgili geçmişten veya yaşanan süreçten emsal gösterme, talepte ısrar için dayanak teşkil eder. Geride kalan 2000 yılında yasalarda bir hak olarak yer alan "grev hakkı" önce Brisa, Good Year ve Pirelli fabrikalarındaki üç bini aşkın lastik işçisinin grevi "ulusal güvenlik" gerekçesi ile hükümet tarafından ertelenerek kullanılamaz hale getirilmiş, ardından belediye işçilerinin grevi de ertelenerek aynı tavır sürdürülmüştür. "Ulusal güvenlik", "sağlık" gibi öne sürülen nedenlerin asıl kaynağı İMF'nin hedef enflasyon dayatmasıdır. Bu konuda işçi sınıfına emsal örneği yaratmamaktır asıl gerekçe.

Böylesi bir ortamda cam işçilerini temsilen Kristal-İş Sendikası, Şişe Cam işvereni ile toplu sözleşme masasına oturmaktadır. Toplu sözleşme öncesi İMF dayatmaları, bu dayatmaları uygulama konusunda hükümet kararlığı ve toplumsal duyarsızlık burjuvaziyi avantajlı kılmaktadır. Ancak unutulmaması gereken işçi sınıfının tarihsel haklılığı ve yaşamı yeniden üretme gücüdür. Bu konudaki eksiklik işçi sınıfı içindeki truva atlarının uğursuz ancak oldukça da etkili rolleridir.

Toplu İş Sözleşmeleri maratonu bir mücadele sürecidir. Masa başı görüşmelerin bir yüzü de işçi sınıfı açısından, üretimden gelen yaratıcı gücün kullanılmasına bakar. İşverenleri tedirgin eden bu olasılıktır. Grev sürecinin başarı ile sonuçlandırılması etkili bir kamuoyu desteğini gerektirir. Bu yönde her tür propaganda aracı harekete geçirilir. Ancak esas olan birinci derecede muhatapların durumudur. İşçiler bu sürece ne kadar duyarlı kılınır, dayanışma ne kadar canlı tutulur ve bu canlılık çeşitli etkinliklerle sürekli hale getirilirse mücadele uzun soluklu ve haklı kalıcı olur. Böylesi bir süreç; işçi aileleri, dost çevreler dahil edilerek, geniş kitleleri kucaklayıcı hale getirilebilir. Bu yönlü faaliyetler ve kararlılık, kamuoyu desteği, pazarlık sürecinde işçi tarafına olumlu etkisini gösterecektir. Tabi ki bu süreç olması ve yeterince getirilmesi gerekli etkinlikleri kapsayan bir süreçtir ki, sonunda doğal işçi önderlerinin ortaya çıkmasını da beraberinde getirir.

Toplu İş Sözleşmelerini bağlatmak ve bu süreçten karşı tarafa kıyasla avantajlı çıkmak güç dengelerine bağlıdır ki, bu durum toplu sözleşme hükümlerinin uygulanması konusunda da geçerlidir. Bu anlamda Kristal İş Sendikası toplu sözleşme görüşmelerine hanesindeki eksilerle başlamıştır. Bu eksiler toplu sözleşmede imza altına alınmış hükümleri uygulatamamak veya işverenin bu hükümleri ihlâl ederek ısrarla, bu tutumunu sürdürmesinden kaynaklanmaktadır.

Önce Lüleburgaz Şubesi, Genel Kurulu'nda seçilememesi nedeni ile toplu sözleşmenin 11.maddesi gereği en geç 1 ay içerisinde işbaşı yapması gereken Şube Başkanı Bilal Çetintaş aradan geçen 1 yıla rağmen hala işbaşı yapılmamıştır.

Bu ihlâl karşısında etkili bir tavır görmeyen Şişe Cam yönetimi, bu defa Genel Merkez, Genel Kurulu'nda seçimi kaybeden eski Genel Mali Sekreter İsmail Sert'e de işbaşı yaptırmamıştır. Burada önemli olan işverenin sendikal faaliyetlere ve sendikal faaliyet yürütenler üzerinden işçi kitlesine verdiği mesajdır.

Önderlik, sadece ortaya çıkan sorunlarla ilgilenmek, onları çözüme kavuşturmaya çalışmak değil, bu faaliyetleri de kapsayacak şekilde kitlelere ola-

sı gelişmeleri gösterip, onları bu gelişmelere hazırlamak ve duyarlı hale getirmektir. İşçi kitlesinin toplu sözleşmelerden tek beklentisinin ücretler ve ücretlerle ilgili maddeler olduğunu iddia eden burjuva-renksiz sendikal önderlikler farkında olmadan kendi gerçekliklerini ifade etmektedirler. İşçileri yaşanan sorunlarla ilgili olarak duyarlı hale getirmeyen, bu sorunlar karşısında kılını kıpırdatmayan bu burjuva beylerin, kitle hakkında olumsuz nitelemelerde bulunma hakkı yoktur. Kitleyi olası gerilimlere karşı mücadeleye hazırlamayan çizgileri ile ne oldukları belirsiz, ancak hizmet ettikleri sistem ile ilişkileri ve konumları belli olan burjuva sendikal önderliklerin aslında beklentileri ve hedefledikleri kitle, atıl hale gelmiş kitlelerin ruh halidir.

Toplu sözleşmede yer alan işyerlerinde taşeron çalışması yapılamayacağı hükmüne rağmen, tüm işyerlerinde taşeronlar adeta cirit atmaktadır. Taşeronlara karşı da gerek şube yönetimleri, gerekse de genel merkez yönetimi tarafından etkili bir müdahale ve eylem geliştirilmemiştir. Yapılan bir iki eylemde sözleşme hükmünü uygulamak amaçlı olmamıştır ki yapılan eylemler sonunda taşeronlar, tüm işletmelerde halen faaliyet yürütmektedirler.

TİS hükümlerinin ihlalini sürdürerek işveren masaya psikolojik üstünlükle oturmaktadır ve sendikanın da buna yönelik etkili bir politikasının olmadığını da yaşanan tecrübe ile saptanmış durumdadır.

1999 Temmuz ayında Trakya Cam yönetiminin; "ben fabrikada cam üretiyorum, işçiye vereceğim yemeği fabrikada pişireceğim" diye bir kaide yok. "Önemli olan, işçinin karnının doyurmadır" savunusu ile fabrikaya dışarıdan yemek getirmesi üzerine yemek yememe eylemi başlatan işçiler yaklaşık 2 ay süre ile bu eylemlerini devam ettirmişlerdir. 1999 Eylül ayında Emek Platformunun işe gitmeme eylemi kararının Trakya Cam fabrikasında yemek eyleminin de etkisi ile yoğun bir katılımı ile gerçekleştirilmesi sonrası, yönetimin idari tedbirlerine cam işçisinin tavrı genel başkanlarının yönlendirmesi ile iş bırakma şeklinde olmuştur. Eylül ayının 13 ve 14. günleri Trakya Cam, Kırklareli Cam ve Otocam işçilerinin toplu iş bi-

rakma eylemi karşısında Trakya Cam Fabrikasına sokulan jandarmanın işçilere saldırısı sonucu, 10 işçi yaralanmıştır.

Özellikle jandarma saldırısı sonucu işçinin artan kararlılığı kararsızlık, kaypaklık ve uzlaşmacılıkta demir atmış sendika yönetilirince önce sakinleştirilerek soğutulmuş, ardından eylemsiz, hareketsiz bir bekleme süreci ile kararlılık kararsızlığa dönüştürülmüştür. Türk-İş Başkanı, Bayram Meral aracı olarak devreye sokulmuş ve izinli olanlar hariç adeta tüm Trakya Cam işçisi yönetim tarafından ağır ihtardan başlayıp 3 ile 15 gün arası işten uzaklaştırma cezaları ile cezalandırılmışlardır. Eylem sonrası fabrikaya yemeklerin dışarıdan getirilmesi kabul edilmiştir. Eylemci işçiler neden eylem yaptıklarını sorgular duruma gelmişlerdir.

Sonuç; sicillere yazılı ihtar, uzaklaştırma cezaları ve yemeğin taşerona devri olmuştur. Genel Başkanın deyişi ile, büyük bir eylemin ardından gelen söz konusu cezalar normaldi. İşveren eylemi hazmedememişti. Ancak sendika üyelerine verilen idari cezaları pekalâ hazmedebilmişti...

Trakya Cam'ın ardından Topkapı Şişe'deki mutfak kısmı kapatılıp taşerona verilmiştir. Öncesinde sendika üyesi bekçiler özel güvenlik adı altında sendikadan istifa ettirilip memur kadrosuna geçiriliyordu.

Tüm bu gelişmeler her şeye kadir masa başı görüşmelerde sonuçlandırılıyordu, endüstri ilişkileri çerçevesinde(!)

2000 yılı Şubat ayında Topkapı Şişe'de yaşanan fırın kapatılması nedenli işten çıkarma süreci Kristal-İş sendikası adına kara bir lekedir. Fırın kapatılması sonrası ortaya çıkacak işgücü fazlalığının işten çıkarma ile giderileceği teklifine dört elle sarılan Kristal-İş Topkapı şube yönetimi ve özellikle yönetimdeki MHP'li faşistler bu durumu fabrikadaki sol tabanı çökertmek, silmek amaçlı değerlendirme yoluna gitmişlerdir.

Ellerinde kâğıt kalem liste hazırlama çalışmasına başlayan MHP'li faşistlerin bu tavırları şube yönetiminde de huzursuzluklara yol açmış, ancak ne hikmetse sözdâ devrimci(!), demokrat(!) genel merkez yöneticileri de adeta klasikleşmiş suya sabuna dokunmayan tavırları ile bu sürecin işlemesine katkıda bulunmuşlardır.

Emekliliği gelenler, emekliliğine 1 ve 2 yıl kalanlar ile tamamlanamayan 186 sayısını doldurmak üzere yönetime muhalif kimlikleri ile öne çıkmış devrimci, demokrat işçilerin çoğunluğu oluşturduğu işletmenin yaklaşık 1/4'ü işten çıkarılmıştır. Böyle bir sürecin ardından toplu sözleşme için masa başına oturan Kristal İş yöneticilerine taban desteği tartışılır durumdadır. Olumsuzluklarla dolu olarak geçen 2 yılın ardından işçi kitlesinde yönetimlere karşı yoğun bir güven boşluğu yaratılmıştır.

Kristal İş Sendikası'nın, Temsilciler Meclisi'nde kabul gören 2000/2001 Toplu İş Sözleşmesi süreci için saptadığı politikalar, üç başlık altında toplanmıştır:

1- Aynı anda başlayıp, aynı anda sonuçlandırılan bir süreç olan grup sözleşmesi anlayışının devamı kararlaştırılmıştır. Ancak grup sözleşmesi içinde, tek tek işyerlerinin idari ve ekonomik durumlarının dikkate alınacağı vurgulanması, toplu sözleşmenin işletmelerde var olan farklı işe farklı ücret anlayışının ücretlerin belirlenmesindeki kıstas olan kademelendirme uygulaması ile işyerlerini de kapsayacak bir şekilde genişleteceği sakıncasını taşımaktadır. Farklı işletmelerde farklı düzeylerde esnekliğin uygulamaya geçirilebileceğinin tehlikesi görülmektedir bu anlayışta.

2- İstinasız her işletmede etkisi hissedilen taşeron sorununun çözümü konusunda, sendika görüş ve taleplerinin işverene bildirildiği (çözüm önerisi kitleye açıklanmamıştır) ve işverenin yaklaşımının beklendiği açıklanmıştır.

3- Kapsam dışı personelin (işveren vekilleri dışında) kapsama dahil edilmesi, kararlı bir şekilde savunulup, uygulanması noktasında ısrar sürdürülecektir.

Ücretler ve sosyal haklarla ilgili talepler 1. yıl için enflasyon %5 refah payı, 2. Yıl için enflasyon oranında artış şeklinde belirlenmiştir.

Kamu sözleşmeleri ile birlikte 2001 yılı yaklaşık 600 bin işçiyi kapsayacak TİS görüşmeleri ile birlikte oldukça sıcak geçecektir. Hükümetin kamuda hedef enflasyon ısrarı ve dayatmasıyla IMF, Dünya Bankası vb. uluslararası emperyalist kuruluşların desteğini de yanına alan burjuvazinin hedef enflasyon ısrarı bir çok sözleşmenin anlaşmazlıkla sonuçlanmasını beraberinde

getirecektir. Şişecam yönetiminin de bu konuda ısrarlı olacağının işaretleri görülmektedir.

Şişecam işyeri bazında sözleşme talebini, uzun yıllardır görüşmelere taşımaktadır. İşyeri bazlı sözleşme talebinin reddi halinde, hiç olmazsa grup içinde işyerinin karlılık esasına dayalı özünde, işyeri sözleşmesinden farklı olmayan bir anlayış sürekli işverenin gündeminde. İş yerlerinin kâr ettikleri oranda ayakta kalabileceği düşüncesinin Kartal-İş yöneticilerince kavranışı "ne kadar fazla kar o kadar iş güvencesi" şeklinde dönüşmüştür. Yaşamın bir gerçeğidir. Düşmanını cepheden yenemiyorsan, izlenecek en iyi yöntem onun güçlerini bölmek, kendi içinde birbirine düşürmek, dikkatini gerçekte sapıtmaktır. İşveren açısından da işyeri sözleşmelerine çekerek, her iş yerinde işçi kitlesini kendi başına bırakma taktiği tutmuyorsa ikinci adın iş yerlerini kademeler şeklinde bölmektir. Amaç güçleri bölerek istenileni elde etmektir.

Şişecam içinde 3 grup başkanlığı altında toplanan cam işletmelerinden bu dönem, bir grup zararda veya en az kâr eden grup olarak öne çıkartılacak ve o gruba en az ücret artışı sağlanacaktır.

Bir dahaki sözleşme onun yerini başka bir grup alabilir veya o grup üzerinden bölme-parçalama faaliyeti işletme bazlı sözleşme avantajı elde edilene dek sürdürülür. Bunların gerekçesi de hazırdır. Uluslararası rekabete dayanmak, dünya şirketi olmak... gruplararası kademe 2-3 sözleşme sonrası tam anlamıyla oturtulduğunda onu, hiç şüphesiz işyeri bazlı sözleşme dayatmaları izleyecektir.

Akıllardan çıkarılmaması gereken emek-sermaye çelişkisinin olduğu yerde, sermaye açısından denenen her yolun hedefi birdir, artık değer oranını artırmaktır.

Kristal-İş Sendikası'na daha öncede (13 ve 14 dönem TİS) grup sözleşmesi içinde işyerlerine, farklı zamlar alındığı temelli savunma, bugünü haklı çıkarmak için kullanmaya çalışılabilir. Ancak bugün durum işçi açısından geçmişten farklılık göstermektedir.

Burjuvazi tarafından yıllardır dile getirilen esnek çalışma gerekliliğini bugün Kristal-İş yönetimi de dile getirmeye başlamıştır. Bu aslında sosyalistler açısından beklenilmeyen bir tutum de-

ğildir. Kristal İş yönetimindeki ideolojik duruşun varacağı yer sermayenin yanındır. Tek kelime ile tanımlı kuralızsızlık olarak dile getirilebilecek olan esnekliğin farklı alanlarda farklı uygulamaları olsa da özü artı değer artışını sağlamada ve daha da arttırmada kuralızsızlığın hakin kılınmasıdır. Tek kural kuralızsızlıktır. İş tanımları, işe başlama bitiş saatlerinin belirsizliği, işyeri birimlerindeki işçi sayısının oynak hale getirilmesi, kısımlar arası farklı ücret (kademe) uygulamasının işletmeler ve gruplar düzeyine çıkarılması vb. hedefli esnekliğin anlayış düzeyinde olsa da kabulü, uygulamayı süreç içinde beraberinde getirecektir.

Kapsam dışı personelin kapsama dahil edilmesi (sendika üyesi yapılarak TİS hükümlerinden yararlandırılması) Kristal-İş Sendikası'na hayati derecede önemlidir. Şişecam'ın yıllardır uyguladığı işçilerden ustabaşı kadrosuna geçiş ile sendikadan istifa ettirilmesi sonucu işletmelerde azımsanmayacak bir sendikası-örgütsüz kitle yaratılmıştır. Ücret artışları işverenin iki dudağı arasında olan ve keyfi artışlara konu bu örgütsüz kitlenin sendikaya üye yapılması; Kristal-İş Sendikası'nın olası % 10 baraj sorununu ortadan kaldıracak, diğer yandan işletmelerde sendikanın gücü bir o kadar artacaktır. Bu durum grev vb. eylemlerde sendikanın gücü ve etkisini anında hissettirecektir.

Bu gerekçelere karşın, Kristal İş sendikası'na bu konunun önemini kavranmadığı söylenemez. Başka bir ifade ile kapsam konusu ile ilgili ileri sürülen düşüncelerin gerçekleştirilmesi yönünde, konunun muhataplarına yönelik teşvik edici, örgütleyip harekete geçirici hiçbir çaba, etkinlik yürütülmemektedir sendika tarafından. Bu noktada sendikanın samimiyeti tartışılır hale gelmektedir. Böylece bir tutumun kaynağında yine Kristal İş sendikası yöneticilerinde hakim bir anlayış olan; müzakere sürecinin her şey kadir olduğu anlayışı yatmaktadır.

1993/1995 sözleşmesini 9206 işçi adına imzalayan Kristal-İş Sendikası 2001/2002 sözleşmesinde 5757 işçi adına başlamaktadır.

İşyeri sendikacılığı anlayışını; grup içinde karlılık durumlarını dikkate alarak "farklı ücret artışı alma" şekliyle işletmelere sokma adımı atan Kristal-İş'in esnek çalışmada varacağı noktayı göreceğiz.

Bir Demet Kan Toprakta

Bir demet kan toprakta.
Yeni bin yılın
353. gününde.

Bir demet kan toprakta.
Varlığın olduğu
Yaşamın tam orta yerinde.

Pompei'yi kuşattığını sanan
Küçük budala,
Köpeklerine hırlıyor;
Yakın!
Yıkın!
Vurun!
Nasıl olsa sizden başka
Bilen yok!

Küçük çocuğa niyetli koca kurtta
Tirani tozu

Adolf, kahkahalarla
Marion'u düşlüyor.

Bir demet kan toprakta.
Düğmenin basıldığı yerden
Bilmem kaç meridyen uzakta.

Kurtlar sofrasından kemiklerini
kapan enjektörler,
Koşuyor samana mürekkep
damlatmaya.

Yeni dünyanın "Promete"leri
Geçmiş katlederek soruyor;
Ölmeye değer mi...?!

Rutubetteki illegal ses
Haykırıyor,
Biz hiç teslim olmadık ki!
Bir demet kan toprakta.

Yanan puşinin cayırtılarına
Bırakılan gözyaşlarında.

Ölüme dimdik
Parmaklıklara tutunan dost
Kurşun vızıltıları arasında.

Besine redli
Yiğit
Vuruldu ayaklarından.

Franko ateşledi eski stadyumları.
Toprak doğurgansız
Kömürleşmenin dehşetiyle.

Bir demet kan toprakta.
Öfkesini sirenlere kusan
Ananın yüreğinde.

Hipokratlı barkot,
Ufuk çizgisi
Moskova direnişçisi.

Geleceği boğulmaya çalışılan
Kızıl saçlı küçük kız,
Terapistin kanlı salyalarında
Baş çelişki.

Bir demet kan toprakta.
Direnişin gölgesinde
Üzerine dökülen proloxinde.

Bir yılan yalan,
Ve bir kurt 'şefkat',
Canavarların görkeminde.

Yüreklerden fışkıran uğultu
Nefes oldu Babeuf'ün sesinde.

Kaplan kafesinin gölgesinden
Tedirgin gözler ,
Bedrettin'in hasretine.

Ulrike'nin son nefesinde Hayes,
Can kattı dönüşen bedenine
Kinem'in.
"Yine Moskova önündeyiz
Alçaklar!",
Topraka direnç yoldaş.

Bir demet kan toprakta.
Daracık bir ağacın
Yalıtkan gövdesinde.

Kızıl bandı sürüklüyor
İki goril,
İki köpeğin nezaretinde.

Aldığı rahat nefesle tıkanıyor,
Babil'in asma bahçelerine kurulmuş
Kusmuk kokulu ağız.

Dostlarını arıyor Kamo
Sibirya madenlerinde.

Hizmetçi, efendisinin döşeğinde
Sidik lekesini temizliyor.

Bir demet kan toprakta.
Tarih kitabının bir harfinde,
Ausschwitz'in anlatıldığı yerde.

Bir demet kan toprakta.
Söylenecek sözün
Kalmadığı yerde...!!!

Zafer

Anılarla Geçmişe Yolculuk-2

Duvarın İki Yakası

Ali Taşyapan'ın ilk çalışması 1997 yılında Belge Yayınevi tarafından basılan "Anılarla Geçmişe Yolculuk-1 KAYPAKKAYA İLE BİRLİKTE" adlı çalışmasından sonra, gene bu çalışmanın devamı niteliğinde olan ve yayınevimiz Tohum Basım Yayın tarafından basılan "Anılarla Geçmişe Yolculuk-2 DUVARIN İKİ YAKASI" çalışmasını okurların ilgi ve beğenisine sunuyoruz.

Yazarın her iki çalışması yaşadığı fırtınalı yıllarda, devrimci faaliyet içerisinden süzülüp gelen ve geçmişin renklerinden bize deneyimler aktaran, yalın bir anlatımla önümüzü aydınlatan bu ikinci çalışması için sözü gene o yılların ağırlığını omuzlarında taşımış olan yazar Muzaffer Oruçoğlu'nun kitabı da zenginleştiren önsözüne bırakalım...

Dünya, güneş sistemi, güneş kadar veya güneşten daha büyük yüz milyarca yıldızdan oluşan galaksiler, yüz milyarlarca galaksiden oluşan süper galaksiler ve sonsuz derecede süper galaksiden oluşan sonsuzluk. İçinde yer aldığımız galaksimizin iki yüz milyar yıldızdan oluştuğu tahmin ediliyor. Böylesi bir ışıltılı sonsuzluk içinde dünyamızı ve dünyamızın üzerinde yaşayan bireyi düşününce her şey amacını ve anlamını yitiriyor. Ama yine de orta yerde bir gerçek var. Amacı ve anlamı yaratan, yaratıcılık ateşi ile ışıldayıp duran insancıklar gerçeği. Bizi sarıp sarmalayan ve aynı zamanda dikkatle seyreden yıldızları hayrete düşürüyor bu gerçek.

Ali, bu kitabında bu insancıkların, genç ve ateşli bir bölümünün macerasını anlatıyor bizlere. Boyutlarını zorlayan, kalıplarını parçalayan bu insancıkları, böylesine baş döndürücü bir sonsuzluk içinde götürüp örgütlere, illegalite dehlizlerine, hücrelere, hapisanelere dolduruyor. Buralarda bunların maceralarını tüm ayrıntılarıyla seyrettiriyor bizlere. Sadece kahramanları değil, sıra neferlerini de neredeyse tüm özellikleri ve kıpırtılarıyla anlattığı için sıkıcıdır. İnsanlık, bağrından çıkardığı kendi kahramanlarının hikayelerini dinlemekten hoşlanıyor. Oysa ki, tarihi yaratan gerçek kahramanlar, sıra neferleridir. Sistemsiz, tekrarcı ve ayrıntıcı Alinin, sıra neferlerini gün ışığına çıkaran bu güzel erdemi, insanın hoşuna gidiyor.

Tanık olduğu, yaşadığı dönemlerin hikayesini ilgiyle okudum. Bizden sonraki dönemleri bilmem ama, Ali'nin bizim yaşadığımız döneme bakışı çok yönlü, önyargısız ve gerçekçidir. Şaşırtıcı bir belleğe ve anımsanması güç bir ayrıntılar koleksiyonu bilgi dağarcığına sahip. İnsanlar, kentleri, özellikle Gaziantep'i ne güzel anlatmış. Kendi özel yaşamını, iç dünyasını, aşkını, cinselliğini Ali kadar korkusuz, çıplak anlatan, kendi zaaflarını bu denli açığa çıkaran, sorgulayan, çarmıha geren kaç yazar var ülkemizde.

Estetik düzeyi düşürüyor, sohbetlerinde bizlere kahkaha krizine sokan, o ince mizah yeteneğini yeterince kullanmıyor bu kitabında. Kişilik çözümlemelerinde bazen öfkeye kapılıp kantarın topuzunu kaçırıyor. Alinin açmazlarının,

zaaflarının zavallılıklarının, cüceliklerinin yanında güçlü kişisel özellikleri de kitabının dokusunda gülümsüyor. Tabu tanımamak, açıklık, içtenlik, çok yönlülük, görünmeyen emeklere değer biçme, gerçeğe bağlılık ve benzeri...

Ali bu kitabıyla, Türkiye devriminin tarihine döküman sunuyor. Devrimcilerin tutucu, gelenekçi, katı ve kalıpcı yanlarını açığa çıkarıyor. Halkın geri yanlarına teslim olan, tabulara dokunmayan, en yakın yol arkadaşını bir hatasından dolayı harcayan, liderin veya çoğunluğun cereyanına göğüs geremeyen, bağımsız kişiliğini ya da özgürlük duygusunu, itaat duygusuna tabi kılan, çetin anlarda savrulan tipleri ibret sahnesine çıkarıyor. Ali'nin kitabını bitirince, bu tip bir davranış hattı ve bu tip kadrolarla devrimin yapılamayacağını, yapılsa bile sürdürülemeyeceğini düşünüyor insan. Ali, sadece devrimci insanların değil, kentlerin ve ülkenin manzarasını da çizme çabasına giriyor. İnsanları ve onları kuşatan şartları irdeleyen bir kitabın içinde buluyoruz kendimizi.

Birinci kitabı yayımlandıktan sonra Ali'ye sağcı, tükenmiş, teslimiyetçi diye saldırdık. Ama Ali'ye en derin saldırının Ali'den geldiğini göremedik. Kendisine Alivari saldıramayan, köhne dünyaya saldıramaz. Bu kitap, "herkes kendi içindeki Susurluğa saldırmalıdır" diye bağırıyor; sadece çarpışıp ölen ya da tutsak düşen emeğe değil, yorulup yürüyüş kolundan ayrılan emeğe de saygı göstermemizi öğretiyor bize; sıra neferlerinin sıradan ve anlamlı serüvenlerine götürüyor bizleri...

Okuyalım ve saldıralım. Gücünü kitap aydınlığından, bilgiden alan saldırılara insanlığın ihtiyacı var. Kılıçlarımızı saban demirine, mızraklarımızı ise bağcı bıçağına döndürmemizin başka bir yolu da yoktur.

AVUSTRALYA
Ocak 2001

Sevgili Veli

Sana geçen günlerde bir faks göndermiştim. Geçikmiş yeni yıl mesajını içeren faks'ımın eline geçmiş olmasını umuyorum.

Umut dedimde, sanırım faks'da da belirtmiştim. Umudu yitirmek yaşam isteğinin sona ermesi demektir. Elbette burada söz edilen umut'un "Umut fakirin ekmeği, ye Mehmet ye" değil, sözünü ettiğim umut olumlu anlamdadır. Yani, boş bir beklenti değil. Toplumun yasalarını kavramış ve onları bilince çıkararak, yasaların yönelimlerini belirleyip onlara yön veren, içerisinde güçlü bilinç ögesi olan ve gerçekleşme olasılığın sarmalı'nda boğulmamak için, sesli düşüncelerle, duygu ve düşüncelerimizi yolun dostlarımızla paylaşmaya çalışıyoruz. Yaşanılan her an, yaşanılmış olan ile yaşanılacak olan anıların öğelerini içerisinde barındırır. Bizde yaşadığımız anı değerlendirirken, aynı zamanda geçmiş ve geleceğe ilişkin çeşitli duygu ve düşünceler oluşuyor. Aslında böylesi süreçlerde ortaya çıkan duygu ve düşünceler netleşmiş, olgunlaşmış, sağlıklı, düşünce disiplinleri olmaktan çok, çelişkili, eklektik ve karmaşık özellikler taşıma olasılığı

Tüm bu sakıncalara rağmen duygu ve düşüncelerimizi dostlarla paylaşmakta çekingenlik göstermememiz gerekir diye düşünüyorum. Çünkü, belirli bir bilgi birikimine sahip olan bireylerde, temel bazı özellikler oluşmuştur. Bu özelliklerin başında da, hangi süreç ve hangi koşullarda olursa olsun değişime olan inancın yitirilmemesi ve düş kurma yetisidir. Değişim ve altınçağ ütopyamıza olan inanç ile seni ve tüm dostları selamlıyor, içinde bulunduğum koşullardaki duygu ve düşüncelerimi seninle paylaşmak istiyorum.

Doğadaki ve toplumdaki her şey,

hergün her saat değişir. Çünkü hareket olmazsa yaşam, yani doğ. olmazdı. Ancak doğadaki ve toplumdaki değişim her gün her saat fark edilemiyebilir. Binlerce küçük değişim, zaman içerisinde büyük bir değişme dönüştüğünde fark edilebilir. Ayrıca değişim, hep ileriye doğru olmaz. Maddenin hareketinin birden fazla biçimi vardır. Süreklilik ve kesiklik, değişimin temel yasalarından biridir. Öyle süreçler olur ki, bir şey de oluşmuş nicel birikimlerin nitel dönüşüm evresine yaklaşıldığında, o şeyin kendi iç çelişkileri dışındaki bir etkenden dolayı beklenen nitel dönüşüm gerçekleşmez. Bundan dolayıdır ki, kaba maddeci bakış açısının "su yüz derece kaynadıktan sonra, nitel dönüşüm sonucu buharlaşır" şeklinde formüle edilen, nicelik, nitelik tezi, değişim oransalını incelemek yetersiz kalır. Nicel değişim ile nitel dönüşüm arasında Çin Seddi yoktur. Her nicelik aynı zamanda bir nitelik olduğu gibi, her nitelekte aynı zamanda bir niceliktir. Şeyler, hem kendisi hem de yasalarının temeli, karşıtların birliği ve mücadelesidir. Umut kendi içerisinde umutsuzluğu barındırdığı gibi umutsuzluk da kendi içerisinde umudu barındırır. Şu an toplumun "sesizliğin sarmalı'nda boğulmaya çalışıldığı bir süreçtir. Bir çokları bu sürece "ölüm sezizliği" demektedirler. Oysa tamda böylesi süreçlerde "sesizliğin sarmalı'nı parçalayacak güçlü seslerin dinamikleri oluşuyor. Uygarlığın temeli olarak iddia edilen, Antik Yunan uygarlığı gelişmesinin zirvesine ulaştıktan sonra, karanlık bir döneme giren, Doğu uygarlığının -Mezopotamya, Anadolu ve Mısır- yıkıntıları üzerinde oluşmuştur...

Değişim sorunsalını ele alırken determinist yaklaşıma düşmemek gerekir. Elbetteki doğada ve toplum-

da değişim genel anlamıyla kaçınılmazdır. Ancak bu genel doğru bizleri, kendiliğindencilığe ve edilgenliğe düşürmemelidir. Tabii ki tarihin tekerleği geriye doğru döndürülemez. Toplumsal gelişmelerdeki alçalma ve yükselme süreçleri iyi incelenmelidir. Dibe vurmuş diye tabir edilen alçalma süreçleri bile, daha önceki yükselmenin gerisinde değildir. Tarihin tekerleği geriye döndürülemeyeceği gibi kendiliğinden ileriye doğru da hareket etmez. İleri doğru hareket içinde bazı çabalar zorunludur. Hareket halindeki bir şey de, sürekli eskiyen yönler ve gerilenen yönler vardır. Eskiyen yönler yenilenmez ise, bu yönler çoğalır ve tekerlek ileriye doğru döndürülemez. İşte bu nedendir ki, toplumun yasalarını kavramış, altın çağa uzanan yolun uzun yürüyüşleri olarak tarihin tekerleğini ileriye doğru döndürme görevini bir an olsun aksatmamalıyız. Elbette bu görevi kendi başımıza yapacak değiliz. Çünkü biz biliyoruz ki, tarihi yapan kitlelerdir. Ancak şunu da akıldan çıkartmamalıyız. Kitleler bilinçlendirilmediği sürece, tarihin tekerleğini geriye doğru çekme çabasında olanların bu eylemine ortak olurlar. Günümüzde başta sistemin merkezleri olmak üzere, coğrafyalarımızda da egemenler kendi sistemlerini yeniden üretme çabasıdadırlar. Bu çabalarına zaman zaman sistemden olumsuz olarak etkilenen kitleleri de ortak edebiliyorlar. Birkaç yıl öncesinin "sivil kuvvetler" retoriklerini hatırlayalım. İşin ilginç toplumsal sisteme alternatif sistem savunusu içinde olduğunu söyleyen bazı güçler de egemenlerin bu çabalarına bilerek ya da bilmeyerek ortak olabiliyorlar. "Susma sustukça sıra sana gelecek" gibi güzel bir slogan, kitlelerin önemli bir bölümünün susturulması için, yine o kitlelerin ağ-

zından dile getirildi. Kamuoyunda tartışılan konulara baktığımızda, kitlelerin gerçek sorunları ile hiçbir bağı olmayan doğrudan egemenlerin çıkarlarına hizmet eden suni gündemlerdir. Uygulanan ekonomik politikalar ve özelleştirmeler işsizlik ve yoksulluğu her geçen gün artırmaktadır. Toplumun %75'i yoksulluk sınırının altında yaşamaktadır. En doğal demokratik tepkiler bile "terör örgütlerine yardım ve yataklık" suçlamasına muhatap olmaktadır. Ülkenin yeraltı ve yerüstü zenginlikleri her geçen gün yeniden ve yeniden yeni, sömürgecilere peşkeş çekilmektedir. Ekonomi tamamen İMF'in kontrolüne devredilmiştir. Egemenler, her zaman olduğu gibi, iktisadi ve siyasi olarak yeniden yapılan krizinin faturasını ezilen yığınlar çıkarmaktadır. Emperyalistlerin yerli memurları, efendilerine hizmette kusur göstermemektedirler. Ancak Ermeni meselesi gibi sorunlarda, çirkin çıkışları yaparak, ne kadar bağımsız ve kişilikli politika yaptıklarını göstermeye çalışıyorlar. Sistemin varlığını korumak ve yeniden üretimini sağlamak için temel aldığı yöntem, yalan ve demogojidir. Toplumdaki egemen bilinci oluşturan egemenlerin ideolojik aygıtları, günümüz iletişim teknolojisinin olanaklarıyla daha önceki süreçlerden çok daha fazla etkili olmaktadır. "Yaşama dönüş" adı altında, insanların yaşamlarının yok edildiği günlerde, toplumlardan ciddi bir topyekün oluşmamasının nedeni, yalan ve demogojiye dayalı, yoğun propaganda bombardımanıdır. Kitleler ve onların öncelikleri, "sessizliğin sarmalı"nda boğulmaya çalışmaktadır. İşte tam da bu noktada, yani 'sessizliğin sarmalı'nda boğulmamak için, yıllardır kitleler tarafından atılan "susma sustukça sıra sana gelecek" sloganı daha önceki

dönemlerden, daha sık ve daha gür bir sesle atılması gerekir.

Toplumda yaratılmaya çalışılan "ölüm sessizliği" bizleri ürkütmemelidir. Değişime ve altın çağ ütopyasının güzelliğine inanan bizler hiçbir zaman umutsuz ve karamsar olmamalıyız. Değişimin temel dinamikleri durgunluk dönemlerinde oluşur.

Kış mevsimi yerini bahara bırakmamak için müthiş bir direnç gösteriyor. Bahar da bir an önce doğayı harekete geçirmeye kış uykusundan uyandırmaya çalışıyor. Bahar doğadaki hareketliliğin de müjdecisidir. Ezilen yığınların birlik mücadele ve zafer günü yaklaşıyor. Bu yıl bahar her zamankinden daha erken gelecekmiş gibi görünüyor. Bugünlerde sık sık, bahar mevsimindeki günlerde yaşanan güneşle günler yaşıyoruz. Birçok yerde, bu güneşli günlerden kaynaklı, tomurcuklar çiçek açıyor. Ama birkaç gün geçiyor, bir bakıyorsun ki sıcaklık 10-15 derece düşmüş. Erken açan çiçeklerin bir çoğu, baharda açacak tomurcuklara can vermek amacıyla kavruluyor. Aslında baharın yeşilliği ve güzelliğinin dinamikleri, kara kışın içinde oluşuyor. Toplumsal değişim ve dönüşümlerle, doğadaki değişim ve dönüşümler, birçok yönden benzerlikler arz eder. Toplumsal gelişmede süreklilik içinde kesiklik vardır. Gelişmenin sıçrama dinamikleri, bu kesiklik sürecinde oluşur. Toplumsal gelişmeler karşısında endişeye kapılan egemen güçler, her süreçte bu gelişmelere öncülük edenleri yok etmeye çalışmışlardır. Fiziki olarak yok edilenlerde, her zaman düşünceleri ve davranışlarıyla yeni bir toplumsal gelişmenin dinamiklerini oluştururlar.

"Yaşama dönüş" adı altında, yaşamı yok edilenlerde, "sessizliğin sarmalı"ndan çıkışta bu çıkışın dina-

mikleri, yeni tomurcukları açan yaşam suyu olacaktır. İçinde bulunduğu hararetin önderlerinin güneş'ten lotus çiçeğine dönüşmesi ile birlikte, hiç teradütsüz, lotus çiçeğinin üstüne yayararak ölüme tilili çeken Sultan Sani'nin kahkası, yeni ve soylu bir yaşamı muştuluyor bizlere.

Biz, "Kelepçem bırakmıyor ki, Zeybek oynayayım" diyenlerin geleneğindeniz. Yani en zor koşullarda bile, o koşulları değiştirerek güzel şeyler yapma istemi ve çabası olanların geleneğinden geliyoruz. Biz "Gerçekçi ol imkansız ıste" diyenleri ve "Hiçbir şey zor değildir gökkubbenin altında, yeterki dorukları fethetme cesaretin olsun" şiarını rehber edenleriz. Bu gelenekte umutsuzluğa ve karamsarlığa yer yoktur. Bu geleneğin zengin bilgi birikimi bilimini ve deneylerini kullandığımız zaman "sessizliğin sarmalı"nı parçalayıp, yaşasın özgürlük diye bağırmanızı hiçbir güç engelleyemez. Sence de öyle değil mi? Sevgili dost...

Şimdi belkide diyeceksin ki "behey kardeşim ben neredeyim sen neredesin. İçinde bulunduğun koşullar sana bunları söyletiyor olabilir. Ama sen bir de dışıradaki durumu görsen... Eskiden olsa bu duygu ve düşüncelerini sadece paylaşmak değil, aynı zamanda önemli oranda seninle hem fikir olduğumu söylerdim. Ama maalesef şimdi, yani aynı şeyleri söyleyemiyorum." Bende sana derimki, peki öyle olsun be kardeşim. Hiç benim söylediklerime katılman şart değil. Beni dinlemiş olman da bir erdemliliktir. Seni, aileni ve tüm dostları sevgiyle kucaklıyorum. Kendine iyi bak. Hoşça kal.

Talip ÇAKMAK

F. Tipi Cezaevi

B1-3-43

EDİRNE

Sevgili U.Yürüyüş Çalışanları

Bir aydınlık düşüyor içime. Bu gün, güneş bir başka doğmuş sanki. Her zamankinden daha parlak. Tebesümünde daha berrak ve sakin. Akışında, bir ağırlık taşıyor. Günün ömrünü daha da uzatıyor sanki. Pürüzsüz mavinin içine düşen tek aykırılık... O mavi örtüyü baştan başa okşayıp geçecek ışınlarıyla. Oysa ki dokunsak, kaybolacağız o mavi atlasın derinliğinde. Sonu kaybolmak olsa da, yine de bir dokunabilsem diyorum içimden.

Gün güneşli olur da serçeler papatya gibi açmaz mı kanatlarını... Hapishanenin damında halaya durmuşlar sanki. Bir büyük günü/ zaferi kutlar gibi coşkulaniyorlar bu güneşli günde. Onları görünce, sevinçlerine rağmen konacak-yuvalanacak başka yer yok muydu sanki diyorum içimden. Bir türlü kabullenemiyorum serçelerin bu halini. Ama nereden bilsinler buranın hapishane olduğunu. Hem, hapishane de nedir?... Vaz geçiyorum. Onlar yılanmış şarap tadında güneşi yudumlarken, sevincimi de onlara bırakıp bir ezginin ardına düşüyorum. "Uçun kuşlar uçun... doğduğum yere..."

Doğduğum yer, bana yakın olduğu kadar, benden uzakta şimdi. Yurdum diyorum. Maviyi seninle düşünmek ne güzel. Güneşli bir günü seninle yaşamak ne güzel. Umudu koyaklarında bir tas su içen gibi avuçlarında içmek ne güzel... Sana varan yollara yeniden düşmek isterdim. Tüm engelleri aşıp, doruklarında geciken hürriyeti haykırmak isterdim. Sensiz, muratsız bir goncanın sızısını taşıyorum. Ve her gün ölen çocuklarının ahını...

Gökyüzünden ödünç bir soluk alıyorum, derinden. O an gözlerim, göğün mavi tenine düşen rengarenk bir uçurtmaya takılıyor. Havadaki küçük esinti ona güç katıyor. Soluk aldıkça yükseliyor durmadan. Bir ço-

cuğun düşlerinin ağırlığını nasıl da taşıyor, şaşıyorum. Bunu, bana inat mı yapıyorsun çocuk?... Küçüklüğünden bir kesit canlanıyor gözlerimin önünde. Uçurtmayı uçuran çocuğun yüzündeki tebessümü görebiliyorum. Yüreği, uçurtmanın ucunda pır-pır ediyor(dur).

Bir nefes, bir nefes daha derken iyice yükseliyor uçurtma. Ve yönünü değiştirip hapishanenin üzerine doğru geliyor. İçimde bir ürküntü, bir kaygı. O bildik sözcüğü alıyorum ağzıma istemeden. Kimsenin "beklemediği" kapkara bulutlar sarıyor o mavi atlası. Boydan boya kuşatıyor göğü. Güneş dirençsiz düşüyor bulutların arkasında. Ve bir gümbürtüyle yeri sarsıyor şimşekler..

Serçeler ürküp kaçıyor, güneşli günün enkazı altından. Esen yel, solugunu kesiyor uçurtma, yağın sağa-nağın altında kurşunlanmış gibi yalpallıyor seyrinde. Bir kaç dakikada direncini yitirip düşüyor ayaklarımın dibine. Neredesin çocuk?... Avuçlarımda, parçalanmış bir yürek taşıyorum. İçimde, ağalayan bir çocuğun telaşlı haykırışı boğuluyor. Düşlerinin hapishaneye düştüğü yerde şu dizeler takılıyor dilimin ucuna:

ONDOKUZ ARALIK

Ondokuz aralıkta
sevdam
bir pusuya düştü
al bir gülüş aleve düştü yanaklarımdan
* * * *

Bir Fidan
aleve rengini veriyor
koynundan
al güller dökülüyor sevdanın.
Alev hain
yutuyor Fidan'ı gül-teniyle
bir ömrün aydınlığını
islerine gömüyor
bin ömrün kavgasını
isleriyle işliyor tarihe
* * *

İşte o vakit
kavga, ateşle danstı
kolkola girenler en öndeydi
Fidan
umudun kopan ilk zılgıydı.
ondokuz aralıkta...

* * *

İşte o vakit
kavga, kurşunla yarıştı
ufka uzanan bir zincirdi
kolkola girenler
Sultan
zincirin ucuna
güneş ülkesinden düşen bir ışıltıydı.
ardında
zazaca bir ağıt bırakıp
bir çılgılık gibi düştü annesinin
yüreğine

* * *

İşte o vakit
kavga, hayata tutunmaktı
bir merminin hızında
boydan boya koşmaktı hayatı
ve adsız ülkesinin
Fahri çocuğu olmanın karşılığını
son soluğunda da haykırmaktı
dünyaya

* * *

İşte o vakit
kavga, her bedende
bir ömrü yedirmektir açlığa
açlığı doyurup
tarlalara güneşin rengini düşürmektir
bir çocuğun gözleri
güneşin seyrine doyuncaya dek
* * * *

Adın İlker olsun çocuk
ondokuz Aralık sevdan...

05/01/2001

F TİPİ. EDİRNE

Hepinizi sevgiyle kucaklıyorum.
Aydınlık günlerde buluşmak dileği
ile esen kalın 19/02/2001

D. ALİ ÖZCANDAN
F TİPİ KAPALI CEZAEVİ

A 10/28

EDİRNE

*"Artık yeni şeyler söylemek lazım"
Mevlana*

Cok zor günlerden geçiyor ülkemiz ve ülkemizin halkları. Bir yandan sistemde ki tıkanmış bir ekonomik kriz ve bunu fütursuzca çözme çabaları. Bunu çözerken de faturanın her zaman ki gibi emekçilere ve halka çıkartılması. Diğer yandanda yine sistemin gözleri dağlanmış bir canavar gibi her yere saldırması. Hedefi ise tek bir yaprağı kımıldatmamak ! Her çeşit muhalif yüreğe karşı susturma, yıldırma ve yıpratma politikası..

İnsanlık tarihindeki mücadeleler skalasına baktığımızda bu saldırılar ne ilk nede son olacaktır. Yine aynı insanlık tarihindeki ve devrimciler açısından baktığımızda bu ne ilk mücadele veya direniştir ne de son...Biz şunu çok iyi biliyoruz ki eğer insanlık tarihinde verilen mücadeleler olmasaydı bugün kölelik sistemi veya feodal sistem devam ederdi. Bu açıdan bugün cezaevlerinde veya dışarıda verilen mücadeleyi kimsenin küçümsememesi gerekir. Ama bu aynı zamanda bizim bu mücadelede ki eksik yönleri yapıcı eleştirel gözle bakmamızda engellemez. Eğer bunu yapmazsak bilimsel gerçeklikten uzaklaşacağımız gibi dünyayı da sadece kendi eksenimizden görmemezi getirir. Bu da çok büyük bir hastalıktır. Bunun da ne bize, nede mücadeleye bir katkısı olur. Şu bir gerçekliktir; hem dünya devrim mücadelesinde, hemde bu ülkenin devrimci mücadelesinde çok büyük kazanımlar elde edilmiştir.

Kendi yaradılışı gereği olarak yaptığı darbe koşullarına eşit (belkide daha fazla) uyguladığı her türlü zulme ek olarak; psikolojik savaş, çarpıtma, entrika, medya gibi araçları da kullanıyor. Son olarakda hepimizin net olarak bildiği gibi, insanlık tarihinin en büyük yüzkaralarından biri olan hapishane operasyonları, anne ve babalara, öğrencilere, sivil toplum kuruluşlarına ve her türlü muhalefete saldırması. Ama burada işlemek istediğim konu baskılarını anlatmak değil. Çünkü bunu birçok kişi yapıyor

ve bu kolay bir alandır.

Zor olan ise bizlerin ne yaptığıdır! Eğer kendimizi bir aileye benzetirsek ve hatta daha ileri giderek aileler topluluğu olduğumuzu düşünürsek. Bizlerin sistemin bu tavrına içeridekiler ve dışarıdakiler olarak nasıl cevap verdiğidir. Bu saldırıların olacağını herkes bilmiyormuydu? Bu saldırılara yeterince hazırmıydık acaba? Ve en önemlisi bundan sonra hangi perspektif ile yola devam edeceğimizdir. Bu soru cezaevi olayları çerçevesinde ele alınacağı gibi başka alanlarda da yayılabilir. Burada başka aileleri eleştirmekten daha önce kendimizi ve kendi ailemizi eleştirmekten yola çıkmakla başladığını düşünüyorum.

Aslında bu çok iyi bir sınav oldu. Herkes hanyayı konyayı gördü! Beklenen ve özlenen ise bu sınava iyi hazırlanmış olmak, deyim yerinde ise sudan çıkmış balık olmamak şeklinde olmalıydı. Yani hangi politika, araçlar ve taktikleri kullanacağımızı öngörek hazırlanmak olmalıydı. Basitçesi evde yaşanan bir sorunun çözümünde daha deneyimli, bilgili ve uyanık ebeveynlerin yol göstermesi beklenirdi. Ama var olan gerçeklik çocukların bu sorunu çözmede yalnız bırakılmasıdır (veya yeterince yanında olmamasıdır). Zaten bu çocuklar yıllardır eriyen bir sabırla ebeveynlerin olan ve olası sorunlara karşı bir şeyler yaptığını veya yapacağını düşünüyordu. Yineliyorum bu sınav iyi oldu! Gerçekler üzerine oturmayan hiçbir yapı veya düşüncenin ayakta kalamayacağını tarih bize bir defa daha kanıtlamış oldu. "İyimser" bir bakış açısıyla bakarsak belkide onlar çok şey yapıyordur ve bunu biz göremiyoruzdur.

Çocuklar önce ağlamaya sonra ise ellerinde geldikince birşeyler, yapmaya, (hatta ebeveynlerine siz neredesiz demeye) oraya buraya koşuşturarak çözümler aramaya başladı. Ama yaşamın öğrettiği bir şeyinde farkında olarak: Onlar (ebeveynler yoktu)! Onların yapması gerekenler vardı. Yoksa çocuklar dünden çalışmaya hazırıldılar ve onlar potensiyel olarak hep vardılar ve olacaklar. Özetle; belli bir politika, yapı, sistemli ve inatçı çaişmaya

ihtiyaç vardı. Aslında bu bugünün sorunu değildi. Hem geçmişin hem de geleceğin sorunudur.

Teşbihte hata olmaz!

Yaşam bize çok şey öğretiyor aslında.

"Küçük bir çocuk iken bir tavuk kesmeye çalışmışım. Nasıl kesileceğini bilmediğim içinde kanatlarını tutmamış ve zavallı tavukta can havliyle önce metrelerce uçmuş, sonra çırpınmış ve ölmüştü". Kafası kesilen tavuk ne yapacağını bilemedi. İşte bugün bundan ders çıkararak çabaların sonucunun, bu tavuk gibi olmasını istemiyorsak, herşeyden önce gerçekçi olmalıyız (kimse yanlış anlamasın kesik baş illaki kafanın olmadığını göstermez. Dedidiğim gibi teşbih (benzetme) yapıyoruz. Ne kendimize ne de diğer insanlarımıza sanal dünyalar yaratmalıyız. Olmayan başları varmış gibi göstermek aslında bizim için yeni bir yaklaşım değil. Ama biz bu yanlışlamalardan bıktık artık. Tarihin bize öğrettiği şeylerden biri gerçekler üzerine inşa edilen düşünce ve yapıların daha başarılı olduğudur.

Lütfen kimse gücenmesin. Bunu yazan da o tavuklardan -aslında düşünen insanlardan biri- ve birazcık gerçeklerin kabullenilmesini isteyenlerden biri. Bu tavukta tilkilere karşı mücadeleyi diğerleri kadar istiyor. Yani kendi dışındaki ve kendi gerçekliklerini kabullenerek kendine ve ailene beraberce bir şekil vermek. Gerçeği kabullenmek en azından sizce bir başlangıç olamaz mı? Tabii ki böyle bir istek, kapasite, güç ve yüreklilik varsa. Lakin yoksa, yok demekte aynı zamanda bir yürekliliktir.

Bunu hiç değilse bugüne kadar mücadeleler ve elde edilen kazanımlar, cezaevlerinde şehit olan ve direnenlerin anısına yapmak gerekir. Artık 21.Yüzyıla girdik kimsenin kimseyi yanıltmaya hakkı yok. Artık baş ile gövdenin beraber hareket etme zamanı. Hatta başın düşünen, ileriye gören ve yol gösteren olduğunu düşündüğümüzde daha önde dimdik yürümek zamanı.

Umut HERDAİM

KAMURAN ÖZCAN

EY! HALKLARIN KARDEŞLİĞİNE SEVDALI YÜREK
SENİN ŞAHSINDA TÜM DEVRİM ŞEHİTLERİNİ ANIYOR
MÜCADELEMİZDE YAŞATACAĞIMIZA SÖZ VERİYORUZ

NEWROZ PÎROZ BE!

